HARALAMB ZINCĂ

HARALAMB ZINCĂ

Soarele a murit în zori

Roman

EDITURA MILITARĂ – 1976

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI*.....*4

I. Sumbră zi de toamnă.....4

II. Biroul obiectelor găsite.....14

III. Dracu m-a pus!.....27

IV. Problema nr. 1.....41

PARTEA A DOUA*.....*46

I. Spionaj şi contraspionaj.....46

II. Operaţia „Salt în necunoscut”.....67

III. Dublu salt în necunoscut.....77

PARTEA A TREIA*.....*90

I. Berlin – 1939.....90

II. Nibelungii.....101

III. «B-39» transmite.....108

IV. Fetele Salonului Kitty.....128

V. Misiune urgentă.....143

PARTEA ÎNTÂI

I. Sumbră zi de toamnă

1

Povestea a început într-o seară de toamnă, urâtă şi ploioasă. Scriitorul Corneliu Cara[1], instalat la masa de lucru, se oprea când şi când din scris pentru a se văita, abia auzit, de o durere stăruitoare la încheieturi. În ultimii ani, ploile de noiembrie, reci şi cenuşii, îi răscoleau un reumatism mai vechi, contractat în timpul războiului, prin noroaie şi tranşee. Iar dacă durerile nu izbuteau să-l doboare şi să-l ţintuiască la pat, în schimb îl aruncau în braţele unei crunte indispoziţii: scria greu, chinuit, ceea ce-l enerva, făcându-l irascibil şi nesuferit. La toate acestea se mai adăuga, i se părea lui, prezenţa cicălitoare a nevesti-si şi a celor două fete. „De le-aş vedea odată măritate şi la casele lor! Of! Cum îmi mai tulbură liniştea lăuntrică, de care un creator are atâta nevoie!”

Deodată, îşi aminti cum la masa de prânz, Camelia, nevastă-sa, fără ca el să-i fi cerut, îi pusese puţin piper în ciorbă... Aruncase stiloul cât colo şi se ridicase furios de la birou. „De ce mi-ai pus piper? reluă el în gând cearta cu supusa-i soţie. Ţi-am cerut eu? Păi dacă nu ţi-am cerut, de ce-mi piperezi ciorba?” Tot certându-se cu ea, se opri lângă fereastră, fără însă a îndrăzni să-şi arunce privirea afară, la spectacolul dezolant al ploii... I-ar fi convenit de minune ca în clipa aceea Camelia să fie în încăpere, să-i răspundă, să bată cu pumnul în masă şi să-şi afirme cu îndrăzneală punctul de vedere: „Condimentele sunt necesare organismului, iar eu ştiu că organismul tău cere piper!” Camelia însă prefera tactica tăcerii sau a replierilor, nu avea curajul să intre în arenă. „Unde-mi eşti, nevastă?” Scriitorul se uită iscoditor prin încăperea luminată doar de lampa de birou. Pe unul din pereţi se răsfrângea, înfricoşătoare, umbra unui bibelou.

Înfăşurat în halatul său verde, de casă, cu motive turceşti, prinse a se învârti prin încăpere ca un leu în cuşcă, certându-se cu un interlocutor nevăzut. Se opri din nou la fereastră. De data asta, cuteză să tragă draperia de catifea şi să se uite în curte – se întunecase, deşi ceasul înserării încă nu bătuse; ploua pieziş şi des, iar în răstimpuri rafale de vânt se străduiau inutil să sfâşie pânza ploii: castanii, desfrunziţi şi spălaţi de apele cerului, închipuiau nişte fiinţe umile şi resemnate în faţa unui anotimp vrăjmaş. Strada era pustie. Streşinile casei plângeau. Plânsul ăsta îl înfioră; după un timp, îi trezi în suflet o senzaţie ciudată şi neplăcută, o senzaţie nedorită: i se părea că întunericul ce se pregătea să subjuge definitiv oraşul îi punea în primejdie propria existenţă, că alunecă, puţin câte puţin, într-un hău fără fund, de unde întoarcerile nu erau cu putinţă. Gândul morţii îl cutremură şi deveni conştient că trebuie să se opună fatalităţii, să întreprindă neapărat ceva... ceva menit să împiedice ireparabilul. Se răsuci cu spatele către fereastră: ochii săi mai mult speriaţi decât trişti se îndreptară automat spre masa de lucru – zări manuscrisul. De curând, începuse o nouă carte poliţistă – câteva împuşcături, un cadavru greu de

[1] Vezi nuvela „Sus mâinile, domnule Cristi !”, din volumul „Crima de la 217” (Editura Militară).

identificat, un criminalist versat, un altul, mai tânăr, deci mai puţin versat şi de aceea supărător de naiv. „Fleacuri! bombăni Cara cu glas tare. Mereu aceeaşi poveste, aceeaşi schemă... Prostii! Aşa nu mai merge!” Se desprinse de lângă fereastră cu o hotărâre clară în minte: să rupă paginile scrise, iar a doua zi să comunice editurii că a încheiat pentru totdeauna cu capitolul „romane poliţiste şi de spionaj” şi că are de gând să se consacre eseului sau criticii literare. „Iată, tovarăşi, un sector unde trebuie făcută ordine!... Gata, kaput, m-am săturat de poliţisme, de spioni, nu mai vreau să tot hoinăresc cu imaginaţia în lumea hoţilor, a agenţilor, în general, a răufăcătorilor.” Fără îndoială că, auzindu-i decizia, şeful secţiei beletristice a Editurii Militare, un colonel frumuşel, cu un prematur început de burtă, autor şi el a numeroase romane, îl va întreba persiflându-l: „Cum aşa, maestre?! Să încheiaţi dintr-odată socotelile cu *spionii fantomă?!* Se poate?! Şi ce o să scrieţi de acum încolo, maestre?” Foarte bine, să-l întrebe, căci el, Corneliu Cara, îşi pregătise răspunsul: „Oamenii au nevoie de dragoste... (Uitase de hotărârea sa anterioară de a se consacra criticii) Am să scriu un roman de dragoste. Un bărbat necăsătorit se îndrăgosteşte de o femeie căsătorită cu un bărbat bun, „pâinea lui Dumnezeu”. Femeia, ademenită de asaltul celui necăsătorit, se îndrăgosteşte şi ea...”. „Maestre, îl va înfrunta interlocutorul, cunosc un scriitor care v-a luat-o puţin înainte... Unul, de-i spune Lev Tolstoi...”

Discuţia cu reprezentantul invizibil al Editurii Militare ar fi continuat, dar câteva ciocănituri în uşă îl făcură să tresară – prea se lăsase absorbit de gânduri. Uşa se deschise timid şi Camelia îşi arătă capul.

— Mami, te deranjez? Nu îndrăzni să treacă de uşă.

— Mami?! Mami?! izbucni el furios. Te-am rugat de atâtea ori să nu-mi mai spui „mami”.

Femeia, obişnuită cu toanele soţului, nu se lăsă provocată – „Oho, dumnealui atât aşteaptă, să-i răspund!” – se mulţumi doar să-i comunice că era căutat.

Noutatea se dovedi a fi pentru Cara de-a dreptul copleşitoare – încremeni nedumerit, cu mâinile înfundate în buzunarele halatului. Exclamă:

— Mă caută cineva?!... Pe o vreme ca asta?

— De l-ai vedea cum arată!... Ţi se face...

Bărbatul n-o lăsă să termine.

— Ce vrei să zici?

— ... că ţi se face groază... Dar şi milă... Şi e ud... închipuieşte-ţi, a mers prin ploaie fără umbrelă...

— Unde-i?

— La intrare! Mi-era teamă să-l las înăuntru, se justifică ea cu o sinceritate dezarmantă. Numai cu tine vrea să vorbească...

— E şi normal! Pofteşte-l! porunci şi imediat îşi bombă pieptul, asemenea unui comandant mândru că, în sfârşit, a luat marea hotărâre de a trece la ofensivă.

— Mi-e frică, mami!

— Frică, zici?! Păi să nu-ţi fie! Că de ani de zile eşti soţia unui autor de cărţi poliţiste... Frică?! Hm, ce-i aia frică?

Îmbărbătată astfel, femeia se duse să îndeplinească ordinul stăpânului.

În aşteptarea vizitatorului, Corneliu Cara aprinse luminile. În schimb stinse lampa de pe birou, apoi trecu la masa de lucru; nu se aşeză, ci rămase în picioare, cu capul îndreptat semeţ spre uşă. Ştia că în clipele acelea ieşise din propria sa piele, pentru a intra într-alta – a unui cabotin... Metamorfoza nu-i displăcea... Iar faţă de vizitatorul său, îl încerca de pe acum un soi de recunoştinţă. Surprinzătoarea sa apariţie îl smulsese dintr-o atmosferă sumbră, transplantându-l în alta. Deocamdată

mai luminoasă... avea în vedere cele opt becuri ale lămpii.

Vizitatorul, un bărbat trecut de şaizeci de ani, se oprise în uşa întredeschisă, neîndrăznind să păşească cu ghetele sale scâlciate şi noroite în sanctuarul scriitorului. De cum îl văzu, Corneliu Cara îi dădu dreptate nevestei: înfăţişarea omului te speria. Costumul vechi şi pe alocuri cârpit grosolan era ud, iar din pricina asta i se lipise de trupu-i uscat, dar nu şi vlăguit... Din gulerul cămăşii, ude şi ea, se înălţa un gât sfrijit hărăzit să susţină un cap mare, cu o faţă suptă şi brăzdată de cute aspre. Numai în jurul gurii care, în încleştarea sa, trăda voinţă sau încăpăţânare, se adânciseră trei cute. Necunoscutul îşi scosese de pe cap pălăria veche şi ponosită, strângând-o în mâini ca pe o rufă. Părul cărunt şi rar, tuns anapoda, probabil nu de mâna unui frizer, îi accentua neglijenţa. Lui Corneliu Cara i se păru că dintr-o secundă într-alta vizitatorul va întinde pălăria pentru a cerşi nişte bănuţi, deşi intuia clar că nu ăsta era scopul pentru care-i bătuse la uşă.

— Intră, omule, apropie-te! îl îndemnă Cara, regăsindu-şi subit tonul cald, prietenos, care în complicatele sale procese de documentare şi investigare avea calitatea de a cuceri încrederea *subiectului,* de a grăbi apropierea acestuia de scopul investigaţiei.

Privirile musafirului coborâră, vrând parcă să atragă atenţia că se găsea într-o situaţie nenorocită: sub ghetele-i scâlciate apa scursă de pe hainele în zdrenţe se lăţise într-o pată cenuşie.

— Intră, omule, nu-ţi fie milă de covor!

În fine, bătrânul îndrăzni câţiva paşi: părea de-a dreptul uşurat – covorul gros absorbea instantaneu apa. Decis să-şi însufleţească musafirul, Cara ieşi de după masa de lucru, îndreptându-se către barul mascat între două biblioteci. Nu trecea printre scriitori drept un băutor de anvergură. Însă primea destul de des vizita unor redactori. Aceştia aşteptau cu o vădită nerăbdare momentul în care Cara avea să umble la bar să-i întrebe cu amabilitate: „Un whisky? Un Martini sau un *Martell*?” De data asta, nu ţinu să afle preferinţele musafirului. Le bănuia, aşa că luă sticla de coniac şi umplu în tăcere două păhărele de cristal. Unul îl întinse vizitatorului.

— Bea, omule! Nu te cunosc dar îţi mulţumesc că ai venit, cu ocazia asta mai trag şi eu o duşcă... Bea, că o să-ţi facă bine!

Bătrânul lăsă pălăria răsucită în seama mâinii stângi, iar pe cea dreaptă o întinse în direcţia paharului servit. Ochii lui Corneliu Cara sesizară vinele groase, albăstrui, ce-i străbăteau sinuos mâna.

— Noroc! ură scriitorul.

— Bogdaproste! murmură celălalt şi duse paharul la gură, golindu-l dintr-o suflare: se citea clar că-i plăcea alcoolul, în licărul de recunoştinţă ce i se aprinsese în priviri. Corneliu Cara însă nu se atinse de băutură. Dornic să-şi arate în continuare ospitalitatea, se repezi din nou la sticla de coniac şi reveni lângă bătrân. Acesta, fără să şovăie, întinse paharul; se aşteptase, pesemne, la gestul scriitorului.

— Dumneavoastră nu beţi?

— Cum să nu! Scriitorul ciocni bucuros paharul său de cel din mâna necunoscutului. Sorbi apoi o gură de coniac şi constată iar, cu satisfacţie, că de când soţia îl anunţase că era căutat, neliniştea care-l stăpânise până atunci i se risipise. Uitase de ploaie, de durerile reumatice, de cele două fiice care nu se mai măritau odată. Pentru a nu ştiu câta oară, hazardul îi scosese în cale acel ceva tainic ce urma să-l smulgă din monotonia cotidianului. Ca şi în alte dăţi, intuia în apariţia necunoscutului un destin uman, o fişă, dacă nu chiar o viitoare carte.

— Dumneavoastră sunteţi scriitorul Corneliu Cara? Alcoolul îl încălzise, îi urcase în pomeţii obrajilor o uşoară roşeaţă.

— Eu...
— Domnule scriitor... Avea o voce răguşită, de băutor încercat.
— Şezi!
Bătrânul iscodi fotoliul indicat de scriitor, îi cântări din priviri adâncimea şi moliciunea şi zâmbi ca la vederea unui obiect caraghios.
— Nu, nu, mulţumesc... Mai bine rămân în picioare! Faţa-i scofâlcită deveni deosebit de moale: ai fi fost înclinat să crezi că ridurile şi cutele se bucurau de o viaţă a lor, independentă de cea a stăpânului.
— ...Am fost trimis la dumneavoastră de Vasile Chihaia, zise el, amintindu-şi brusc de rostul său acolo.
Corneliu Cara nu mai auzise de acest nume. Îşi exprimă uimirea:
— Vasile Chihaia?! Nu cred să-l fi cunoscut vreodată... Stătea în dreptul vizitatorului, ţinând într-o mână paharul, în cealaltă, sticla. Dădu să umple paharul celuilalt.
— Nu, nu, se împotrivi acesta cu evidentă demnitate. Beau, da' ştiu să mă şi opresc. Aşa e... Nu-l cunoaşteţi... De unde să-l cunoaşteţi?... Apoi, cu un glas sumbru, sublinie: Vasile Chihaia e pe moarte...
Surprins, Corneliu Cara se strădui să descopere cam ce legătură ar putea să existe între el şi omul care trăgea să moară, nu reuşi. Nici nu se grăbi să-i pună celuilalt vreo întrebare ajutătoare; experienţa îl sfătuia să nu se grăbească, să nu insiste, să rămână în aşteptare.
— El, Vasile Chihaia, m-a trimis... cu rugămintea... Bătrânul căută ochii scriitorului – voia să afle cât de atent era ascultat... Vă roagă... vă roagă de pe patul de moarte, să binevoiţi să veniţi până la dânsul... până la dânsul acasă... Că are să vă mărturisească ceva... ceva foarte important...
Vizitatorul tăcu, dând de înţeles că a spus totul. Cumpănind, scriitorul socoti invitaţia cam bizară, dacă nu chiar suspectă. Nu cunoscuse nicicând un ins cu numele de Vasile Chihaia, şi apoi de unde până unde să-şi permită dumnealui – ce dacă-i muribund? – să-l invite la căpătâiul său, şi încă imediat, şi încă pe o vreme ca asta?! Totuşi nu-şi trădă simţămintele. Se mulţumi să-şi iscodească mai departe musafirul: acesta se exprimase curgător şi cu o vădită tulburare în glasu-i răguşit, ceea ce-l impresionase plăcut.
— Ce ziceţi, veniţi? întrebă el rugător; pe frunte îi răsăriră broboane de sudoare.
Corneliu Cara auzi iarăşi streşinile curgând fără contenire şi ripostă cu naivitate:
— Chiar acum?
Bătrânul încuviinţă cu o vădită părere de rău.
— Cred că'n noaptea asta îşi dă sufletul... Cancer!
Cuvântul răsună ca un groaznic verdict şi Corneliu Cara murmură impresionat:
— Cancer?!
Privirea vizitatorului alunecă într-o parte.
— Părerea mea, vorbi el îndurerat, e că până ce n-o să veniţi la căpătâiul său, Vasile n-o să-şi poată da sufletul... Rostise numele celui în agonie pe un ton intim, ca şi când şi Corneliu Cara l-ar fi cunoscut foarte bine şi era de datoria sa ca vestea să-l întristeze şi să-l alerteze.
— Barem îl cunosc? îşi repetă scriitorul întrebarea.
— Dumneavoastră, nu... Dânsul, da... De unde, să nu mă întrebaţi, că nu ştiu... Nici de ce vă roagă să veniţi nu ştiu... Veniţi?
Deşi nu mai avea nici o îndoială că-l va însoţi pe bătrân, căzut ca din cer în universul său literar, Corneliu Cara nu răspunse deîndată. Undeva, prin ascunzişurile sufletului, i se făcu milă de propria sa făptură: să abandoneze aşa,

tam-nesam, confortul şi căldura încăperii, pentru a se azvârli în ploaia şi vântul de afară! Şi de dragul cui? Al unui ins de care nici măcar nu auzise:

— De fapt, dumneata cine eşti?

— Eu?! Solul lui Vasile Chihaia, se recomandă bătrânul, surprins de dorinţa subită a scriitorului de a-i afla identitatea. Zâmbi sceptic, de parcă ar fi vrut să-l întrebe: „Chiar vă interesează să ştiţi cine sunt?” Mă cheamă Diţă Marin zis *Telectualu...* şi sunt prietenul lui Chihaia... am făcut pârnaie împreună, mărturisi el un amănunt din biografia sa.

Corneliu Cara se aştepta la orice, dar în nici un caz la un răspuns care să-i fixeze pe cei doi prieteni în fişierele penitenciarelor.

— Ei, ce ziceţi? Veniţi?

— La ce spital zace?

— La nici un spital. Răspunsul exprima totodată şi mirarea acestuia faţă de naivitatea întrebării, adică: „Unde ai văzut dumneata spital să ţină un muribund? Îl expediază acasă, să moară în patul lui!” Zace acasă, pe Intrarea Clopotarilor... Undeva, în cartierul Pantelimon, domnule scriitor.

Ca şi cum o mână nevăzută ar fi conectat o bandă sonoră anume pentru scriitor, Cara auzi din nou răpăitul ploii, vântul de toamnă vuind ameninţător la fereastră şi, instinctiv, se strânse înfrigurat în halatul său de casă.

— Veniţi?

— Lasă-mi adresa!

— Intrarea Clopotarilor, 9... Da’ singur să ştiţi că n-o să nimeriţi, preciză Marin Diţă scoţând din buzunar o batistă udă şi murdară. Îşi suflă nasul, iar efortul său răsună ca o explozie în liniştea odăii. *Certamente* n-o să nimeriţi, preciză *Telectualu* ceva mai uşurat.

Fără să scoată o vorbă, Corneliu Cara trecu la masa de lucru, luă un pix şi, urmărit de ochii curioşi ai bătrânului, scrise pe o filă de blocnotes:

„Dragă Camelia, dacă nu mă întorc în maximum două-trei ceasuri, anunţă Miliţia la *222222,* la *Evenimente...* Roagă şi din partea mea să trimită un echipaj pe Intrarea Clopotarilor numărul 9, (Cartierul Pantelimon), la domiciliul lui Chihaia Vasile. Nu intra în panică... Testamentul meu se află de mai multă vreme în seiful directorului Fondului literar. Al tău iubiţel...”

Când termină şi îşi ridică fruntea, îl redescoperi pe Marin Diţă într-o încremenire evlavioasă, ca şi când ar fi stat în dreptul unui altar. Acum, chipu-i gălbejit era ceva mai spiritualizat şi Cara îşi aminti de porecla ce-l înnobila.

— Veniţi?

— Mă îmbrac şi mergem, îi comunică scriitorul hotărârea luată.

— Vă aştept afară, vorbi Diţă înviorat.

— Şezi, omule, aicea! îi porunci scriitorul. Părăsi masa de lucru, îi puse la îndemâna sticla de coniac. Cât timp mă îmbrac, mata mai trage-i un pahar, îl sfătui gazda.

— Nu, nu, mulţumesc...

— Ţigări n-am... că nu-s fumător şi nici altora nu le permit să fumeze aici... Scriitorul desfăcu braţele, ca două aripi, arătându-i astfel musafirului vasta sa bibliotecă. În cinci minute sunt gata, mai zise. Din uşă se mai uită o dată la *Telectualu.* Fostul client al poliţiei şi al pârnaielor părea măgulit de încrederea ce i se arăta.

2

Ploua fără contenire. Apa aşternea pe parbriz o pânză deasă, iar ştergătoarele, în mişcarea lor mecanică, încercau să vină în ajutorul lui Corneliu Cara. Acesta şedea încordat la volanul „Fiat”-ului său. Noroc că străzile, bântuite de toamnă, erau pustii. Scriitorul auzea aievea vorbele de ocară ale nevesti-si. „Tu eşti nebun, îl luase Camelia la rost aflându-i intenţiile. Unde te aventurezi? Te-au înnebunit cărţile tale poliţiste... Unde te duci, omul lui Dumnezeu, pe ploaia asta?” Apoi, trecuse la ameninţări: „Ei bine, să ştiu că-ţi dai sufletu’ şi tot n-o să te mai fricţionez cu *Carmol.”* El surâse strâmb şi o liniştise, asigurând-o că dacă i se va întâmpla ceva grav, ceva ireparabil, să nu fie chiar atât de îndurerată, căci îi lăsase pe birou un bileţel... că există un testament... că pe baza economiilor lăsate o s-o ducă binişor, şi ea, şi fetele. „O să fii o văduvă tânără, zău aşa, i-a mai spus. Nu prea veselă, dar încă tânără, da...” Se purtase cam cinic, iar acum, orbecăind prin noaptea asta sumbră, se gândea, nu fără spaimă că, într-adevăr, Camelia ar putea să rămână văduvă. „Încotro am pornit-o? De ce am dat curs, cu atâta uşurinţă, invitaţiei unor necunoscuţi? Uf, pornirile astea spontane, într-o bună zi, dacă nu chiar în noaptea asta, or să mă ducă la pierzanie!” Mai că uitase de Diţă. Îl auzi însă suflându-şi nasul şi-l iscodi cu coada ochiului.

— De ce ai stat la „pârnaie”? sparse Corneliu Cara tăcerea care-i încătuşase încă de la pornire.

— Eu? sări el, părând nedumerit că tocmai lui i se pune o asemenea întrebare. Păi, articolul...

— Dă-l încolo de articol, că nu mă pricep la articole şi paragrafe!

Marin Diţă râse scurt, fără convingere. Conduita lui Cara îl derutase. Îşi închipuise că scriitorii sunt un soi de oameni fuduli, care umblă cât e ziulica de mare cu nasu’ pe sus, că mai uşor te lipeşti de o casă de fier, ca s-o deschizi, decât de dumnealor... Ăsta însă, de lângă dânsul, s-a desferecat de la sine: l-a primit în casă, i-a dat şi de băut, l-a ascultat şi unde mai pui că s-a şi pornit la drum cu maşina... Îi plăcea să creadă că scriitorul fusese cândva unul *de-al lor.*

— Păi, ciordeli, spargeri, tâlharii, domnu’ scriitor, toate cu recidivă, se destăinui el cu oarecare bucurie.

— Şi Chihaia tot cu ciordeli?

Veselia primară a fostului puşcăriaş se stinse brusc. Ar fi dorit să călătorească în lumea amintirilor, dar întrebarea scriitorului îl readuse la realitatea prietenului său ce trăgea să moară.

— A tâlhărit la drumu’ mare... Tâlhar, tâlhar, da’ gândesc că nu mie, ci lui i s-ar fi potrivit mai bine porecla de *Telectualu...* Ce să fac, sunt mai bătrân şi i-am luat-o înainte...

— Da’ ţie de ce-ţi zice *Telectualu?* trecu Corneliu Cara la un ton intim şi prietenos.

— În tinereţe, am umblat în lume... şi am învăţat o vorbă franţuzească, una italienească... Umblam îmbrăcat elegant, ca un domn, şi aveam succes la cucoanele din înalta societate...

— Bijuterii?

— Şi bijuterii... suspină el. *C’est la vie!* Am îmbătrânit şi altceva n-am mai învăţat să fac.

— Nu cumva Chihaia a *fost politic?*

— Politic? Nu că mă faci să râd... Am fost amândoi deţinuţi de drept comun.

— Da’ de ce dintre toţi scriitorii din ţara asta a căzut măgăreaţa pe mine?...

— O să-ţi zică el totu’...

— N-are pe nimeni?

— Pe nimeni, oftă iarăşi Diţă. Viaţă de câine, ca şi a mea. După o scurtă pauză, urmă: Acum, că moare, rămân iarăşi pe drumuri... Sunt bătrân... Mâna asta, pe vremuri, de artist – bineînţeles, în spargerea caselor de bani – nu mai e bună la nimic...

Corneliu Cara crezu că Diţă a pornit pe panta destăinuirilor; se înşelă însă şi de data asta. Ba mai mult, socotind că-l luase gura pe dinainte, *Telectualu* se retrase în el ca într-o carapace.

După un timp, scriitorul se pomeni undeva la marginea Bucureştiului, manevrând „Fiat”-ul pe nişte străzi înguste, prost pietruite sau pur şi simplu desfundate. Maşina sălta când în sus, când într-o parte... „Unde te bagi, omule? se mustră el. Ce-ţi trebuia? Ce cauţi tu pe aici? Mare minune dacă n-o să rămâi şi în pană!” La gândul că „Fiat”-ul ar putea încremeni în beznă şi ploaie simţi cum îl trec sudorile. Uitase de Diţă, când auzi:

— Ei, nu mai avem mult!

Cara explodă ironic:

— Ce vorbeşti, dom’le?! Şi chiar zici că nu mai avem mult?... Ei bravo, m-ai liniştit!

Pe Diţă nu-l supără ironia scriitorului, o socotea îndreptăţită. Dorinţa pătimaşă a prietenului său de a sta de vorbă cu Corneliu Cara în ultimele clipe ale vieţii l-a surprins mai puţin decât hotărârea scriitorului de a răspunde chemării. „Cineva îmi povestea că scriitorii nu sunt întregi la minte, îşi amintea fostul borfaş. Aşa e!... Să vină de acolo de la el, până în fundătura asta!” În bătaia farurilor răsări deodată un colţ de stradă şi Diţă interveni:

— Pe aici, dom’le scriitor, la dreapta...

Când Corneliu Cara coborî din maşină, simţi sub tălpile subţiri ale pantofilor noroiul gros în care se afundase şi, prin asociaţie, se gândi la Camelia şi la pretenţiile ei exagerate faţă de curăţenia locuinţei.

— Ţineţi-vă de mine, propuse Diţă. Luaţi-o pe urmele mele...

Nimeriseră într-o fundătură cum mai sunt în Bucureşti, mai ales la marginea oraşului. Domnea un întuneric dens, umed şi friguros. Cara se uită în jur, încercând să se orienteze sau să găsească vreun reper. Desluşi cu greu câteva lumini chioare la ferestrele unor căsuţe îndepărtate şi răzleţe. Senzaţia că se înfundase într-un loc inexistent pe harta capitalei îl cuprinse fulgerător şi simţi fiori de gheaţă pe şira spinării.

Diţă împinse o poartă şi păşi într-o curte; Cara îl urmă. La vreo douăzeci de metri înaintea lor se zărea un pătrat de lumină. Prietenul de pârnaie al lui Chihaia îşi vârâse mâinile în buzunarele pantalonilor şi păşea prin noroi puţin aplecat. Mers specific de vagabond hăituit... „Numai eu sunt în stare de asemenea gesturi! se certă Cara în gând. Să mă iau după nişte necunoscuţi... Camelia are dreptate, întrec măsura, zău aşa!”

Diţă se opri în faţa unei uşi şi, după ce-l văzu pe scriitor lângă dânsul, zise apăsând clanţa:

— Uite că am ajuns... Să intrăm!

Instinctiv, Corneliu Cara dădu să se şteargă pe picioare, „ghidul” însă îl lămuri că nu era cazul.

— Lăsaţi, că n-avem persane în casă!

Scriitorul găsi că „solul” lui Chihaia făcuse aluzie la covorul din camera lui de lucru şi din nou se dojeni: „Aşa-ţi trebuie! Dacă te bagi ca prostu’, ce să-ţi fac?!”

Pătrunseră într-un antreu întunecos, stăpânit de un miros pătrunzător de igrasie. Din odaia învecinată răsună un glas stins, tremurat şi nervii lui Cara se încordară.

— Tu eşti, Marine?

— Eu... eu... Nu sunt singur, am venit cu domnu' scriitor, îl informă Diţă, cu o blândeţe nebănuită în glas.

Intrară în cealaltă încăpere şi Corneliu Cara fu deîndată izbit de aerul greu şi stătut al odăii. Fitilul unei lămpi de petrol lumina palid şi pâlpâitor camera. La câţiva paşi, în stângă sa, îl descoperi deodată pe muribund: zăcea pe o canapea îngustă, veche şi scundă, lipită de perete; o pernă înălţa o faţă suptă, galbenă ca o mască funerară. Doar ochii, abia mai sclipind în adâncul găvanelor, mărturiseau că trupul de sub pătura aspră, cenuşie, ce-l acoperea până sub bărbie, mai trăia încă. Lângă un alt perete se afla un pat de campanie, cu aşternutul murdar şi răvăşit. „Acolo doarme *Telectualu",* înregistră Cara.

— Vă rog să vă apropiaţi, domnule Cara, murmură Chihaia... Sunt atât de fericit că aţi binevoit să veniţi... Diţă, adu aici taburetul...

Telectualu se repezi la scaunul aflat într-un ungher şi-l aduse lângă patul muribundului. Cara făcu un efort să înainteze spre acesta. Se aşeză şi, în clipa aceea, văzu şi stropul de lumină al unei candele; în pâlpâirea ei, apărea şi dispărea o icoană afumată...

— Dumnezeu să binecuvânteze fapta dumneavoastră! îngână suferindul răsuflând anevoie. Făcu o pauză, apoi întrebă: Marine, mai eşti aici?

— Mai sunt, Vasile, n-am plecat, răspunse *Telectualu.*

— Lasă-ne singuri!

— Bine, Vasile, vă las... încuviinţă Diţă şi părăsi încăperea.

Rămaşi singuri, cei doi se priviră câteva minute într-o tăcere grea, dureroasă.

— Domnule Cara, vorbi, în sfârşit, Chihaia, precum vedeţi... nu mai am mult... Domnul Dumnezeul nostru o să se milostivească de mine şi o să mă cheme la el... Poate chiar în noaptea asta...! Mi-am binemeritat pedeapsa. Chipul gălbejit şi osos i se crispă, gura i se încleştă. Pe sub pătură braţele se mişcară şi Corneliu Cara îşi dădu seama că mâinile bolnavului se opriseră în dreptul stomacului...

— Aveţi dureri?

— Groaznice! mărturisi bolnavul.

— De ce nu chemaţi doctorul?

— Nu vreau, Chihaia îşi clătină capul. Durerile mi se cuvin şi nu vreau să scap de ele decât cu vrerea Domnului... fie-i numele lăudat!... Gata, s-au potolit.

Cara îi urmărea stingherit şi dezorientat suferinţa: îi văzu fruntea galbenă acoperindu-se de sudorile morţii.

— Numele meu adevărat nu e Chihaia Vasile, ci Vanghele Ovidiu, i se spovedi bolnavul. Ovidiu Vanghele... Aţi auzit de mine?

Scriitorul răspunse, nici el nu ştia de ce, cam stânjenit:

— Mărturisesc că nu...

— Domnule Cara, eu o să mor... presimt că încă în noaptea asta o să mor... Muribundul îşi îndreptă ochii stinşi spre musafir. Desigur că vă întrebaţi de ce v-am chemat la căpătâiul meu? Cu ce scop?

— Aşa e, încuviinţă Cara stăpânit de o tulburare de care încerca, fără succes, să scape. Da, şi de ce tocmai pe mine?

— La spital, după operaţie, sora mi-a adus câteva cărţi... Printre ele şi una de război, scrisă de dumneavoastră. Cartea cu luptele de la Budapesta... Tăcu. Sub pătură, coşul pieptului prinse să i se zbată în ritmul respiraţiei. Bolnavul îşi reluă povestirea cu ceva mai multă vigoare, dar pentru scurt timp. Am mai cerut şi alte

cărţi ale dumneavoastră... Sora mi-a satisfăcut dorinţa – erau cărţi poliţiste şi de spionaj. Domnule Cara, o povară grea, insuportabil de grea, îmi apasă sufletul... Ca să pot trece pe lumea cealaltă, trebuie să mă despovărez... Mă urmăriţi?

Cara nu-l auzea prea bine, de aceea îşi trase scaunul mai aproape de căpătâiul bolnavului.

— Da, vă urmăresc!

— Am ajuns la concluzia că sunteţi singurul om care poate să mă ajute să mor liniştit... Cartea dumneavoastră despre luptele de la Budapesta e o carte document, nu-i aşa?

Cara confirmă printr-un gest de clătinare a capului.

— În cazul ăsta vă întreb, aţi auzit de agentul român «B-39»? Deşi Cara nu formulase nici un răspuns, bolnavul se grăbi să precizeze: Nu, ah, să nu cumva să credeţi că eu sunt «B-39»... N-ar fi fost rău să fi fost... De maiorul Doinaş Radu din Biroul 2 al Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major aţi auzit?

— Nu, recunoscu Cara, ruşinat de faptul că nu auzise nici de agentul «B-39», nici de maiorul Radu Doinaş.

— Nici n-aţi avut cum. «B-39» a fost dat dispărut fără urmă... Respiraţia i se îngreuie pe sub pătură, braţele bolnavului se mişcară ca doi şerpi ce căutau o ieşire din ascunzătoare. Gura lui Chihaia scăpă un geamăt surd, apoi se potoli. «B-39» a dispărut fără urmă la Budapesta, în ianuarie 1945... exact în zilele când eroii cărţii dumneavoastră îşi desfăşurau operaţiile de stradă. Dar «B-39» n-a dispărut, ci a fost ucis... prins şi ucis. Prins de nemţi şi ucis.

Multe văzuse şi trăise la viaţa sa Corneliu Cara; situaţiile limită nu-i erau necunoscute, însă muribundul, atmosfera încăperii, fostul borfaş care patrula în faţa casei, istoria care-i era dat s-o asculte îi stârneau simţăminte confuze. Îl stăpânea senzaţia că nu părăsise nici o clipă camera de lucru, că şedea la birou şi scria, iar scrisul, cu ajutorul imaginaţiei, îi adusese, în lumea albă a filelor de hârtie, un om ce trăgea să moară şi care mai avea ceva de împărtăşit semenilor.

— Cred că maiorul Doinaş Radu şi faptele sale de ofiţer de informaţii, relată bolnavul în continuare, trebuie să ocupe un loc de onoare în cartea dumneavoastră consacrată luptelor de la Budapesta.

Corneliu Cara nu-şi desprindea privirile de pe chipul de ceară al muribundului, se gândea: „S-a agăţat de mine în ultimele clipe ale existenţei sale... Ciudat! Parcă ar vrea să mă tragă şi pe mine undeva... Unde? S-a agăţat de mine ca de un colac de salvare şi mă trage...”

— După ce o să mor, se spovedea fără vlagă Chihaia, v-aş ruga să treceţi pe la Biroul obiectelor găsite de la Gara de Nord. Să întrebaţi acolo de „tovarăşul Vlaicu” Băgaţi de seamă, dacă are o cicatrice pe obraz e *tovarăşul Vlaicu.* Îi spuneţi doar atât: „Vin din partea lui Ovidiu” O să vă predea o servietă... Muribundul îşi scoase un braţ uscat de sub pătură şi, cu preţul unui efort fizic dureros, trase din buzunarul pijamalei un plic. Aici o să găsiţi cheiţa de la servietă.

Cara luă plicul nu fără a se înfiora.

— Făgăduiţi-mi că o să-mi îndepliniţi ruga... îi ceru muribundul.

— Înainte de a vă făgădui, trebuie să ştiu ce conţine servieta.

„Masca” încercă un zâmbet; nu-i izbuti.

— Aveţi dreptate... În servietă o să găsiţi un manuscris şi o scrisoare. Cândva, pe băncile unui liceu din Transilvania, am visat să devin scriitor... E un manuscris neterminat... El însă o să vă dezvăluie taina agentului «B-39», a morţii sale, taina mea... Totul este adevărat... Nimic nu este inventat... Făgăduiţi-mi că o să includeţi într-o nouă ediţie a cărţii dumneavoastră – „Operaţia Budapesta” – portretul

maiorului Doinaş Radu... Făgăduiţi-mi!

— Vă făgăduiesc! murmură Corneliu Cara, gâtuit de o tulburare nemărginită. Ar fi vrut să-l întrebe ce legătură existase între Chihaia şi agentul «B-39».

— Dumnezeu să vă ajute! murmură muribundul. Acum o să vă rog să plecaţi. Chihaia se strâmba de durere şi-şi întoarse capul spre perete. Îşi lua astfel rămas bun de la oaspetele său.

Cara se ridică încet, stingherit, cu sentimentul că nu va mai găsi drumul spre ieşire. Ascunse plicul în buzunar şi, un timp, încremeni în picioare, buimăcit. Îşi roti privirile: fitilul tremurat al lămpii de gaz, aruncând fără contenire pe pereţi tot felul de umbre sinistre, scotea la iveală un şifonier vechi, căzut într-o rână; într-un ungher, un vraf de cărţi; o masă, şi aceea parcă putredă... Zări deodată uşa şi se îndreptă spre ea, în vârful picioarelor. Însă podeaua, sub greutatea trupului său, scârţâi zgomotos. Diţă îl aştepta sub streaşina casei, zgribulit ca un câine de pripas. Întrebă:

— Gata?... Să vă conduc?

Înainte de a-i răspunde, Corneliu Cara scoase din portofel o carte de vizită:

— Nu-i nevoie... Uite, ai aici numărul meu de telefon... Să mă suni.

— În noaptea asta moare, murmură *Telectualu* ca pentru sine. Presimt eu că moare.

— Nu uita să-mi telefonezi, repetă scriitorul tot în şoaptă. Cine-l îngrijeşte?

— Eu...

— Cum, nici o femeie? se miră Cara. Nici o gospodină?

— Suflet de femeie n-a trecut prin casa noastră! Şi, sătul parcă de cât vorbise, conchise: Vă mulţumesc şi eu... Sincer vorbind nu credeam că o să vă deranjaţi până aici... Noapte bună!

Corneliu Cara rămase singur în noaptea ploioasă. I să făcu dintr-odată frică, precum în anii copilăriei când se pomenea de unul singur în întuneric. Se strânse în fulgarin şi străbătu în grabă curtea, prin noroi. Se mai opri un moment lângă maşină şi cercetă curios împrejurimile. Intrarea Clopotarilor! Ar fi putut jura că nimerise undeva în câmp, pe un spaţiu geografic necunoscut. Ploaia deasă şi cerul negru striveau orice urmă de viaţă. Văzu ferestruica luminată a casei pe care numai ce o părăsise: aşa cum pâlpâia, părea conectată la sufletul muribundului. În sfârşit, se instală la volan şi, la becul din maşină, îşi consultă ceasul... Intră în panică: dacă în douăzeci de minute nu va fi acasă, Camelia, va alerta, cu siguranţă, miliţia. Răsuci cheia de contact şi ambreie.

II. Biroul obiectelor găsite

1

Cara nu-şi făurea prea multe iluzii cu privire la somn, presimţea că-l va ocoli. Totuşi, mai mult din obişnuinţă, se băgă în pat. Camelia, potrivit ritualului statornicit de aproape trei decenii de convieţuire, îi ură noapte bună, vise plăcute, stinse veioza şi, după câteva minute, adormi. Bărbatul îi ascultă cu un amestec de ciudă şi invidie pufăitul – Camelia dormea adânc şi fără griji – luă un „Maceye” – somniferul său de bază – şi reluă lectura cărţii de unde o întrerupsese în ajun. Puţin mai târziu, pleoapele i se îngreuiară, o undă de bucurie i se răspândi în suflet – aşadar, somnul nu-l ocolea – stinse lumina şi, relaxat, se cufundă în braţele lui Morfeu...

Se pomeni, pe neaşteptate, în cocioaba de la Intrarea Clopotarilor, faţă în faţă cu Ovidiu Vanghele. Numai că, de data asta, spre uluirea şi spaima scriitorului, muribundul dornic să-şi manifeste recunoştinţa faţă de onorabilul său oaspete a sărit sprinten din pat şi a dat să-l îmbrăţişeze. Era îmbrăţişarea rece a unui schelet de pe care curgeau zdrenţele unei cămăşi de noapte. Vanghele voia cu orice preţ să-l sărute pe buze şi cât p-aci să izbutească... Îngreţoşat, Cara deschise ochii şi se lovi de întunericul încăperii. Îşi auzea distinct bătăile repezi ale inimii... o căldură nefirească îi învăluia trupul. Din momentul acela înţelese că nu-şi va mai regăsi somnul. Auzi, în schimb, respiraţia liniştită a soţiei. „Fericită fiinţă mai e şi Camelia!” Cum să n-o invidieze? Îşi aminti apoi de vis. „Ce poveste stranie!” îşi spunea gândindu-se la incredibila sa aventură din seara acelei zile. Îl revăzu în gând pe *Telectualu,* aşa cum i se înfăţişase în camera sa de lucru: ud până la piele, cu pălăria în mână, ca un cerşetor. Apoi, Diţă se topi şi în locul său răsări chipul cadaveric al lui Chihaia-Vanghele. „Ce legătură ar putea să existe între muribund şi Diţă? Cum s-a înfiripat prietenia lor? Pe ce bază?” Acceptă năvala întrebărilor cu resemnare, ca pe o pedeapsă. Prea s-a pierdut cu firea de parcă ar fi fost un copilandru. Dacă tot se deplasase până la Chihaia-Vanghele, atunci s-ar fi cuvenit să nu se ridice de lângă căpătâiul lui, până ce nu lămurea un şir de aspecte obscure, dacă nu chiar dubioase... În ce împrejurări l-a cunoscut pe agentul «B-39»? De unde ştia că maiorul Radu Doinaş a fost ucis? A zăcut în puşcărie, de ce? De ce, scriind povestea lui Doinaş, n-a păstrat manuscrisul acasă, ci l-a înstrăinat? S-a temut de ceva, de cineva? Cine o mai fi şi *tovarăşul Vlaicu,* ceferistul de la Biroul obiectelor găsite?

Imaginaţia îi aduse dinaintea ochilor o servietă mare, de piele maro, nu lipsită de eleganţă şi, astfel, îşi aminti de cheiţă. O lăsase pe biroul din camera sa de lucru. Retrăind până la cel mai mic şi mai neînsemnat detaliu bizara convorbire cu Chihaia-Vanghele, Cara recunoscu că, în realitate, îl mistuia o curiozitate de-a dreptul morbidă, că servieta depusă la Biroul obiectelor găsite îi aţâţa şi-i teroriza simţurile. Ar fi dorit să folosească de îndată cheiţa, să scoată la lumină manuscrisul, scrisoarea explicativă şi în felul acesta să-şi potolească definitiv curiozitatea. Se pomeni întrebându-se: „Dacă agonia lui Chihaia-Vanghele o să se mai prelungească în timp...?” Se ruşină, ăsta era adevărul: ca să-şi satisfacă mai curând curiozitatea, aprinsă la urma urmelor tot de Chihaia-Vanghele, dorea ca deznodământul acestuia să nu întârzie prea mult.

Umilit de propriile gânduri şi sentimente, scriitorul se dădu jos din pat, îşi puse peste pijama halatul de casă, părăsi dormitorul, atent să nu-şi trezească soţia, şi se refugie în camera de lucru. Aprinse lampa de pe birou. Primul obiect ce-i sări în ochi fu cheiţa: o abandonase lângă filele romanului la care lucra de mai bine de două săptămâni. Nu, nu se va aşeza la birou, nu avea chef de lucru. Rămase locului, cu braţele încrucişate la piept, cu capul înclinat uşor pe umărul drept, fixând cheiţa. După un timp, îl năpădi senzaţia că nu era singur, că două umbre s-au desprins de prin ungherele întunecoase, decise să-i ţină de urât. Se mişcau prin încăperea împovărată de tăcerea nopţii, o dată cu gândurile sale. „«B-39» a dispărut fără urmă la Budapesta în ianuarie 1945, îşi aminti Cara de dezvăluirile lui Chihaia-Vanghele... N-a dispărut, ci a fost ucis... prins şi ucis.” Ochii scriitorului se opriră iarăşi pe bucăţica aceea de metal gălbui închipuind o cheiţă. „Hm! De unde ştie că a fost prins şi ucis?... Vorbea cu un sentiment de vinovăţie. Sau poate greşesc... Sigur, voi găsi toate explicaţiile în scrisoare şi în manuscrisul din servietă... dar până atunci? Hm! Ovidiu Vanghele!... Numele îmi pare cunoscut... De unde naiba?”

Făcu câţiva paşi prin încăpere – umbrele lui Vanghele şi Diţă îl secondară. „Colegi de pârnaie... Borfaşi. Borfaşi amândoi... Imposibil! E ceva neclar în chestia asta... Ovidiu Vanghele! Cred că mai curând trebuie să fi fost un deţinut politic... Poate un legionar...” Tot plimbându-se în sus şi în jos prin cameră, urmărind un gând confuz, îşi aminti că avea în rafturile bibliotecii câteva cărţi tipărite pe vremea lui Antonescu: „Asasinatele de la Jilava”, „Pe marginea prăpastiei”. „Tot n-am somn, ia să mă mai uit prin ele!” hotărî Cara bucuros că, în sfârşit, se agăţase de ceva. Găsi uşor cărţile, le scoase din bibliotecă şi trecu la birou. Se instală în fotoliu şi, după ce îşi căută o poziţie cât mai comodă, deschise unul din volume – „Asasinatele de la Jilava, 27-28 noiembrie 1940” – şi se apucă de lucru. După două sau trei ceasuri de lectură adormi ca în anii studenţiei, în fotoliu, cu capul în piept, nu însă înainte de a fi făcut o descoperire importantă: un oarecare Ovidiu Vanghele, dispărut din ţară, figura pe lista celor vinovaţi de masacrul de la Jilava.

Îl trezi ţârâitul telefonului. Privi buimac în preajma sa, încercând să priceapă cum de nu era în pat, ci la masa de lucru. Descoperi cărţile scoase din bibliotecă, apoi cheiţa lăsată de Chihaia-Vanghele şi-şi reaminti traiectoria sa nocturnă. Ridică somnoros receptorul şi auzi:

— Alo, domnu’ scriitor?

— Da, eu! răspunse Cara recunoscând glasul răguşit al lui Diţă. A murit?

— L-am vegheat toată noaptea, îi confirmă fostul borfaş. Abia în zori şi-a dat sufletul...

Pe fir se lăsă o tăcere grea. După o vreme, Cara se interesă:

— Ce ai de gând?

— Să mă îngrijesc de înmormântare.

— Bani ai?

— Am. Cu un an în urmă, Chihaia şi-a cumpărat la Sfânta Vineri un loc de veci. N-am probleme... S-a îngrijit de toate, de dric, de slujbă religioasă, de danii... Domnule scriitor... *Telectualu* îşi întrerupse fraza.

— Ce-i, Diţă? De ce ai tăcut?

— Vreau să-ţi mai mulţumesc o dată... vorbi el precipitat.

Scriitorul îi făgădui că o să treacă în cursul zilei pe acolo. Cu gândul era însă la servieta lui Vanghele depusă la Biroul obiectelor găsite al Gării de Nord. În receptor mai răsunară cuvintele „Vă aştept”, urmate de un declic – Diţă închisese telefonul.

„Aşadar, a murit!” suspină Cara uşurat, căutându-şi ceasul printre hârtiile şi

cărţile de pe birou. Nu-l găsi; în cele din urmă, îşi aminti că-l uitase pe noptiera din dormitor. „Hmm! Am adormit cu lampa aprinsă!” se minună el. O stinse. După lumina cenuşie de la fereastră, deduse că trebuie să fi fost în jurul orei opt. Se ridică din fotoliu, se întinse de-i trosniră oasele, după care, mutându-se în mijlocul încăperii, începu să execute lenevos câteva exerciţii de gimnastică. Duşul îl trezi de-a binelea. Camelia încă mai dormea – era, fără îndoială, meritul ploii de toamnă ce nu mai contenea. „Las-o să doarmă! hotărî. În schimb eu o să mă reped până la gară.”

Când Cara îşi scoase *Fiat*-ul din garaj, nu mai ploua; norii însă continuau să apese oraşul, mohorându-l. Cu câteva minute înainte de a fi părăsit locuinţa, Camelia se trezise luându-l la rost: „Bărbăţele, cum de nu lucrezi la ora asta?” Nu i-a răspuns, s-a mulţumit doar să-i expedieze un zâmbet enigmatic, iar ea, conform unor reguli înstăpânite de anii de convieţuire, s-a dat învinsă, n-a mai fost curioasă să afle de ce s-a abătut de la programul de lucru.

Din goana maşinii i se dezvăluia un Bucureşti umed şi neguros. Conducea în viteză, atent, deşi gândurile o luaseră de mult razna, ajungând la Gara de Nord înaintea sa; se vedea de-acum în posesia servietei. Nu, n-o va deschide acolo, pe loc, la Biroul obiectelor găsite, îşi va refuza această satisfacţie.

„Oho, cam de multişor, se minună Cara, nu mi-a mai fost pusă curiozitatea la o asemenea tensiune!”

Un sfert de oră mai târziu, alerga prin sălile gării. Fără să vrea, îl ignoră pe ceferistul care vindea bilete de peron, aşa că acesta se văzu nevoit să-i reteze avântul şi să-l întoarcă din drum. Nemulţumit, Cara se căută prin buzunare şi constată cu stupoare că plecase de acasă fără bani, fără acte de identitate. „Te văd bine îmbrăcat, dom’le, îl certă ceferistul, tocmai dumneata să încerci să înşeli statu’!” Nu găsi în buzunare nici o leţcaie şi se îndepărtă ruşinat, bodogănind împotriva Cameliei, căci numai ea era de vină. „Îmi umbli prin buzunare... îmi iei totul... până şi ultimul bănuţ!” N-o cruţa, deşi îşi amintea că-şi pusese un alt costum şi uitase să golească buzunarele celuilalt.

Nu capitulă în tentativa sa de a ridica servieta chiar atunci. Luă cu asalt o altă intrare. Trecu ca un bolid, nelăsându-se impresionat de insistenţele ceferistului. Alerga, dând tuturor de înţeles că era pe cale de a pierde trenul. În faţa Biroului obiectelor găsite, se opri să-şi tragă sufletul. După câteva minute de odihnă, se adresă la ghişeu unui bătrânel cu sprâncenele încărunţite, dar cu o mustaţă uimitor de neagră, tunsă scurt:

— Cu tovarăşul Vlaicu.

I se răspunse respectuos:

— Pe tovarăşul Vlaicu îl găsiţi în schimbul de după-masă... Veniţi dumneavoastră la ora trei. Aţi pierdut ceva? Nu pot eu să vă fiu de folos?

— Nu, mulţumesc!

Lui Corneliu Cara nu-i rămase decât să plece. Păşea spre ieşire cu capul în jos, furios că un berbec pregătit să înfrunte un adversar nevăzut. Se îngrozi la gândul că, de data asta, feroviarul de la ieşire, recunoscându-l, ar putea să se încăpăţâneze şi să-l ia la rost. Norocul îi surâse. Scăpă în Piaţa Gării fără nici o dificultate. Se aşeză la volan, dar nu-şi porni maşina. Nu pentru că nu ştia încotro s-o ia... Plecase la drum cu un plan. Conform planului, acum trebuia să stea în maşină şi să frunzărească paginile manuscrisului lui Chihaia-Vanghele, urmând ca după asta să se repeadă la locuinţa decedatului. Se întâmplase însă ceva... ceva care-l pusese pe neaşteptate în faţa unui Cara necunoscut, a cărui conduită prinse a-l nemulţumi

profund. Nu cumva îşi pierduse capacitatea de discernământ? Acţionase prea sigur, nu întrevăzuse nici o clipă că planul ar putea să-i fie dat peste cap. De fapt, ce se petrecea cu el? Adormise în fotoliu. (Nu i s-a mai întâmplat una ca asta din tinereţe), plecase de acasă fără acte, fără un ban. (Hai, fără un ban i s-a mai întâmplat. Dar fără acte?!) Unde mai pui că abia acum constata cu amărăciune că nu luase nici măcar cheiţa de la servieta lui Chihaia-Vanghele... Toate aceste amănunte demonstrau fără nici o posibilitate de tăgadă că un element devastator intervenise în ordinea sa lăuntrică... „Domnule Cara, se autosomă, te chem la ordine! Şi încă imediat!”

Răspunzând propriului său apel, porni maşina, trecu pe acasă, unde Camelia îl aştepta cu micul dejun. Sărută fruntea soţiei, mâncă liniştit, fără gânduri. După ce termină, sărută din nou fruntea soţiei. Clipind des din pleoape, Camelia observă cu ironie:

— Mami, nu crezi că prea multe sărutări într-o singură zi strică...?

Cara îi făcu şmechereşte cu ochiul: „Lasă, dragă, ştiu eu ce ştiu...” Apoi, pregătindu-se de plecare, avu de data asta grijă să-şi ia actele, precum şi ceva bani. Afară, ploaia reîncepuse. Scriitorul scrută cu voie bună zdrenţele norilor; aşadar, revenise pe făgaşul normal al firii sale. Cum să nu se bucure?

2

Opri maşina la poartă. Coborî. La lumina cenuşie a zilei cocioaba lui Chihaia-Vanghele amintea de o ambarcaţiune prăpădită care, luând apă, se scufunda puţin câte puţin. Porni într-acolo fără să se sinchisească de noroiul mustos şi adânc ce se întindea, ca un covor negru, până în pragul casei. Intră de-a dreptul, fără să mai bată la uşă, fără să-şi mai piardă timpul cu ştersul picioarelor... Pe Diţă îl găsi şezând pe taburet şi priveghind îngândurat mortul. Când îl văzu pe Cara se ridică încet, în tăcere, fără să se depărteze de pat. Pâlpâiau câteva luminări. La lumina lor, scriitorul constată cu surprindere că mortul fusese spălat, bărbierit, îmbrăcat într-un costum de culoare închisă. Lumini şi umbre, iscate de luminările aprinse, jucau pe faţa lui galbenă. Gura întredeschisă sugera un rictus de durere, ca şi când, chiar şi în situaţia aceea, boala furişată undeva în stomac continua să-i mistuie trupul neînsufleţit.

— Aştept să vină doctoru’ de Circumscripţie... să-mi dea certificatu’, îngână *Telectualu.*

Cara se întoarse spre el şi-i spuse:

— Aş vrea să stăm puţin de vorbă.

Fostul borfaş fu de acord. Trase două taburete la fereastră şi se aşezară. Diţă îşi aprinse o ţigară. Nu-i întinse pachetul lui Cara, ştia de-acum că nu-i fumător. Cara îl urmărea cu compasiune. Privi apoi prin pătratul ferestrei noroiul ce se întindea până la gardul dărăpănat al porţii.

— Spune-mi, Diţă, dar să fii sincer, ştii pentru ce m-a chemat Chihaia la căpătâiul lui? Cara îşi fixă privirile pe chipul brăzdat de riduri al interlocutorului; pleoapele-i congestionate îi marcau puternic oboseala.

— Nu, nu ştiu... Nu te mint... nici nu vreau să ştiu, răspunse trăgând cu sete din ţigară.

— Eşti cam categoric... De ce?

— Pentru simplul motiv că Vasile nu mi-a vorbit niciodată de intenţia sa... A fost vrerea lui ultimă de a sta de vorbă cu tine, iar eu i-am respectat-o. *Telectualu* se lăsă studiat.

— Chiar nu avea pe nimeni? Vreun frate? Vreo soră sau vreun neam?

— Te-am mai lămurit şi ieri – a fost singur-cuc... ca şi mine...

— Ai cunoscut adevărata lui identitate?

— Nu... Iar dacă mai avea una, zău nu mă interesează. Glasu-i fără intonaţie exprima totala sa indiferenţă faţă de întrebările scriitorului. Pentru mine a fost şi rămâne Vasile Chihaia zis *Bigotu, din celula 21.*

— În ce împrejurări v-aţi cunoscut? Cara era pe cale de a se enerva. Socotea nedreaptă indiferenţa *Telectualu-lui* atât faţă de memoria lui Chihaia, cât şi faţă de el, oaspetele casei.

— E chiar atât de important să le ştii pe toate?

— Ai bătut ieri la uşa casei mele, se strădui Cara să vorbească firesc, dar mai ales, calm. Şi ţi-am deschis-o. Până ieri, habar n-aveam că existaţi pe lumea asta. Ai stăruit să vin aici şi am venit, deşi numai de voi nu-mi ardea, înţelegi, sper, că dacă Chihaia m-a chemat la căpătâiul său n-a făcut-o doar ca să-mi strângă mâna şi să mă cunoască? Mi-a cerut să-i îndeplinesc o dorinţă... o ultimă dorinţă... Iar rugămintea mi-a adresat-o mie.

Câteva minute se contemplară în tăcere, prin fumul ţigării. Chiştocul ajunsese să-i ardă degetele, dar Diţă nu se îndura să-l arunce.

— Acum aud şi eu că Vasile a avut o ultimă dorinţă... Nu ştiam că de asta te-a chemat, vorbi *Telectualu* cu mâhnire. Mie mi-a cerut să am grijă să-l înmormântez creştineşte, după datină... să nu-l las să putrezească aici...

— Actele lui unde sunt, la tine?

— Da, le predau ca să mi se dea certificatul de deces... Strivi, în sfârşit, chiştocul de pervazul ferestrei şi-l uită acolo.

— Buletinul de identitate e pe numele lui Chihaia Vasile?

Diţă dădu din cap:

— Da’ cum ai vrea? Şi la pârnaie tot pe numele acesta a figurat...

— Pentru ce a fost condamnat?

Diţă aruncă o căutătură în direcţia patului pe care zăcea încremenit, cu mâinile pe piept şi cu lumânări la căpătâi, cel ce trecuse prin puşcărie cu porecla *Bigotu.* Îşi mai aprinse o ţigară şi-i dezvălui râzând amar:

— Şi ieri ţi-am zis: a tâlhărit la drumu mare... Nu-ţi vine să crezi, nu-i aşa? A făcut parte din banda lui *Oaie cel Rău...* Prin ‘47, i-a prins... Pe el şi ai lui. I-au dat 15 ani.

Lui Cara i se păru că ascultă un basm de adormit copiii. Totuşi, exclamă:

— Aşadar, a fost deţinut de drept comun?

— Da. Ne-am cunoscut la Canal. Executase vreo şase ani, îmi pare. Era bătaia de joc a tuturor...

— De ce?

— Căzuse în patima credinţei!... Când îl prindeai, se închina şi bătea mătănii... Dimineaţa, la prânz şi seară. La început, îl porecliseră Petrache Lupu, pe urmă l-au rebotezat şi i-au spus *Bigotu...* Borfaşii n-au nici un Dumnezeu... El, Chihaia avea însă unul... Temutul tâlhar, căci fusese temut, devenise blând ca un mieluşel, iar ceilalţi îşi făceau nevoile în capul lui... Nu se supăra... Nici când i se mai şterpelea câte o bucată de pâine de sub nas nu protesta. Uite cum ne-am împrietenit: la Canal, mai era şi unul *Lambru fără frică,* spărgător cu faimă. Ăsta făcuse un pocinog şi a dat vina pe *Bigotu.* Pe atunci, mă mai bucuram de prestigiu printre cei de teapa mea. M-am băgat în ciorbă. L-am chemat pe Lambru de-o parte şi i-am pus în vedere că dacă nu ia asupra sa ce-a făcut, îl pupă mă-sa rece. După asta, am adus la cunoştinţa borfaşilor că *Bigotu* a trecut sub protecţia mea şi că va fi vai de cel care o să se atingă de el...

— Pentru ce ai făcut-o?

Diţă sări indignat:

— Cum, pentru ce? Păi de ce să-i fi lăsat să-şi bată joc de el? Numai pentru că omu' era credincios şi se ruga lui Dumnezeu? Eu, de exemplu, nu cred nici în sfinţi, nici în dumnezei... Cum îţi zic, aşa ne-am împrietenit.

— Cum aţi nimerit în casa asta? mai dori Cara să afle. Glasul i se înmuiase, căci cele relatate de *Telectualu* nu-l lăsaseră indiferent.

Diţă se uită lung şi gânditor la scriitor; de parcă abia atunci începea să cumpănească la discuţia ce se înfiripase între ei.

— Am ieşit de la pârnaie în acelaşi timp, în '70... Când ne-am pomenit dincolo de zidurile puşcăriei, în libertate, m-a întrebat cum am de gând să mă descurc. Întrebarea lui naivă m-a făcut să râd. I-am zis: „O să dau o lovitură ca să ajung din nou la pârnaie"... Nu glumeam, altă casă n-aveam pe lume. Mi-a cerut să nu-l las singur, să-l urmez, că are el ceva bani ascunşi şi că plănuieşte să cumpere o căsuţă unde să ne ducem zilele până la adânci bătrâneţi. N-am crezut o iotă, l-am urmat însă. S-a ţinut de cuvânt, a cumpărat magherniţa asta şi până ce s-a îmbolnăvit am dus-o „împărăteşte"...

Diţă se ridică şi trecu lângă trupul neînsufleţit al *Bigotului,* însoţit de privirile lui Cara. Rămase în picioare, smerit, cu ochii pe chipul lui galben.

— Ai zice că acum e fericit, sparse el tăcerea. „Abia aştept să ajung în faţa lui Dumnezeu, îmi spunea, la judecata de apoi!" Cred că nu era în toate minţile, da' pe mine asta nu mă deranja. Vorbea fără să se uite la Cara, care nu se clintise de la fereastră. Auzisem multe despre faptele lui de tâlhar. Totuşi stofă de borfaş nu prea avea... Sau poate că teama de Dumnezeu l-o fi schimbat?

Corneliu Cara replică:

— Ce-i aia, nu avea „stofă"? A făcut parte dintr-o bandă? A atacat la drumu mare? Condamnarea aspră arată fărădelegile lui...

Diţă reveni lângă scriitor; nu se aşeză însă pe taburet.

– Asta cam aşa e... dar nu toţi cei care nimeresc în tagma noastră au şi stofă. Chihaia aducea cu un animal hăituit... Cred că mereu căuta un loc pe unde să se pripăşească. Aşa s-o fi pripăşit şi în banda lui *Oaie cel Rău...* Pe Oaie l-a împuşcat comisarul Alimăşteanu. Chihaia a fost prins mai târziu... Un animal hăituit, asta era... A avut o fire închisă, îndura orice, de parcă Dumnezeu în persoană îi cerea să îndure totul fără să crâcnească. Rareori borfaşii adevăraţi cad, la bătrâneţe, în patima credinţei.

— Nu ţi-a vorbit niciodată de ai lui?

— Adică de familie?! Pe faţa lui Diţă ridurile desenară un zâmbet ce se voia ironic.

— Noi, borfaşii, suntem mai puţin curioşi decât voi, scriitorii. Dacă el nu mi-a povestit, eu nu l-am întrebat.

Cara se ridică îngândurat, făcu câţiva paşi prin încăpere.

— Şi doctorul ăsta care nu mai vine! oftă Diţă.

— Acu că ai rămas singur, ce ai de gând să faci? Scriitorul se opri la un pas de Diţă.

— După ce o să-l îngrop, văd eu... Culcuşul ăsta mi l-a lăsat mie. Adică sunt, vezi dragă doamne, proprietar. Încă de când a intrat în spital şi a aflat că are cancer, a ţinut să facă acte şi să-mi predea casa în ordine... Însă mulţi purici aici n-o să fac...

Diţă trecu iarăşi la căpătâiul mortului. Urmărindu-l, Cara înţelese că prietenul de puşcărie al lui Chihaia-Vanghele luase o hotărâre de la care nimeni şi nimic n-o să-l convingă să renunţe. Îi intuise caracterul, structura psihică: Marin Diţă era, în

realitate, un fatalist, unul de natură primară; credea sincer că încă de la naştere îi fusese hărăzit să treacă prin viaţă ca un borfaş... Fiecare cu povara crucii sale... Nu încăpea nici o îndoială că după înmormântarea lui Chihaia va face totul să se întoarcă între zidurile puşcăriei... printre cei din tagma lui. Studiindu-l, Cara vru să-l întrebe: „Ştiai că Vasile Chihaia a fost legionar?”, dar sesiză la vreme că n-ar fi fost prea potrivit momentul. Deci nu încercă să schimbe cursul discuţiei.

— Am reţinut bine, la Sfânta Vineri îl îngropi?

— Da... După ce aranjez cu certificatul de deces, îl depun la capelă.

— Dai vreun anunţ la „România liberă”?

— Nu mi-a cerut aşa ceva, aşa că nu dau.

Minute în şir nu mai schimbară o vorbă. Cara îşi îngădui să cerceteze încăperea. Atenţia îi fu atrasă de o carte de rugăciune uzată, aproape ferfeniţă, precum şi de un roman detectiv. Între paginile sale descoperi o fotografie veche, înfăţişând o ţărancă ce şedea pe un scaun cu ochii aţintiţi spre cutia cu minuni a fotografului. Lângă ea, puţin mai în spate, se afla un soclu, iar pe soclu o vază cu trandafiri.

— Cine-i femeia? întrebă.

— Maică-sa... răspunse *Telectualu*, trecând înapoi la fereastră. A murit de mult...

— După port, pare să fie din Ardeal...

— Nu ştiu... nu mă pricep... În actele lui scrie că-i născut la Craiova...

„Aşadar, Vasile Chihaia e născut la Craiova, reţinu Cara, iar Ovidiu Vanghele undeva în Transilvania.”

— N-are nici un rost să stai aici cu mine şi să aştepţi sosirea medicului, fu de părere Diţă. Îşi mai aprinse o ţigară... fuma leneş, pândind poarta.

Cara puse la loc cartea de rugăciuni şi, în sfârşit, luă o decizie importantă:

— Ştiai că Vasile Chihaia a fost legionar şi încă unul dintre cei despre care, la vremea respectivă, s-a vorbit în ziare?

Se aştepta să-l vadă pe Diţă tresărind sau chiar alertându-se. Dar se înşelă. De parcă şi-ar fi pregătit de mult răspunsul, prietenul lui Chihaia-Vanghele vorbi liniştit, stăpân pe cuvintele sale:

— Noi, borfaşii, nu facem politică... Chiar dacă aş fi ştiut că Vasile a fost legionar, asta n-ar fi schimbat cu nimic relaţiile noastre... Nu l-am cunoscut ca politic, ci ca borfaş. Ţi-am spus doar, a nimerit printre deţinuţii de drept comun, pentru că a făcut parte din banda lui *Oaie cel Rău.*

Ascultându-l, scriitorul se întrebă dacă Diţă, acest fost borfaş, cunoscuse vreodată sentimentul curiozităţii. Şi, dorind să obţină un răspuns la propria-i întrebare, Cara îi destăinui:

— Azi-noapte, Chihaia a discutat cu mine o problemă foarte importantă... Tăcu, urmărind cu interes reacţia celuilalt.

— Poate, zise Diţă, o problemă care în orice caz nu mă priveşte, căci dacă m-ar fi privit, Vasile ar fi discutat-o şi cu mine, din vreme. Sau ar fi discutat cu tine în prezenţa mea...

Apreciind răspunsul, Cara socoti că porecla *Telectualu,* cu care fostul borfaş fusese uns, i se potrivea de minune. Omul se exprima cursiv, logic, frumos. „Deci, frăţioare, i se adresă Cara în gând, constat că simţul curiozităţii, dacă l-ai avut cândva, ţi s-a atrofiat complet.” Zise:

— Cu siguranţă că după înmormântare o să faci ordine printre lucrurile lui Chihaia...

— Precum vezi şi tu, prea multe nu sunt...

— Pentru ca să-i pot îndeplini rugămintea care, te încredinţez, nu-i deloc uşoară, m-ar interesa scrisori, fotografii, însemnări de-ale lui...

Diţă continuă să se uite pe fereastră, fumând.

— Bine, se învoi el, dar fără să-şi întoarcă faţa spre scriitor.

— Eu o să plec... Te rog să-mi comunici la telefon ziua şi ora înmormântării... Te las... La revedere!

Cara îi întinse mâna. Fostul borfaş i-o strânse cu putere, dintr-o pornire firească.

3

„Răbdarea, voinţa m-au trădat... m-au părăsit... sunt ca un sistem osos decalcifiat”, se autoanaliza Corneliu Cara, în timp ce pândea, dinspre florăria Gării de Nord, Biroul obiectelor găsite. Pândea, „citea” *Informaţia,* iar în răstimpuri îşi arunca privirile spre unul din ceasurile electrice de sub cupola gării. Timpul se scurgea greu. Din vina sa, şi numai a sa. Era pentru a doua oară în decursul acelei zile că ceda, fără nici o împotrivire, pornirii sale pătimaşe către investigaţie. „Datele problemei nu s-ar fi modificat întru nimic, se dădăcea el, dacă în loc de trei fără un sfert aş fi venit aici la trei şi un sfert. Chiar şi la patru. Cu nimic, dar absolut cu nimic!”

Acum însă, de aproape cincisprezece minute, „citea” *Informaţia* şi pândea întruna ceasul. Curând se făcu ora trei, stabilită să intre în acţiune, dar ca să-şi dovedească sieşi că încă mai avea un dram de voinţă, îşi impuse să mai zăbovească un pic. Zări deodată o femeie oprindu-se la ghişeul Biroului şi se bucură cu naivitate că i se prelungea astfel aşteptarea. Funcţionarul al cărui chip nu-l vedea îi dădu o umbrelă pliantă, femeia se înveseli, o deschise, o închise râzând, îi mulţumi probabil ceferistului, apoi plecă pierzându-se printre călători.

Corneliu Cara porni la atac. Înainte însă simţi nevoia, asemenea unui alergător pregătit să-şi ia startul, să tragă aer în piept. La ghişeu, un ceferist între două vârste, mirosind a ceapă, îl întâmpină politicos.

— Tovarăşul Vlaicu? În momentul următor, îşi aminti că Chihaia-Vanghele îi atrăsese atenţia că păstrătorul servietei avea încrustată pe unul din obraji, ca semn particular, o cicatrice.

— Nu, nu... Numai cu dânsul doriţi? Aşteptaţi, vă rog... Dispăru şi în locul său apăru la ghişeu un bărbat în halat albastru. Pe chipul său prelung, cu maxilare puternice, Cara descoperi cicatricea.

— Pe mine mă căutaţi?

— Sunteţi tovarăşul Vlaicu?

Se vede treaba că presimţise ceva, căci se crispă brusc, iar cele două „noduri” de la încheieturile maxilarelor prinseră să-i joace nervos.

— Vin din partea lui Ovidiu, rosti Cara parola. Ceferistul îl privea fix, înspăimântat. „N-o fi auzit prea bine? se întrebă Cara. Sau pur şi simplu s-a speriat?”

— Vin din partea lui Ovidiu, repetă scriitorul parola.

De data asta, maxilarele lui Vlaicu se descleştară şi Cara auzi un glas sugrumat.

— A murit, deci?

Scriitorul îi confirmă printr-o clătinare a capului. Celălalt suspină potolit.

— Aşteptaţi, vă rog!

„Ştia că Ovidiu Vanghele trage să moară, observă Cara. Vestea l-a şi speriat, l-a şi impresionat. Te pomeneşti că se cunosc tot de la pârnaie!” Ceferistul reveni la ghişeu cu o servietă maronie foarte scorojită. O ţinea la piept ca pe un lucru sfânt, de care n-ar fi dorit să se despartă. „Oare ştie ce conţine servieta? se întrebă Cara

reţinând fiece gest al insului. Te pomeneşti că o fi citit şi manuscrisul?”

Vlaicu îi întinse servieta şi-i spuse sec, mai puţin tulburat:

— Poftim! De-acum înainte vă aparţine!

Cara o luă – şi-o închipuise mult mai grea – mulţumi şi voi să plece.

— Alo, domnu’! îl strigă Vlaicu. Scriitorul întoarse spre el o faţă întrebătoare. Vreau să vă zic ceva... Brusc, ceferistul deveni misterios şi-i vorbi în şoaptă, pe un ton complice. Să fie clar: Nu m-aţi văzut, nu v-am văzut... Nu vă cunosc... Nu mă cunoaşteţi... Nu mi-aţi cerut nimic... Nu v-am dat nimic... Aţi priceput?

— Am priceput! îl încredinţă Cara. Însă în gând îi adresă alte vorbe: „Numai să nu-mi fi umblat în servietă! Să nu-mi fi scos manuscrisul şi să-mi fi pus în loc altceva... că atunci îţi arăt eu dacă ne cunoaştem sau nu...”

Se îndreptă cu paşi mari spre ieşirea ce dă în Bulevardul Gării. Se pomeni ţinând servieta la piept, aşa cum cu puţin înainte o ţinuse misteriosul tovarăş Vlaicu. „Şi dacă mi-e dat să constat dispariţia manuscrisului? Ce fac?” Prea o găsea uşoară, ca să nu-i treacă prin minte asemenea întrebări. „Bine, o să mă întorc la *tovarăşu’* Vlaicu şi o să-l iau la rost”: „Unde-i manuscrisul lui Vanghele?” iar el o să înalţe din umeri şi o să facă pe prostu apărându-se: „Asta mi-a lăsat, asta ţi-am predat. Adio şi n-am cuvinte!...” „Ehei, dom’le Vlaicu, nu-i chiar aşa... Vedem noi!” îl ameninţă scriitorul în gând.

Fiat-ul îl aştepta... Urcă la volan. Nu porni însă maşina. Curiozitatea i se înteţise. Cheiţa era la el. O scoase. Descuie pe rând cele două încuietori... De fiecare dată, fără să vrea, îşi observă mâna cu un interes aparte, ca şi când ar fi fost a altcuiva. Mâna aceea străină tremurase în timp ce răsucise cheiţa. Scoţând din servietă manuscrisul, fu năpădit pe dată de un val de căldură... Un plic închis şi sigilat era prins cu o clamă de coperta dosarului. Chihaia-Vanghele nu caligrafiase numele destinatarului, ci doar cuvintele „Strict confidenţial”. Cara zâmbi cu tristeţe: în sfârşit, ţinea în mână spovedania celui ce a fost Ovidiu Vanghele; ca urmare, enigma existenţei agentului «B-39» o considera ca şi dezlegată. De aceea, puse cu grijă totul deoparte, pe banchetă, şi porni motorul... Se simţea din nou relaxat, stăpân pe nervii şi simţurile sale.

Acasă, Camelia îl întâmpină cu o uimire care îi reuşea pe deplin: „Ah, mami, tu eşti? Ce bine! Masa-i pusă...” ca imediat să se îngrijoreze cu aceeaşi sinceritate şi să-l avertizeze cuprinsă de presimţirea unei apropiate catastrofe: „Se răceşte supa!”

— Dă-o încolo de supă! izbucni el şi, pe neaşteptate, obrajii i se împurpurară. Nu mi-e foame... Nu mănânc! continuă el brutalizând-o cu vorba şi, urmat îndeaproape de Camelia, se îndreptă hotărât spre camera de lucru. Lângă uşă se opri. Nimeni să nu mă deranjeze!

Femeia oftă nenorocită:

— Mami, eşti sigur că n-ai înnebunit?

— Cu o asemenea nevastă cicălitoare, n-ar fi exclus...

— Mami?! se revoltă ea în felul ei.

Cara nu-i mai răspunse: trase uşa după dânsul. Dacă n-ar fi fost bine izolată, ar fi auzit-o pe Camelia explodând. Aşeză servieta pe birou, îşi scoase haina şi o aruncă neglijent pe un fotoliu. O clipă i se păru că o aude pe Camelia plângând şi, dezorientat, se întrebă: „Dracu’ ştie de ce nu m-am aşezat la masă, că doar mi-e foame! Supa de pasăre cu tăiţei e slăbiciunea mea... dar fierbinte... Că dacă se răceşte...” Odată însă instalat la masa de lucru, uită de supă, de faptul că îşi propusese să-i prezinte cu căinţă Cameliei scuzele de rigoare. Rupse sigiliul ce reliefa o monedă de 25 de bani, deschise plicul „Strict confidenţial”, despături filele

scrisorii – multe la număr – scrise de Ovidiu Vanghele şi se apucă cu lăcomie de citit.

Stimate domnule scriitor,

În ziua în care veţi citi aceste rânduri, eu voi fi trecut în lumea celor drepţi. Nu ştiu dacă între timp vom fi apucat să ne cunoaştem, aşa cum am dorit din ziua în care am luat hotărârea de a mă destăinui, lăsându-vă moştenire un text, ce-i drept neterminat, a cărui valoare literară mi-e greu s-o definesc, dar de a cărui valoare documentară nu mă îndoiesc nici o clipă. Mai trebuie să precizez că scrisoarea de faţă a fost concepută în eventualitatea că nu vom fi apucat să mai stăm de vorbă între patru ochi... Oricum, şi într-un caz, ca şi în celălalt, rândurile mele sunt călăuzite de gândul bun de a lumina cele mai obscure unghere ale existenţei mele...

Domnule,

Găsesc firesc ca gestul meu de a mă adresa dumneavoastră să vă surprindă. Luaţi-l însă ca venind din partea unui simplu cititor. (Bănuiesc că primiţi multe scrisori de la cititori.) Presupun că după citirea textului meu, veţi lua o hotărâre. Oricare ar fi ea, eu ţin să vă mulţumesc.

Din capul locului, mă simt dator să vă explic de ce dintre atâţia scriitori v-am preferat pe dv., împovărându-vă astfel cu o problemă complicată. Voi fi sincer: n-aţi fost scriitorul meu preferat. N-am fost în viaţă un cititor de cărţi poliţiste... Existenţa mea a fost o nesfârşită aventură, de aceea ficţiunea artistică nu exercită asupra mea nici o influenţă, mă lasă rece, nu mă convinge. Dar aţi scris o carte consacrată operaţiunilor militare întreprinse de armata română în capitala Ungariei, la Budapesta, pe care, în cuvântul dv. introductiv, aţi proclamat-o carte document. Ei bine, domnule Cara, tocmai cartea aceasta a jucat un rol determinant în opţiunea mea. Am suferit de-a lungul anilor multe răni... Una din ele a continuat să sângereze până în ultima clipă... Manuscrisul ce-l las în proprietatea dv. şi cu dreptul de a vă folosi de el cum veţi crede de cuviinţă, o să vă dezvăluie taina vieţii mele.

Stimate domn,

Aşa cum afirmaţi în cuvântul ce precede cartea dv. document, aţi stat de vorbă cu mulţi veterani ai războiului, participanţi la luptele de stradă de la Budapesta... Am dedus că despre cei căzuţi aţi scris fie din documente, fie din mărturiile foştilor combatanţi. Mulţi eroi sunt astfel redaţi istoriei neamului. Consider însă că unul dintre aceştia, pe care n-aţi avut cum să-l depistaţi, s-ar fi cuvenit să ocupe în cartea dv. un loc de frunte... Este vorba de un dispărut fără urmă, de agentul «B-39» din Biroul 2 al Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major, pe numele său adevărat maiorul Radu Doinaş... Nu sunt străin de condiţiile în care maiorul Radu Doinaş a „dispărut fără urmă”. N-aş vrea să credeţi că sunt unul dintre foştii combatanţi... Nu, nu... Deşi acum când, răpus de cancer, aştept ceasul drept al „judecăţii de apoi”, aş fi preferat să mă înfăţişez Domnului Dumnezeu ca unul dintre cei care, în uniforma armatei române, au luptat pentru cauza sfântă a României... Să vă spun cine sunt eu, domnule Cara, pentru ca, de dincolo de mormânt, să vă pot uşura investigaţiile pe care sunt convins că le veţi întreprinde. În acest scop, am întocmit un soi de fişă... Este singura formulă, mai clară ce-mi vine în minte... Persoana şi activitatea mea au iscat în trecut multe fişe... Fişe, fişe, fişe... Viaţa mea, ca o urmare a faptelor grave săvârşite, de care nu mă disculp, nu reprezintă altceva decât o înlănţuire de fişe... Poate de aici şi formula la care apelez

despărţindu-mă de lumea celor vii.

Numele: VANGHELE
Prenumele: OVIDIU

Prenumele părinţilor: Florica, Luca. Au fost plugari. Tatăl a murit în decembrie 1940, iar mama în septembrie 1945, când a aflat ce s-a ales din mine.

Născut: 1919, martie 10, în comuna Prejmer, jud. Braşov.

Alte nume şi porecle purtate: Vasile Chihaia. Mi-a fost dat să mor şi să fiu îngropat sub acest nume. Dacă nu cumva vă cer totuşi prea mult şi dacă o să vă fie în puteri, v-aş ruga respectuos şi din toată inima să-mi redaţi pe sfânta cruce de la căpătâiul mormântului meu, adevărata mea identitate. Porecle: „Gavrilă" (1936) în Frăţiile de Cruce; „Martirul" (1939), „Răzbunătorul Căpitanului" (1941), „Benedict" (1944-45), în timpul guvernului legionar de la Viena; „Crucificatul" (1945-46), în lagărul american de persoane strămutate din Germania; „X-6" – indicativul dat de Serviciul occidental de spionaj; Chihaia Vasile este identitatea cu care am fost paraşutat în ţară, în martie 1946...; Oaie cel Rău m-a poreclit „Momâia", iar în puşcărie am avut parte de o nouă poreclă – „Bigotul".

Studii: Bacalaureatul la Braşov, cu media 9.75 (1936). M-am înscris la Filologie, dar n-am absolvit decât anul I. Cursurile Şcolii de spionaj de la Pullach.

Aptitudini: Literatură. Într-a VII-a, Tinerimea Română mi-a acordat premiul I pentru nuvela „Adolescenţă mioritică".

Condamnări: La moarte, în 1939 (Procesul Căpitanului); tot la moarte, în procesul „Asasinatelor de la Jilava" (1941). În 1947, la 15 ani detenţie pentru acte de tâlharii în cadrul bandei lui Oaie cel Rău.

(Din motive determinate strict de arhitectura cărţii, mă văd nevoit să întrerup aici scrisoarea lui Ovidiu Vanghele pentru a o relua din alt loc – Corneliu Cara).

Stimate domn,

În anii adolescenţei, când pe băncile liceului din Braşov visam să fiu un continuator al marelui Rebreanu, mi-l imaginam pe scriitor ca pe un doctor... Doctorului, datorită nobilei sale profesiuni, îi este hărăzit să asculte suferinţe omeneşti, să rostească verdicte grave, uneori decisive pentru bolnavii săi. Doamne, să descoperi înlăuntrul pacientului cancer şi, în acelaşi timp, să fii conştient că n-ai cum să-l ajuţi, că, după o lună, hai, şase, omul îşi va da, în chinuri groaznice, sufletul!! Am făcut această divagaţie, deoarece sunt conştient că ceea ce v-am povestit înainte a stârnit în inima dv. o firească şi violentă repulsie... Oare pe doctori nu-i încearcă, în faţa unui diagnostic, aceeaşi senzaţie? Da, îi încearcă, m-am convins cu ochii mei! Dar voinţa lui Esculap îi ajută în a se depăşi... Apelez la dv. ca la un doctor, şi tare mi-ar plăcea să ştiu că spovedania mea, care pe orice om cinstit şi cu frică de Dumnezeu nu-l poate decât scârbi, a rămas pe masa Dv. de lucru şi că n-aţi aruncat-o la coşul de gunoi. Totuşi, aş vrea să menţionez că nu viaţa mea, cu căderile sale groaznice, este decisivă în manuscrisul alăturat. Există un paralelism al unor destine – Radu Doinaş şi Ovidiu Vanghele – pe care m-am străduit să-l descriu în manuscrisul ce vi-l încredinţez. În consecinţă, relatându-vă desigur destinul lui Doinaş, n-am cum să ocolesc propriu-mi destin. Nu mai insist prea mult asupra zilelor şi nopţilor petrecute în lagărul din Germania. La Rostock, fanatismul meu în loc să scadă a crescut. Învăţasem să ucid şi ucideam. Îmi aduc aminte că în 1943, într-o toamnă, unuia dintre noi – Vieru Dicu – i s-a intentat un proces ad-hoc.

N-am asistat la proces. Judecata legionară l-a găsit pe Vieru Dicu, un bărbat tânăr, de 28 de ani, vinovat de trădare a Legiunii, de spionaj în favoarea lui Eugen Cristescu (şeful Serviciului secret de Informaţii pe vremea mareşalului Antonescu) şi l-a condamnat la moarte prin împuşcare. Mie mi s-a încredinţat misiunea de a îndeplini sentinţa. La indicaţia personală a lui Horia Sima. Eram doar purtător al „Crucii Albe". L-am împuşcat. Fără să şovăi... Deprinsesem de-acum metoda împuşcării în ceafă. Ca şi în alte cazuri, am lipit ţeava armei de ceafa lui Vieru şi am apăsat pe trăgaci. Un singur glonte am tras. Atât! Mâna nu mi-a tremurat, căci o consideram sfântă, adică aparţinând unui „martir", unui „arhanghel".

După 23 august 1944, a dat din nou „fericirea" peste noi. Precum se ştie, prăbuşindu-se guvernul şi regimul lui Antonescu, Hitler i-a cerut lui Horia Sima să organizeze în exil un guvern legionar. Urmaşul Căpitanului a acceptat propunerea, deşi pentru cei mai mulţi dintre noi devenise limpede că Germania pierduse războiul... Noi am părăsit lagărele şi ne-am îndreptat spre Viena, viitoarea reşedinţă a guvernului lui Horia Sima. Am ocupat aproape toate hotelurile din capitala Austriei şi astfel a început lupta pentru putere...

(Stimaţi cititori, vă cer scuze, dar din nou din aceleaşi motive expuse la pagina 40, mă văd nevoit să întrerup textul scrisorii – Corneliu Cara).

Stimate domnule scriitor,

Din ianuarie 1945 şi până în clipa morţii, drumul meu a fost lung şi sinuos. Prăbuşirea Reich-ului, terminarea războiului, lagărele americane de persoane strămutate, recrutarea de către un serviciu occidental de spionaj, paraşutarea în ţară, înregimentarea mea în banda lui Oaie cel Rău – toate acestea n-au prea mare importanţă pentru scopul apelului ce vi-l adresez... Găsesc însă că e important să vă mărturisesc ce m-a determinat să mă întorc cu faţa către Dumnezeu, să-i cad în genunchi şi să-l rog fierbinte să-mi ierte păcatele, dacă mai pot fi iertate.

Am crezut că pe Doinaş îl voi da uitării, m-am legănat însă într-o iluzie deşartă. Într-o noapte, pe când mai făceam parte din banda lui Oaie cel Rău, Doinaş mi-a răsărit în vis aievea, ca în ultimele clipe ale vieţii sale... Plutonul de execuţie... Ultima dorinţă... Ochii săi acuzatori... Apoi, scuipatul său pe obrazul meu... M-am trezit lac de sudoare, cu inima bătând speriată. Am crezut, după asta, că visul n-a fost decât un accident al subconştientului...

Eroare! Cu scurgerea anilor, visul a devenit coşmar. Noapte de noapte, Doinaş îmi răsărea în somn. Totul se repeta aidoma ca în momentul execuţiei. Rămâneam în întuneric cu ochii deschişi şi-mi revedeam trecutul sângeros. Îmi pierdusem pofta de mâncare, vlagă... Nu mai ieşeam la prădat, iar în cele din urmă, Oaie cel Rău m-a dat dracului. Umblam ca o fiară bolnavă. Aşa am nimerit într-o bună zi la mănăstirea de la Horezu. Un călugăr jigărit ca şi mine mi-a ascultat spovedania, după care m-a sfătuit să mă rog lui Dumnezeu. „Nu ştiu cum să mă rog... Învaţă-mă!" l-am implorat. M-a ţinut pe lângă dânsul, în chilia lui... Învăţam să înalţ rugăciuni... Obsesia nu mă părăsise, dar Dumnezeu mă sfătuia să îndur, căci numai îndurând pe pământ, mă mai puteam înfăţişa Lui cu sufletul cât de cât mântuit... Iar după ani şi ani, când doctorii au stabilit diagnosticul durerilor mele stomacale – cancer – am înţeles şi admis că mă ajunsese pedeapsa lui Dumnezeu... N-are rost să mai insist.

Stimate domnule scriitor,

În clipele astea, aşteptându-mi moartea, îmi revăd existenţa, spre împăcarea mea sufletească, cu alţi ochi. Au existat şi zile – ce-i drept, foarte, foarte... foarte îndepărtate – când mâna care ducea fără pic de ezitare arma la ceafa semenului şi

apăsa pe trăgaci pentru a omorî scria şi versuri... Poate că am avut şi un dram de talent, şi de sensibilitate... Nu ştiu, singurul capitol neadevărat al existenţei mele zbuciumate mi se pare a fi adolescenţa... Prea a fost frumoasă, ca să cred că mi-a aparţinut cândva...

Domnule,

Vă cad în genunchi şi vă rog cu patima muribundului – întreprindeţi tot ce este omeneşte posibil pentru a-l reda pe maiorul Doinaş Radu patriei, istoriei. Sunt convins că manuscrisul meu o să vă fie de folos, reprezentând, aşa neterminat cum e, un punct de plecare pentru cercetările dv.

Dumnezeu să vă binecuvânteze familia, activitatea pe care o desfăşuraţi! Vă mulţumesc,

OVIDIU VANGHELE

Corneliu Cara lăsă scrisoarea să-i cadă din mână, închise ochii congestionaţi de lectură şi rămase nemişcat în fotoliu, simţind în tot trupul o sfârşeală, ca după o scurtă, dar intensă boală bântuită de febră şi frisoane. Era pentru el primul semn că paginile lui Ovidiu Vanghele îi dezvăluiseră un destin uman tragic, pe cât de incredibil, pe atât de cutremurător. Suferinţa semenului, oricine ar fi fost el, nu-l lăsa indiferent: îi provoca reacţii simple, spontane – compătimirea, indignarea, lacrimile... Văzuse şi trăise multe, ţinuse în mână nenumărate scrisori, cititori necunoscuţi îi solicitau sprijinul sau pur şi simplu îi cereau sfatul, după ce îi descriau întâmplări amare... Paginile scrise de Ovidiu Vanghele depăşeau însă tot ce văzuse sau trăise în ultimii douăzeci de ani... Pe deasupra, decedatul îi mai cerea şi ajutorul în rezolvarea unei probleme foarte delicate dar, în acelaşi timp, şi foarte captivante... Cara îşi cunoştea firea sau aşa i se părea... În ciuda faptului că spovedania lui Vanghele îi tulburase fiinţa până în adâncul inimii, în această primă fază, refuza să intre în luptă, încerca să se ascundă după tot felul de explicaţii mai mult sau mai puţin convingătoare: „E o problemă care mă depăşeşte”, îşi va servi el un prim argument. Sau „De ce să mă bag?... Nu-i un caz pentru un scriitor, nu mă priveşte! Să-mi pierd zile şi nopţi căutând, investigând, când pot să stau liniştit la masa de lucru şi să-mi văd de proiectele cărţilor mele?” Sau: „E treaba autorităţilor... ele să facă lumină şi, când vor face lumină, dacă vor binevoi, mă vor chema şi pe mine.” Da, da, îşi cunoştea firea! Se va lupta o vreme cu tot felul de explicaţii, precum Don Quichote cu morile de vânt ca, în cele din urmă, să se pomenească vârât până în gât într-un lung şi anevoios proces de documentare.

„O să iau legătura cu colonelul Panait, conchise Cara, o să-i povestesc cele petrecute şi o să-i pun la dispoziţie spovedania lui Vanghele... Să-şi bată Securitatea capul... Ce sunt eu, instituţie? Anchetator?” Se ridică din fotoliu, satisfăcut de concluzia lui cuminte şi plină de înţelepciune... Deodată, observă şi manuscrisul lui Vanghele, de care uitase, şi îşi zise uimit: „O să-l citesc şi o să-l predau autorităţilor împreună cu scrisoarea.” Luă apoi servieta cu întregul său conţinut şi o ascunse în partea dreaptă a biroului. „La noapte voi citi şi manuscrisul!”

Se uită la ceas... Oho! Şi ce foame îi chinuia stomacul! Cum de n-o simţise până atunci? Fără îndoială că dincolo, în sufragerie, Camelia îl aştepta bosumflată, cu masa pusă. Dreptatea era de partea ei şi ar face bine s-o împace. Nu se înşelă: văzu pe masă două tacâmuri şi se înduioşă: „Cum să nu aştepte un flăcău atât de bun ca mine!”

— Ai terminat? îl întâmpină Camelia cu o bunăvoinţă ostilă. Putem, în sfârşit, să ne aşezăm şi noi la masă?

Corneliu Cara îi zâmbi tandru: soţia sa îl ironiza, dar atât şi nimic mai mult; ocolea

cu tact certurile.

— Da, iubito... Tot mai crezi că am înnebunit? Întrebarea o puse după ce se aşeză la masă, în dreptul tradiţionalului său tacâm...

Întocmai ca o educatoare de la o grădiniţă de copii, Camelia îşi ridică în picioare soţul:

— Mai întâi du-te şi te spală pe mâini!

El se supuse fără să protesteze, dându-i astfel de înţeles că-i părea rău că o necăjise. Când reveni, nu apucă să se folosească încă de furculiţă, când auzi:

— Nu, Corneluş, n-ai înnebunit... Când te-am cunoscut erai mult mai nebun.

Cara râse cu fudulie.

— Vrei poate să spui că eram mai nebunatic! Asta, da, corespunde adevărului istoric. Iar că acum am înnebunit, să ştii că şi asta corespunde unui adevăr care nu ştiu dacă o să devină istoric...

III. Dracu m-a pus!

1

Burniţa dintr-un cer de plumb. Aleile cimitirului, vânzolite necontenit de rafale de vânt, erau pustii. În văzduh plutea vuietul surd şi jalnic al copacilor desfrunziţi.

Era singura înmormântare din ziua aceea de noiembrie. Preotul, dascălul, cât şi cei doi gropari care intraseră în capelă să se adăpostească de ploaie, nu ascundeau faptul că se grăbeau să-şi îndeplinească rosturile. Corneliu Cara nu-i scăpa din ochi, iar în sinea sa le dădea dreptate. „Ce, asta-i zi să fii înmormântat? se gândea el. Pe o zi ca asta se stă acasă, la căldură!” În capelă era mai rece decât afară.

— Îi dăm drumu? îl întrebă preotul pe Diţă şi vocea sa baritonală răsună înspăimântător sub bolta capelei.

— Cum ziceţi, părinte!

Telectualu, îmbrăcat într-un costum negru, închiriat, pe care ploaia îl muiase bine de tot, stătea lângă sicriul deschis şi privea ţintă faţa de ceară, cu obrajii supţi, a mortului. Venise la cimitir cu capul descoperit, ca un tinerel, iar părul ud i se lipise de creştet. Tresări în clipa în care glasul de bariton al preotului răsună din nou... Dascălul, cădelniţând şi, în răstimpuri, schimbând câte o vorbă cu unul dintre gropari, îşi făcu şi el auzită vocea-i nazală.

Spectacolul i se păru lui Corneliu Cara tragicomic. Ar fi intervenit, risca însă să tulbure ceva... ceva insesizabil... poate echilibrul firesc ce se crease între mort şi înmormântare. Prefera însă să se stăpânească. Fără îndoială că singura fiinţă din capelă care trăia intens şi dramatic slujba religioasă era fostul borfaş. De cum auzi prohodul, se aplecă deasupra sicriului izbucnind în plâns. Noroc că slujba fu scurtă. De îndată ce părintele tăcu, groparii se şi repeziră la coşciug şi-l ridicară de pe catafalc ca pe o ladă. Din câţiva paşi fură cu el afară, unde aştepta în ploaie un căruţ. Aruncaseră fără nici o reţinere sicriul pe căruţ.

— Mai cu suflet, oameni buni! se rugă Diţă.

Nimeni nu-i luă în seamă rugămintea, deşi el era omul cu „punga”. Groparii îşi văzură mai departe de treabă, se „înhămară” la căruţ aşteptând apoi, aşa cum cerea datina, ca părintele şi dascălul s-o pornească înainte. Dascălul însă îi ţinea pe toţi în loc: se lupta cu o umbrelă veche. Izbuti, în sfârşit, s-o deschidă şi s-o înalţe pentru a-l ocroti pe preot.

Porniră. În urma căruţului, păşeau scriitorul şi fostul borfaş. Păşeau unul lângă altul, în tăcere, cu capetele descoperite, cu privirile plecate. Un clopot bătea rar, în dungă, cu sunete moi, îmbibate parcă de apă. Diţă îşi ridicase gulerul de la haină şi-şi înfundase mâinile în buzunarele pantalonilor; căpătase dintr-odată o alură de vagabond.

Continua să burniţeze şi, deşi era încă devreme – ceasurile arătau două şi jumătate – lumina zilei prinse a se topi puţin câte puţin. „Sinistru tablou, înregistra Cara atmosfera din jur. E ca într-un coşmar sau ca într-o secvenţă dintr-un film de groază...”

Nu mai mergeau la pas, ci pur şi simplu alergau, iar groparii, în avântul lor, veneau mereu peste dascăl. Acesta, din pricina umbrelei, se vedea nevoit să

rămână în urma preotului.

— Mai repede, prea sfinţia ta!

Îndemnul unuia dintre gropari îl supără pe preot. Îşi întrerupse prohodul şi se uită dojenitor peste umăr:

— Mă, voi nu mai aveţi frică de Dumnezeu?

— Ba mai avem, prea sfinţia ta, da' ne-a pătruns umezeala, i se explică.

Odată ajunşi la mormânt, ritmul înmormântării deveni şi mai alert. Reprezentanţii bisericii nu apucaseră să-şi încheie slujba, că groparii, ignorându-i parcă, se şi apucară să coboare sicriul în groapă... dar mai mult îl aruncară decât îl coborâră. Apoi, ca şi când propria lor faptă i-ar fi speriat, luară lopeţile şi se dezlănţuiră prăvălind peste coşciug pământul gloduros. Mormântul fu gata într-o clipită. Mai înfipseră la căpătâi o cruce de lemn cu numele lui Vasile Chihaia, scris cu litere negre, după care dispărură. Mai întâi groparii, apoi preotul însoţit de umbrela dascălului. Puţin mai târziu, clopotul încetă să mai bată. Abia atunci Corneliu Cara realiză că nu mai rămăseseră decât ei doi în imensitatea cimitirului. Diţă încremenise locului, puţin aplecat din spate, cu mâinile înfundate în buzunarele pantalonilor, privind uluit moviliţa de pământ. Părea că nu mai simte nici ploaia, nici frigul.

— Să mergem! îl îndemnă Cara.

Scriitorul se aştepta să-i audă refuzul: „Pleacă tu, că eu mai rămân!" Se miră văzându-l pornind imediat, în tăcere, spre ieşire. I se alătură şi el. În întunericul ce se îngroşase, cimitirul închipuia acum, în liniştea zdrobitoare, un singur şi uriaş mormânt înmuiat de ploile reci ale toamnei.

— Eşti ud până la piele! observă Cara.

Diţă nu-i răspunse: nu-l auzise sau poate prefera să tacă. Scriitorul nu insistă. La poartă, paznicul îi aştepta cu o cheie mare şi grea. Ieşiră din cimitir şi, chiar în momentul în care Corneliu Cara se pregătea să-l poftească pe Diţă să-l ducă cu maşina acasă, acesta zise:

— Aş bea o ţuică!

Ochii îi erau tulburi, ca de om bolnav, pradă febrei. „Mare minune dacă nu dă în congestie, gândea Cara. E ciuciulete... Şi cu capul descoperit!..." Întrebă şmechereşte:

— Ştii vreo „bombă" p-acilea?

Diţă arătă cu un gest scurt al capului peste drum. Într-acolo, Cara văzu firma unei bodegi deasupra căreia ardea probabil şi ziua, şi noaptea, un bec chior. Traversară strada. Localul era murdar şi întunecos. La o masă – groparii, dealtfel singurii clienţi ai cârciumii.

Oarecum nedumerit de apariţia celor doi clienţi atât de deosebiţi la înfăţişare şi la îmbrăcăminte, ospătarul se ridică somnoros de pe scaunul unde aţipise şi le ieşi în întâmpinare. Diţă nu-l băgă în seamă şi se îndreptă singur către o masă aflată mai departe de cea a groparilor; aceştia, zărindu-i, le zâmbiră, dar constatând că nu li se răspunse, îşi reluară tainicele lor şuşoteli.

— O ţuică mare! comandă *Telectualu.*

— Ai şi fiartă? se interesă Cara, uitând că era cu maşina.

— Pot s-o fierb.

Amabilitatea ospătarului îl surprinse plăcut pe Cara.

— Ai toate cele necesare?

— Pentru dumneavoastră...?!

Scriitorul îi aruncă lui Diţă o privire întrebătoare.

— Până la *aia* fiartă, adu o cinzeacă de la sticlă, răspunse Diţă, dând dovadă că

înţelesese întrebarea nerostită a lui Cara. „L-a răzbit umezeala, îşi spuse scriitorul. Vai de ciolanele lui!” Ospătarul se retrase. Cei doi rămăseseră să se studieze reciproc. Diţă îşi sprijinea ostenit capul în palme, privind drept în ochii scriitorului... Cara descoperi pe chipul scofâlcit al celuilalt urmele unei frumuseţi bărbăteşti. „Cândva, trebuie să fi plăcut femeilor... cu siguranţă... Imediat însă se grăbi să adauge: Paştele mă-sii de viaţă... urâtă-i bătrâneţea!”

Ospătarul aduse băutura şi *Telectualu* îşi goli doza dintr-o răsuflare. Cutremurat de tăria băuturii, închise ochii ca apoi să-i deschidă mulţumit. Cara îi făcu semn ospătarului să mai aducă o *sută.* Ospătarul se conformă. Diţă luă cu încântare paharul, punându-şi-l cuminte în dreptul său. Rămase în aşteptare. După ce-l văzu pe scriitor dând pe gât o duşcă, zise cu o sinceritate mişcătoare:

— Tu, scriitorule, ai un suflet bun, numai că ai o meteahnă... *una definitorie...* (Ia te uită ce cuvânt mânuieşte fostul borfaş! se minună Cara. Nu pe degeaba i se zice *Telectualu.)* Obişnuieşti să-i pui omului întrebări ca la poliţie.

Corneliu Cara zâmbi strâmb; observaţia lui Diţă era exactă, chiar foarte exactă, dacă nu chiar, vorba lui, *definitorie.* Oftă:

— Ce să-i faci?! Nu e numai vina mea... Uite. *Bigotu* mi-a lăsat pe cap o problemă poliţienească. Cara simţi cum celălalt se crispează şi stărui. Problemă poliţienească, întrebări poliţieneşti! Nu-i aşa?

Privirile lui Diţă coborâră în pahar: sprâncenele-i stufoase şi zburlite se lăsară şi ele în jos.

— Poliţieneşti, zici? Ceva de pe la pârnaie, cu alde noi?

În vocea răguşită a fostului borfaş Cara desluşi o undă de mirare; îşi închipuia pesemne că Vanghele lăsase pe pământ numai lucruri clare.

— În legătură cu trecutul lui politic, preciză Cara.

— Aha! exclamă *Telectualu* ducând paharul la gură. Hai, bea şi tu!

— O gură doar... Mi-am amintit că-s cu maşina... îl ştii pe Vlaicu, ăla de la Gara de Nord? se interesă scriitorul.

— Vlaicu?! N-am auzit de el... Cine mai e şi ăsta?

Lui Cara i se păru că Diţă face pe deşteptu’ şi glasu-i deveni autoritar:

— Ascultă *Telectualule,* e treaba ta ce părere ţi-ai făcut despre mine, dacă-i bună sau rea! Te priveşte! Dar nu uita că tu ai fost acela care a venit la mine acasă şi m-a chemat la căpătâiul lui Chihaia. Este? Ţi-am arătat încredere şi te-am urmat... Este? Cu sau fără voia ta, m-am pomenit cu o belea pe cap. Este? Da’ ce belea! Aşa că acum te întreb, căci îmi plac poziţiile clare, vrei să mă ajuţi?

Diţă îşi şterse gura cu dosul palmei şi se uită plictisit în ochii scriitorului.

— Adică?!... Cum să te ajut?

— Întrebările mele vor fi poliţieneşti, îl lămuri Cara.

— Ca să nu pierdem prea multă vreme? zâmbi el amar.

— Eşti deştept, îl lăudă scriitorul, asta-mi place... E aşa cum zici tu, *Telectualule...* Uite, am 52 de ani şi am intrat în criză de timp. Afacerea asta pe care mi-a lăsat-o Chihaia pe cap o să-mi mănânce la zile şi la nopţi...! Spune-mi, îl cunoşti pe Vlaicu?

— Nu, nu-l cunosc... răspunse Diţă cu ceva mai multă bunăvoinţă, ceea ce îl făcu pe scriitor să-şi închipuie că a avut câştig de cauză.

Ospătarul veni, lăsă pe masă două căni şi se retrase. Aburul aromat al scorţişoarei se răspândi în văzduh. Diţă ridică una din căni şi o duse la nas: trase în piept, cu plăcere, aburul dulce al băuturii. Sorbi în cele din urmă câteva înghiţituri şi căzu în extaz:

— E faină! A pus şi piper! Gustă şi tu...

— Uite, te ascult... Noroc! Şi, înainte de a-şi relua „interogatoriul”, Cara aruncă o privire spre masa groparilor: şuşoteau mai departe, făcând abstracţie de prezenţa lor. În spatele tejghelei, ospătarul se apucă să citească „Sportul”. *Telectualule,* ştii sau nu la cine m-a trimis *Bigotu?*

Obrajii gălbejiţi ai fostului borfaş se împurpuraseră din pricina alcoolului.

— Precis că ai lucrat în poliţie sau în miliţie... O să-ţi răspund, dar să ştii că n-o fac cu plăcere...

— Crezi că mie mi-a făcut plăcere să ies din casă, pe ploaie, ca să mă conduci la căpătâiul unui muribund?... Al unui om cu care n-am avut nici în clin, nici în mânecă?...

— Nu ştiu unde şi la cine te-a trimis, vorbi Diţă moale, scârbit parcă.

Deşi repulsia fostului borfaş faţă de stilul poliţienesc al scriitorului era fără echivoc, Cara continuă folosindu-l nestingherit.

— În cazul ăsta, recunoşti că prietenul şi ocrotitorul tău a avut secrete faţă de tine?

Telectualu înălţă din umeri a supărare:

— Şi ce dacă a avut? Eu n-am avut secretele mele?!...

— Uite ce înţeleg eu din toate astea: fie că *Bigotu* se ferea de tine, fie că nu ţi s-a destăinuit, pentru că există cineva în viaţa lui care-l constrângea să-şi ţină tainele bine ascunse...

Diţă bău şi din nou îşi şterse gura cu dosul palmei. Zise:

— Poate! Da’ mai e ceva... Nu cumva Chihaia n-a vrut să mă bage în vreun c...t politic de-al lui, din trecut?

Logica replicii îl surprinse pe scriitor, dar Diţă nu-l lăsă pe Cara să mediteze prea mult asupra acestui amănunt, ci continuă trădând o uşoară iritare:

— Uite ce e, şefule, ştii care e deosebirea între un *Telectual* şi un intelectual? Cutele de pe frunte i se adânciră. Tu, ca mare intelectual ce eşti, tai firu-n patru, pe câtă vreme eu, *Telectualu,* merg de-a dreptu’... Nu mă lua cu întrebări savante şi pe ocolite! Zii mai bine despre ce-i vorba!

Cara îi dădu dreptate şi se apucă să-i povestească cum intrase în posesia unei serviete depusă de Chihaia-Vanghele, spre păstrare, la Biroul obiectelor găsite din Gara de Nord...

— Nu te supăra, *Telectualule,* dar uite aşa am ajuns, fără voia mea, la alte întrebări poliţieneşti. Cara zâmbi prietenos. Prima: Ce l-a determinat pe Chihaia să-şi ascundă servieta în afara locuinţei? S-a ferit de tine. E clar! În Vlaicu a avut încredere. De ce? A doua întrebare: Manuscrisul lui numără 151 de file... L-ai văzut vreodată scriind? Dacă da, ţi-a explicat că s-a apucat să scrie o carte? Dacă nu, unde, când, în ce condiţii a scris cele 151 de pagini? În fine, de ce s-a ascuns de tine?

Sprâncenele stufoase şi cărunte ale lui Diţă se zburliră a mânie, întunecându-i ochii; gura i se strânse exprimând aceeaşi mânie care-i străbătuse ca un fulger sufletul. Nu-şi exprimă imediat părerea despre cele auzite. Aştepta parcă să se liniştească. Redescoperi cana cu ţuică fiartă şi o goli, înciudat. Apoi îşi fixă ochii tulburi de oboseală în cei zâmbitori şi prietenoşi ai scriitorului.

— Ce zici, o ţinem tot aşa, poliţieneşte? propuse Cara cu blândeţe şi împinse spre Diţă cana sa de ţuică. Totuşi, mai trebuie să conduc maşina.

— O ţinem! se învoi *Telectualu* cu seriozitatea omului hotărât să încheie o afacere.

— Ţi-am vorbit de manuscrisul *Bigotului...* L-ai văzut vreodată scriind?

— Nu, nu l-am văzut niciodată.

— Aţi trăit atâta amar de vreme sub acelaşi acoperiş – nu mă refer la pârnaie – cum îţi explici că nu l-ai văzut scriind?

— Nu mă ţineam scai de el. Până să se fi îmbolnăvit, pleca de acasă de dimineaţă şi se întorcea seara... Şi chiar n-ai de gând să bei? Diţă apucă de toartă cana oferită. Păcat! Plescăi satisfăcut.

— Pe unde crezi că-şi petrecea timpul?

— Nu ştiu... Nu-mi spunea, iar eu nu-l întrebam. Rămâneam acasă... dereticam, găteam. Îmi mai omoram timpul ducându-mă la un film...

Corneliu Cara îi văzu pe gropari pregătindu-se să plece: unul se scotocea în buzunare după bani, în timp ce celălalt achita nota... Ospătarul le luă banii şi trecu la locul său, în spatele tejghelei, să termine de citit „Sportul”.

— Avea pe cineva în Bucureşti? Vreo prietenă? Vreun prieten? îşi reluă Cara „interogatoriul”.

— Nu... Sau o fi avut şi mi-a ascuns. De exemplu, până astăzi n-am auzit de Vlaicu ăsta de la *chefere.*

Deşi nu se îndoia nici o clipă de sinceritatea răspunsurilor lui Diţă, Corneliu Cara izbucni iritat:

— Dă-o în pisici de treabă! A fost Chihaia o fiinţă atât de ascunsă?

— Poate că nu sunt eu prea curios din fire, se explică *Telectualu* convingător.

— Primea vizite?

— Cine să se aventureze până la noi, în Intrarea Clopotarilor?! Simţind însă că problema singurătăţii *Bigotului* îl cam irita pe interlocutorul său, preciză laconic, ca la poliţie. Nu, nu primea vizite... Diţă surâse blând, ca şi cum ar fi descoperit în sufletul simpaticului „poliţist” o doză de inocenţă care-l împiedica să-şi îndeplinească misiunea cu succes. Îmi dai voie să-ţi pun şi eu o întrebare?

Cara îi făcu un semn afirmativ.

— Paginile sunt scrise de mână sau bătute la maşină?

Scriitorul se trase înviorat spre spătarul scaunului.

„Cum de mi-a scăpat amănuntul ăsta!” se miră el în gând, apoi zise cu glas tare:

— Scrisoarea e scrisă de mână, iar cele 151 de pagini sunt bătute la maşină... Se aplecă din nou spre masă şi-şi exprimă nedumerirea în şoaptă: înseamnă că, în afară de mine, mai există o persoană care ştie de existenţa manuscrisului şi faţă de care Chihaia nu se ferea! O, femeie, o dactilografă?

— Sunt şi bărbaţi care ştiu să bată la maşină, aminti Diţă.

— N-a scăpat nici o vorbuliţă despre vreo persoană cu care s-ar fi întâlnit?

— Nu. Expresia de pe chipul *Telectualului* deveni total neutră, de parcă simţurile sale ar fi pierdut brusc orice contact cu lumea înconjurătoare.

— Cu banii cum stătea?

— Bine... confirmă Diţă. Întrebarea asta o aşteptam de la bun început. Totuşi, n-ai stofă de poliţist.

— De unde îi veneau banii? îşi trădă Cara nerăbdarea. Să nu-mi spui că Sfântul Duh îi expedia lunar mandate?

— Nu, asta n-o să-ţi spun, pentru că sunt ateu. Ca orice *Telectual* care se respectă... Da’ te rog să mă crezi că nu ştiu de unde îşi făcea rost de bani.

— Te mai lauzi că ai fost borfaş!

— Te rog, până aici! îşi ieşi Diţă din neutralitate.

Dincolo de tejghea, ospătarul îşi făcu de lucru şi cei doi, aproape simultan, se uitară în direcţia aceea. Reluară apoi discuţia în şoaptă:

— Cum vrei să te cred? Trei ani şi mai bine ai trăit din banii lui şi nici o clipă nu ţi-ai pus întrebarea de unde-i are? Aţi rămas vreodată în criză de biştari?

— Eşti mai rău decât un poliţist! mârâi *Telectualu.*

— Şi tu, şi *Bigotu,* fie-i ţărâna uşoară, v-aţi agăţat de mine că boala de om sănătos. Nu te întrebi, ce nevoie aveam eu de tine, de Chihaia zis şi Vanghele? De ultima lui dorinţă?

— Mare şmecher mai eşti, scriitorule! Mereu mă obligi să mă simt vinovat faţă de tine. Şi mă simt, să ştii!... Într-adevăr, uneori mai rămâneam şi în criză de bani. Eu ţineam gospodăria... eu făceam, cum se zice, piaţa. Ori de câte ori intram în criză de bani, Vasile mă liniştea... Pleca de acasă şi când se întorcea îmi număra în palmă banii de gospodărie.

— Sume mari?

— Atât cât să trăim o lună de zile fără dureri de cap...

— De unde-i lua?

— Scriitorule, cunoşti foarte puţin psihologia hoţilor! îi replică Diţă cu părere de rău. Uite, eu unul nu voiam să ştiu... Dintr-un calcul meschin, egoist... *Nu voiam să ştiu...* Nu voiam să-mi încarc conştiinţa cu date pe care *Bigotu* nu mi le dezvăluia. Trăiam o bătrâneţe liniştită, eram mulţumit.

— Nu cumva avea depuneri la C.E.C.?

— Nu, exclus... Aş fi aflat... Doar atunci, când ne-au *lăsat la vatră* şi Vasile a cumpărat casa, mi-a destăinuit că încă de pe vremuri păstra într-o ascunzătoare niscaiva valori... Ţi-am mai povestit asta. Vorbeai de o servietă, schimbă deodată Diţă cursul discuţiei. Cum arată?

Lui Corneliu Cara îi veni uşor să i-o descrie şi o făcu chiar cu plăcere. Diţă îşi înălţă fruntea brăzdată de cute, se scărpină la ceafă şi se strâmbă ca şi când urma să zică ceva neplăcut:

— E servieta mea!... Era singura zestre adusă de mine în gospodăria întemeiată pe Intrarea Clopotarilor...

— Când ai constatat dispariţia servietei?

— În ajunul internării lui la spital... cu vreo două luni şi jumătate în urmă... Când i-am spus lui Vasile că nu-mi găsesc servieta, mi-a răspuns: „Asta să-ţi fie de acum încolo paguba cea mare a vieţii tale!”

— Încă un semn că se ferea de tine, sublinie Cara.

Diţă se făcu că nu-l aude. Zise:

— Ascultă, să-mi înapoiezi servieta!

— Ce nevoie ai de ea?

— Păi e servietă în care-mi ţineam sculele... Cred că o să mă apuc iarăşi de *„lucru”...* Se vede că asta mi-e scris în cartea vieţii: borfaş să mă nasc, borfaş să mor...

Sinceritatea lui Diţă îl mişcă pe Cara şi fără să se gândească prea mult la efectul cuvintelor ce voia să le rostească, spuse pe un ton împăciuitor:

— Lasă asta!... Dacă nu vrei să mai locuieşti pe Intrarea Clopotarilor, poate că vorbesc eu să fii primit la vreun cămin...

Telectualu izbucni într-un râs tineresc:

— Vrei să zici la vreun azil... Nu, nu, scriitorule, pentru ultimele zile ale vieţii mele nu există pe lume decât un singur *azil...* Hai, plăteşte şi să mergem! Ţuica fiartă mi-a căzut bine...

Corneliu Cara îl chemă pe ospătar, ceru nota, plăti, iar ospătarul îi lăsă din nou singuri. Diţă vru să se ridice, scriitorul însă îl opri.

— Te-ai îndoit vreodată de sinceritatea prieteniei lui?

— Nici o clipă, veni răspunsul prompt al fostului borfaş. Aveam nevoie unul de altul.

— De ce s-a ferit totuşi de tine?

— Măi, măi, cum mai ştii să baţi omu' la cap! suspină Diţă cu o tristeţe nedisimulată. Repet, cred că se ferea de mine din prietenie... Să mergem!

Cara stărui să mai rămână locului puţin.

— În ultimii ani, Chihaia a fost un om cu frica lui Dumnezeu. Oare aici, pe pământ, nu-i era frică de nimeni?

Diţă îşi petrecu nervos degetele prin părul său cărunt şi rar. Vorbi fără chef:

— Când am ieşit de la pârnaie, l-am auzit într-o noapte vorbind în somn... Sau poate că şi *acolo* vorbea, dar aveam eu un somn mai adânc, nu ştiu... Când l-am auzit, l-am zgâlţâit şi l-am trezit. „Ce-am zis? m-a întrebat, după ce l-am lămurit de ce îi stricasem somnul. Hai, spune-mi, ce am zis?" Devenise deodată rău, nu-l văzusem niciodată aşa. L-am liniştit încredinţându-l că n-am priceput o iotă...

Cu gândul la scrisoarea-spovedanie a lui Vanghele, Cara întrebă:

— Chiar nu ai înţeles nimic?

— Ce treabă aveam să înţeleg?! O singură dată, în primele zile de civilie, mi-a mărturisit că-i este frică să nu fie omorât... *Telectualu* închise ochii, supărat parcă pe sine, că nu izbutise să-şi ţină gura. Cara nu forţă nota. Îl lăsă pradă muţeniei. După un timp, îl auzi murmurând: Era căutat de-ai lui...

— De legionari?

— Îi era teamă de răzbunarea lor. Diţă deschise ochii şi-i înfruntă pe cei aprinşi de curiozitate ai scriitorului. Era convins că cineva fusese tocmit să-l omoare.

— După atâţia ani?

— Precum bine vezi.

— De ce să-l omoare? Cu ce se făcuse vinovat faţă de ai lui?

— În privinţa asta, s-a mulţumit să-mi spună doar atât: „I-am trădat... m-am rupt de ei şi nu pot să-mi ierte gestul". După ce mi-a dezvăluit chestia asta, eu am vrut să-mi iau rămas bun de la el şi să-l părăsesc...

— Să-l părăseşti? De ce?

— Nu i-am înghiţit niciodată pe „politici". Oricine ar fi fost ei... Pricepi? N-am avut treabă cu ei şi nici nu vreau să am... Uite, am ajuns la adânci bătrâneţi şi nu ştiu de ce i-am ocolit întotdeauna... şi la pârnaie, şi în afară... Pricepi?

— Totuşi nu l-ai părăsit, îi aminti Cara cu o bucurie stăpânită.

— Nu m-a lăsat... S-a jurat pe toţi sfinţii că n-o să mai aducă niciodată vorba de trecutul lui politic... că nu mai are nici o legătură cu ăia şi cât o trăi n-o să mai aibă...

— Frică însă de răzbunare i-a fost...

— Poate ştii tu mai bine.

Diţă se ridică: costumul negru de haine se mototolise şi mai rău. „Arată de parcă ar fi scăpat de la etuvă", îşi zise Cara ridicându-se şi el.

Afară tot mai ploua. Se făcuse şi mai rece. Şoseaua era pustie. Când şi când, mai trecea în goana mare câte un camion. Luminile străzii încă nu se aprinseseră.

— Eu o iau încolo, declară Diţă şi arătă cu mâna într-o direcţie aiurea.

— Hai, nu fă pe nebunul! îl repezi Cara. Vino cu mine, că te duc cu maşina... Unde s-o iei pe jos, pe vremea asta?

Fiat-ul se afla staţionat pe partea cealaltă, în faţa cimitirului. Traversară drumul. Ca şi în prima seară, Diţă se aşeză lângă scriitor.

— În viaţa mea nu m-am plimbat atâta cu maşina cât m-am plimbat acum, mărturisi el.

Cara ambreie – motorul porni uşor – apoi declanşă ştergătoarele...

— Tare mi-ar fi plăcut să conduc!

Preţ de zece minute nu mai scoaseră o vorbă. Tăcerea o sparse Cara.

— Tu, *Telectualule,* n-ai încredere în mine, nu-i aşa?

Reproşul scriitorului îl lăsă pe Diţă indiferent, de unde Cara deduse că nu greşise în deducţia sa.

— Să mă explic, vorbi scriitorul. Mi-ai mărturisit că nu ştii sursa de bani a lui Vasile Chihaia... Aşa-i?

— Aşa e! îi confirmă fostul borfaş.

— Chihaia s-a îmbolnăvit... A stat două luni în spital... Deci n-a putut să iasă în oraş ca să facă rost de bani. De bani avea şi el, şi tu nevoie, mai cu seamă el... Explică-mi, din ce bani aţi trăit în ultima vreme?

— Ascultă, scriitorule, între noi, borfaşii, când ne jignim, ne scoatem şişurile şi cu ele ne apărăm onoarea... E drept, n-am şişu cu mine, şi nici nu ştiu dacă l-aş mai putea mânui ca lumea... M-ai cam jignit..

— Mă, că sensibili mai sunteţi! îl luă Cara, cu însufleţire, peste picior.

— Tu eşti... cum se zice?... Diţă pierdu câteva secunde în căutarea cuvântului. Aha! Am găsit! Tu eşti cam... *suspicios.* Şi în cazul meu, pe nedrept. Vâră mâna în buzunarul de la căptuşeala hainei, scoase un libret C.E.C. şi-l vârî sub nasul scriitorului. Îl vezi? Când Vasile s-a internat în spital, mi l-a lăsat: e pe numele lui, dar şi pe al meu... Ia-l, scriitorule, ia-l ca suvenir... cinci lei au mai rămas pe el... E între pagini o hârtiuţă pe care am notat tot ce am cheltuit...

„Foarte interesantă această acurateţe a lui Diţă în a ţine socotelile, se gândea Cara, atent la volan. Iar Vanghele a prevăzut totul şi a acţionat în consecinţă.”

— Unde să-l pun? întrebă Diţă.

— Pune-l şi tu în *ferodou!*

Apoi, între cei doi se aşternu o tăcere grea. După o bucată de drum, Cara îşi dădu seama că vecinul său adormise. Îl iscodea cu coada ochiului: capul îi căzuse în piept. Oboseala şi tăria băuturii îl dovediseră. Respira greoi, fornăind. Dormea atât de adânc, încât nici hârtoapele de la Intrarea Clopotarilor nu izbutiseră să-l trezească. Cara se chinui mult până ce-l făcu pe Diţă să mormăie buimac:

— Ce-i?... Ce s-a întâmplat?

— Am ajuns. Îi deschise portiera şi îi întinse mâna. Diţă i-o strânse puternic şi coborî. O să te caut într-una din zile, îl avertiză scriitorul. Iar dacă ai nevoie de mine, telefonează-mi! Auzi?

Numai după ce-l văzu pe Diţă pierzându-se în întunericul curţii, Corneliu Cara demară.

2

„Doamne, ce mi-a trebuit! se tânguia Cara în sinea sa. Doamne, de ce mi-ai trimis pe cap beleaua asta?!” Ieşise la drum asfaltat şi conducerea maşinii devenise mai lesnicioasă; putea să mediteze mai în voie la cele petrecute şi auzite în după-amiaza acelei zile, ba chiar să tragă şi câteva concluzii. Se afla, fără doar şi poate, în faţa unei alternative dificile, căci „cazul Ovidiu Vanghele”, al cărui moştenitor de drept fusese declarat, se compunea din două capitole distincte... Primul – scrisoarea şi manuscrisul lui Vanghele, mai exact „Dosarul agentului «B-39», alias maiorul Radu Doinaş”... Al doilea capitol – destinul lui Ovidiu Vanghele cu toate implicaţiile sale politice din trecut şi prezent. Dacă ar lua în consideraţie primul capitol, în vederea găsirii unei rezolvări, atunci totul ar fi cum nu se poate mai uşor. S-ar prezenta la Marele Stat Major şi acolo ar preda manuscrisul şi scrisoarea lui

Vanghele ca pe un bun al armatei. „Să se frece dumnealor pe cap cu toată povestea asta, că eu nu dispun de timp pentru aşa ceva, calcula Cara, iar când vor termina şi s-or lumina, n-au decât, dacă vor dori, să mă invite să scriu istoria maiorului Doinaş Radu...” Se şi vedea, debarasându-se, încă în cursul zilei următoare, de moştenirea lui Vanghele. Cu plăcere chiar... În schimb, încercarea de rezolvare a celui de-al doilea capitol ar complica brusc întreaga problemă. Şi tocmai această parte a doua a „moştenirii” îl atrăgea ca un magnet. Nu încăpea nici o discuţie că, în prealabil, se va prezenta la Securitate, eventual la amicul său, colonelul Panait, unde va povesti pe îndelete pe ce căi i-a fost dat să ajungă confidentul lui Chihaia Vasile, alias Vanghele Ovidiu. Drept care, le va cere sprijinul...

„Tu vrei, realmente, să scapi de beleaua asta sau nu? se somă el însuşi. Dacă da, să te duci încă mâine la Marele Stat Major, să le laşi servieta şi s-o iei la fugă!... Să fugi şi să nu te mai uiţi înapoi... Bineînţeles, dacă doreşti să-ţi termini cartea în lucru...”

Dilema i se părea ca şi rezolvată, numai că făcu imprudenţa să-şi consulte ceasul: constată astfel că era devreme. Nu avea nici un rost s-o deranjeze pe Camelia la ora asta... În consecinţă, căutând în gând un itinerar, îi veni în minte un nume – tovarăşul *Vlaicu.* Hotărârea o luă rapid, nu de alta, dar era un fleac să se abată cu *Fiat*-ul său pe la Gara de Nord.

„Bine, dar omul ăsta când ţi-a predat servieta, îşi aminti el, ţi-a spus: *Nu mă cunoşti, nu te cunosc,* adică *Ia, bădie, marfa şi umblă, şi să nu te mai prind p-acilea*”.

Străbătea Şoseaua Ştefan cel Mare apropiindu-se de Piaţa Victoriei. Ploua, ştergătoarele lucrau fără contenire.

„Chiar dacă m-a avertizat... Chiar dacă o să mă ia la trei păzeşte, eu totuşi trebuie să-i smulg câteva explicaţii, încerca el să se convingă că procedează loial. Pe urmă, o să-l las în plata Domnului...”

„O să-l întreb când şi în ce împrejurări i-a lăsat Vanghele servietă în custodie. Cam ce motive l-au determinat pe Vanghele să-şi ascundă servieta tocmai la Biroul obiectelor găsite.” Cu câte întrebări nu l-ar fi putut asalta! De pildă, când şi unde l-a cunoscut pe Vanghele? I-a citit manuscrisul? Cunoştea niscaiva rude de-ale lui?

Corneliu Cara era conştient că, de data asta, fără să mai fi fost îmboldit de la spate de către cineva, se avântase într-un joc nu lipsit de primejdii... În clipa aceea era însă dispus să înfrunte orice.

La Biroul obiectelor găsite trăi prima surpriză. Funcţionarul de la ghişeu îi răspunse tărăgănat:

— Tovarăşul Vlaicu?! Nu-i aici... Tovarăşul Vlaicu e bolnav.

— Bolnav?! De când?

— De alaltăieri după-amiază...

Alaltăieri după-amiază corespundea exact cu ziua în care Corneliu Cara primise servieta lui Vanghele din mâna *tovarăşului Vlaicu.* Stupefacţia sa atrase automat întrebarea plină de blândeţe a omului de la ghişeu:

— Sunteţi un neam de-al lui?

— Nu, nu, se apără Cara, ca şi când ceferistul ar fi urmărit să-i pună în cârca cine ştie ce faptă netrebnică. Da’ alaltăieri am trecut pe aici şi era sănătos.

— Chiar alaltăieri i s-a făcut rău şi a fost dus acasă cu ambulanţa... Cu ce pot eu să vă fiu de folos?

Cara şovăi un moment, apoi „ciupit” de acel spiriduş ce sălăşluia înlăuntrul său ca un blestem spuse:

— Dându-mi adresa lui.

Colegul lui Vlaicu nu-şi dezminţi amabilitatea.

— Locuieşte pe strada Chira Chiralina nr. 8. Dincolo de Podul Grant... Ştiţi unde e restaurantul „Feroviarul”? Aşa, pe acolo, prin spate...

— Telefon cumva...?

— N-are.

Corneliu Cara mulţumi şi se îndreptă agale spre ieşirea ce dă în Piaţa Gării. Ca întotdeauna la acel ceas da seară, gara cunoştea o animaţie intensă. Văzându-se din nou la volan, Cara se pomeni întrebându-se: „Şi acum, ce fac? Mă avânt spre *tovarăşul Vlaicu,* sau mă întorc la coana Camelia?” Şedea drept, ca în şa, cu braţele întinse pe volan... Cumpăni cât cumpăni, apoi decise cu glas tare şi victorios: „Îndărăt spre Camelia mea scumpă şi răbdătoare!” Porni maşina, când ajunse însă la intersecţia cu Calea Griviţei „spiriduşul” îl „ciupi” iarăşi şi se pomeni cotind nu la dreapta, spre Calea Victoriei, ci la stânga, spre Podul Grant. Pe dracu’! zise el în momentul în care o luă în altă direcţie decât cea hotărâtă cu puţin timp înainte. Fără doar şi poate că o şansă tot mai avea! S-o vireze pe o stradă la dreapta, şi, astfel, să revină pe „calea cea bună”. Ignoră şi această şansă, continuându-şi drumul. Ca oricărui bucureştean, artera îi era cunoscută. Numai că de străduţa asta, cu o denumire atât de fascinantă – Chira Chiralina – nu auzise. Se opri în faţa restaurantului „Feroviarul”, iar primul trecător acostat îl lămuri cu exactitate cum s-o ia ca să ajungă la adresa pe care o căuta.

După câteva minute, intră pe o străduţă cu căsuţe-tip construite înainte de război – căsuţa şi proprietarul ei. La nr. 8 frână şi coborî. Ploaia şi frigul îi ţineau pe oameni în case, la căldură, aşa că strada era lipsită de viaţă. De la poartă şi până la intrarea principală a casei, se întindea o potecă turnată în ciment. Corneliu Cara nu ezită s-o străbată, cu atât mai mult cu cât ferestrele erau luminate – semn că stăpânii nu lipseau de acasă. Sună. Îi deschise o femeie grasă, ai cărei umeri solizi erau acoperiţi cu un şal mare şi gros. La întrebarea lui Cara, răspunse afirmativ.

— Aş vrea să-l văd pe tovarăşul Vlaicu... bineînţeles dacă se poate...

— Soţul meu e la pat, bolnav... Nu vă fie cu supărare, cine sunteţi?

— Nu mă ştie după nume... Spuneţi-i că sunt cel care alaltăieri a trecut pe la gară şi a ridicat o servietă.

Cara nu izbuti să-i vadă faţa, dar avu vaga impresie că, la auzul cuvintelor, femeia tresărise.

— Vă rog să nu vă fie cu supărare şi să aşteptaţi! îi răspunse ea cu vădită emoţie.

Se retrase, închizându-i uşa în nas. „Nu-i prea politicos ce face, judeca scriitorul, dar nici din partea mea nu e prea politicos să cad la casa omului neanunţat, şi încă în faptul serii.”

Se scurseră câteva minute bune de aşteptare. Cara deveni nerăbdător. Tot privind în jur, observă deodată că cineva din interiorul casei cobora storurile la ferestrele luminate ce dădeau spre stradă. „Semn bun! aprecie el. O să fiu primit...”

Într-adevăr, puţin mai târziu, femeia deschise uşa şi-l pofti în antreu. Pentru a cuceri simpatia stăpânei, Cara îşi şterse picioarele cu o frenezie pe care o gospodină nu putea să n-o aprecieze.

Din antreu, fu condus într-o sufragerie... Primul lucru pe care-l sesiză: storurile erau lăsate la ambele ferestre. Stăpâna, puţin speriată, îi arătă oaspetelui un scaun cu braţe, plasat în colţul sufrageriei, lângă un bufet demodat.

— Luaţi loc acolo! îl pofti ea. Vocea-i trăda din nou tulburarea. Soţul meu vă roagă să-l aşteptaţi!...

O ascultă; aşezându-se, îşi spuse că apariţia sa neaşteptată în casa tovarăşului

Vlaicu nu prea produsese bucurie. Fără să se mai scuze, femeia dispăru pe o altă uşă decât pe cea prin care intraseră. Scriitorul privi în jur cu un sentiment de vinovăţie – tulburase pe neaşteptate liniştea familiei, în timp ce bietul om zăcea suferind. „Prea uşor mă las pradă pornirilor spontane, se acuza Cara. Cu ce drept am intrat în casa oamenilor? Din punct de vedere juridic, au dreptul să mă dea afară ca pe un terchea-berchea... Sau pot să cheme miliţia. De ce nu? Legea-i de partea lor!” Numai ce îşi încheiase raţionamentul şi se pregătea să studieze interiorul sufrageriei, când... Cea dintâi reacţie a lui Corneliu Cara fu una primară: îi veni să râdă... În sufragerie se ivise *tovarăşul Vlaicu* în pijama, iar pe deasupra pijamalei îmbrăcase haina bleumarin, de feroviar. Pe cap, în loc de chipiu, purta o scufie albastră de lână, cu ciucure roşu. Arătarea asta îmbrăcată anapoda şi hilar ţinea o armă de vânătoare îndreptată spre el.

— Bagă de seamă, e încărcată! La cea mai mică mişcare trag şi te ciuruiesc, îl avertiză *tovarăşul Vlaicu.*

Glasul îi era calm, grav, ameninţător. Nu avea nimic caraghios în el şi Cara, în momentul următor, asocie în gând câteva detalii reţinute până atunci ca elemente disparate: lăsarea storurilor la ferestre, scaunul care cu siguranţă fusese instalat în colţul încăperii ca să-i cadă gazdei în bătaia armei ca la carte... Înţelese că nu glumea; îşi întări şi mai mult convingerea când, în liniştea ce se aşternuse, prinse ecoul unor paşi... Cineva alerga pe poteca de ciment din curte. Ba i se păru că aude şi zgomotul provocat de trântirea portiţei... Cara simţi în nări un miros cunoscut, iute; venea de la subsuori. Transpirase. Văzu cele două găuri negre ale ţevii, ca doi ochi de mort, îndreptate ameninţător spre el, apoi cicatricea de pe chipul lui Vlaicu, ce-l făcea acum de-a dreptul fioros. „Asta trage, nu ştie de glumă!” conchise Cara. Dădu să-şi caute batista.

— Stai locului! îi porunci omul cu puşca. Nu mişca!

Cara îl privea de jos în sus. Îl găsea mătăhălos. Ar fi fost o prostie să se arunce asupra lui: unde mai pui că-i despărţea o masă.

— Ce s-a întâmplat? se încumetă Cara să i se adreseze. Ce-i primirea asta?

— Gura! i-o reteză Vlaicu poruncitor, mişcându-şi arma.

— Hm! murmură Cara. Te credeam prieten cu Vanghele.

— N-am fost niciodată prieteni!

Pentru prima oară, Cara desluşi în vocea lui Vlaicu un timbru de nervozitate, îl întrebă:

— Ce-ai de gând cu mine?

— O să vezi!

Din nou se auziră paşi alergând prin curte; iar puţin mai târziu, în spatele lat al lui Vlaicu, răsări un bătrânel, cu faţa roză, cu mustăţi albe răsucite frumos în sus, ca pe vremuri. Purta o scurtă, iar în mână ţinea o căciulă cu clape... Îl examina curios pe Cara, în timp ce-l întreba pe stăpânul casei:

— Ăsta e?

Vlaicu dădu din cap: lângă cei doi apăru şi femeia cea grasă. Alergase, respira anevoie, iar obrajii plini i se înroşiseră.

— Ai telefonat? o întrebă Vlaicu autoritar.

— Da... Vor veni imediat! răspunse ea rămânând cu ochii holbaţi spre necunoscutul aflat în bătaia puştii. Nu părea speriată, ci mai curând captivată de aventura ce o trăia.

Cara stătea nemişcat, picior peste picior, lăsându-se studiat. Gândi: „Am avut multe întâlniri cu cititorii, am simţit multe priviri îndreptate asupra mea până acum, însă nimeni nu m-a studiat în halul ăsta, ca la menajerie.” Se revoltă şi-i aruncă lui

Vlaicu din nou o întrebare: „Ce ai de gând?” În acelaşi timp, încercă să-şi schimbe poziţia.

— Dacă te mai mişti, trag!

Femeia duse speriată mâna la gură, murmurând rugător:

— Nu aici!... Nu în casă!

Vlaicu o trimise la bucătărie, iar Corneliu Cara îşi aminti de Camelia, de cele două fiice... „Să-mi fi sunat ceasul? se întrebă cuprins de tristeţe. Parcă n-aş crede!... Chiar aşa, să mor într-o sufragerie străină, cu martori?... Atunci, ce dracu urmăreşte ăsta, ce aşteaptă? Pe cine aşteaptă?” Se îmbărbătă rostindu-şi o zicală soldăţească din anii războiului: „Soldatul nu moare decât o dată!” Şi, pentru ca deznodământul ce i se pregătea să-i pară cât mai uşor, începu să facă abstracţie de cei din jur, alergând cu gândul în trecut. Într-o zi, pe front, se pomenise pe aşa-numitul teritoriu al nimănui, între două focuri – al inamicului şi al alor săi. Se azvârlise într-o pâlnie scurmată de un proiectil şi, din adăpostul acela, urmărise cu sufletul la gură dezlănţuirea morţii. Atunci îi veniseră în minte cuvintele: „Soldatul nu moare decât o dată”, după care o pace adâncă pogorâse peste sufletul său. Scăpase nevătămat din încercarea *aceea,* nici măcar cu o zgârietură.

După un timp, auzi motorul unor maşini oprind în dreptul casei. Cara îl văzu pe Vlaicu luminându-se la faţă; parcă şi cicatricea, până în clipa aceea dură, se destinse, îmblânzindu-se.

— Vezi că au venit, femeie! strigă Vlaicu, ca să fie auzit. Du-te şi adu-i!

Cara urmări calm, aproape fără gânduri, mişcarea stârnită la poartă. Testamentul şi-l făcuse mai de mult, iar Camelia ştia locul unde-l ţinea. „Soldatul nu moare decât o dată!”

Oaspeţii – doi bărbaţi – fură introduşi prin intrarea principală. Cara făcu un efort supraomenesc să nu scoată un chiot de bucurie. Îl recunoscuse imediat pe maiorul de securitate Lucian Viziru... El intrase primul, urmat de prietenul său, maiorul Frunză.

Ca să-i poată saluta pe noii sosiţi, Vlaicu se văzu obligat să schimbe poziţia armei.

— Aţi venit la vreme! răsuflă acesta uşurat.

Cei doi ofiţeri de securitate îl recunoscură şi ei pe scriitor. Însă nu schiţară nici un gest de familiaritate, aşa că acesta deduse că şi el, la rându-i, trebuia să adopte aceeaşi conduită.

Vlaicu mai zise:

— Ăsta e!

Nevastă-sa, curioasă se lipi de spinarea lui ca să vadă mai bine ce o să se întâmple.

De lângă uşă, maiorul Lucian, îmbrăcat într-un trenci cu cordon şi epoleţi, îl măsură aspru, preţ de câteva secunde, apoi, într-o tăcere deplină, înaintă spre „necunoscutul” forţat de arma lui Vlaicu să şadă nemişcat în scaun.

— Actele dumneavoastră! îi ceru ofiţerul cu un glas autoritar.

„Ah, maiorule, i se adresă Cara în gând, văd că ai chef să te joci! Las’ pe mine!”

— Mă rog, cu cine am de-a face? Nu obişnuiesc să mă legitimez în faţa *oricui.*

Întrebarea lui Corneliu Cara bubui în sufragerie, iar ochii femeii străluciră admirativ, dar şi temători. Ca într-o scenă repetată de zeci de ori, Lucian scoase legitimaţia şi i-o vârî sub nas:

— Securitatea!

Cara nu mai avu încotro. Cu mişcări blazate, întinse Buletinul de identitate. Maiorul i-l luă, îl cercetă şi exclamă cu suspiciune:

— Cara Corneliu?

Fără a se depărta de scriitor, Lucian se întoarse spre gazdă şi o întrebă:
— Deci de dumnealui e vorba?
— Îhî! confirmă Vlaicu, ducându-şi în neştire arma la picior.
Cara se minună de puterea de stăpânire a maiorului Lucian: pe el însă, de parcă cineva nevăzut îl gâdila într-una, îl încerca râsul.
Lucian se uită ameninţător la scriitor:
— Recunoaşteţi că în ziua de 26 noiembrie aţi ridicat de la Biroul obiectelor găsite o servietă dată în păstrare tovarăşului Irimia Vlaicu?
— Recunosc!
— Atunci, urmaţi-mă!
Cara ar fi dorit să se mai joace; îi plăcea atmosfera, cei trei spectatori; se ridică, *mândru* de persoana sa *căzută* în capcana Securităţii. Înainte de a se îndrepta spre uşă unde-l aştepta maiorul Frunză, mai aruncă o privire *dispreţuitoare* gazdelor: Vlaicu înmărmurise cu arma la picior; nevastă-sa, pesemne suflet milos, îşi ştergea lacrimile; doar bătrânului mustăcios îi jucau pe chip lumini de veselie. Îl amuza ceva, iar Cara tare ar mai fi vrut, în momentul acela, să afle ce anume.
Ieşiră. Mai întâi Frunză, apoi Cara. În urma lor păşea Lucian. La poartă, curioşii străzii se şi adunaseră... Cum prinseseră oare de veste?
Nu ajunseseră încă în stradă, când Corneliu Cara i se adresă peste umăr maiorului Lucian.
— Sunt cu maşina!
— Foarte bine! Urci la volan... Vin şi eu cu dumneata.
Răspunsul îl auzi şi Frunză, aşa că el se îndreptă direct spre una dintre cele două maşini ale Securităţii. De astă dată jucară, sub ochii curioşilor, o scenă mută. Cara trecu la volan, iar în dreapta sa, unde în după-amiaza acelei zile şezuse *Telectualu,* se instală ofiţerul de securitate Lucian Viziru.
„Cine ştie ce zvonuri or mai circula mâine pe aici! îşi spuse Cara zărindu-i pe curioşi înghesuindu-se în jurul *Fiat*-ului. Dracu m-a pus...”
În sfârşit, demară. Lui Cara îi pierise veselia ce-l stăpânise până în ultima clipă. Să nu-şi mai recunoască vocea, când întrebă:
— Şi-acum, încotro, tovarăşe maior?
— Care va să zică, dumneata erai! îşi exprimă Lucian dintr-o dată dezolarea.
— Cum trebuie să înţeleg dezolarea exprimată atât de limpede?
— Păi ne-am dus şi noi ca la „pomul lăudat”...
— Totuşi, încotro?
— Cum încotro? se miră Lucian râzând. La dumneata acasă... ca să-mi dai servieta... De „reţinut”, te „reţinem” noi altă dată...
— Vrei să spui „de arestat”?
Lucian râse iarăşi:
— Eu aşa am înţeles din cărţile voastre poliţieneşti că verbul *a aresta* a fost înlocuit cu *a reţine...* Ascultă, tovarăşe Cara, da’ ştii că ai o intuiţie formidabilă?... Eşti de admirat! Dacă în clipa intrării mele, te-ai fi repezit la mine cu braţele larg desfăcute şi ai fi strigat: „Bine ai venit, tovarăşe Lucian!” ai fi stricat totul...
Buna dispoziţie a scriitorului scădea cu fiecare kilometru parcurs. Auzise bine cuvintele ofiţerului: „... La dumneata acasă, să ne dai servieta...” Înţelesul lor de netăgăduit, precum şi faptul că un organ de securitate îi cerea servieta nu puteau avea asupra sa decât consecinţele mult dorite, adică redobândirea liniştii lăuntrice, întoarcerea sa la masa de lucru, la romanul început cu câtăva vreme în urmă... S-ar fi cuvenit, aşadar, să fie satisfăcut, chiar vesel, căci totul se finaliza aşa cum şi enunţase într-una din variante. „C’est fini le dilème”. Totuşi, în mod paradoxal,

gândul că se va despărţi de servietă, de conţinutul ei, îl indispunea teribil.

Lucian simţi frământarea scriitorului şi, în virtutea amiciţiei lor, îl ironiză:

— Te-a întristat, probabil, hotărârea noastră de a te lăsa în libertate? Uite, dacă ţii morţiş să te reţinem, trecem pe la Procuratură... Ce nu facem noi pentru ca un autor de literatură poliţistă să se documenteze cât mai realist? Mai bine povesteşte-mi cum ai ajuns să intri în posesia servietei...

În timp ce conducea, Corneliu Cara relată pe îndelete şi cu lux de amănunte cele petrecute din seara zilei când Diţă zis *Telectualu* venise să-l cheme la căpătâiul lui Vanghele...

— Şi uite aşa, am ajuns în bătaia puştii de vânătoare a lui Vlaicu, îşi încheie Cara povestirea. Eşti mulţumit, maiorule? Mai ai vreo întrebare?

— Mulţumit! aprecie Lucian cu veselie. Nimic de zis, povesteşti frumos... Ştiu că mori de curiozitate să afli cum de am ajuns în casa lui Irimia Vlaicu... Ţi-aş povesti, dar, din păcate, fără aprobarea şefului, n-am voie să scot o vorbă.

— Îmi pare rău! Şi dumneata povesteşti frumos!

Zece minute mai târziu, Corneliu Cara, în prezenţa maiorului Frunză, îi predă maiorului Lucian Viziru servieta lui Ovidiu Vanghele... Acesta iarăşi nu se putu stăpâni şi observă:

— Arăţi ca un om prădat la drumu’ mare!

— Nici eu nu ştiu ce vreau... Ia-o, dragule, ia-o! Poate aşa o să-mi văd mai liniştit de ale mele... Beţi un coniac?

— În exerciţiul funcţiunii?! Nu, nu... refuză Lucian.

— Ia te uită! Ţine să ne corupă! sări Frunză, prefăcându-se indignat.

Lucian râse.

— Ne aşteaptă colonelul Panait, explică el. Să lăsăm „coruperea” pe altă dată... La revedere!

Cara îşi conduse musafirii până la uşă, apoi reveni mâhnit în camera de lucru şi, după ce se învârti de acolo până acolo în căutarea liniştii, se aşeză la birou, scoase jurnalul cu însemnări zilnice şi notă:

Am scăpat de manuscrisul şi scrisoarea lui Ovidiu Vanghele! Fără voia mea. HAZARDUL mi-a scos în cale servieta lui O.V. şi tot hazardul mi-a smuls-o... Sunt un om fericit, pot să mă întorc la cartea începută...

Se opri. Reciti ce scrisese până atunci. O expresie de nemulţumire i se întipări pe chip. Se aplecă asupra caietului şi notă cu majuscule: *SUNT UN MARE MINCINOS. SUFĂR CĂ AM PIERDUT POSIBILITATEA DE A ÎNDEPLINI ULTIMA DORINŢĂ A LUI O.V.*

IV. Problema nr. 1

Colonelul de securitate Panait îl aştepta. Corneliu Cara nu-l mai văzuse de mult şi-l găsea schimbat: încărunţise, iar în jurul ochilor săi cenuşii ridurile se conturaseră pregnant. Încolo, mişcările îi erau aceleaşi, scurte, energice. Panait îl pofti să ia loc la masa dreptunghiulară de lângă fereastră, în jurul căreia se aflau opt scaune.

— O clipă! îl rugă Panait şi apăsă pe un buton. Apoi luă de pe birou un dosar nu prea voluminos şi veni lângă musafir. Se aşeză în capul mesei. Ce mai faci? Ce mai scrii? se interesă gazda îndreptând spre scriitor faţa-i obosită.

Corneliu Cara nu apucă să răspundă; în cabinet intră maiorul Lucian Viziru, surâzător. Nu era în uniformă. Dealtfel, Cara nu-l văzuse niciodată în uniformă. Panait îl invită să ia loc în dreapta sa. Înainte de a se aşeza, maiorul luă de pe birou un pahar de plastic plin cu creioane colorate şi, fără să scoată o vorbă, îl puse sub privirile şefului. Colonelul îi zâmbi ostenit:

— Mulţumesc, băiete!

— Sper că nu comit o indiscreţie, vorbi Cara, dacă vă întreb de maiorul Frunză. Vine şi el?

Colonelul îi răspunse glumind.

— Deşi e secret de stat, eu totuşi vă răspund... Iarăşi s-a îndrăgostit şi mi-a cerut o învoire de câteva zile. La nevoie însă ştim de unde să-l aducem...

Era într-o joi după-amiază – zi lungă, cum se obişnuia să se spună, ca şi când celelalte ar fi fost pentru lucrătorii ministerului scurte. Afară ploua monoton şi nesuferit...

— Cum văd, aţi intrat într-o nouă aventură! spuse Panait fără prea multă veselie, deschizând dosarul.

Cara zări de la distanţă scrisoarea şi manuscrisul lui Vanghele. Oftă adânc şi recunoscu:

— Mda! Fără voia mea... Pesemne că tovarăşul Lucian v-a adus la cunoştinţă cum „am intrat în horă”?

Faţa măslinie a maiorului exprima aceeaşi sinceră voie bună. Panait luă la nimereală un creion din paharul de plastic şi prinse, în neştire, să se joace cu el. Întrebă:

— Ce aveţi de gând?

Scriitorul găsi întrebarea de o puerilitate dezarmantă. Nimerise într-o „ambuscadă” a securităţii, scrisoarea şi manuscrisul lui Vanghele se aflau deja în dosarul colonelului şi tot el, Cara, era cel întrebat ce intenţiona să întreprindă! Cu tot regretul, nu-şi putu stăpâni un zâmbet arogant.

— Cu vrerea dumneavoastră, după ce o să mă lămuriţi de ce m-aţi invitat aici, o să mă întorc acasă, la masa mea de lucru.

— O cafea? îl întrebă colonelul, de parcă nu i-ar fi auzit replica.

— Nu mulţumesc, că pe urmă nu mai dorm, motivă Corneliu Cara refuzul.

Lucian îşi strecură în gură o bomboană de mentă.

— Cum apreciaţi dumneavoastră toată afacerea asta? Panait arătă cu vârful creionului documentele lui Vanghele.

— Pe mine mă întrebaţi?! îşi exterioriză scriitorul mirarea.

— De ce nu? interveni Lucian, trecându-şi bomboana în partea dreaptă a gurii. Doar ai citit scrisoarea, manuscrisul... Maiorul îşi îngădui faţă de musafir un ton amical, nu numai pentru că era de un leat cu scriitorul, dar şi pentru că, într-o anumită împrejurare dramatică, îl salvase de la moarte. De mai bine de şase ani, barierele convenţionale dintre ei fuseseră „aruncate în aer”.

— Nu vă supăraţi, eu nu pot să am decât o apreciere de scriitor...

Împrumutându-i tonul, Panait spuse:

— Păi dacă aş dori o altă apreciere, m-aş adresa fie colaboratorilor, fie şefului meu.

— Nu ar fi rău să amintesc că scriitorii, datorită tocmai imaginaţiei lor, mai trag şi-n bară, avertiză Cara.

— Poate că se simte nevoia unei întrebări precise, spuse Panait, jucându-se iar cu creionul. De pildă, Vanghele, în scrisoarea lui, vă cere să-l redaţi istoriei pe maiorul Doinaş Radu, agentul «B-39»... În acest sens, cum îi apreciaţi rugămintea, manuscrisul?

— Înţeleg ce vreţi de la mine! zise Cara plimbându-şi îngândurat privirile. Îşi formase de-acum o părere asupra cazului şi nu i-ar fi venit greu să şi-o exprime, dar, în forul său intim, socotea că mai întâi era de datoria gazdelor să-l lămurească cum de ajunseseră să-l „umfle” din casa „tovarăşului Vlaicu”.

— Cu permisiunea dumneavoastră, tovarăşe colonel, interveni Lucian din nou, aş sintetiza şi mai mult întrebarea: E dispus oare scriitorul Corneliu Cara să dea curs dorinţei lui Ovidiu Vanghele?

„Aha! Deci asta vor! se gândea Cara. Să-mi reaşeze pe cap beleaua!” Începu să-şi dezvolte punctul de vedere:

— Sunt două probleme distincte. (Colonelul închise ochii, de parcă astfel ar fi auzit mai bine, iar Lucian, surâzând într-una încurajator, îşi încrucişă braţele la piept)... Problema agentului «B-39» dispărut fără urmă şi aceea a fostului legionar Vanghele Ovidiu.

Colonelul deschise ochii şi îl întrerupse:

— Până aici împărtăşim acelaşi punct de vedere.

— Manuscrisul, ca şi scrisoarea, le apreciez ca fiind interesante, urmă Cara, numai că, în legătură cu destinul tragic al agentului «B-39», Vanghele n-a mai apucat să-şi încheie spovedania. Asta ar fi o primă chestiune. A doua...

Lucian sesiză şovăiala scriitorului, de aceea i se adresă prieteneşte:

— Tovarăşe Cara, parcă nu ne-am cunoaşte „de la cutremur”, ci de ieri sau de alaltăieri, zău aşa...

— ... iar a doua chestiune este următoarea, reluă scriitorul, ceva mai înviorat. Dacă mi-aş propune să scriu despre Radu Doinaş, atunci, pentru mine, manuscrisul lui Vanghele ar reprezenta unica sursă de documentare... E ca şi când aş fi intrat în posesia unei jumătăţi de fotografie, a cărei valoare reală nu poate fi stabilită decât după găsirea celeilalte jumătăţi.

Panait zâmbi: formularea scriitorului îi amintea de un film de spionaj în care o fotografie ruptă pe din două devenea, pentru doi agenţi ce nu se cunoşteau între ei, o parolă de recunoaştere.

— Din păcate, îi ieşi colonelul în întâmpinare, nici în arhivele noastre nu se găseşte cealaltă jumătate a fotografiei...

— Poate că nici n-a existat un agent «B-39»? Poate că maiorul Doinaş Radu nu este decât un produs al imaginaţiei morbide a misteriosului Vanghele... lansă Cara o ipoteză pe care, din capul locului, o socotea firavă. De aceea se bucură când colonelul îl întrebă: „Chiar credeţi într-o asemenea deducţie?” şi el putu să

răspundă: „Nu, nu cred...”

Panait îşi îndreptă vârful creionului spre Lucian, iar Cara pricepu că acesta era un semn mai mult sau mai puţin discret adresat subalternului. Nu se înşelă.

— Cum se cer înţelese aceste „absenţe arhivistice”? începu Lucian să explice. S-o luăm metodic. În primul rând, a existat oare un agent «B-39»? Noi suntem convinşi că da. Numai că el, aşa cum Vanghele şi povesteşte, a fost în evidenţa Biroului 2 al Marelui Stat Major al Armatei. Presupun că ştii că acest organism acţiona independent de Serviciul secret de informaţii, ceea ce nu înseamnă că Secţia a II-a Informaţii a Armatei şi S.S.I. nu colaborau, că nu făceau schimb de informaţii şi de opinii etc... etc... În al doilea rând, Secţia a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei, acţionând autonom, îşi crease o arhivă proprie, cu un cod propriu... Ei bine, în februarie 1945, deci în toiul războiului antihitlerist şi al înfruntărilor de clasă de atunci, un incendiu a devastat arhiva, şi aceea destul de sărăcuţă...

Lucian tăcu – din punctul său de vedere spusese totul. Panait întoarse capul în direcţia lui Corneliu Cara. Ochii lui de culoarea oţelului păreau să-l întrebe: „Ei, scriitorule, ce părere ai de povestea asta?”

Cara reacţionă:

— Nu înţeleg cu ce scop îmi relataţi această istorie?

— Cum, cu ce scop? reacţionă şi colonelul înălţând instinctiv creionul. Vanghele vi s-a adresat, nu-i aşa? Scrisoarea şi manuscrisul vă aparţin. Sau poate că nu vreţi să ţineţi seama de ultima sa dorinţă? Atunci, lucrurile se schimbă.

— Să se publice manuscrisul aşa cum e, opinie Cara. Textul lui Vanghele are o valoare documentară de sine stătătoare.

Lucian nu-şi ascunse dezamăgirea:

— Nu te înţeleg! Constat că baţi în retragere...

Colonelul adăugă:

— Manuscrisul cuprinde perioada 1939-40, pe vremea când «B-39» acţiona la Berlin. Perioadă foarte importantă, nimic de zis, Vanghele însă, din pricina bolii, n-a mai apucat să scrie ce s-a întâmplat, de fapt, în ianuarie 1945, la Budapesta...

Corneliu Cara se feri de privirile concentrice ale celor doi ofiţeri de securitate şi rămase un timp, cu bărbia în piept, îngândurat. „Ce fac, să mă înham sau nu? se întrebă el. Căci asta mi se cere, să mă înham şi să încerc să reconstitui activitatea agentului «B-39»...”

Ghicind frământările scriitorului, natura lor, colonelul i se adresă în timp ce lua un alt creion din pahar:

— Sigur, nu-i o treabă uşoară... e chiar foarte dificilă... Cred că va fi necesar să cercetaţi şi câteva arhive de peste hotare...

„Mă aţâţă... mă momeşte cu călătorii peste hotare, sesiză Cara tactica lui Panait. Se amuza în sinea sa. Nu-i rău... e chiar tentant... Dar cum rămâne cu cazul Vanghele?” Rosti întrebarea cu glas tare.

Maiorul Lucian îşi iscodi şeful cu coada ochiului; era şi el curios să-i asculte răspunsul.

— La începutul discuţiei, aţi afirmat că ne găsim în faţa a două probleme distincte, aminti Panait, uitându-se în ochii invitatului său. Repet: împărtăşim punctul dumneavoastră de vedere... În concluzie, noi o să ne ocupăm de Vanghele Ovidiu şi de activitatea lui „verde”.

— În cazul ăsta, vă recomand să staţi neapărat de vorbă cu Diţă Marin... Printre altele, mi-a povestit că după ce au ieşit de la puşcărie, lui Vanghele îi era frică de răzbunarea legionară... Îi era frică de cineva...

Panait îi mulţumi şi-l încredinţă că vor sta de vorbă cu prietenul de detenţie al lui Vanghele.

— Sunt multe aspecte ce se cer elucidate, pe noi însă ne interesează hotărârea dumneavoastră...

Ca şi când nu ar fi auzit ultimele cuvinte ale colonelului, Cara atacă în altă direcţie.

— Eu, dacă aş fi în locul dumneavoastră, aş încerca să-l scot din bârlog pe *acel cineva* de care Vanghele se temea.

— Dacă *acel cineva* mai există, atrase Lucian atenţia.

Cara nu devie de la gândul său şi susţinu mai departe:

— Bineînţeles că există... L-aş scoate din bârlog, momindu-l.

— Şi cum l-aţi momi? vru Panait să ştie. N-am pus o întrebare formală... Să ştiţi că imaginaţia unor scriitori de literatură de spionaj ne-a sugerat multe idei practice.

Deşi colonelul vorbise foarte serios, Cara avu impresia că fusese luat peste picior. „În fond, e vina mea, găsi el repede o explicaţie, am început să vând pepeni grădinarilor...” Urmă:

— Aş propune să se publice în „Informaţia”, şi poate într-un ziar central, fotografia lui Ovidiu Vanghele, sub titlul: „Cine-l cunoaşte?”

— Înţeleg... murmură Lucian. Deci cine-l cunoaşte să se prezinte la morgă şi să dea informaţiile de rigoare? Bine, dar Vanghele a fost îngropat!

Mulţumit că nu se trecea uşor peste propunerea sa, Cara replică:

— N-are importanţă... Important e să apară în presă fotografia, însoţită de un text adecvat. Celor ce se vor prezenta la morgă n-o să li se arate nici un cadavru, vor intra însă în atenţia dumneavoastră...

Panait îşi trecu degetele prin părul său cărunt şi zise zâmbind:

— Ia te uită ce poate să-i treacă unui scriitor prin cap! Reţinem ideea... Ce facem însă cu manuscrisul lui Vanghele care nu ne aparţine?

Într-o fracţiune de secundă, Cara retrăi cele petrecute în casa lui Irimia Vlaicu şi se socoti îndreptăţit să se apere:

— Manuscrisul meu? Să-mi fie cu iertare, e în primul rând al dumneavoastră, judecând după modul cum aţi ajuns să mă „ridicaţi” de pe strada Chira Chiralina...

Lucian glumi:

— Chira Chiralina, personaj literar! Pe ce altă stradă te puteam „reţine”, dacă nu pe una literară!

Interveni şi Panait:

— Eu înţeleg din spusele dumneavoastră cu totul altceva. Şi dacă greşesc, vă rog să mă corectaţi... Sunteţi, de fapt, intrigat de cele petrecute... Dacă ne interesa într-atât manuscrisul lui Vanghele, de ce nu ne-am prezentat acasă la dumneavoastră şi de ce v-am aşteptat tocmai la Irimia Vlaicu? Aşa e? Am dreptate?

Cara dădu din cap ca un cal nărăvaş ce-şi muşcă zăbala:

— Aveţi perfectă dreptate.

— Explică-i dumneata ce s-a întâmplat, îi ordonă Panait maiorului Lucian.

— Totul a pornit de la Irimia Vlaicu care cunoştea trecutul legionar al lui Ovidiu Vanghele, începu maiorul să povestească. Când Vanghele a venit la el şi i-a cerut să-i păstreze servieta, el nu l-a refuzat. Nu ştia ce conţinea, iar noi, deocamdată, nu aveam nici un motiv să nu-l credem. Abia după ce te-a văzut şi ţi-a predat zilele trecute servieta, a intrat în panică... L-ai speriat, prea arătai a om respectabil... da, da, a ghicit că eşti un intelectual. Ce mai tura-vura, s-a prezentat la Securitate şi a dat o declaraţie cu privire la cele petrecute. Cum, naiba, era să acţionăm? Irimia Vlaicu nu-ţi cunoştea identitatea. Nu ştia nici că Vanghele mai avea o identitate, îi

dădea într-una cu Vanghele Ovidiu... În evidenţa populaţiei figura însă unul Chihaia Vasile. Desigur, într-o situaţie ca asta, încărcată de necunoscute, poţi să iniţiezi multe, multe măsuri. Le-am şi iniţiat, dealtfel, iar una din ele îl viza pe Irimia Vlaicu. I s-a atras atenţia că n-ar fi exclus ca individul care a ridicat servieta lui Vanghele să revină şi să-l mai caute. În concluzie, să ne dea imediat de veste.

Cara izbucni într-un râs stăpânit:

— Înţeleg!... Acum, înţeleg!

— Era doar o simplă şi neînsemnată ipoteză, întări Lucian.

— Şi ca să fim sinceri până la capăt, completă colonelul Panait, era una dintre ipotezele cele mai firave şi ne puneam puţine speranţe în ea.

— Da, ce să-i faci, m-am grăbit... Cara era acum încântat că pasiunea sa pentru documentare îl propulsase în casa lui Irimia Vlaicu.

Panait râse şi el scurt.

— Mi s-a raportat că aţi intuit exact cele petrecute şi că v-aţi adaptat rapid jocului... Vă felicit pentru prezenţa dumneavoastră de spirit. Colonelul făcu o pauză, apoi spuse maliţios: Când ne puteţi comunica răspunsul la propunerea noastră de a vă ocupa de ultima dorinţă a lui Vanghele?

Cara ar fi putut rosti de îndată cuvintele „Şi în clipa asta”, dar nu voia să treacă în faţa celor doi ofiţeri de securitate drept un superficial. De aceea, mimă un timp îngândurarea, îşi frecă fruntea-i frământată, oftă în câteva rânduri, iar înainte de a răspunde, se uită înfrigurat când la Panait, când la Lucian.

— Mda! mormăi el nemulţumit parcă de faptul că cedase. Ei da, n-am încotro...

— Gândiţi-vă bine! îl somă colonelul.

— Aş suferi tot restul vieţii mele, dacă n-aş încerca să dezgrop mormântul agentului «B-39», mărturisi Cara cu un glas tremurat.

— Ca să-l dezgropi, trebuie mai întâi să-l găseşti sublinie Lucian. O să fie o treabă dificilă!...

Faţa prelungă a lui Cara se lumină dintr-o dată, fericit că decizia cea mare fusese luată şi că de acum încolo, pentru o bucată bună de timp, se considera dezlegat de romanul început şi al cărui subiect inventat cu chiu, cu vai, îl sâcâia la culme.

— Ştiu că va fi o treabă dificilă, dar mă voi bucura de sprijinul dumneavoastră...

— Da, aşa e... Dar nu întotdeauna, preciză Panait aruncând creionul în pahar, alături de celelalte.

Cara zvâcni de pe scaun.

— Ce vreţi să spuneţi?

Panait se uită şmechereşte spre colaboratorul său, întrebându-l parcă: „Ce zici ce repede se aprinde scriitorul Corneliu Cara?”

— Păi, o să călătoriţi peste hotare, iar acolo o să fiţi obligat să vă descurcaţi şi singur...

— O să mă descurc, cochetă Cara, o să mă descurc!... Vorbirea-i deveni ironică. Până atunci, să văd cum o să mă descurc cu colegii mei de la Uniune... Dacă alţii vor dori să-mi ia locul?

După ce râsul li se potoli, Lucian deschise un carneţel şi i se adresă scriitorului:

— Pentru început, te putem ajuta punându-ţi la îndemâna o adresă... adresa unui general în rezervă. După părerea noastră, dacă manuscrisul lui Vanghele reprezintă punctul iniţial de plecare în lămurirea cazului lui «B-39», generalul reprezintă litera A pe calea stabilirii celor petrecute în 1944-45, la Budapesta, cu maiorul Doinaş Radu.

Cara îşi scoase, la rându-i, caietul şi pixul din mapă. Pe chipul său, dealtfel al unui om domol, se aşternu o expresie de aspră încordare...

Aşa începu, de fapt, Corneliu Cara realizarea unei cărţi al cărei titlu nu-l ştia încă.

PARTEA A DOUA

ATRAGEM ATENŢIA CĂ TOATE EVENIMENTELE RELATATE PÂNĂ AICI, CA ŞI CELE CARE VOR FI DESCRISE DE ACUM ÎNCOLO, SUNT CU TOTUL IMAGINARE. ORICE ASEMĂNARE DINTRE PERSONAJE ŞI PERSOANELE ÎN VIAŢĂ NU POATE FI DECÂT ÎNTÂMPLĂTOARE – H. Z.

I. Spionaj şi contraspionaj[2]

1

Generalul Ştefan Belcea, şeful Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei române, îşi aruncă ochii pe agenda ce se afla deschisă pe masa de lucru. Citi mecanic: „25 iulie 1944, ora 9, la raport col. M.B.” Îşi consultă ceasul: doar şase minute îl mai despărţeau de raportul lui Boieriu: timp suficient pentru a se mai odihni puţin. În trupul său, viguros încă, oboseala înainta încet şi sigur câştigând, de la o zi la alta, teren tot mai mult. Nu avea cum i se împotrivi şi-şi recunoştea cu tristeţe neputinţa. Umerii săi de militar de carieră erau împovăraţi de o răspundere grea, dificilă, mai cu seamă de când frontul se instalase pe linia Iaşi-Chişinău-Tiraspol. Conducea din cabinetul lui un război din umbră, ale cărui victorii sau înfrângeri nu erau consemnate în nici un comunicat. Părăsea rar sediul şi atunci numai cu scopul îndeplinirii unor misiuni. Şi noaptea ce a trecut a fost una albă.

[2] Acest capitol, menit să ne introducă în elucidarea cazului agentului român «B-39», a fost realizat cu concursul generalului în rezervă Ştefan Belcea, şeful Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei române, şi cu cel al fostului colonel Arthur Roeder, şeful Abwehr-ului din România. Cu ultimul, Corneliu Cara a avut o lungă şi fructuoasă întrevedere la vila acestuia din localitatea montană R... din R. F. Germania. Corneliu Cara le mulţumeşte şi pe această cale.

Studiase rapoartele, confruntase informaţii de prim ordin... O sursă din Germania, plantată chiar la Marele cartier al Führer-ului din Prusia, îi semnala că, în curând, comandantul german al Frontului *Ucraina de Sud* va fi înlocuit. Schimbarea indica unul şi acelaşi lucru – apropierea dezastrului... Dezastru pe care mulţi generali români, printre care se număra şi el, îl prevăzuseră încă din primăvara anului 1941. Pe front, acalmia era generală şi înşelătoare. O demonstrau rapoartele informative ce le primea zilnic, căci războiul din umbră nu cunoştea stagnare nici în ceasurile de linişte relativă ale frontului. Aţipise abia în zori, în odăiţa ce se învecina cu cabinetul său şi unde-şi amenajase un pat de campanie. Trei ceasuri de odihnă... Ce însemnau ele faţă de osteneala acumulată în cei trei ani de război absurd... în care înfrângerea lui Hitler, în ciuda răsunătoarelor sale victorii, o calculase aproape matematic încă din prima zi a conflagraţiei mondiale! La chinurile oboselii se mai adăugau şi cele ale zăpuşelii... E drept, ventilatoarele bâzâiau într-una, însă cu un efect minim...

La ora 9 fix, maiorul Macarie, ofiţerul de serviciu al cabinetului, îl informă că şeful Secţiei contraspionaj din Biroul 2, colonelul Mircea Boieriu, se prezentase la raport.

— Să intre! ordonă generalul cu un glas de om agasat. Deschise sertarul din dreapta, scoase de acolo o cutie de ţigări „Regale”. Îşi aprinse o ţigară... Trase un fum exact în momentul în care Mircea Boieriu intra şi lua poziţia regulamentară la un pas de birou.

— Şezi, Boieriule, îl pofti generalul. Serveşte, te rog, o „Regală”... Se găsesc cam greu... Îi împinse cutia. Boieriu, obişnuit cu amabilitatea comandantului, luă o ţigară, o aprinse, fumă cu plăcere: era tras la faţă, iar pe sub ochii verzi şi mereu aprinşi de o încordare lăuntrică i se conturaseră, ca două pete negre, cearcănele, trădându-i oboseala.

— Ce ai de gând să-mi prezinţi, Boieriule?

Acesta răspunse milităros:

— Cu permisiunea dumneavoastră, o sinteză în cazul căpitanului Robert Iamandi. Deschise mapa pe care o adusese cu sine.

— Sinteză, zici? E grav, Boieriule? se interesă generalul tamponându-şi fruntea. Năduşea, deşi era îmbrăcat într-un costum confecţionat dintr-un fresco azuriu, subţire ca o mătase.

— Cazul e grav şi neplăcut, rosti colonelul. Grav pentru el, căci o să-l deferim Curţii Marţiale. Neplăcut pentru noi, căci e în joc onoarea Biroului 2.

Ochii obosiţi ai generalului se opriră lung şi intens pe chipul palid al subalternului. Da, nu greşise când numise cu doi ani în urmă în fruntea Serviciului de contrainformaţii pe acest bărbat scund, dar puternic, energic şi ager la minte.

— Ai adunat probe?

— Altfel n-aş fi îndrăznit să mă prezint la raport. Colonelul Boieriu tăcu; o expresie de tristeţe amestecată cu ciudă se instalase pe faţa lui, rareori veselă.

Generalul, ţintuindu-l în focul privirilor sale, ştia că Boieriu aştepta doar un semn, să continue... I-l acordă, ridicând mâna în care ţinea ţigara.

— Deţinem probe zdrobitoare cum că Iamandi Robert – vă rog, domnule general, să mă iertaţi, dar după cele adunate la dosar, nu-i pot rosti şi gradul... Iamandi Robert a trădat!

Generalul clătină ostenit din cap, vrând parcă să spună: „Asta ne mai lipsea!” Scuturând scrumul ţigării, zise însă:

— Boieriule, îţi înţeleg indignarea... Totuşi să nu uităm că numai Curtea Marţială îl poate declara pe Iamandi trădător de ţară, şi asta după o scurtă sau lungă deliberare. Propun ca, deocamdată, să-l socotim numai între noi inculpat...

Intervenţia superiorului vizând aplicarea legislaţiei în vigoare nu-l intimidă pe Boieriu. Nu-i plăcea să jongleze cu concluziile la care ajungea, de obicei, după o temeinică analiză a faptelor, a documentelor, a probelor. De aceea, susţinu:

— Pentru mine, inculpatul Iamandi Robert e ca şi mort. Boieriu agită mapa. Nu are cum să scape de plutonul de execuţie... Sunt aici probe care-i atestă trădarea.

Faţa mare, severă, a generalului se întunecă. Un oftat amar pluti câteva secunde în cabinet. Generalul ceru mapa, o deschise şi începu să treacă în revistă, fără grabă, piesele. Constată că Boieriu nu exagerase cu nimic.

— Aşa cum am presupus, raportă Boieriu, Iamandi a microfotografiat documentele în jurul cărora noi am organizat o oarecare zarvă... În felul acesta, a căzut definitiv în capcana ce i-am întins-o.

Generalul se opri din studierea dosarului, fără însă a-l lăsa din mână. Îşi ridică fruntea înaltă, frumos conturată de părul său sârmos, complet cărunt şi tuns scurt. Privindu-şi subalternul, nu încercă să-şi ascundă indispoziţia.

— După ce a microfotografiat, Iamandi a fost urmărit. Aseară, la „Capsa”, s-a întâlnit cu Hans Linke căruia i-a transmis microfilmele.

— Am văzut fotografia...

— Merită atenţie aşa-zisa lui stratagemă, sublinie Boieriu. Mie mi-a raportat că se întâlneşte la „Capsa” cu sursa „Titanul”, când colo a cinat cu „Herr Leutenant Linke”!

— Cum i-a transmis microfilmul?

— Foarte simplu, domnule general. Nu cinau împreună pentru prima oară... Întâlnirile lor amicale au devenit cu timpul un fapt obişnuit. Şi aseară, ca şi în alte dăţi, s-au aşezat la masă. Iamandi şi-a scos pachetul de ţigări, iar Linke pe al său...

— Rocadă, deci? Da, penibilă afacere! aprecie generalul cu amărăciune. Probele din dosarul dumitale sunt elocvente...

— Este primul caz de trădare pe care-l înregistrăm, afirmă Boieriu. Asta însă nu îndulceşte hapul...

Înapoindu-i dosarul, generalul îl întrebă:

— Ce propui?

Întrebarea îl surprinse pe Boieriu; nu de alta, dar îşi cunoştea superiorul foarte bine. Dosarul lui Robert Iamandi, ofiţer de contrainformaţii, acuzat de trădare, era clar, convingător, de aceea din studierea lui nu putea să decurgă decât o singură propunere care se subînţelegea fără echivoc – Curtea Marţială! Atunci de ce generalul îi mai formulase întrebarea „Ce propui?” Se gândea oare la o altă propunere decât cea firească derivând din dosar? La una care să evite scandalul... scandalul cu aliatul german... sau care să nu pună Secţia a II-a într-o postură ruşinoasă? Desigur, în loc să fie deferit Curţii Marţiale, Robert Iamandi putea să fie adus în faţa unui juriu de onoare. Să-l judece juriul, după care acuzatului să i se pună în mână un pistol pentru a-şi zbura creierii... „Nu, nu, decise Boieriu, eu nu-mi schimb părerea.” Zise:

— Propun, domnule general, să cerem Procuraturii militare să emită un mandat de arestare pe numele lui Iamandi şi să fie deferit Curţii Marţiale.

Deşi concluzia lui Boieriu fusese rostită cu vehemenţă, generalul trecu peste ea, ordonându-i:

— Boieriule, deocamdată iată cum o să procedezi. Mi-l convoci pe Robert Iamandi... Vreau să-l văd aici, la mine, la ora 23...

Colonelul nu îndrăzni să comenteze ordinul. Soluţia la care se gândea generalul era cu atât mai clară, cu cât îl văzu scoţând la iveală din stânga biroului său un „Walther” de 7,65 mm. Se apucă să-l cerceteze, iar după un timp se adresă lui

Boieriu:

— Îl vreau aici, în cabinetul meu...! Poţi să te retragi, Boieriule!

Desluşind în vocea generalului o umbră de ură, Boieriu nu mai avu nici o îndoială – generalul îşi rezervase dreptul de a-l judeca şi condamna pe Iamandi după legile nescrise ale onoarei ofiţerilor din Secţia a II-a. Dovedea astfel că nu intenţiona să treacă cu vederea faptul că Iamandi fusese adus la recomandarea sa în cadrul Serviciului de contrainformaţii şi numit rezident al firmei *Mercur S.A.R.*

2

Revenind în biroul său, blindat cu uşi grele, capitonate, colonelul Boieriu telefonă de îndată la departamentul 5 şi se interesă de Iamandi Robert; i se răspunse că nu i se cunoaşte itinerarul zilei, dar că, în jurul orei 19,30, cu siguranţă că va fi găsit acasă.

— Dacă între timp apare la reprezentanţă, indică Boieriu, cereţi-i să mă caute urgent la telefon...

I se dădură toate asigurările că ordinul va fi îndeplinit întocmai, aşa că Boieriu se apucă liniştit de treburile curente: erau cam multe, foarte variate, şi toate de importanţă majoră. Abia după-amiază, revăzându-şi agenda, se lovi de numele celui acuzat de înaltă trădare. Sună iar la departamentul 5, unde acelaşi ofiţer de serviciu cu care mai vorbise de dimineaţă îl informă că Iamandi nu apăruse la reprezentanţă şi că nu dăduse nici un semn de viaţă.

— Totuşi, ziua noastră de lucru nu s-a încheiat, atrase atenţia ofiţerul de la celălalt capăt al firului. Râse timid, amuzat de ideea cu „ziua de lucru”, ca şi când în timp de război ostaşii ar fi putut beneficia de un program obişnuit de lucru. Vă reamintesc că la ora 19.30, conform schemei de lucru, *Mercur* este obligat să fie acasă, lângă telefon...

Boieriu lăsă uşor receptorul în furcă. Se uită la ceas şi se îngrijoră: nu cumva se pripise anulând ordinul de filare a lui Iamandi? O făcuse din raţiuni absolut logice: considera dosarul său încheiat. O probă în plus sau în minus nu mai înseamnă practic nimic. Oricum, dosarul îi asigura pedeapsa capitală... Şi apoi, faţă de problemele zilnice ce le avea de rezolvat, serviciul său număra puţine cadre şi se cereau folosite economicos. De fapt, acesta şi fusese argumentul suprem ce-l determinase să ridice supravegherea lui Iamandi. Pentru a se linişti, îşi mai spusese că, la urma urmei, ştia de unde să-l ridice pe cel care călcase jurământul militar, onoarea Secţiei a II-a, aşa că îşi reluă activitatea. După vreo trei ore, constatând că se făcuse ceasul când Iamandi era obligat să fie la domiciliu, ridică receptorul şi-l chemă la telefon. Îi răspunse o femeie. Faptul nu-l miră: cunoştea aventurile amoroase ale subalternului.

— Vă rog să mi-l daţi la aparat pe domnul Iamandi!

Un glas moale, somnoros parcă, îl informă:

— Mi-a lăsat vorbă să răspund la telefon, iar dacă este căutat, să nu întreb cine-l caută. Aşa că eu – râse – nu vă întreb cine sunteţi... Ce pot să zic? Râdea prosteşte, înveselită pesemne de convorbire. Acum zece minute m-a sunat din nou şi mi-a cerut să mă dezbrac şi să-l aştept... Sunt o fiinţă ascultătoare.

„Eşti o gâsculiţă”, gândi Boieriu, dar zise:

— Mulţumesc, domnişoară!

— Domnule, v-aş ruga şi eu ceva! se alintă glasul acela enervant. Dacă intenţionaţi să reveniţi, să n-o faceţi peste un sfert de oră... ci mai *încolo...* Cât mai *încolo...* Da? Vă rog... La revedere!

Colonelul trânti receptorul; glasul acela moale, somnoros, cu siguranţă de femeie prostuţă, izbutise să-l irite, deşi s-ar fi cuvenit să-i fie recunoscător. Doar îi dăduse două informaţii utile. Boieriu cunoştea apartamentul căpitanului şi îşi imagină un trup alb de femeie lenevind într-o poziţie de naturală senzualitate pe studioul acoperit cu o husă de catifea...

„Mi-e că o să te cam deranjez, domnişoară, i se adresă Boieriu în gând lui Iamandi. Oh, ce mutrişoară o să-mi faci şi tu, drăguţule, când soneria o să te ridice din pat şi o să dai de mine la uşă!”

Pentru a nu periclita îndeplinirea ordinului, colonelul calculă că ar fi mai înţelept să se deplaseze la locuinţa lui Iamandi, să-l răpească de lângă amanta lui de o noapte – şi să-l aducă la comanda Secţiei a II-a, fie chiar şi cu câteva ceasuri mai devreme.

În jurul orei opt, Boieriu ieşi pe poarta unităţii la volanul maşinii sale, un *Toppolino* dăruit în urmă cu opt ani de socrul său. La ceasul acela, strada Ştirbei Vodă era ca şi pustie. Înserarea pogora asupra Capitalei ca un camuflaj natural. O luă în direcţia Palatului Regal, după care, cotind-o pe strada Câmpineanu, tăie Calea Victoriei în dreptul Teatrului Naţional şi intră pe *Regală...* Străzile nu erau prea animate. Bucureştenii înstăriţi părăsiseră oraşul, de spaima bombardamentelor aeriene.

Robert Iamandi locuia pe bulevardul Brătianu, într-unul din blocurile moderne construite înainte de război. Boieriu îi fusese oaspete în câteva rânduri şi, de fiecare dată, îşi înfrânase cu greu un explicabil simţământ de invidie. Descendent al unei familii înstărite, Iamandi ducea un trai uşor.

Ajungând în bulevard, Boieriu viră la stângă, trecu prin faţa sălii Dalles, mai merse puţin paralel cu un tramvai ce se îndrepta spre Piaţa Romană şi apoi opri. Coborî imediat. Rămase locului şi, dintr-o pornire instinctivă, îşi înălţă privirile pe verticală clădirii... Arhitectul proiectase nu un bloc, ci un complex de blocuri, folosind în mod ingenios parcela avută la dispoziţie: printre altele, introdusese în proiect un pasaj ce despărţea cele câteva imobile, unite totuşi printr-o singură viziune arhitecturală, legând astfel Bulevardul Brătianu de strada Vasile Conta.

Apartamentul lui Robert Iamandi se afla la etajul 5, cu vedere spre Bulevard. Ochii lui Boieriu iscodiră ferestrele înguste şi prelungi ale locuinţei acestuia – constată că jaluzelele erau lăsate. Se îndreptă spre intrarea blocului cu mai puţin entuziasm decât cel iniţial. În aşteptarea liftului, se mohorî de-a binelea... Îşi aminti de seratele petrecute în apartamentul lui Iamandi, îmbelşugate şi pline de farmec... Îşi mai aminti apoi că, de câteva ori, apelase la bunăvoinţa căpitanului şi-i folosise locuinţa... Ce-i drept, cu femei pe care le cunoscuse la seratele organizate de Iamandi. Nu era însă în firea lui Boieriu să încurce borcanele. Fusese primul care, de la înălţimea răspunderii sale, avusese imaginea trădării lui Robert Iamandi... Oare ce-l împinsese pe calea trădării? Filogerman, nu era sărac, nici vorbă... La rentele averii moştenite de la părinţi se mai adăugau, prin forţa împrejurărilor, veniturile unei firme pe care Biroul 2 o născocise cu doi ani în urmă – „Mercur S.A.R.”. În felul acesta, Iamandi devenise unul dintre „furnizorii” armatei. Nici că se putea un ofiţer de contrainformaţii plasat într-un loc mai bun. „Ce naiba l-o fi determinat? se întreba Boieriu din ce în ce mai contrariat. Şi asta într-un moment în care deznodământul războiului este clar!” E drept, trădase în favoarea aliatului german, dar asta nu scădea cu nimic din gravitatea actului săvârşit... În timp ce liftul urca, retrăi în gând convorbirea avută de dimineaţă cu şeful său. Revăzu „Walther”-ul din mâna generalului. „E clar că nu vrea scandal... Drama o să se rezolve între zidurile Secţiei a II-a... Poate că-i mai bine aşa”.

La etajul cinci, găsi culoarul luminat. Paşii îl purtară de la sine spre apartamentul lui Iamandi.

Apăsă pe butonul soneriei. Puţin mai târziu, de partea cealaltă a uşii se auziră paşi uşori. Boieriu ştia că va fi cercetat prin vizetă, aşa că îşi alese o poziţie menită să-l împiedice pe celălalt să-l identifice. Se umbla la broască şi colonelul fu convins că, în secunda următoare, Iamandi o să rămână perplex în faţa sa. Îi deschise însă o tânără care, când dădu cu ochii de el, scoase o exclamaţie de spaimă:

— Ştiţi, credeam că-i Boby!...

Părul, negru, lung şi bogat, i se revărsa graţios peste umerii frumoşi, ce se ghiceau rotunzi şi catifelaţi pe sub capotul de voal roz, transparent. Vru să închidă uşa imediat, însă Boieriu o împiedică:

— De ce? Doar mă cunoaşteţi. Aţi vorbit cu mine la telefon.

— Ah, da!... exclamă. Se ascunse după uşă, arătându-şi doar capul. Acum părea jenată de ţinuta ei sumară.

— Boby v-a cerut să vă dezbrăcaţi şi să-l aşteptaţi, nu-i aşa? simţi colonelul nevoia de a fi răutăcios.

— Mda! Sprâncenele-i subţiri, întărite cu discreţie de vârful negru al unui dermatograf, se arcuiră a mirare. N-a venit...

Boieriu era omul hotărârilor rapide. Împinse uşa cu violenţă şi intră, urmărit de privirile zăpăcite ale femeii.

— Ce-i asta, domnule?! ciripi ea fără vlagă, luându-se după vizitatorul din cale afară de îndrăzneţ. O să ţip! O să chem vecinii.

— N-ai decât... Ţipă!

Femeia apelă la argumentul suprem:

— Boby o să se supere când o să-i spun...

— Să se supere!

Nici un colţişor al apartamentului nu-i era străin. Boieriu trecu cu viteză dintr-o cameră în alta, în speranţa că-l va găsi pe cel căutat... Îl căută şi în baie, în bucătărie. Nici cămara nu rămase necontrolată. Tânără, uluită, îl însoţea ca o umbră. Uitase sau îi era indiferent că peste trupul gol îşi aruncase un capot transparent. Când reveniră amândoi în sufragerie, îndrăzni să-l întrebe:

— Dar pe cine căutaţi? Pe Boby?

Boieriu o cercetă cu ochi reci, duşmănoşi; era prea agitat şi prea stăpânit de o vagă bănuială ca să se lase furat de ţinuta ei tulburătoare.

— Pe Boby îl caut! Apăsă cuvintele, imprimându-le un ton batjocoritor.

— Păi spuneţi aşa! ciripi ea. Vai, ce m-aţi speriat!... Boby a trecut pe acasă, a stat cu mine cât a stat şi pe urmă a plecat.

Boieriu nu-şi putea explica de ce simţea o dorinţă irezistibilă de a o pocni. Se mulţumi însă să se răstească la ea:

— Unde naiba a plecat?

— Acum un sfert de oră s-a prezentat aici un ofiţer german şi l-a luat... Eu eram în dormitor, iar ei au discutat dincolo... Neamţu era în uniformă... l-am zărit...

Boieriu se alarmă:

— V-a spus ceva la plecare?

Femeia îşi lăsă capul pe spate şi scuturându-şi cochet părul, îşi împinse înainte sânii rotunzi şi pietroşi. Vorbi chicotind:

— Mi-a zis că probabil o să lipsească de-acasă toată noaptea. Iar eu, dacă vreau, n-am decât să rămân aici şi să-mi fac de cap cu cine-mi pofteşte inima... Vai, ce nebun e! Numai *Boby* poate să fie atât de trăznit...

Boieriu ieşi val-vârtej din apartament, trântind cu putere uşa în urma lui. Nu mai

avu răbdare să aştepte liftul şi coborî scările în fugă.

Ajuns în stradă, constată că se înserase. Se instală la volan şi gândi cu nelinişte: „Deci s-a prezentat un ofiţer neamţ şi l-a luat de acasă. Neamţul ăsta nu poate să fie altul decât Hans Linke, cel care îi mijloceşte lui Iamandi întâlnirile cu şeful Abwehr-ului, cu colonelul Roeder. Aflu eu imediat dacă Iamandi e la Roeder”.

De câtăva vreme, instalase într-o vilă din vecinătatea „aliatului german” un post fix de supraveghere... Decise să treacă pe acolo. Porni maşina îndreptându-se, nu spre unitate, ci spre Şosea.

Străbătu în viteză Bulevardul Brătianu, Bulevardul Adolf Hitler, depăşind tramvaiele unul după altul. Curând, lăsă în urmă fostele garaje „Ford” şi vină pe una dintre străzile locuite de aristocraţia bucureşteană. Opri la o intersecţie şi coborî din maşină. Simţi din plin şi cu plăcere boarea răcoroasă a teilor. O luă pe jos, protejat de întunericul serii şi al camuflajului... Dealtfel, aleile erau ca şi pustii... Merse vreo cincizeci de metri, după care urcă câteva trepte ce duceau către intrarea principală a unei locuinţe. Sună de trei ori – o dată prelung şi de două ori mai scurt. Îi deschise chiar stăpâna vilei, văduva colonelului Moisuc.

— Dumneavoastră?!

Boieriu sărută mâna femeii, se interesă de starea sănătăţii ei, apoi îşi aruncă privirea către scara interioară care unea sufrageria cu etajul vilei.

— Domnul sublocotenent e sus, îl informă ea, înţelegând rostul apariţiei inopinate a colonelului.

— Nu vreau să vă reţin... O să urc până la el...

Vorbise cu distincţie, aproape galant, şi văduva suspină discret. Boieriu îi sărută din nou mâna. Îi mulţumi şi urcă imediat la etaj. În urmă, auzi paşii uşori ai femeii – se retrăgea tăcută în salonul ei. Ofiţerul se familiarizase cu interiorul vilei, aşa că se îndreptă, fără ezitări, către camera care-l interesa. Ciocăni la uşă, nu mai aşteptă să i se răspundă şi intră. Odaia era cufundată în întuneric. Totuşi, lângă fereastră, desluşi silueta sublocotenentului Dumitriu. Pândea clădirea de peste drum a Abwehr-ului.

— Am onoarea, domnule colonel! Deşi nu era în uniformă, sublocotenentul luă poziţie regulamentară.

Boieriu înaintă spre dânsul şi-i strânse mâna. Abia atunci văzu că pe după gâtul tânărului ofiţer atârna un binoclu mare, de artilerist.

— L-ai reperat? Întunericul îl făcuse pe Boieriu să i se adreseze în şoaptă, conspirativ.

— Acum trei sferturi de oră, răspunse ofiţerul tot în şoaptă, temându-se parcă să nu fie auzit de cineva. A sosit cu Mercedes-ul domnului Hans Linke. Au coborât împreună. La poartă, domnul Linke s-a despărţit de el. S-a întors la maşină şi a plecat. Un alt ofiţer l-a luat pe domnul căpitan Iamandi de la poartă.

Boieriu se felicită pentru ideea sa: cel puţin acum ştia unde dispăruse Robert Iamandi, reprezentantul firmei „Mercur” şi agent al serviciului său de contrainformaţii, ofiţer în care, la timpul respectiv, investise atâtea speranţe. Se uită peste drum: ochii, acum obişnuiţi cu întunericul, zăriră zidul înalt ce împrejmuia imensul parc al clădirii. Mai zări santinelă de la poartă: îşi sălta într-una carabina...

— Vezi bine de aici? se interesă colonelul.

— Ziua-i lungă... se întunecă târziu... Mă mai ajută şi binoclul...

— Aşadar, domnul Iamandi n-a ieşit... Cum îl vezi ieşind, dă-mi un telefon!

— Am înţeles, domnule colonel!

Boieriu îi întinse mâna, strângând-o pe cea a subalternului, se interesă la ce oră îi vine schimbul.

— Ordinul în legătură cu Iamandi rămâne valabil şi pentru cel ce o să te schimbe. La orice oră o să-l vadă pe Iamandi ieşind, să-mi telefoneze! Nu-i nevoie să mă conduci! Mă descurc şi singur...

Auzindu-l, pesemne, coborând scara, văduva colonelului Moisuc ieşi în sufragerie ca să-l întâmpine.

— Gata, aţi şi plecat? comentă ea cu vădită părere de rău. Iar eu intenţionam să vă invit la o cafea...

Boieriu se scuză inventând o explicaţie – „Datoria mă cheamă, doamnă!” – şi părăsi în grabă vila. Câteva minute mai târziu, se găsea iarăşi la volan, gonind prin bezna nopţii şi a camuflajului spre sediul Secţiei a II-a... Îşi redobândise calmul, ştiind precis ce măsuri urgente avea să ia. Avea să trimită doi agenţi la poarta Abwehr-ului, să pândească clipa în care Iamandi va ieşi de la colonelul Roeder. Îl vor escorta, bineînţeles dacă va fi singur, şi-l vor aduce la unitate, chiar şi cu forţa dacă o să fie nevoie... Pe urmă, îi va cere generalului permisiunea să iasă la raport... Procedă întocmai.

3

— Ce-i Boieriule, nu-i încă ora zece!... A intervenit ceva? Generalul se ridică şi-i ieşi în întâmpinare. Se dezbrăcase de haină, rămânând în cămaşă. În ciuda ventilatoarelor care bâzâiau, în cabinet zăduful era apăsător. Ferestrele dinspre curte erau deschise, dar fără nici un folos, căci din pricina camuflajului storurile erau lăsate. Vii cu o surpriză, nu-i aşa?

Boieriu se opri la câţiva paşi de general şi, instinctiv, trecu la o poziţie regulamentară:

— Vă raportez că, din motive independente de noi, ordinul dumneavoastră ca Iamandi să fie prezent aici, la ora 22, nu va putea fi îndeplinit.

— Cum vine asta, Boieriule? Ochii generalului se micşorară brusc sub impulsul unei porniri spontane de nemulţumire.

— De mai bine de un ceas, căpitanul Robert Iamandi este oaspetele lui Roeder...

— Ce spui?! se indignă generalul.

— Permiteţi-mi să raportez!...

Generalul îl privi pieziş, nu cu mânie, ci cu un interes cu totul aparte, de parcă dintr-o dată ar fi descoperit în caracterul celuilalt o trăsătură până atunci ascunsă.

— Poftim, îţi permit!

În timp ce şeful Secţiei contrainformaţii relată pe scurt cele petrecute, generalul începu să se plimbe agale prin cabinet. Îşi continuă plimbarea chiar şi după ce Boieriu îşi încheiase raportul. În cele din urmă, la fel de îngândurat, se reaşeză la birou.

— Am crezut, vorbi generalul fără să-şi ascundă supărarea, că încă în noaptea asta voi tranşa cazul de spionaj al lui Robert Iamandi. Vorbea fixând un punct invizibil de pe peretele din stânga sa. Înţelegi, Boieriule, m-am pregătit sufleteşte să-l judec... să-l judec fără cruţare... şi să-l împuşc. Da, da, aici... Îşi înălţă brusc fruntea şi întâlni chipul posomorât al colonelului. Mă pregătisem să-l împuşc cu mâna mea... Eu ţi l-am recomandat ca pe un descendent al unei străvechi familii... Eu l-am avansat... Ţi l-am vârât pe gât, Boieriule, recunosc!

Se făcu linişte: se auzea clar şi distinct bâzâitul ventilatoarelor.

— Nu e totul pierdut, murmură Boieriu.

— Adică?

Colonelul îl informă asupra măsurilor luate, manifestându-şi deplina încredere în

rezultatele lor.

— N-ar fi exclus ca totuşi să vi-l mai pot aduce încă în noaptea asta... Dacă părăseşte sediul Abwehr-ului, nu are cum să ne scape.

— Asta-i, Boieriule, dacă părăseşte sediul Abwehr-ului! Şi dacă nu-l mai părăseşte? Generalul îşi clătină capul, sceptic. Poţi pleca... Dacă intervine vreun element nou, raportează-mi! Rămân în sediu... Pe neaşteptate, zise ceva mai înviorat: Noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud,* numit de Hitler, se numeşte Friessner... Hans Friessner... A luat mardeală de la ruşi pe Frontul central şi acum Führer-ul ni-l expediază nouă, să-şi etaleze cunoştinţele strategice în România... Se apropie *ora H,* Boieriule, şi trebuie să ne găsească pregătiţi... Cotitura n-o să fie deloc uşoară!

Tăcu. Se trase ostenit spre speteaza fotoliului şi, iscodindu-l pe Boieriu, redescoperi liniile dure ale chipului care exprimau voinţă şi energie.

— Poţi să pleci, colonele!

Acesta se răsuci pe călcâie şi se îndreptă spre ieşire.

Rămas singur, generalul Belcea îşi aprinse o ţigară. Fuma cu sete şi, tot fumând, se aplecă spre cele patru telefoane din dreapta sa. Părea chinuit de o gravă dilemă: pe care să-l folosească? Pe cel roşu? Pe cel negru? Din toate, în clipa aceea, cel albastru i se păru cel mai ademenitor. Se hotărî, în sfârşit, să-l folosească. Ridică receptorul şi formă un număr. Colonelul Roeder, omologul său german, îi răspunse imediat:

— Guten Abend, Herr Kolonel!

— O, mein lieber General! se bucură de la celălalt capăt al firului colonelul Roeder. Guten Abend!

Ştiind că aliatul prefera conversaţiile în limba sa maternă, generalul Belcea ţinu cont de slăbiciunea acestuia şi continuă să-i vorbească în germană.

— Sunt încântat ori de câte ori vă aud, spuse Roeder politicos. Iar dacă nu mă înşel, pe ziua de astăzi mi-e dat să vă aud pentru prima oară!

Generalul îl încredinţă că nu se înşeală.

— Mă rog, cărui fapt îi datorez această onoare?

Generalul Belcea îşi cunoştea foarte bine omologul, îl studiase cu atenţie încă din prima zi a numirii lui în România. De-o politeţe parcă înnăscută, şi-o manifesta firesc chiar şi în cele mai neplăcute sau dramatice împrejurări.

— Mai sunteţi pe fir, domnule general?

— Mai *sunt...* Nici el nu-şi explica de ce apăsase anume pe ultimul cuvânt. M-aţi întrebat cărui fapt se datorează onoarea de a vă chema la telefon... O să vă răspund. E vorba de un căpitan român.

— Un căpitan? exclamă Roeder mirat. Ce să caute un căpitan în relaţiile noastre situate pe o altă treaptă ierarhică?

Generalul îi împrumută tonul care se voia glumeţ:

— Aceeaşi întrebare mi-o pun şi eu! Mă întreb ce poate să caute la ora asta, sub acoperişul Abwehr-ului, căpitanul român Robert Iamandi, conducătorul firmei „Mercur”?

— Ah, de el e vorba? Şi cum aţi spus? Că ar fi aici? se minună el cu o naivitate prefăcută. Chiar sub acoperişul sediului nostru? Acum aflu şi eu vestea asta.

Brusc, glasul generalului deveni grav, dând celuilalt de înţeles că-şi încheiase introducerea.

— Domnule colonel, în cadrul relaţiilor noastre camaradereşti, aş vrea să vă aduc la cunoştinţă că ofiţerul român Robert Iamandi, pe care-l cunoaşteţi foarte bine, este acuzat de spionaj, de înaltă trădare în timp de război...

— Vă mulţumesc pentru informaţie şi o reţin ca atare... Roeder nu mai glumea. Îşi studiase şi el omologul român. Totuşi, domnule general, pentru ca informaţia să fie completă, v-aş ruga să-mi spuneţi în favoarea cui a acţionat cel acuzat de spionaj şi de înaltă trădare?

Generalul nu se putu stăpâni şi-l ironiză:

— Faptul că ofiţerul român Robert Iamandi se găseşte la ora actuală sub acoperişul ocrotitor al Abwehr-ului, reprezintă şi răspunsul la întrebarea formulată.

— Reţin precizarea, se arătă Roeder binevoitor, însă în cazul acesta îmi sunteţi dator o explicaţie. Cum aţi ajuns la concluzia că Robert Iamandi s-a refugiat pe „teritoriu” german?

Roeder făcuse o mutare inteligentă şi generalul Belcea o aprecie ca tare: îl silea astfel să recunoască că sediul Abwehr-ului şi probabil unii dintre colaboratorii săi personali erau puşi sub supraveghere, ceea ce era adevărat, dar reprezenta şi o încălcare flagrantă a uzanţelor statornicite de un acord încheiat între cele două regimuri statale aliate. În consecinţă şi generalul se decise să facă o mutare, menită să-l forţeze pe Roeder să se replieze:

— Pe Robert Iamandi, domnule colonel, l-aţi contactat peste capul nostru, încălcând, îmi pare, nişte uzanţe.

— Îmi prezint scuzele de rigoare, se apără Roeder cu toată seriozitatea. Mă folosesc însă de acest prilej pentru a vă ruga şi pe dumneavoastră, tot aşa cum l-am rugat şi pe domnul Eugen Cristescu, să mă lămuriţi cum şi în ce condiţii a dispărut acum două luni locotenentul Felix Gebauer?

Dialogul apela acum la cuvinte reci care se alcătuiau de la sine, în fraze de gheaţă:

— Nu răspundem de soarta unor ofiţeri germani care caută plăceri trupeşti în bordelurile de mâna a patra din Capitală. După părerea noastră, dispariţia ofiţerului german Felix Gebauer reprezintă un caz penal... În acest sens, poliţia criminală îşi continuă cercetările.

Deodată, generalul Belcea simţi o plăcere pe cât de naivă, pe atât de atrăgătoare de a rosti cuvintele: „Să nu vă mire dacă într-o zi chiar agenţii dumneavoastră o să vă informeze că Gebauer a fugit în lumea largă cu o prostituată”.

Roeder reacţionă cu jovialitate:

— Aş fi primul care m-aş bucura, domnule general, din cel puţin două motive. Primul: E nostim să constaţi că un ofiţer german, de origine aristocratică, s-a putut îndrăgosti cu atâta patimă de o prostituată bucureşteană încât să-şi piardă minţile şi demnitatea. Al doilea: Aş afla astfel şi de soarta documentelor secrete care se găseau asupra lui Felix Gebauer în ziua dispariţiei.

— Din cele expuse de domnia-voastră trebuie să înţeleg că Robert Iamandi nu-i decât o „replică” a Serviciilor germane la cazul Felix Gebauer?

Roeder râse în receptor, cu sarcasm.

— Întotdeauna, domnule general, conversaţiile cu dumneavoastră sunt o încântare...

— Nu mă îndoiesc... Însă constat că întrebarea mea a rămas fără răspuns.

— Ei bine, l-am luat pe căpitanul Iamandi sub ocrotirea mea, recunoscu celălalt cu francheţă şi cu un glas ceva mai puţin oficial.

— Fără consimţământul meu?

— Recunosc şi asta!

— Prin trădarea lui, o reţea contrainformativă de-a noastră a fost decapitată!

— Recunosc, şi din nou îi prezint Excelenţei Voastre scuzele mele... Am însă toate motivele să cred că Robert Iamandi nu e străin de dispariţia ofiţerului meu,

Felix Gebauer...

Generalul Belcea avu astfel ocazia să aprecieze încă o dată calităţile diplomatice ale şefului Serviciului german de spionaj din România. Se folosise inteligent de dispariţia lui Felix Gebauer, pentru a justifica atitudinea faţă de Robert Iamandi. Cu atât mai mult, cu cât generalul ştia că Gebauer şi documentele sale nu dispăruseră întâmplător. Agenţii unui serviciu de spionaj al Naţiunilor Unite organizaseră, nu fără sprijinul tacit şi indirect al Secţiei a II-a, răpirea acestuia.

— Regret că nu mi-aţi cerut consimţământul, se exprimă generalul cu tristeţe. De aceea, în virtutea amiciţiei noastre, aş vrea să vă aduc la cunoştinţă că ne luăm dreptul, desigur fără aprobarea Abwehr-ului, să-l pedepsim pe Robert Iamandi aşa cum vom crede noi de cuviinţă.

Roeder nu-l contrazise, ba, mai mult, îl încredinţă:

— Nu, nu mă voi supăra... Şi-apoi dictonul „Scopul scuză mijloacele” este valabil şi pentru Serviciul pe care Excelenţa Voastră îl conduce cu atâta iscusinţă!

— Am onoarea, domnule colonel! curmă generalul Belcea discuţia ce o provocase.

— Am onoarea, domnule general! Când voi avea plăcerea să vă ofer un schnapps la locuinţa mea?

— Foarte curând, domnule colonel! La revedere!

Generalul puse anevoie receptorul în furca aparatului albastru: convorbirea cu aliatul german îi aduse pe chip un zâmbet enigmatic.

4

Telefonul generalului îl surprinsese pe colonelul Roeder stând în picioare, lângă biroul său masiv, şi tot timpul cât conversase cu omologul său român nu se clintise din loc. Iar faptul că ofiţerul Robert Iamandi fusese de faţă şi înregistrase fiece cuvânt rostit de el nu-l deranjase întru nimic. Închizând telefonul, se îndreptă înveselit spre barul ce-l avea în colţul stâng din spatele biroului său şi-l deschise.

— Am un coniac franţuzesc, i se adresă colonelul în germană căpitanului Iamandi. Propun să bem un păhărel! Vă rog...

În timp ce umplea paharele boltite anume pentru coniac, Iamandi, un bărbat de statură potrivită, bine legat şi mlădios, înaintă cu un pas degajat şi elastic spre bar.

Roeder se întoarse spre el şi-i întinse cu amabilitate paharul; era îmbrăcat în uniformă şi rareori se despărţea de ea.

— Să bem, domnule Iamandi, pentru dumneavoastră, pentru succesul deplin al misiunii!

Faţa bronzată a căpitanului se destinse într-un surâs de om stânjenit de încurcătura iscată.

— De acord cu urarea dumneavoastră, se învoi el, descumpănit totuşi de ce-i era dat să trăiască, numai că misiunea ce mi-aţi rezervat-o e încă învăluită în mister...

Roeder îi răspunse tot printr-un zâmbet: „Aşa e!” Ciocniră, iar după primele înghiţituri, urmă:

— Ştiţi că generalul Belcea vă acuză de spionaj şi a ordonat punerea dumneavoastră sub urmărire?

Iamandi zvâcni nervos:

— Cum se poate? Chiar urmărire?

Roeder, puţin mai scund decât oaspetele său, îşi plimba privirile pe chipul acestuia: îl găsea frumos, distins. Aşa cum şedea bine odraslelor descendente din familii înstărite şi cu tradiţii, Iamandi avea o educaţie aleasă. Nu regreta alegerea

gândindu-se la misiunea secretă ce voia să i-o încredinţeze.

— De aceea v-am adus aici, îi dezvălui colonelul, ducând mâna stângă la spate, la fel ca Führer-ul. Oamenii mei au descoperit că sunteţi urmărit.

Robert Iamandi se mohorî:

— Acum înţeleg!... Înţeleg... Înţeleg şi câte ceva din replicile dumneavoastră rostite la telefon... Vă rog să mă iertaţi, am ascultat prin forţa împrejurărilor... Aşadar, au descoperit activitatea mea!

— Nu e cazul să vă îngrijoraţi, îl îmbărbătă Roeder şi îl îndemnă să bea. Sunteţi sub ocrotirea mea! Ce părere aveţi de coniac?

— Vă mulţumesc, domnule colonel! Totuşi, ce înseamnă că sunt sub ocrotirea dumneavoastră?

Deşi rotofei, Roeder era un bărbat vânjos şi puternic. Uniforma îi venea ca turnată pe trupul muşchiulos. Chelia nu-l sluţea, ci îi conferea capului o rotunjime plăcută. Se opri în faţa lui Iamandi şi-l privi cu jovialitate.

— Atâta timp cât vă aflaţi sub acest acoperiş, vă veţi bucura de ocrotire deplină... ocrotire ce se întinde doar până la poartă. Nu garantez însă de ceea ce s-ar putea întâmpla dincolo de ea.

Iamandi duse gânditor paharul la gură. Sorbi încet, savurând aroma coniacului.

— Trebuie să rămân deci aici?

— Voi fi sincer, domnule Iamandi, îi mărturisi Roeder. Am luptat pentru dumneavoastră... Nu sunt un profan în materie de spionaj. Am luptat ca să vă câştig... pentru misiunea ce vreau să v-o încredinţez... şi nu vreau să vă pierd... Nu-mi pot îngădui să-mi pun în primejdie planurile... Îl apucă pe Iamandi de braţ şi făcu cu el câţiva paşi prin încăpere.

— Îmi propuneţi să nu părăsesc clădirea...?

Se opriră şi se iscodiră reciproc.

— V-aţi îngrijorat sau e doar o părere?

— Am lăsat acasă o femeie! Mă aşteaptă...

— Drăguţă?

— M-am încurcat numai cu femei frumoase, se lăudă Iamandi.

Roeder râse, satisfăcut parcă de gusturile ofiţerului român. I se adresă prieteneşte.

— M-aţi auzit rostind la telefon dictonul „Scopul scuză mijloacele”...

Iamandi reproduse cuvânt cu cuvânt replica încriminată, făcând astfel o mică demonstraţie a prodigioasei sale memorii:

— „Nu, nu mă voi supăra. Vă asigur... Şi-apoi dictonul: „Scopul scuză mijloacele” este valabil şi pentru Serviciul pe care Excelenţa Voastră îl conduce cu atâta iscusinţă”. Mi-a scăpat ceva?

Roeder îşi manifestă încântarea într-un fel aparte: luă sticla de „Courvoisier” şi turnă în fiecare pahar mai mult de trei degete de coniac.

— Aţi memorat perfect! Nu v-a scăpat nimic...

— Ceva tot mi-a mai scăpat, răspunse Iamandi cu modestie. De pildă, replicile şefului meu...

— ... fostului şef, îl certă Roeder radios. Trebuie să vă împăcaţi cu această idee. Iertaţi-mă că v-am întrerupt...

Intervenţia colonelului nu schimbă cu nimic anemica dispoziţie a lui Iamandi. Îşi contură nestingherit gândul:

— Voiam să vă spun că replicile generalului nu le-am... reţinut. Râse, trase în piept aroma coniacului, apoi sorbi din pahar.

— Ei bine, domnule Iamandi, domnul general Belcea a ţinut să-mi atragă atenţia

că Serviciul pe care-l conduce va face tot ce-i stă în putere ca să vă găsească şi să vă pedepsească, îl informă Roeder. Şi din nou privirea sa ageră se fixă pe chipul bronzat al ofiţerului român. Surprinse crisparea acestuia, ca străbătut de un fior.

— Să fi fost urmărit pas cu pas şi să nu fi ştiut nimic?

Roeder îi răspunse afirmativ, printr-o înclinare a capului... Iamandi, mai mult surprins că Boieriu izbutise să-l dibuiască decât speriat de perspectiva unor eventuale represalii, zise cu glas şters:

— Au şi pentru ce să mă pedepsească!

Roeder îi dădu dreptate:

— Recunosc şi eu că perspectiva nu-i prea veselă. Din punctul său de vedere, hotărârea generalului Belcea este îndreptăţită... Ca aliat al lui, am călcat şi eu regula jocului, şi asta chiar în propria sa casă. Incidentul însă, vă asigur, o să rămână o taină a serviciilor noastre... Generalul nu o să înainteze nici o plângere, nici ministrului de război, nici mareşalului Antonescu...

— Pe ce se bazează această concluzie?

— Atât timp cât se urmăreşte lichidarea dumneavoastră, generalul nu va lua iniţiativa declanşării unui scandal.

— Oare merit eu un asemenea preţ?

— Domnule Iamandi, în joc e o misiune cu totul şi cu totul specială... Iar dacă am riscat, şi continuăm încă să riscăm, înseamnă că sunteţi omul de care avem nevoie...

— Sunteţi sigur că nu vă înşelaţi?

— La momentul oportun, când vi se va dezvălui ţelul misiunii, o să constataţi cu satisfacţie că nu m-am înşelat... Ochii albaştri ai lui Iamandi trădau o uşoară descumpănire, de aceea Roeder simţi nevoia să-l îmbărbăteze: Hai, prietene, capul sus! Înţeleg foarte bine simţămintele dumneavoastră!

— Nu sunt chiar atât de copleşit, se înclină Iamandi surâzând. Totuşi, nu pot să dispar din raza vizuală a urmăritorilor înainte de a trece pe acasă...

— În noaptea asta o să dormiţi aici, îi comunică Roeder. Avem câteva camere amenajate în acest scop... Vom vedea ce putem să iniţiem pentru ca, înainte de a părăsi ţara, să mai treceţi o dată pe la locuinţa dumneavoastră.

Iamandi înmărmuri cu paharul în mână: auzise oare bine ultimele cuvinte ale colonelului german?

— Cum, aveţi în vedere o misiune peste hotare?

Roeder nu răspunse imediat; îşi iscodea interlocutorul afişând un zâmbet misterios. După un timp, spuse:

— Într-o ţară în care o să vă facă o deosebită plăcere... Colonelul socoti că se desconspirase prea mult, aşa că schimbă brusc cursul discuţiei: „Şi acum, un ofiţer de-al meu o să vă conducă în camera ce v-a fost rezervată”. Se îndreptă spre imensul său birou din lemn de mahon şi apăsă pe unul din butoane... Ofiţerul o să vă stea la dispoziţie... Orice o să-i cereţi, o să vă aducă...

— Chiar şi o femeie?

Roeder râse:

— Chiar mai multe! Apoi faţa colonelului redeveni serioasă. Noaptea e un sfetnic bun... Mâine o să luăm în discuţie un plan de acţiune.

Uşa grea, capitonată, se deschise...

5

În după-amiaza zilei de 30 iulie, în jurul orei şase, bucureştenilor ieşiţi să se

plimbe la Şosea le-a fost dat să admire pe cerul fără pic de nori evoluţia unui avion sportiv în dublă comandă, ce purta pe aripi şi fuzelajul albastru însemnele „Luftwaffe”. Asistau, fără voia lor, la un spectacol rar de acrobaţie aeriană, dătător de senzaţii tari. La un moment dat, aparatul, cu motorul în forţaj, prinse să urce într-o verticalitate perfectă, ca şi când cei doi piloţi şi-ar fi propus să pătrundă în adâncul atmosferei. Cu greu mai putea fi văzut. Deodată avionul încremeni pentru câteva fracţiuni de secundă pe cerul senin, ca apoi să înceapă să cadă răsucindu-se, cu motorul stins, în jurul propriului său ax. Senzaţia că dintr-un moment în altul avionul va intra cu botul în pământ era atât de intensă, încât spectatorii, cuprinşi de spaimă, închiseră ochii. În ultima clipă însă răsuflară uşuraţi: pilotul izbuti să-şi redreseze aparatul şi să-l oblige să se înalţe iarăşi cu motorul în forţaj.

— Sunt nebuni! exclamase cineva.

— Nebunii ăştia au dat foc Europei! ripostă un altul şi se grăbi s-o ia din loc imediat.

— Trebuie să fie nişte sportivi! presupuse un bătrânel, ăştia sunt în afara evenimentelor.

Avionul zbură un timp la joasă înălţime, piloţii le făcură semne cu mâna celor de pe pământ. Când ajunse deasupra Arcului de Triumf, o luă din nou razna. Se avântă în înalturi, execută câteva lupinguri, veni în picaj la razmot; piloţii urmăreau parcă să atingă coroanele castanilor înşiruiţi de-a lungul şoselei. Cum să nu te opreşti şi să nu urmăreşti cu sufletul la gură temeritatea şi măiestria aviatorilor! Mai cu seamă că, în ultimii ani de război, terorizaţi de „fortăreţele zburătoare”, bucureştenii nu mai credeau că în lume mai poate exista şi viaţă paşnică, sportivă, desfătătoare.

Pe neaşteptate, pe când semeţul monoplan german luase înălţime şi se pregătea să execute de la o altitudine de 5 000 de metri un nou exerciţiu de acrobaţie, motorul începu să „tuşească”, iar puţin mai târziu din coada fuzelajului ţâşni o dâră neagră de fum.

Atraşi de iscusinţa piloţilor, spectatorii înmărmuriră iar, cu sufletul la gură:

— Chestia asta cu fumul face parte din exerciţiu! se auzi o explicaţie.

— Fugi d-acilea, dom’le, nu vezi că a luat foc?

— O simplă perdea de fum, domnilor! Să vedeţi dumneavoastră ce număr senzaţional o să iasă!

Deasupra Hipodromului, monoplanul sportiv se învălui în fum şi flăcări. Se mai văzu după un timp deschizându-se o paraşută, iar sub cupola sa albă atârnând un trup. Cei de pe pământ aşteptară să zărească încă o paraşută. Se părea că cel de al doilea pilot întârzia să ia o hotărâre. Mistuit de flăcări, prinse a coborî normal, ca şi când ar fi venit la aterizare, însă o explozie la bord îi dezechilibră traiectoria: fu văzut prăbuşindu-se. Un fum gros se înălţa dincolo de pădurea Mogoşoaia, ca un inedit drapel de doliu.

Pilotul căruia i se deschise paraşuta, după o plutire lină deasupra pădurii, atinse cu bine solul.

Tragicul accident aviatic s-a produs în jurul orei 19.10, oră de vară ideală pentru zborurile de antrenament. La ora 19.45, colonelul Boieriu se prezentă generalului Belcea la raport. Pe chipul său obosit stăruia o expresie confuză de bucurie amestecată cu tristeţe.

— Cu ce veste îmi vii, Boieriule, ce s-a mai întâmplat?

Se lăsa amurgul. Ferestrele cabinetului ce dădeau în curtea interioară a unităţii erau deschise. Adia un vânt domol, călduţ. Generalul se ridică de la birou şi ieşi în întâmpinarea subalternului. Nu era în uniformă, ci într-un costum uşor, alb, destinat

cândva vacanţelor estivale la Mangalia.

— E în legătură cu Robert Iamandi...

— De-am termina odată cu el, se mânie generalul, că, zău aşa, mai avem şi alte treburi!

— Domnule general, am onoarea să vă raportez... Boieriu îşi înălţă capul. Generalul observă că acesta făcea un efort să-şi înfrângă tulburarea. Colonelul se înecă, tuşi, îşi regăsi, în sfârşit, glasul... să vă raportez că afacerea Robert Iamandi s-a încheiat... Trădătorul şi-a primit pedeapsa!

Se aşternu o linişte adâncă, în care cei doi se mulţumeau doar să privească.

— Ce vrei să zici, Boieriule? izbucni generalul. Fii mai clar! Se îndreptă spre birou, luă pachetul de „Regale” şi-l servi pe colonel. Îşi aprinseră ţigările. Te ascult! îl îndemnă generalul şi începu să se plimbe fumând.

— La ora cinci şi jumătate, un *Mercedes* a ieşit din curtea Abwehr-ului. La volan, Hans Linke... Pe bancheta din spate – doi ofiţeri germani.

— În uniforme?

— În uniforme, domnule general, confirmă Boieriu. Unul din ei, un maior de aviaţie, nu era altul decât Kurt von Scheibe... Celălalt...

— Robert Iamandi! Generalul se oprise lângă fereastra deschisă, de unde asculta atent raportul.

— Exact, domnule general... Mercedes-ul s-a îndreptat spre aerodromul *Romeo Popescu.* Acolo, cei doi din spate au coborât, iar Linke s-a înapoiat...

— Kurt von Scheibe! rosti generalul numele asului aviaţiei germane. Mi se pare că erau prieteni, nu? Erai la curent cu amiciţia lor? Parcă tu mi-ai semnalat-o, nu?

— Da, se înfiripase în ultima vreme... Precum ştiţi, continuă Boieriu, von Scheibe este comandantul şcolii de pe *Romeo Popescu...* Iar Iamandi, sub pretextul unei acţiuni oficiale contrainformative, s-a împrietenit cu von Scheibe...

— Eşti sigur că Iamandi era cu von Scheibe?

— Omul nostru de pe aerodrom l-a recunoscut imediat.

— Nu înţeleg rostul acestei vizite...

Boieriu constată că generalul îşi pierduse răbdarea sa proverbială şi ar fi fost tentat să-i atragă atenţia; se mulţumi însă să se menţină în limitele regulamentare ale raportului.

— Se pare că von Scheibe l-a invitat pe Iamandi la un zbor de antrenament... Au mai făcut în câteva rânduri asemenea zboruri, cu un avion în dublă comandă. Iamandi adora exerciţiile acrobatice. O ştiu chiar de la el.

— Ce vorbeşti, Boieriule? Sunt de-a dreptul uimit de ce mi-e dat să aud. Îşi reluă plimbarea prin cabinet.

— Lua lecţii de zbor din ce în ce mai complexe... Au decolat cam pe la şase şi un sfert. Au zburat cât au zburat, apoi avionul a luat foc. Lui Boieriu i se tăie brusc răsuflarea. Se ruşină, respiră adânc şi continuă tulburat: Avionul s-a prăbuşit într-un lan de porumb, la marginea comunei Odăile...

— Au murit? gemu generalul. Şi întâlni ochii aprinşi parcă de febră ai colonelului.

— Kurt von Scheibe s-a salvat cu paraşuta. Însă Robert Iamandi şi-a găsit moartea... Orice s-ar spune, domnule general, există o justiţie imanentă!

Din nou se aşternu o tăcere copleşitoare. Generalul înmărmurise, cu ţigara între degete, scrutând dezorientat covorul de sub picioarele sale.

„Se întâmpla ceva cu el... îşi zise Boieriu impresionat de reacţia superiorului. Parcă nu era atât de impresionabil. Zilele trecute dorea să-l împuşte pe Iamandi cu propria lui mână... Iar acum...?” Îşi aminti că a fost o vreme când feciorul ăsta de bani gata se bucurase de laudele generalului... binemeritate, fără îndoială, şi nimeni

nu cunoştea mai bine decât el, Boieriu, valoarea lui Iamandi. Până în ziua în care începuse să i se contureze trădarea... Auzi glasul grav al generalului dându-i dreptate:

— Da, Boieriule, există o justiţie imanentă! Propriile cuvinte îl regenerară, se smulse din încremenire şi se îndreptă spre birou, unde strivi ţigara în scrumieră. Totuşi, Boieriule, există în acest deznodământ tragic un *ce* greu de înţeles... Îşi întoarse privirile în direcţia colonelului. Acesta sesiză aluzia şi, încântat că i se oferise un prilej în plus pentru a-şi demonstra perspicacitatea, îşi avansă părerea:

— Vă referiţi desigur la atitudinea lui Roeder faţă de Iamandi? Deşi avertizat că-l vom pedepsi pe trădător oriunde o să dăm de el, i-a îngăduit totuşi lui Iamandi să-şi părăsească adăpostul...

— Exact... Să recapitulăm, Boieriule! propuse generalul. Noi pe Roeder îl cunoaştem ca pe un cal breaz. Nu e un uşuratic, nu-i un superficial. Atrăgându-l pe Iamandi în plasa lui, Roeder era conştient că riscă un incident nu numai între două servicii aliate, ci şi unul de natură diplomatică. Deducem de aici că găsise în Iamandi un agent absolut necesar, pentru care merită să rişti... L-a câştigat de partea sa... Fii atent la ce spun acum, Boieriule! Cum de-a riscat Roeder lăsându-l pe cel contactat cu atâta migală să părăsească adăpostul şi să se avânte într-o aventură oarecare?

Generalul Belcea îi întinse colonelului cutia de „Regale”. Boieriu nu refuză. După ce trase câteva fumuri, spuse fără convingere:

— Poate că Iamandi a părăsit sediul Abwehr-ului fără să aibă aprobarea lui Roeder.

Generalul ridică mâna, întrerupându-l:

— Nu, nu... Aici greşeşti, Boieriule... Să nu uităm că Linke nu face un pas fără să-i ceară lui Roeder aprobarea... Şi nu uita că Iamandi a ieşit îmbrăcat în uniforma armatei germane... Generalul se aşeză în fotoliu picior peste picior şi rămase gânditor, cu faţa îndreptată spre Boieriu. Înţelegi, în chestia asta, Roeder a riscat de două ori...! Pare de necrezut, dar aşa e!

— Da, reiese că numai ce l-a racolat, că l-a şi pierdut! îi dădu Boieriu dreptate.

— Ce l-o fi determinat pe Roeder să-l lase să zburde cu avionul?

Boieriu îşi privea şeful prin fumul ţigării; îl găsea nu numai chinuit de întrebări, ci şi mai obosit ca altă dată.

— Iamandi ar fi intrat în cea de-a patra zi de inactivitate.

— De presupusă inactivitate, îl întrerupse generalul. Mă rog, continuă...

— Cunoaştem firea şi temperamentul lui Iamandi. 72 de ore de inactivitate... de „detenţie”... el, omul obişnuit să alerge în fiecare zi, să petreacă la „Mon Jardin”... Obişnuit seară de seară cu femeile...

Generalul îşi pendulă capul masiv şi cărunt, dând astfel de înţeles subalternului că nu fusese convins.

— Ar mai fi o ipoteză!... Mă întreb dacă nu cumva zborurile astea în dublă comandă cu von Scheibe – şapte la număr -— nu făceau parte din planul de pregătire al lui Iamandi? Cine ştie pentru ce misiune germană...

Generalul Belcea pocni cu palma peste cristalul biroului:

— Asta-i, Boieriule! Asta-i şi ipoteza cea mai plauzibilă... Asta şi explică de ce Roeder i-a permis lui Iamandi să iasă din bârlog... Generalul se înveseli. Ia să vedem noi acum care-i reacţia „aliatului” nostru! Se aplecă spre măsuţa cu telefoane şi, ridicând receptorul albastru, formă numărul direct al lui Roeder. Ca întotdeauna, şeful Abwehr-ului era la datorie.

— Bună seara, domnule colonel, i se adresă generalul în germană.

— Am onoarea, domnule general!...

De la aparatul albastru mai pornea şnurul unuia în derivaţie. Generalul Belcea îi făcu semn lui Boieriu să-l folosească. Colonelul îi dădu ascultare şi-l duse la ureche. Îl auzi pe Roeder interesându-se:

— Cu ce pot să vă fiu de folos?

Generalul acceptă întrebarea ajutătoare a neamţului şi intră în fondul subiectului.

— E adevărat, domnule colonel?

— Multe sunt adevărurile vieţii, domnule general, filozofă colonelul. La care din ele vă referiţi?

— La accident...

— Se petrec atâtea accidente în lume! Pe care dintre ele îl aveţi în vedere?

Boieriu dădu din cap, ca şi când ar fi vrut să exclame muteşte: „Ce viclean e!” Generalul Belcea acceptă stilul radios al omologului german. Zise:

— La cel de avion...

— De avion?! se miră Roeder cu destul de multă sinceritate, ceea ce-l făcu pe Boieriu să-şi înalţe sprâncenele a nedumerire. V-aş ruga, domnule general, să fiţi ceva mai explicit. Suntem amândoi prea versaţi în ale meseriei ca să ne tatonăm ca nişte începători.

Apelul germanului, formulat cu o intonaţie prietenească, nu schimbă atitudinea distantă a şefului Secţiei a II-a a Marelui Stat Major.

— Am primit o notă foarte importantă. Un agent al meu mă informează că în jurul orei 19, un avion sportiv în dublă comandă, cu însemnele „Luftwaffe”, aparţinând aparatelor de pe aerodromul *Romeo Popescu,* s-a prăbuşit în flăcări în preajma comunei Odăile... Mă mai informează nota cum că la bordul avionului s-ar fi aflat cunoscutul as al aviaţiei germane Kurt von Scheibe împreună cu un prieten al său. Kurt von Scheibe a avut şansa să se salveze cu paraşuta. Prietenul său însă nu... Şi-a găsit sfârşitul în flăcările avionului.

Generalul tăcu şi rămase nemişcat, căutând ochii colonelului. Pe fir se întinse o linişte grea. După un timp, se auzi suspinul neamţului, însoţit imediat de cuvintele:

— Domnule general, întotdeauna am avut faţă de aparatul ce cu onoare îl conduceţi numai cuvinte de laudă. Uneori, aprecierile mele erau strict protocolare... Dar de cele mai multe ori ele exprimau o stare de fapt şi de drept... Cred, deşi tema notei mi se pare secundară în raport cu marile probleme cu care suntem confruntaţi, că aveţi în secţie ofiţeri capabili şi foarte operativi...

Pe faţa generalului se aprinse lumina unui surâs viclean: de multă vreme laudele aliatului îl lăsau indiferent. În schimb, Boieriu se simţea din cale-afară de măgulit, căci considera că aprecierile lui Roeder se răsfrângeau şi asupra Serviciului de contrainformaţii.

— Vă mulţumesc!... De-a lungul anilor de colaborare aţi fost în permanenţă atent cu noi. Revenind însă la obiectul convorbirii noastre, ce trebuie să înţeleg, întrebă generalul, că până la această oră n-aţi primit nici o informaţie cu privire la accident?

— Abia acum, şi aceasta datorită bunăvoinţei dumneavoastră, am aflat de accident, mărturisi colonelul german cu tristeţe elocventă. Totuşi, mi-aş permite o întrebare: de ce acordaţi acestui banal accident de aviaţie atâta atenţie?

Pe Boieriu convorbirea îl captivase într-atât, încât avea senzaţia că ascultă un scenariu radiofonic. Aşteptă cu nerăbdare replica generalului.

— Din două motive, domnule colonel. În primul rând, avionul pilotat de domnul Kurt von Scheibe s-a prăbuşit în zona sistemului de apărare antiaeriană a Bucureştiului, precum ştiţi, asigurată de artileria română. Aparatul s-a prăbuşit în flăcări nu departe de una din bateriile noastre... În al doilea rând... Generalul Belcea

făcu o scurtă pauză pentru a-şi pregăti, aşa cum socotea el, lovitura de graţie. Continuă sarcastic: Mai sunt informat, de către *aceiaşi ofiţeri operativi,* că cel de-al doilea pilot, mort în accident, ar fi una şi aceeaşi persoană cu căpitanul Robert Iamandi.

Roeder reacţionă brusc:

— Glumiţi, domnule general?!

— N-aş îndrăzni, domnule colonel.

— Vă rog să-mi iertaţi izbucnirea, dacă nu chiar impoliteţea. Însă ce mi-e dat să aud mi se pare absurd. Toată ziua de astăzi mi-am petrecut-o la legaţie, într-un lung consiliu prezidat de domnul ministru von Killinger...

Boieriu clătină aprobator din cap: „Aşa e... La legaţie s-a ţinut un consiliu...”

— Sunt de-a dreptul consternat! urmă Roeder cu o voce uşor iritată. Nu vă ascund că lui Iamandi i-am interzis să părăsească sediul fără aprobarea mea... Sunt nu numai consternat, ci şi îngrijorat... când într-un serviciu de spionaj şi contraspionaj încep să se ivească asemenea stări de lucruri, înseamnă că în acel serviciu a pătruns morbul indisciplinei... Ceea ce e grav... Domnule general, voi controla imediat şi vă voi aduce la cunoştinţă...

— Înainte de a pune jos receptorul, atrase generalul Belcea atenţia, aş dori, domnule colonel, să atribuiţi convorbirii noastre un caracter oficial. Mă simt realmente flatat ori de câte ori, în cadrul relaţiilor noastre de alianţă, vă pot oferi informaţii utile.

Spiritul diplomatic al lui Roeder înregistră ironia aliatului român, însă nu se împiedică de ea şi, mai cu seamă, se feri să-i plătească cu aceeaşi monedă.

— Vă mulţumesc, domnule general. Vă asigur că voi controla imediat veridicitatea informaţiei. Iar dacă accidentul se confirmă, atunci, ca şi în alte dăţi, vă voi rămâne recunoscător...

— Aufwiedersehen, Herr Kolonel!

— Aufwiedersehen, Herr General!

Generalul Belcea puse receptorul în furcă. Însă preţ de câteva minute nu-şi luă mâna de pe aparatul albastru, de parcă ar fi dorit să-l provoace încă o dată pe Roeder la o discuţie. Într-un târziu, se ridică cu o mişcare tinerească din fotoliu.

— Ai auzit, Boieriule? întrebă generalul după ce îşi reluă fumând plimbarea prin cabinet. Spune-mi ce crezi? E oare posibil ca Roeder să nu fi ştiut nimic de „evadarea” lui Iamandi? E oare posibil să nu i se fi adus la cunoştinţă accidentul?

Boieriu nu se clintise de lângă birou; de acolo îl urmărea pe superior. La ferestre, amurgul se preschimbă în noapte; întunericul ce se furişa în cabinet aducea cu sine o atmosferă tainică, de conspirativitate.

— Într-adevăr, astăzi la ora 11, la legaţia germană a avut loc un consiliu convocat de von Killinger, confirmă Boieriu spusele lui Roeder. M-a informat colonelul Doinaş, voia să ne coordonăm sursele...

— Interesant... Generalul se îndreptă spre birou, apăsă pe un buton. În pragul uşii apăru ofiţerul de serviciu. Îi ordonă să-l invite la dânsul pe colonelul Doinaş. După vreo cinci minute, când colonelul intră în cabinetul şefului, generalul îl întâmpină cu întrebarea:

— Ce noutăţi ai, colonele, de la consiliul convocat de baron?

Şeful Serviciului Informaţii al Biroului 2, un bărbat de statură potrivită, dar cu nişte braţe cam scurte faţă de restul trupului, răspunse prompt:

— Consiliul a început la ora 11... S-a prelungit şi în cursul după-amiezii. Participanţii la consiliu n-au părăsit legaţia, au luat prânzul acolo. La ora 18,30, consiliul a luat sfârşit... La ora 18,45, sursa „Mädchen” mi-a transmis prin telefon

primele informaţii, urmând că abia mâine dimineaţă să-mi trimită şi un raport scris... Două au fost problemele discutate. Mai întâi, baronul a adus la cunoştinţa consiliului cum că ieri, 1 august, a sosit în România generalul Hans Friessner, noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud,* care, aşa cum a declarat cu indignare von Killinger, în loc să aterizeze la Bucureşti, pentru a lua contact cu excelenţa sa şi cu şefii misiunilor militare, a aterizat direct la Cartierul său din Slănic-Moldova.

Generalul îl întrerupse: se rezemase de pervazul ferestrei, ca de acolo să aibă în faţă pe cei doi colaboratori care conduceau cele mai dificile compartimente ale Biroului 2, denumite spionaj şi contraspionaj.

— Aşadar, a sosit! mormăi generalul Belcea. Trebuie să recunoaştem că indignarea baronului este legitimă... Încă în seara asta trebuie să-l informăm pe domnul mareşal, chiar dacă S.S.I.-ul ne-a luat-o înainte. Ceea ce nu cred, căci de la cabinetul domnului mareşal ştirea ar fi ajuns la domnul general Şteflea, iar dânsul ne-ar fi trimis-o nouă. Cred că şi domnul mareşal o să se înfurie când o să afle că noul comandant al Frontului, în loc să se oprească la Bucureşti şi să i se prezinte, s-a dus direct la „moşia” sa de la Slănic-Moldova... Doinaş, trebuie să-mi afli cât mai urgent ce l-a determinat pe noul comandant al Frontului *Ucraina de Sud* să-i aducă baronului o asemenea jignire.

— Am înţeles, domnule general!

— Continuă!

— A doua problemă discutată a fost legată de deficitul existent în balanţa de plăţi a Germaniei cu România...

— Da, ne-au jefuit ţara, spuse generalul. Ne tot jefuiesc, şi ne jefuiesc, şi nu se mai satură tot jefuindu-ne... Dar în vara asta o să li se înfunde... Ne vor plăti cu vârf şi îndesat.

— Mâine dimineaţă, îl informă colonelul în continuare, o să ştim la ce concluzii a ajuns consiliul în această gravă problemă.

— Nu vor ajunge la nici una, colonele... Transmite sursei „Mädchen” felicitările mele... Iar operaţia care te priveşte e într-o fază înaintată... Pregăteşte-te sufleteşte. Poţi să te retragi, colonele!

Boieriu nu înţelegea la care dintre operaţii se referea generalul, dar faptul ca atare nu-l intrigă. Cele două servicii acţionau paralel, iniţiau acţiuni separate, învăluite într-o conspirativitate deplină, iar uneori, cu aprobările de rigoare, elaborau şi operaţii comune.

— Nu te deranjează întunericul? îl întrebă generalul pe Boieriu după ce colonelul Doinaş părăsi cabinetul.

— Nu, domnule general! Ochii mi s-au obişnuit...

— Dacă coroborăm datele de care dispunem, reluă generalul discuţia rămânând mai departe lângă fereastră, ajungem la concluzia că n-ar fi exclus ca Roeder să nu fi ştiut nimic. Că un act de indisciplină s-a soldat cu prăbuşirea unui avion...

Şi pentru că generalul tăcea, Boieriu îşi îngădui să-l completeze:

— ... şi cu moartea lui Iamandi!

— Dacă aşa stau lucrurile, nu-l invidiez deloc pe Roeder... Câtă energie a cheltuit ca să-l cucerească pe Iamandi şi când să se bucure şi el de victorie, l-a pierdut în mod stupid...

— Credeţi că omul ăsta poate să se enerveze?...

— De ce nu, Boieriule, om e şi el... În cazul acesta, avem obligaţia să ne răspundem la o întrebare... Dar discuţia se opri, deoarece sună unul dintre cele patru telefoane. Generalul se îndreptă spre birou rugându-l pe Boieriu să aprindă lumina. Acesta o aprinse, trecu apoi la ferestre şi coborî storurile de camuflaj.

Sună telefonul albastru – firul direct al Abwehrului. Generalul ridică bucuros receptorul şi bucuria sa crescu auzindu-l în receptor pe Roeder. La semnul superiorului său, Boieriu ridică şi el receptorul în derivaţie.

— Domnule general, dezolarea mea nu cunoaşte margini. Accidentul şi moartea în condiţiuni tragice a lui Robert Iamandi s-au confirmat. În armată, indisciplina este întotdeauna aducătoare de nenorociri. Aş dori, în continuare, să vă dezvălui că prin „acţiunea Iamandi”, urmăream realizarea unui plan pe care, la momentul oportun, tot vi l-aş fi adus la cunoştinţă. Un plan care, odată realizat, ar fi contribuit la întărirea tradiţionalei prietenii româno-germane. Domnule general... Roeder tuşi nervos. Vă rog să mă scuzaţi...

Şeful Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei române nu se sfii să-l întrebe:

— Pentru ce, pentru tuse sau pentru „acţiunea Iamandi”?

— Şi pentru una, şi pentru alta, nu ezită Roeder să-i răspundă. Prezentându-vă scuzele de rigoare, aş vrea să vă rog să mă înţelegeţi în ce situaţie mă aflu în urma accidentului... Roeder amuţi, iar generalul Belcea înţelese că omologul său german aştepta să-i iasă în întâmpinare, eventual să fie consolat. Însă generalul nu marşă. Preferă să tacă chitic, obligându-l astfel pe Roeder să reînnoade firul întrerupt al convorbirii. Am ordonat deschiderea unei anchete. La bord se afla doar şi un ofiţer român...

Generalul Belcea interveni ironic, completându-l:

— În uniforma armatei germane.

— În uniforma armatei germane, îi confirmă Roeder. În schimb, domnule general, colonelul Roeder se adresează respectuos vechiului său camarad de arme român cu rugămintea să-l ajute în aplanarea incidentului.

Generalul observă întinzându-se pe chipul lui Boieriu o expresie de dezorientare. „Ce mai voia acum neamţu’ ăsta?” Nu răspunse imediat. Aşadar, inteligentul Roeder îi propunea un târg... Deveni curios. Zise:

— Vă port o deosebită stimă, domnule colonel. V-aş ruga însă să-mi precizaţi în ce ar trebui să constea sprijinul părţii române la aplanarea incidentului?

— Al dumneavoastră, personal...

— Al meu, personal...?

— Vă mulţumesc anticipat, domnule general. Glasul lui Roeder se înmuie. V-aş ruga ca procesul-verbal ce va fi încheiat să fie semnat şi de un ofiţer român... Ca apoi trupul neînsufleţit al lui Iamandi să fie predat familiei.

— Nu are familie... Ştiţi acest lucru la fel de bine ca şi mine. Mă rog, înţeleg rugămintea Abwehr-ului...

— Rugămintea mea personală! ţinu Roeder să delimiteze caracterul cererii sale. Iar dacă am îndrăznit, am făcut-o pentru că ştiam chiar din partea dumneavoastră că l-aţi condamnat pe Iamandi la moarte... Iată, Providenţa şi-a spus cuvântul...

— Mda! exclamă generalul, deci fiind chit, apelaţi la mine ca să subscriem şi noi la ideea unui accident banal, ca astfel să nu tulburăm armonia relaţiilor noastre... Am înţeles bine, domnule colonel?

— Am apreciat întotdeauna capacitatea dumneavoastră de a sesiza şi sintetiza cele mai complexe probleme... Ar mai fi ceva... înmormântarea!

— Doriţi s-o preluăm! De acord... căci dacă noi l-am fi pedepsit, tot noi ne-am fi ocupat şi de înmormântarea lui...

— Vă rămân îndatorat...

— La ce oră ar trebui să fie ofiţerul meu la locul anchetei?

— Mâine, la ora 15... Cred că e ora cea mai potrivită...

Generalul îi aruncă lui Boieriu o privire întrebătoare.

Acesta dădu din cap aprobator.

— La locul accidentului?

— Da. Pe cine intenţionaţi să delegaţi?

— Pe colonelul Boieriu...

— Excelent! Să ia legătura cu Linke. Se cunosc. Boieriu e un ofiţer de contrainformaţii cu calităţi remarcabile, aprecie Roeder cu sobrietate. Atunci?

Generalul Belcea intui semnificaţia cuvântului „Atunci?” şi i-o luă înainte, decretând:

— Considerăm incidentul închis...

— Încă o dată vă mulţumesc... Respectele mele, domnule general.

— La revedere, domnule colonel.

Puse receptorul în furcă. Fruntea înaltă i se îmbrobonise. Îşi scoase batista şi-şi şterse faţa. Când termină, îl văzu pe Boieriu stând cu capul în piept, cu chipul răvăşit de o dezamăgire evidentă.

— Ce-i, Boieriule, te-am nemulţumit?

— Chiar dacă ar fi aşa, vorbi respectuos Boieriu, n-aş îndrăzni să discut acţiunile şi hotărârile dumneavoastră.

Generalul îi mai oferi o ţigară. Apoi, ghicind frământările subalternului, natura lor, vorbi ca pentru sine, plimbându-se gânditor.

— Ce să-i faci, Boieriule, asta ne este misiunea... Suntem militari şi avem o mare răspundere faţă de armată, faţă de ţară, neam şi rege... Suntem militari de carieră, s-ar zice că nu facem politică, dar politica războiului ăsta pe care noi nu l-am dorit pătrunde şi între aceste ziduri... Noi reprezentăm culisele războiului. Ca şi la teatru, cei din culise rămân pentru cei din sală nişte anonimi. Nu cred că vreun istoric, oricât de binevoitor şi de obiectiv ar fi, va izbuti să stabilească vreodată cu câtă credinţă ne-am slujit ţara în toate etapele dramatice prin care a fost târâtă... Se opri subit din monologul său, stingherit sau poate supărat. Iartă-mi patetismul! Nu ştiu ce m-a apucat... Sper că ai înţeles ce ai de făcut?

— Să iau legătura cu Linke şi să organizez înmormântarea trădătorului...

Generalul se opri în dreptul lui Boieriu; se bucură observând că acesta nu se ferea de sfredelitoarea sa căutătură de şef.

— Exact! Încă un amănunt: nu avem nici un interes ca înmormântarea lui Iamandi să apară ca fiind a unui trădător... Boieriule, e de prisos să-ţi amintesc că „scopul scuză mijloacele”. Căpitanul Robert Iamandi a murit... A făcut multe lucruri bune, o ticăloşie însă i-a fost fatală.

Boieriu refuză să-şi accepte întru totul şeful: în problema trădătorilor de ţară alta îi era opinia.

II. Operaţia „Salt în necunoscut”

1

A doua zi, când colonelul Boieriu, sub arşiţa unui soare de foc, văzu, într-un lan de porumb încă verde, rămăşiţele avionului pilotat de Kurt von Scheibe, iar printre ele descoperi şi un cadavru carbonizat prefăcut într-un ciot diform, de neidentificat, inima i se strânse de durere. Nu fusese pe front, nu văzuse morţi şi răniţi, nu trecuse prin sate şi oraşe prefăcute în cenuşă. Pentru el războiul se desfăşura strict între zidurile Secţiei a II-a Informaţii din clădirea Marelui Stat Major. Obuzele care cădeau în biroul lui, în cel al camarazilor săi aveau forma unor note sau rapoarte codificate, iar exploziile şi suflul lor aveau un efect cu totul şi cu totul aparte.

Aşadar, ciotul acela negru, care amintea vag de trupul unui om, fusese până ieri la orele 19 un bărbat tânăr, frumos, plin de viaţă, pe deasupra şi bogat... căpitanul Robert Iamandi, rezidentul „T-5” al reţelei contrainformative „Mercur S.A.R.”. Imaginea ofiţerului prefăcută în cărbune îl răscoli dureros, simţi cum sângele i se scurge din obraji... Iar când, după un timp, din pricina soarelui dogoritor, cadavrul începu să răspândească un miros dulceag, colonelului îi veni să vomite. Voinţa sa de fier îl salvă de la acest spectacol umilitor, al cărui protagonist principal ar fi fost. Ceru să semneze procesul-verbal pregătit de Hans Linke şi părăsi în grabă locul catastrofei aeriene. În maşină, constată că atitudinea sa faţă de trădătorul Robert Iamandi nu mai era chiar atât de aspră... În mintea sa, „T-5” se constituise într-o problemă pe care acum nici măcar nu mai era obligat s-o rezolve. Dar o întrebare continua să-l frământe: „Ce l-a împins oare pe Iamandi pe calea trădării?”

Ceva mai târziu, după ce generalul Belcea citise copia procesului-verbal şi îi spusese că ar fi indicat să rostească un cuvânt de adio la înmormântarea lui Iamandi, colonelul acceptă propunerea. Ştia că în asemenea împrejurări se obişnuia ca rămăşiţele decedatului să fie duse pe ultimul drum într-un coşciug plumbuit. Faptul acesta îi uşura misiunea.

A doua zi, în ciuda anunţului mortuar apărut în “Universul” sub fotografia unui Iamandi chipeş, în uniformă, la cimitir se adunase lume puţină. Poate din pricina căldurii sau poate că cei ce-l cunoşteau părăsiseră în ultima vreme Bucureştiul, speriaţi de prea desele bombardamente aeriene... Printre cei prezenţi în jurul catafalcului de la Ghencea, colonelul Boieriu numără douăsprezece femei tinere, frumoase, îndoliate, bocind la unison. Deşi îi era sufletul chircit de scârbă, se pomeni râzând. „Ca un fluture a fost, îi veni în minte cea mai banală imagine, din floare în floare... Nimic de zis, s-a bucurat de succes la femei.”

Mai veniseră să-l conducă pe Robert Iamandi pe ultimul său drum şi câţiva ofiţeri germani din aparatul Abwehr-ului. Printre ei, maiorul Kurt von Scheibe – cu panglica „Frunză de stejar” la veston, care amintea celor prezenţi că aparţine cavalerilor „Crucii de Fier”, şi căpitanul Hans Linke.

Cuprinzând dintr-o privire asistenţa, Boieriu gândi cu răceală: „Un spectacol de-a dreptul grotesc, şi noi, şi nemţii ne despărţim cu durere de *bravul ofiţer* care a fost trădătorul Robert Iamandi!”

Se mai aflau pe lângă catafalc şi câteva rude îndepărtate ale mortului. Plângeau cu sinceritate sau nu, amănuntul nu-l interesa deloc pe Boieriu... Tot ceea ce-şi

dorea, şi încă din toată inima, era ca totul să se termine cât mai repede... Căldura toridă, zăpuşeala, propria-i ipocrizie, precum şi cea a aliaţilor îl torturau şi îl umileau. Din păcate însă, înmormântarea se prelungi din vina lui von Scheibe care-şi manifestase dorinţa să rostească şi el câteva cuvinte de adio... Boieriu nu avu încotro. Faimosul as al aviaţiei germane se adresă îndureratei asistenţe în limba sa maternă, marcată de un puternic accent prusac. Vorbea frumos şi cu patos... Poveşti despre prietenia sa cu ofiţerul român Robert Iamandi. Apoi, cu un glas gâtuit de emoţie, relată ultimele clipe eroice ale „bravului” ofiţer român. „Ne pregătisem să sărim în acelaşi timp... L-am văzut cum s-a ridicat din scaun odată cu mine. La un moment dat am crezut că a şi sărit. Abia după ce mi s-a deschis paraşuta, am început să-l caut pe cerul albastru. Nu l-am mai găsit... Mai târziu, am aflat şi eu de la Comisia de anchetă ce s-a petrecut. Cureaua de la paraşută i s-a agăţat de un nenorocit de cârlig şi nu s-a mai putut desprinde. Îl vom păstra de-a pururi în memoria şi inimile noastre... Adio, scump prieten! Ai fost un brav ofiţer!”

În liniştea funerară izbucniră deodată bocetele amantelor lui Iamandi. Atmosfera de doliu ce se crease cu atâta greutate se risipi iarăşi. Cel puţin aşa i se păru colonelului Boieriu. Abia când se văzu din nou la volanul maşinii răsuflă uşurat, simţind nevoia unui duş rece. Porni spre casă în viteză şi, pe parcurs, zise tare şi batjocoritor, după ce mai înainte trase o înjurătură grosolană: „Aşa se scrie istoria!... Adio, bravule căpitan!”

2

Intrând în cabinetul său încărcat cu mobilă stil, colonelul Roeder observă cu plăcere – oare pentru a câta oară de la începutul războiului – că luminile puternice ale policandrului îi strecurau în sânge o ciudată stare de bună dispoziţie. Ca şi când ar fi luat un tranchilizant puternic cu efect fulgerător. Însoţit de secretarul său, se îndreptă spre birou şi se aşeză radios în fotoliu. Ca întotdeauna, era în uniformă, bine bărbierit, răspândind în jur un vag miros de săpun de calitate. Îşi duse monoclul la ochiul drept şi-şi cercetă cu interes subalternul:

— Raportează, Max, te ascult!

Max se oprise la trei paşi de birou: era un militar înalt, atletic, care sosise în România odată cu colonelul Roeder, taciturn cu cei din jur, zgârcit la vorbă în raporturile cu şeful său direct pe care-l idolatriza.

— Înmormântarea a decurs aşa cum, dealtfel, aţi presupus. Atât cuvântarea rostită de domnul colonel Boieriu, cât şi cea a domnului maior Kurt von Scheibe au produs o impresie profundă. Au mai fost de faţă la ceremonia funebră amantele căpitanului – douăsprezece la număr. Toate îmbrăcate în doliu.

Roeder zâmbi şi monoclul îi căzu neglijent pe piept.

— Se poate afirma deci că prima parte a operaţiei s-a încheiat cu bine. Ce crezi, Max?

— Da, domnule colonel, putem afirma că prima parte a operaţiei, care a fost şi cea mai grea, s-a încheiat cu bine, îl încredinţă Max, stând în faţa şefului drept ca un brad.

— În concluzie, Max, este timpul să trecem la realizarea celeilalte părţi, şi ultima! aprecie Roeder. Ce face „mortul” nostru?

— Nu prea s-a amuzat când i-am relatat cum a decurs înmormântarea...

— I-ai comunicat că vom lua cina împreună?

— Da... A acceptat cu încântare invitaţia. Dealtfel, totul este pregătit.

— Mulţumesc, Max... Îl aştept în sufragerie...

Max execută un „stânga împrejur” impecabil şi părăsi cabinetul. După câteva minute se ridică şi Roeder; îşi controlă ţinuta, apoi se îndreptă spre cea de-a doua uşă a încăperii, ce dădea în sufragerie, şi ea puternic luminată... Masa era aranjată: tacâmurile de argint sclipeau în lumina becurilor puternice. În frapieră – o sticlă de şampanie. Admirând expoziţia „Rosenthal” -urilor de pe masă, colonelul gândi: „Numai de nu ne-ar tulbura vreo alarmă aeriană! Ar fi păcat...”

Deodată, în sufragerie, se ivi Max: deschise larg uşa şi-l invită pe căpitanul Robert Iamandi să poftească în sufragerie. Roeder îl întâmpină cu o cordialitate nedisimulată.

— Dragul meu prieten, căpitanul Iamandi Robert a murit! Trăiască căpitanul Iamandi Robert! Colonelul îi strânse mâna. Orice victorie, mai cu seamă una ca asta, se cere sărbătorită cu o cupă de şampanie...

Max se retrase şi în locul său apăru un chelner, îmbrăcat în negru, cu un papion la gulerul cămăşii, chel ca şi stăpânul său, care, cu mişcări elegante, deschise sticla de şampanie, umplu cupele, apoi prinzând din zbor un semn discret al colonelului, părăsi sufrageria.

— Domnule Iamandi... ridicându-şi cupă, Roeder îşi invită oaspetele să-i urmeze exemplul. Nu-mi plac toasturile, se explică el. Le găsesc desuete, false... Dar astă-seară simt literalmente nevoia să rostesc câteva cuvinte. Se uită în ochii albaştri ai tânărului român, de parcă ar fi vrut să-l întrebe: „Mă înţelegi?” şi continuă: Am dat o bătălie grea pentru dumneavoastră... Vreau să vă mulţumesc! Oricare ar fi de-acum înainte rezultatele colaborării noastre, aş vrea să vă asigur că misiunea ce vi se va încredinţa vă va onora... Vă felicit şi vă urez succes!

Ciocniră cupele, băură: şampania era rece şi Iamandi, savurând-o, îi stabili imediat ţara de baştină – Franţa.

— Cuvintele dumneavoastră m-au copleşit, mulţumi Iamandi. Nu ştiu ce trebuie să înţeleg din toastul rostit... Misiunea pe care...

Roeder i-o luă înainte zâmbind enigmatic:

— Misiunea o veţi afla peste hotare, domnule Iamandi. Într-una din zile o să părăsiţi Bucureştiul, România, pe calea aerului...

— Cu destinaţia?

— N-o ştiu încă... Aştept un mesaj de la Berlin. Colonelul ridică din nou cupa de şampanie. Un sunet cristalin pluti plăcut prin încăpere. După ce băură, adăugă: În schimb, vă pot informa că o să plecaţi din România cu un paşaport francez, noua dumneavoastră identitate fiind *Pierre Mauriac...*

— *Pierre Mauriac?* se bucură Iamandi. Sună frumos! Îmi place...

— Originar din Lyon... Anticar, critic de artă... Pe fişa noastră însă o să figuraţi cu indicativul *Cristina.*

Iamandi izbucni în râs: ochii lui albaştri, pătrunzători, se opriră pe faţa roză, bine bărbierită, a şefului spionajului german din România.

— Glumiţi, domnule colonel! *Cristina* e doar un nume de femeie, iar eu numai invertit sexual nu sunt... V-aţi putut da seama şi din raportul cu privire la înmormântarea mea de astăzi.

— A! Nu merită să vă împiedicaţi de amănuntul acesta, îl linişti Roeder la fel de bine dispus. Am constatat, dintr-o statistică, numărul mare al agenţilor cu porecle bărbăteşti. Şi atunci ne-am gândit să mai dăm bărbaţilor şi indicative feminine... Este desigur un joc copilăresc, dar care poate să inducă în eroare... Mai sunteţi contrariat?

Iamandi înălţă din umeri cu indiferenţă, se uită cu un anume înţeles la cupa goală şi zise:

— Mi-e tot una... Mă interesează, în primul rând, misiunea.

Roeder apăsă cu discreţie pe un buton instalat sub masă. De parcă ar fi ştiut pentru ce fusese chemat, chelnerul se îndreptă solemn spre frapieră, umplu cupele, apoi dispăru iar în ascunzătoarea-i din vecinătate.

— Cum vi se pare şampania?

— Minunată! exclamă Iamandi.

— Domnule Mauriac... Roeder înălţă cupa şi-l cercetă pe român cu un aer meditativ. Bau. Domnule Mauriac, misiunea dumneavoastră nu va fi deloc uşoară. Ea are mai mult un caracter diplomatic decât unul de spionaj.

— Diplomatic? Sunt de-a dreptul uluit, domnule Roeder! Sunteţi sigur că n-aţi greşit vreun calcul în legătură cu persoana mea?

— Nicidecum, zâmbi Roeder misterios. Domnule Iamandi, l-aţi cunoscut, cu siguranţă, pe Hermann von Rittgen?

— Da... Ştiu că a dispărut din ţară nu de mult. Iamandi puse cupa pe masă şi rămase ţeapăn în ascultare.

— N-a dispărut, suspină colonelul întristându-se. A fost arestat la domiciliul său din Bucureşti de către doi SS-işti sosiţi special de la Berlin... I s-a inoculat un drog, a fost băgat într-un sicriu şi expediat cu avionul în Germania...

Iamandi îşi exprimă din nou nedumerirea.

— Tare aş vrea să înţeleg de ce-mi povestiţi toate acestea?

— Este bănuit de a fi participat la complotul din iunie, împotriva lui Hitler...

— Tot nu înţeleg ce legătură au toate astea cu misiunea pe care intenţionaţi să mi-o încredinţaţi?

Roeder îşi puse monoclul; expresia figurii i se schimbă brusc, transformându-se în cea a unui om aspru. Zise:

— Are... vă asigur... Domnule Iamandi, cunoaştem adevărata dumneavoastră identitate. Asta, pentru a vă dovedi că sunt sincer până la capăt...

Se aşternu tăcerea. Roeder lăsă monoclul să-i cadă – acum faţa lui părea a unui militar obosit sau poate plictisit de inutilitatea războiului. Iamandi nu se arătă dornic să-l înfrunte, ceea ce-l bucură pe Roeder şi-i întări şi mai mult convingerea că făcuse o alegere bună în persoana omului din faţa sa.

— De mult îmi cunoaşteţi adevărata identitate? întrebă românul cu un glas domol.

— De un an şi jumătate!

— Şi de ce nu m-aţi demascat?

— Ce interes aveam? declară Roeder cu aceeaşi sinceritate. Intuiam că într-o zi o să apelăm la serviciile dumneavoastră; de aici şi poziţia noastră.

Deodată, Roeder îşi aminti că-şi invitase oaspetele la cină şi, înviorându-se, mărturisi:

— Mi s-a făcut foame, domnule Mauriac... Dumneavoastră, nu? Am ţinut mult să cinăm împreună. Vă rog...

Se aşezară. Înainte de apariţia chelnerului, Iamandi mai apucă să întrebe:

— De latura financiară a misiunii nu mi-aţi vorbit încă. De ce?

— Toate la timpul potrivit. Acum, după ce aţi fost înmormântat, o să mai rămâneţi cu noi un număr de zile. Desigur, pentru un instructaj, îl informă Roeder. Apoi se adresă chelnerului: Rudolf, fii amabil şi spune-ne cu ce ne poţi servi...

Rudolf, puţin aplecat, ca o slugă stilată, înşirui din memorie bucatele pregătite pentru cină.

3

De instruirea lui *Pierre Mauriac* se ocupă Roeder în persoană. Timp de două săptămâni, agentul *Cristina* nu părăsi nici o clipă sediul Abwehr-ului. Chipul frumos al lui Iamandi se îmbogăţi cu o mustăcioară neagră; părul până atunci pieptănat peste cap, căpătă o cărare. Noua frizură îl prindea. Abwehr-ul îi puse la dispoziţie un bagaj corespunzător profesiunii domnului *Mauriac:* modest, dar compus din costume de haine şi lenjerie de provenienţă franceză. Spre satisfacţia colonelului german, *Pierre Mauriac* se năştea uşor. Fără prea multe dificultăţi... Deşi suprasolicitat, Iamandi era calm, zilele şi nopţile de „domiciliu forţat" nu-i tulburaseră sistemul nervos. În vederea instruirii sale, Roeder prevăzuse două planuri: unul de pregătire reală, celălalt născocit anume să inducă în eroare serviciile de contraspionaj ale inamicului. De îndeplinirea planului fictiv se ocupau trei instructori care nu ştiau unul de celălalt şi care-l „instruiau" pe *Mauriac* pentru o „călătorie" în Statele Unite, în zona laboratoarelor de cercetări nucleare. Seara însă *Cristina* era oaspetele lui Roeder, cinau împreună, iar acesta îl introducea puţin câte puţin în tainele operaţiei *Salt în necunoscut.*

În seara zilei de 19 august, după cină, se retraseră în cabinetul colonelului. Cufundaţi în fotolii adânci şi odihnitoare, îşi reluară, la un pahar de coniac, dialogul.

— Dragul meu prieten, a sosit şi ceasul despărţirii noastre, îl încunoştiinţă Roeder. Îmi pare sincer rău, căci m-am obişnuit să vă întâlnesc în fiecare seară... Şi-acum, o să vă rog să-mi iertaţi spiritul didacticist. Aş vrea să recapitulăm împreună primele două secvenţe ale planului de acţiune...

Pierre Mauriac şedea în fotoliu, picior peste picior, cu cupa de coniac în mână, şi ascultă cu luare-aminte tot ce ţinea de instruirea sa.

— Secvenţa întâi: părăsirea „domiciliului forţat", răspunse *Cristina.* Cu toate că îndemnul lui Roeder îi trezise în minte imagini din anii de liceu, agentul căută să evite intonaţiile şcolăreşti. Voi părăsi sediul Abwehr-ului de dimineaţă, la ceasul când se schimbă corpul de gardă. Îmbrăcat în uniformă soldăţească. Camionul militarilor din corpul de gardă mă va duce la cazarmă N. Acolo voi fi aşteptat de Hans Linke...

Roeder îşi puse monoclul şi-şi privea colaboratorul cu un aer mai mult aristocratic decât profesoral. Interveni precizând:

— ... care însă nu cunoaşte operaţia *Salt în necunoscut.*

Pierre Mauriac clătină aprobator din cap şi continuă:

— Din mâna lui Hans Linke voi primi paşaportul cu vizele respective, biletul de avion. În prezenţa lui, mă voi dezbrăca de uniformă şi voi redeveni civil. Tot Linke mă va scoate din cazarmă cu o ambulanţă a armatei germane... La punctul ştiut numai de el, ambulanţa va opri, iar eu voi trece într-un taxi. Taxiul mă va transporta mai departe, la aeroportul Băneasa, de unde, cu un avion al companiei *Lares*, voi pleca la Viena...

Roeder îşi manifestă satisfacţia, îl îndemnă pe Iamandi să bea, reamintindu-i:

— Nu uitaţi, bagajul o să-l găsiţi la aeroport... În tot timpul călătoriei, o să vă folosiţi de limbile germană şi franceză...

Pierre Mauriac îşi schimbă poziţia picioarelor. Recapitularea unor momente din planul de acţiune îl amuză, dar, văzând seriozitatea cu care Roeder îl examina, se strădui să nu-şi exteriorizeze simţămintele.

— Secvenţa a doua: La Viena, pe aeroport, voi fi aşteptat de maiorul Walter Weber... Parola lui: „Sunteţi cumva colecţionarul firmei *Prado?"* Răspunsul meu la parolă: „Nu, domnule. Sunt colecţionar, însă lucrez pe cont propriu". Weber o să mă conducă apoi la hotelul „Alterbürgerhoff", unde urmează să-l aştept pe *Willy.* Singura mea legătură până la stabilirea contactului cu *Willy* rămâne Weber. E în

ordine? În sfârşit, *Mauriac* zâmbi.

— Perfect, aprecie Roeder, acum însă pot să vă confirm ceea ce bănuiesc că dumneavoastră aţi şi presupus. *Willy* este indicativul unei înalte personalităţi din cadrul Abwehr-ului... el e acela care, venind anume de la Berlin la Viena, o să stabilească cu dumneavoastră alte detalii ale misiunii. Domnule Iamandi... Roeder trecu deodată la un ton oficial: Plecarea are loc mâine dis-de-dimineaţă. Şi pentru a sublinia caracterul solemn al momentului, şeful spionajului german din România se ridică în picioare.

Pierre Mauriac se ridică şi el, tulburat de vestea auzită.

— Sunt convins, domnule Iamandi, că îndeplinirea cu succes a operaţiei *Salt în necunoscut* va intra în istorie... Ciocni cupa sa cu cea a agentului.

— Vă mulţumesc pentru urare, domnule colonel. Păcat însă că obiectivul misiunii continuă să rămână încă învăluit în mister. De aceea nu pot să-mi dau seama dacă voi intra sau nu în istorie, şi mai ales cum voi intra, căci să nu uităm că în arhivele Biroului 2 am fost consemnat ca trădător de ţară. Ceea ce corespunde pe deplin realităţii...

Roeder râse, fără însă a pierde din înfăţişarea sa riguros oficială.

— Aşa e... Pe urmă însă aţi fost „înmormântat” cu toate onorurile, ca un erou... Lăsând gluma la o parte, tot ce pot eu să vă dezvălui e că *Willy* o să vă ofere ocazia să vă întâlniţi cu *Carlos...*

În ciuda stăpânirii de sine, care-l caracteriza, Iamandi zvâcni uluit:

— *Carlos?!?* De unde şi până unde?!

Înveselit de reacţia agentului, Roeder zise:

— V-am dezvăluit doar că vă cunoaştem adevărata identitate. Ştim exact ce s-a petrecut cu dumneavoastră după ce Schellenberg a decis să vă paraşuteze în Anglia. Deşi englezii au acreditat perfect ideea morţii lui *Cezar,* – cu acest indicativ v-a „uns” Schellenberg, nu-i aşa? – noi tot v-am descoperit şi am stabilit rolul jucat de *Carlos* în destinul dumneavoastră. Abwehr-ul s-a infiltrat pretutindeni. V-am cruţat, domnule Iamandi, şi e bine să cunoaşteţi adevărul chiar de la mine, adică de la cel care v-a cruţat...

— Vă rămân recunoscător, domnule colonel... Aşa e, în Anglia „am murit” pentru prima oară... Acum două săptămâni, „am decedat” pentru a doua oară... O umbră de tristeţe se aşternu pe chipul agentului... Oare ce moarte mă mai aşteaptă de-acum încolo?!

Roeder îl îmbărbătă:

— *Carlos* e în Franţa, judecând după informaţiile ce le deţinem. Înălţă cupa. Să bem, domnule *Pierre Mauriac,* pentru succesul misiunii! Îl lăsă pe agent să-şi golească cupa şi zise: Iar acum, cu părere de rău, trebuie să ne despărţim. Ne vom revedea mâine dimineaţă, la ora 6, tot aici, ca să ne luăm rămas bun... *Bonne nuit, monsieur Mauriac!*

4

Se revăzură nu la 6, ci la 7. La întâlnire, Roeder se arătă mai puţin vioi decât în ajun. Iamandi citi pe chipul neamţului, de astă dată palid, o oboseală cumplită, ca după o noapte de orgie. „Totuşi m-a făcut să-l aştept... Mi se cuvin nişte scuze!”

— Sunteţi gata de drum, *domnule Mauriac?* se interesă Roeder, dar se vede că era cu gândul în altă parte.

— Gata, răspunse agentul, aşteptând ca şeful spionajului german din România să-şi ceară scuze.

Roeder se sculă greoi din fotoliu şi se apropie de Iamandi.

— Vă rog să mă iertaţi... V-am făcut să aşteptaţi din motive independente de mine. Cu cincisprezece minute înainte de ora întâlnirii noastre, am primit de pe front o radiogramă. Astăzi, în zorii zilei, ruşii au declanşat o puternică ofensivă.

Iamandi se aştepta ca în momentul următor Roeder să-l anunţe că operaţia *Salt în necunoscut* a fost revocată... Colonelul însă, după ce-i aruncă o privire ştearsă, se îndreptă spre căminul fals al cabinetului, deasupra căruia atârna un tablou imens înfăţişând un castel medieval. Se auzi un declic: mâna lui Roeder declanşase un mecanism ascuns. Pânza, realizată în culori stridente începu să se ridice încet, odată cu rama ce o încadra, descoperind o hartă a Europei... Dintr-o privire, Iamandi surprinse direcţia ofensivei din Răsărit.

— Presiunea e la Iaşi şi la Tiraspol, îl informă colonelul. La cele două extremităţi ale frontului...

Ochii albaştri ai agentului *Cristina* se înălţară spre celălalt punct cardinal al Europei, Apusul; văzu săgeţile care indicau direcţia trupelor aliate din Franţa, Parisul...

— Obiectivul ofensivei e clar: încercuirea trupelor noastre în sectorul Iaşi-Chişinău...

„Acum o să-mi spună că „operaţia” a fost contramandată, gândea Iamandi în timp ce studia harta, ceea ce înseamnă că am *murit* pe degeaba”.

— Vom opri ofensiva ruşilor, îşi manifestă Roeder încrederea în puterea de rezistenţă a frontului „Ucraina de Sud”... În cel mai rău caz, ne vom replia pe un aliniament nou şi ruşii vor fi opriţi.

Roeder declanşă din nou mecanismul ascuns al hărţii şi tabloul prinse să coboare lent, revenind la poziţia sa iniţială.

— Am ţinut să vă aduc la cunoştinţă situaţia exactă a frontului în momentul plecării dumneavoastră.

„Aşadar, nu mi-a revocat misiunea, constată Iamandi. E un om hotărât şi asta-mi place.”

— Aţi procedat foarte loial, domnule colonel, şi vă asigur că apreciez acest gest.

Colonelul îşi consultă ceasul de mână.

— Avionul Bucureşti-Viena decolează la ora 10.

— Mi-aş îngădui o întrebare, domnule colonel...

— Vă rog! îl invită Roeder făcând câţiva paşi spre birou, după care se întoarse cu faţa spre el.

— Nu cumva, în lumina ofensivei, socotiţi misiunea mea ca fiind tardivă?

Ochii colonelului străluciră câteva secunde, apoi se feriră de cei ai românului. Întârzie răspunsul, dar în cele din urmă, regăsindu-şi parcă energia ce-l caracteriza, spuse:

— Nu, tentativa nu e tardivă... Vă imaginaţi cumva că războiul se va încheia mâine-poimâine? Vorbea acum nu numai precipitat, ci şi categoric. Războiul va mai dura încă mult timp... Nu-şi duse gândul până la capăt. *Willy,* cu care o să vă întâlniţi la Viena, o să vă dea toate explicaţiile... Cu acest prilej, o să vă daţi seama că acţiunea nu-i tardivă... Mai aveţi vreo întrebare? Nu? Vă doresc succes!

Îşi strânseră bărbăteşte mâinile...

La ora zece fără un sfert, *Pierre Mauriac* coborî dintr-un taxi în faţa aerogării Băneasa. Era îmbrăcat într-un costum gri-deschis, de vară, cu o linie modernă. Pardesiul şi-l ţinea cu distincţie pe braţul stâng. Avea cu el doar o servietă neagră, de piele. Intră cu un mers sigur în clădirea aerogării. Vru să se îndrepte către biroul

de informaţii, dar se răzgândi: zărise chioşcul de ziare. Se opri şi se apucă să cerceteze ziarele şi revistele expuse la vedere. Vânzătoarea, o femeie trecută de prima tinereţe, planturoasă, examina cu un interes aparte pe acest bărbat elegant, căruia ochelarii fumurii îi dădeau un aer misterios. Se îmbujoră de emoţie când o întrebă în româneşte:

— Aveţi "*Signal*" nr. 6?

Femeia răspunse tulburată, de parcă i-ar fi cerut cine ştie ce obiect interzis.

— Nu, nu mai avem... S-a vândut... Poate că, vă interesează *Revista Ilustrată...* cu fotografii de pe front. Ridică de pe tejgheaua din stânga câteva exemplare din publicaţia recomandată.

Pierre Mauriac se apucă, zâmbind cu condescendenţă, să răsfoiască *Revista Ilustrată.* În acelaşi timp, se interesă:

— E în spatele meu, un ofiţer german... Ce face?

— Se uită afară, pe pista aeroportului. Ai ceva de predat?

— Da. Printre bancnotele cu care o să-ţi plătesc, o să găseşti o notă... Acum dă-mi cât mai multe reviste, şi româneşti, şi germane... De care vrei.

Vânzătoarea îi alese vreo cinci reviste şi tot atâtea ziare. Punându-le dinainte cumpărătorului, îi atrase atenţia:

— Acum ofiţerul s-a întors... e cu ochii pe noi!

— Ia mai dă-l în... Se opri la vreme. Scoase din portofel câteva bancnote, plăti, luă vraful de ziare şi reviste şi-l aruncă în servietă, apoi se îndreptă bine dispus spre Biroul de informaţii. În urmă auzi urarea gâtuită de emoţie a femeii: *Să te întorci bine şi sănătos!*

În orarul cursei Bucureşti-Viena nu interveni nici o modificare, aşa că la ora 10 avionul decolă urmărit şi de privirile nostalgice ale vânzătoarei de la chioşcul de ziare. Femeia rămase locului, până ce avionul se topi în zarea albastră a depărtărilor. Apoi, amintindu-şi parcă de ceva, alergă la un telefon public. Emoţia n-o părăsise încă: îşi dăduse seama după cum îi tremurau mâinile. Formă un număr. Auzind o voce de bărbat, întrebă:

— Magazinul „La Papagal"?

— Da, doamnă, cu ce vă putem servi?

— Sunt croitoreasa Velicu...

— Mă bucur, doamnă... La telefon, croitorul Lică.

— A plecat la ora 10, cu cursa Lares, Bucureşti-Viena...

— Ţi-a lăsat ceva pentru noi? se interesă croitorul Lică.

— Da... o notă...

— Stimată doamnă Velicu, îţi mulţumim foarte mult. Nota e într-un plic?

— Nu!

— Iată cum o să procedezi, începu s-o instruiască *Lică,* închizi chioşcul, te repezi la dumneata acasă şi mă aştepţi... o să trec eu în persoană să ridic nota... Nu vreau să mă arăt pe la aeroport, şi încă imediat după decolare...

— Aşa am să fac...

— Ai observat dacă-l urmărea cineva?

— Îl urmărea un ofiţer neamţ... Chiar *el* mi-a atras atenţia.

— Bine, doamnă Velicu, închide chioşcul chiar acum. La revedere!

— La revedere!

Agăţă receptorul în furcă şi se întoarse la chioşc să ducă ordinul la îndeplinire.

5

Generalul Belcea îl întâmpină pe posacul colonel Doinaş, şeful Serviciilor de informaţii al Biroului 2, cu braţele deschise. În bucuria sa fără margini, încălcă regulamentele şi-l strânse la piept, cu putere, de-i trosniră oasele.

— Au! Au! Domnule general...

— Şezi, colonele, şezi... Unde-i nota?

Colonelul Doinaş îi întinse documentul.

— Era tare emoţionată femeia... Mi-a povestit că *dumnealui* avea o mustăcioară neagră, pana corbului... Elegant, pe cap cu o pălărie de paie, cu borul tras pe ochi... ochelari fumurii... Un gangster în toată puterea cuvântului...

Generalul se aşeză în fotoliu, râzând cu plăcere. Despături nota, înainte însă de a citi, mărturisi:

— Îl credeam pierdut. Acum ţi-o pot spune... Nu mai speram că o să ne mai dea un semn de viaţă... Tu, colonele, iartă-mi izbucnirea, şi generalii sunt oameni... Îşi plecă privirile şi citi cu glas tare:

Mâine, 20 august, ora 10 plecarea. Noua mea identitate: Mauriac Pierre. Destinaţia: Viena. Hotel "Alterbürgerhoff". Misiunea are un indicativ: „Salt în necunoscut". Misiune de mare importanţă. N-o cunosc încă. Urmează ca la Viena să mă întâlnesc cu Willy, un trimis al Berlinului. După unele semne, vor să mă trimită în Franţa să mă întâlnesc cu Carlos. Câte însă nu pot interveni pe parcurs! Să nu vă îngrijoreze soarta mea. Ora 23.15. «B-39».

Îşi înălţă fruntea şi întâlni ochii uşor alungiţi ai colonelului.

— Biletul a fost scris aseară... O fi aflat oare de ofensiva sovieticilor? Oricum, *ora H* se apropie... Doamne, care o să fie destinul lui după *ora H* a marii cotituri?

Doinaş căzuse pe gânduri. Nimeni nu bănuia că povestea asta cu «B-39» se va lungi atât de mult în timp. Îi era şi lui clar că evenimentele ce se apropiau cu paşi mari vor modifica în chip firesc datele activităţii agentului «B-39». „Îl vom pierde în neant ca pe un obiect oarecare?"

— Totuşi, colonele, ce vor de la el? Cu ce scop au trudit atâta nemţii ca să-l „contacteze"?

— Nu pot să-mi dau seama! îşi recunoscu Doinaş neputinţa. Am însă o propunere... Aş iniţia ceva. În notă, ni se indică „Viena, Alterbürgerhoff". Cu permisiunea dumneavoastră, i-aş lua urma. Îi voi transmite prin radio lui *Johann* o radiogramă... Poate să mă duc după el? Ce părere aveţi?

Generalul reciti nota; transpirase şi îşi ştergea cu batista sudoarea de pe faţă.

— Cu prudenţă, colonele... De acord, cu prudenţă însă, recomandă el.

Doinaş vru să se ridice.

—_Stai, colonele... Mai avem de rezolvat o problemă deloc uşoară. Ia-l pe Boieriu deoparte şi explică-i tu, aşa ca între camarazi, că toată „operaţia" asta de spionaj şi de trădare a lui Iamandi a fost înscenată de compartimentul tău, din ordin superior. Să nu se supere, piesa montată de noi trebuia să fie interpretată cu veridicitate... Că şi eu am avut de jucat un rol şi l-am interpretat aşa cum am putut... Ei, după asta, o să stau şi eu de vorbă cu el... Nu de alta, dar de la o vreme, a luat obiceiul ca zilnic să depună flori la „mormântul" lui Iamandi. Cine ştie pe cine o fi sacrificat Roeder, ca să ne convingă pe noi că Iamandi şi-a găsit moartea în accidentul de aviaţie provocat de von Scheibe...!

— Nu va fi uşor să-l lămuresc, îşi spuse Doinaş părerea.

— Ordin, colonele! Acum du-te, expediază radiograma la Viena... şi întoarce-te ca să analizăm informaţiile din zona fronturilor...

În timp ce şeful Serviciului de informaţii se îndrepta spre uşă, generalul mai parcurse o dată nota scrisă de ofiţerul «B-39», a cărui identitate adevărată o ştia

numai el: maiorul Radu Doinaş, care nu avea absolut nici o legătură cu cea a colonelului Constantin Doinaş.

Radiogramă.
20.08.1944. Către *Johann.* Urgent.
Un oarecare Pierre Mauriac a sosit astăzi la Viena, venind de la Bucureşti cu o cursă a Lares-ului. Controlaţi dacă a tras la hotelul „Alterbürgerhoff”

Peneş

Radiogramă.
21.08.1944. Către *Peneş.* Urgent.
Pierre Mauriac figurează pe lista pasagerilor hotelului Alterbürgerhoff. Camera 235.

Johann

Radiogramă.
21.08.1944. Către *Johann.* Urgent.
Pierre Mauriac ne interesează. Verificaţi cu atenţie dacă este urmărit. Organizaţi apoi propria voastră supraveghere. Cu grijă şi de la distanţă. Dacă părăseşte Viena, anunţaţi-ne imediat.

Peneş

III. Dublu salt în necunoscut

1

Mai toată dimineaţa, maiorul Radu Doinaş hoinărise de unul singur printr-o Viană tristă, rece, sărăcită de război. La hotel se înapoiase după ora prânzului, mai mult deprimat decât obosit. Ultima oară vizitase capitala Austriei în 1936 şi imaginea bogată a trecutului îi deşteptase amintiri luminoase. Din această pricină, avea senzaţia că nimerise nu la Viena, ci într-un oraş bizar, populat cu umbre. Dispăruse forfota de altădată a *Marilor Ringuri.* În renumitele cafenele şi berării vieneze se înstăpânise o veselie chinuită, forţată. Pe la mese, vienezi suspicioşi vorbeau în şoaptă, iscodind temători în jurul lor. Magazinele îşi întâmpinau clienţii cu obloanele trase sau cu rafturile goale. Apusese şi faima celebrei bucătării vieneze. În restaurante – bucate anoste, sărace, încropite cu chin, şi servite numai pe bonuri eliberate de autorităţi.

„Doamne, ce-i cu oraşul ăsta? se întreba Doinaş în liniştea apartamentului ce-i fusese rezervat. Parcă s-ar pregăti ca „langsam aber sicher” să dispară de pe harta Europei! Şi totuşi aici, în aceşti ani de război, n-a explodat o bombă!... Iar vienezii trăiesc războiul mai intens şi mai dramatic decât noi, bucureştenii, care acum ne găsim doar la o aruncătură de băţ de linia frontului.”

Se însera şi Doinaş nu se putea hotărî să se dea jos din pat să închidă fereastra, ca apoi să aprindă lumina. N-avea chef sau vlagă, i se părea că părăsindu-şi culcuşul atât de comod şi aprinzând lumina se va pomeni brusc într-un oraş sumbru şi pustiu, neconsemnat pe nici o hartă din lume. Preferă, aşadar, să rămână în pat, culcat pe spate, cu ochii închişi şi să mediteze în voie la ştiinţa românului de a-şi menţine optimismul în cele mai dramatice împrejurări ale istoriei, la capacitatea lui de-a face, dintr-o pornire naturală a fiinţei sale, haz de necaz. „Bucureştenii, filozofa Doinaş cu mândria celui născut în oraşul lui Bucur, chiar şi în bezna camuflajului ştiu să rămână luminoşi şi încrezători în propriul lor destin.” Trecerea asta bruscă de la o atmosferă la alta îi accentuase deprimarea, iscându-i, în cele din urmă, în suflet o întrebare, doar una singură, stăruitoare şi apăsătoare. „Şi acum încotro, Radule?” De la sosirea sa la Viena trecuseră douăzeci şi patru de ore. Totul se desfăşurase conform schemei de acţiune discutată în atâtea rânduri cu colonelul Roeder. Maiorul Weber l-a aşteptat la aeroportul Aspern. Venise îmbrăcat în uniformă. După schimbul de parole, şi-au strâns mâinile, şi-au zâmbit politicos, apoi Weber l-a invitat să ia loc în maşina sa, pe bancheta din spate – avea un *Mercedes* negru, cu un steguleţ hitlerist fixat pe aripa dreaptă a caroseriei. „Se pare că ăsta-i cineva aici!” apreciase Doinaş. Weber trecuse la volan – venise la aeroport, din motive uşor de bănuit, fără şofer. Până la hotel, maiorul, tot scrutându-l prin oglinda retrovizoare, s-a interesat cum e vremea la Bucureşti, dacă au apărut strugurii, dacă a suportat uşor zborul, l-a informat apoi că la etajul doi al hotelului „Alterbürgerhoff” i s-a reţinut un apartament de două camere. „Sper să vă simţiţi foarte bine la Viena!” îşi exprimase el speranţele de gazdă. Era un bărbat trecut de cincizeci de ani, cu o figură care nu exprima mai nimic, însă, ca orice ofiţer de

carieră, se comporta manierat, lăsând o impresie agreabilă. L-a sfătuit să-şi desfacă bagajele, să se aranjeze, să se odihnească, să încerce să se simtă ca la el acasă, urmând ca la ora opt să treacă să-l ia şi să cineze împreună... „De vizele necesare rămânerii dumneavoastră la Viena, ca şi de cartelele alimentare, o să mă ocup eu... Vă doresc odihnă plăcută”. După asta, Weber s-a retras, revenind la hotel la ora fixată de el. Era, de astă dată, îmbrăcat civil. Au urmat aceleaşi întrebări de gazdă atentă – dacă s-a odihnit, dacă este mulţumit de confortul apartamentului. Au coborât la restaurantul hotelului... Pe la mese, numai ofiţeri germani şi, desigur, femei. Spre regretul lui Doinaş, gazda îi propusese să cineze într-un separeu. Nu a avut cum să-l refuze.

Ca un preludiu la o cină slabă, Weber i-a vorbit de rostul raţionalizator al cartelelor, l-a pus la curent cu folosirea lor. Doinaş îl asculta cu răbdare, aşteptând ca după această introducere Weber să-i vorbească de întâlnirea cu *Willy* ce urma s-o mijlocească. Cina însă trecuse într-un dialog convenţional, şters şi plictisitor. Fără îndoială că Doinaş ar fi putut, într-o formă mai mult sau mai puţin subtilă, să-i amintească de scopul prezenţei sale la Viena, dar a socotit că era de datoria gazdei să-l aducă în discuţie pe *Willy.*

La despărţire, maiorul i-a recomandat, ca unui vechi camarad, să-şi petreacă ziua următoare plimbându-se prin Viena, iar de revăzut, să se revadă la cină. „Prater-ul e deschis... funcţionează... Vă invidiez... Să ai o zi liberă de dimineaţa şi până seara e ceva în zilele noastre” au fost cuvintele sale înainte de a-i ura: „Gute Nacht!”

La gândul că a doua zi avea să bată de unul singur arterele Vienei, se bucurase. A dat curs recomandării. E drept, nu ajunsese până la Prater. În schimb, la capătul hoinărelii se pomenise pradă indispoziţiei. „Şi-acum încotro, Radule?” Singura speranţă sălăşluia în Weber. Era încredinţat că apariţia lui îl va reconforta, căci, în sfârşit, va aduce veşti de la *Willy...* „Poate că de starea mea e de vină nu oraşul, încercă Doinaş să se amăgească, ci inactivitatea. Poate dacă l-aş fi întâlnit pe *Willy* altul mi-ar fi tonusul.”

Căutase în cele câteva ziare berlineze, printre care şi în „Völkischer Beobachter”, ştiri în legătură cu evoluţia ofensivei sovietice din Moldova, dar nu găsise un rând. Printr-o firească asociaţie, revăzu în gând chipul vânzătoarei de la chioşcul de ziare de la aerogara Băneasa şi zâmbi înduioşat, ca în faţa unei imagini dragi. Nu se îndoia nici o clipă că nota sa ajunsese la generalul Belcea. „Ce mutră trebuie să fi făcut Boieriu când a aflat că activitatea mea de spionaj în favoarea Abwehr-ului n-a fost decât o înscenare!... Ah, drăguţul, el a mai rostit şi un cuvânt de adio la mormântul meu! Păcat că n-am fost la cimitir să-l ascult.”

Deodată îşi aminti de Weber, se ridică în capul oaselor, aprinse veioza şi îşi cercetă ceasul: de întâlnirea cu Weber îl mai despărţeau doar cincisprezece minute. Sări din pat şi începu să se îmbrace.

Weber nu lăsă să-i scape noul prilej de a-şi demonstra punctualitatea. Nici Doinaş nu se arătă mai prejos. În timp ce maiorul german intra pe uşa turnantă a hotelului, românul cobora scara ce ducea la parter. Îşi zâmbiră de la distanţă, protocolar, iar când îşi strânseră mâinile, Doinaş surprinse pe faţa lui Weber o umbră de îngrijorare.

— Ce-aţi zice de o plimbare cu maşina înainte de cină? îl întrebă maiorul.

„Willy”? vru Doinaş să întrebe, dar îşi reteză curiozitatea.

— Mi-ar face plăcere! minţi el.

Ieşiră din hotel. Se înserase. *Mercedes*-ul se afla tras la scară. De astă dată, maiorul Weber îşi invită musafirul să ia loc pe bancheta din faţă, lângă el. Acesta îl urmă tăcut. Întunericul camuflajului şi liniştea ca de cimitir a Vienei îi readuseră în

suflet senzaţia dezolantă că se afla într-un oraş ce îşi aşteaptă cuminte inefabilul deznodământ.

Din faţa hotelului „Alterbürgerhoff”, maşina condusă de Weber ieşi direct în Opernring, continuându-şi apoi drumul, cu viteză moderată, pe Kärtnering. Un timp, nu schimbară o vorbă. Atenţia lui Weber părea concentrată în întregime asupra volanului. Doinaş îi respectă tăcerea, deşi îl agasa. Totuşi, nu întreprinse nimic pentru a-l scoate pe neamţ din muţenie. Abia după ce *Mercedes*-ul lăsă în urmă parcul „Schubert”, apropiindu-se de Dunăre, Weber se hotărî să vorbească:

— Am ţinut, domnule Mauriac, să discutăm în maşină... E un loc mai potrivit, mai în siguranţă... N-am veşti prea bune...

„Hait! tresări Doinaş. Începutul nu-i bun!”

— Frontul de la Iaşi-Chişinău s-a prăbuşit, continuă Weber cu amărăciune. Ruşii înaintează şi sunt pe cale să repurteze o mare victorie. Au loc lupte înverşunate şi sângeroase. Comandamentul german depune eforturi colosale, pentru a-l opri pe inamic... Situaţia însă este foarte gravă...

Cuvintele sumbre ale maiorului îi amintiră lui Doinaş de cabinetul de la Bucureşti al colonelului Roeder, de harta Europei pe care săgeţi roşii înghesuiau, din toate direcţiile, armatele lui Hitler.

„Da, situaţia-i gravă, se gândea Doinaş, depinde însă pentru cine.” Întrebă:

— Ce-i cu *Willy,* mult o să-l mai aştept?

Weber oftă:

— Nu ştiu ce să vă spun! *Willy* nu mi-a dat încă nici un semn... Iar altă legătură, în ceea ce vă priveşte, nu am... Pur şi simplu, nu ştiu ce să întreprind, îşi exprimă el cu sinceritate neputinţa.

— Ce înseamnă că *Willy* nu v-a dat nici un semn? se interesă Doinaş intrigat.

Dând dovadă că înţelege cât se poate de bine situaţia dificilă a celuilalt, Weber îl lămuri cu toată seriozitatea de care era capabil.

— *Willy* nu locuieşte la Viena, ci la Berlin... El e creierul nostru... Până la ora asta, Berlinul ar fi trebuit să-mi dea un semn. Nu mi l-a dat şi nu cunosc motivul întârzierii.

Doinaş reţinu informaţia „El e creierul nostru” ca pe un element inedit.

— Aţi încercat să luaţi legătura cu Bucureştiul?

— Repet, în ce vă priveşte, nu am nici o legătură la Bucureşti. Şi Weber se grăbi să-i dea interlocutorului său o nouă dovadă de sinceritate, mărturisindu-i: Şi chiar dacă aş avea o legătură, mi-e interzis să apelez la ea.

„Da, Weber nu se joacă cu cuvintele, medită Doinaş. De fapt, şi Roeder mi-a explicat că Weber nu-i decât o verigă intermediară... că nu-i la curent cu *Saltul în necunoscut.”*

— Regret, domnule Mauriac, în seara asta n-o să putem cina împreună, se scuză maiorul neamţ. V-aş ruga să nu vă supăraţi şi, mai cu seamă, v-aş ruga să nu interpretaţi greşit faptul că atare... Trebuie să fiu prezent la unitate.

— Vai de mine! Vă înţeleg foarte bine...

— O să vă las la hotel, îl anunţă Weber cu un glas mai puţin crispat. Pentru câte zile mai aveţi bonuri de masă?

— Pentru patru, răspunse Doinaş.

Weber conducea volanul cu mâna stângă, în timp ce cu dreapta umbla într-unul din buzunarele vestonului:

— Vă mai las acest plic cu mărci... Să aveţi o sumă de bani asupra dumneavoastră, pentru orice eventualitate.

Doinaş acceptă plicul întrebându-se ce voia Weber să-i dea de înţeles prin

cuvintele „pentru orice eventualitate”. Să-l alerteze indirect? Să-l avertizeze că probabil un timp nu se vor întâlni?

În Aspern Platz, maiorul întoarse maşina şi se îndreptă spre hotel, urmând acelaşi itinerar.

— Mâine seară, ne vom revedea la aceeaşi oră, îl informă Weber la despărţire.

După acel „pentru orice eventualitate”, Doinaş se aşteptase să-l audă pe Weber cerându-şi scuze şi explicându-i politicos că din anumite motive, independente de voinţa sa, două-trei zile nu se vor mai putea întâlni. Însă ultimele cuvinte ale amfitrionului îi risipiră îndoielile.

— Bine, domnule maior, o să vă aştept cu plăcere.

Coborî, dar nu intră imediat în clădirea hotelului; rămase să urmărească *Mercedes*-ul până ce-l văzu topindu-se în întunericul nopţii vieneze. Îşi înălţă privirile: deasupra oraşului cufundat în bezna camuflajului se boltea un cer înstelat. Doinaş mai zăbovi o vreme, încercând să surprindă în noapte silueta vreunui urmăritor. Nu observă nimic care să-i dea de bănuit. Intră în hotel, renunţă la cină retrăgându-se în apartamentul său. Simţea nevoia să rămână în întuneric, într-o singurătate deplină cu gândurile proprii. Îşi aruncă hainele cât colo şi se lăsă într-un fotoliu, aprinzându-şi o ţigară... Ceva nu era în ordine... La Bucureşti, pe toată perioada instruirii, indicativul *Willy* apărea mereu ca un leit-motiv. În jurul acestui personaj misterios, care, fără îndoială, făcea parte în continuare din conducerea supremă a Amt Mil, gravita misiunea ce urma s-o îndeplinească. Pe cine oare ascundea acest indicativ atât de comun? De ce se lăsa *Willy* aşteptat? E drept, schema elaborată la Bucureşti şi în cadrul căreia se mişca nu indica nici data sosirii lui *Willy* la Viena, nici ora şi locul întâlnirii lor. Totuşi... totuşi... ceva nu era în regulă. Simţea asta, aşa cum uneori ţi-e dat să simţi în bezna unei încăperi, pe care de obicei o ştii pustie, prezenţa unei a doua fiinţe şi-ţi vine să strigi: „E cineva aici?”

„Se petrece ceva, se gândea Doinaş, dar ce?” Era de datoria sa ca cel puţin ipotetic să încerce să înţeleagă ce anume se petrecea în zonele inaccesibile lui, însă într-un fel sau altul legate de operaţia *Salt în necunoscut.* Aşadar, cum trebuia să interpreteze aşteptarea asta nejustificată? Se întoarse cu gândul la cuvintele lui Weber – „pentru orice eventualitate”. Desigur, această propoziţie, dacă n-o lega de plicul cu mărci înmânat de neamţ, rămânea o simplă vorbă aruncată în vânt. Deci pentru orice eventualitate, Weber socotise că nu era deloc rău să aibă asupra sa o sumă de bani. Evident, pentru a se descurca. Ce anume ar fi putut prilejui o asemenea *eventualitate?* În primul rând, Weber. Pe neaşteptate, maiorul – unica sa legătură din Viena – forţat de împrejurări conjuncturale, ar fi putut să se pomenească în situaţia de a nu mai putea să treacă un timp pe la hotel să-l vadă, să cineze împreună. „În fond, nici măcar nu ştiu ce hram poartă maiorul ăsta la Viena, constată Doinaş. Judecând după *Mercedes-ul* ce-l conduce, poartă un hram mare... Mare, unde? În Wehrmacht? În Amt Mil?”

În această ordine de idei, nu era deloc exclus ca, într-una din zile, Weber să-i telefoneze şi să-i comunice: „Uite, aşa şi pe dincolo, iei trenul şi te repezi până la Salzburg sau până la Graz, iar acolo în locul cutare şi la ora cutare o să te întâlneşti cu *Willy*. Te foloseşti de banii ce ţi-am dat pentru orice eventualitate.” „Ce prostii îmi trec prin cap! Să pomenească Weber la telefon numele lui *Willy?!”*

Doinaş trecu apoi la o altă ipoteză. Weber îl informase că frontul din Moldova se prăbuşise, că ofensiva sovieticilor progresa într-un ritm îngrijorător... El, *Cristina,* evitase în mod deliberat orice comentariu pe marginea acestei informaţii. Nu cumva, în ciuda asigurărilor date de Roeder la Bucureşti, în dimineaţa plecării, cum că ofensiva rusească nu schimba datele misiunii, întârzierea lui *Willy* se datora

totuşi evenimentelor militare de la Iaşi-Chişinău? Nu cumva puternica ofensivă modificase datele operaţiei? Sau, cine ştie, anulase complet operaţia? În cazul acesta, era de prevăzut că Abwehr-ul sau cercul acela misterios de ofiţeri superiori în numele căruia Roeder îl contactase să-l folosească altfel, încredinţându-i probabil cu totul altă misiune. „Nu m-au adus la Viena doar ca să vizitez oraşul?! se înfurie Doinaş. Sau, cine ştie, poate că mă vor abandona... Într-o asemenea eventualitate – banii lăsaţi de Weber o să-mi prindă bine... Dar dacă...”

Un gând îşi croia anevoie drum în mintea sa şi pe măsură ce înainta, căpătând contur, îi veni să râdă. „Dar e absurd!... Tocmai pentru asta e bine să nu-l ignori... să-l iei în consideraţie... În spionaj e necesar să nu tratezi toate problemele în mod egal, dar nici să nu treci orbeşte peste cele ce par minore sau absurde.” În această ordine de idei, Doinaş se întreba dacă nu cumva Roeder, inventiv şi dibaci cum era, îl transformase într-o momeală prinsă în cârligul unei capcane? În ultimele zile de instruire, şeful serviciului german de spionaj militar din România îi dăduse de înţeles, clar şi fără echivoc, că era la curent cu toată povestea de la Berlin din 1939-41, că ştia că după paraşutarea sa în Anglia, din ordinul lui Schellenberg, nu „murise”, că acceptase de fapt propunerea lui *Carlos,* şeful Intelligence Service-ului pentru Balcani, să se întoarcă în ţară... În consecinţă, Roeder luând în consideraţie toate aceste date, l-a învăluit în legendele sale, expediindu-l la Viena ca momeală. Dacă a urmărit acest scop diabolic, gândea Doinaş, atunci tot el trebuie să fi răspândit în capitala Austriei zvonul că *Anteu*[3] a poposit pe meleagurile lui Schubert şi Strauss... Şi agenţii I.S.-ului îl vor căuta, în timp ce agenţii hitlerişti vor pândi capcana. Cine va muşca primul din momeală? Nu cumva chiar rezidentul englezilor din Austria? Nu cumva... Doinaş se îngrozi. Dacă asta se va dovedi a fi în cele din urmă esenţa misiunii concepute de Roeder, atunci îşi putea trage liniştit un glonte în tâmplă... În virtutea unui asemenea plan diabolic, găsea normal ca Weber să se retragă pentru a-l lăsa în seama agenţilor stabiliţi să-i supravegheze orice mişcare.

„Poate că asta şi doresc, sări Doinaş la o altă idee, să vadă cum mă comport cât timp Weber o să lipsească.”

Concluzia la care ajunsese îl mai linişti; îşi spuse că, lămurindu-şi câteva ipoteze, nu mai avea nici un rost să se frământe. Doar operaţia pentru care îl contactase Roeder se numea *Salt în necunoscut.* Iată, primul salt îl făcuse de-acum şi nu putea să conteste că nu nimerise în necunoscut. „Nici măcar telefonul lui Weber de acasă nu-l am, darmite pe cel de la unitate!” Se ridică din fotoliu, decis să coboare la restaurant şi să cineze. „Da, îşi zise încurajându-se, trebuie să fiu cu ochii-n patru şi să ţin seama de toate ipotezele. Oare să le fi trecut pe toate în revistă? Nu mi-a scăpat nici una?”

În timp ce se îndrepta spre restaurant ceva mai bine dispus, avu impresia că un ins, care până atunci şezuse liniştit în holul de la recepţia hotelului citindu-şi ziarul, se luase după dânsul. Nu se înşelase... Îl văzu intrând în restaurant, ocupând şi el un loc la o masă. Aşteptându-l pe chelner, insul îşi reluă lectura ziarului. „Al naibii, se înveseli Doinaş, a rămas la forma asta primară de urmărire!”

2

Trecuseră două zile fără ca maiorul Weber să dea vreun semn de viaţă. În acest interval, Radu Doinaş îşi petrecuse timpul umblând prin oraş, vizitând puţinele muzee deschise rarilor vizitatori. Intrase şi în câteva magazine de antichităţi, unde zăbovise destul de mult cercetând obiecte vechi şi prăfuite, multe dintre ele de o

[3] Indicativul dat maiorului Radu Doinaş de către Intelligence Service.

reală valoare artistică. Fireşte, intrase în vorbă cu proprietarii acestor magazine, se interesase de preţuri. Spre dezamăgirea negustorilor, clientul nu achiziţionase nici o piesă, însă aflaseră, datorită cărţilor de vizită lăsate în urma sa, că avuseseră de-a face cu domnul Pierre Mauriac... colecţionar şi critic de artă. Străbătuse astfel oraşul în lung şi în lat, atent să descopere dacă era urmărit. Nu izbutise însă să ajungă la nici o concluzie sigură: în mintea sa urmăritorii ici apăreau, dincolo dispăreau. În cele din urmă, jocul acesta de-a şoarecele şi pisica începuse să-l sâcâie aşa că-l abandonă. „N-au decât să mă supravegheze, cedase Doinaş. N-au de ce să se plângă, le-am oferit itinerare curate, fără semne de întrebare...” Fusese la un moment dat îmboldit de dorinţa de a porni în căutarea Consulatului României. Vorba lui Weber, „pentru orice eventualitate”. O recunoaştere întreprinsă la vreme poate fi oricând de folos. Totuşi, renunţase. Ideea că nemţii îl puseseră sub supraveghere strictă şi că o asemenea „plimbare” prin dreptul Consulatului i-ar fi pus pe supraveghetori pe gânduri se dovedise mai puternică.

În fiecare zi însă avusese grijă ca ceasul înserării să-l găsească în liniştea apartamentului său de la hotel. Nădăjduia că Weber să-l caute. Procedase întocmai şi în seara zilei de 22 august. După asfinţitul soarelui reveni la hotel, făcu un duş, se vârî în pijama şi se întinse pe pat nu atât pentru a se odihni, căci nu se resimţea defel de pe urma îndelungilor plimbări, ci pentru a aştepta un semn din partea lui Weber. Şi iată că în seara aceea el se arată. Telefonul pe care nu-l folosise încă niciodată ţârâi pe neaşteptate atât de zgomotos, încât Doinaş sări speriat în picioare. „Oh, mama ta de aparat, te credeam mort!” Ridică receptorul, fiind convins că cineva greşise numărul – căci din prima zi a şederii sale la Viena şi-a dat seama că Weber evita convorbirile telefonice. De aceea fu uluit când îi recunoscu vocea.

— Domnul Mauriac? îl întrebă el în franceză.

— Pierre Mauriac în persoană.

— De câte minute aveţi nevoie ca să coborâţi în faţa hotelului?

— Sunt în pijama... În zece minute...

— Perfect, se învoi Weber. Peste zece minute trec cu maşina să vă iau.

„În sfârşit, *Willy!”* exclamă Doinaş bucuros că bătuse ceasul să intre în acţiune. Se îmbrăcă în grabă, fără însă a-şi neglija ţinuta vestimentară. Ce-i drept, nu-i era nici în fire. Câteva minute mai târziu, trecând prin holul de la parter al hotelului, avu din nou impresia că un ins al cărui chip nu se zărea din pricina ziarului ce-l citea manifestase un oarecare interes pentru persoana sa. Când ajunse lângă uşa rulantă, se uită brusc îndărăt peste umăr şi surprinse pentru o clipă ochii pândarului. Ieşi din hotel exact în momentul când *Mercedes*-ul condus de Weber opri „la scară”. Dinlăuntrul maşinii, maiorul, îmbrăcat civil, îi deschise portiera invitându-l lângă el. În secunda următoare, maşina porni mai departe. Îşi spuseră „bună seara”, apoi o bucată de drum tăcură. Doinaş aştepta relaxat momentul în care Weber se va decide să pronunţe numele lui *Willy.*

— Domnule Mauriac, vorbi deodată Weber cu o voce rece, tăioasă, pe care Doinaş n-o mai auzise până atunci, întâlnirea noastră va fi scurtă.

Surprins de tonul neamţului, Doinaş se grăbi să-şi precizeze punctul de vedere.

— Nici mie nu-mi plac întâlnirile conspirative prea lungi.

— Domnule Mauriac, din păcate, am o veste foarte proastă (de astă dată, vocea-i trăda o oarecare îngrijorare). Chiar foarte proastă.

Doinaş socoti că era cazul să-şi îmbărbăteze interlocutorul şi zise:

— Sunt învăţat cu veşti rele, domnule maior, aşa că nu vă sfiiţi.

— Domnule Mauriac, urmă Weber cu o voce tremurată, întâlnirea cu *Willy* a

căzut. *Willy* n-o să mai poată veni niciodată la Viena. *Willy a* fost arestat din ordinul S.D.-ului...

În primul moment, Doinaş crezu că are de-a face cu o nouă fază a uneia şi aceleiaşi stratageme, de aceea replica sa fu a unui om care nu are nici un motiv să se neliniştească.

— Vestea este într-adevăr proastă, chiar dureroasă. Deci în locul lui *Willy,* cu cine urmează să mă întâlnesc?

— Asta e, domnule Mauriac, că aţi căzut pe capul meu cum nu se poate mai prost, îi scăpă lui Weber, dar imediat înţelese că se abătuse de la politeţea sa înnăscută şi adăugă: Vă rog să mă scuzaţi!

— Domnule maior, după câte ştiu, este de datoria dumneavoastră să-mi spuneţi ce am de făcut.

Lui Weber îi cedară nervii, aproape că ţipă:

— Nu înţelegeţi că *Willy* a fost arestat? Că la ora asta e în ghearele gestapoviştilor?!

Izbucnirea neamţului avu darul să-l convingă pe Doinaş că într-adevăr vestea proastă nu făcea parte din schema operaţiei *Salt în necunoscut,* cum îşi închipuise şi că n-ar fi rău să-i ia în seamă desperarea. Vorbi ca şi mai înainte, liniştit.

— Bine!... Am înţeles! Şi...?

— Cum şi?!

„Ori e prost, ori face pe prostul... îşi spuse Doinaş. Sau pur şi simplu e desperat.”

— Eu ce fac? Mă reîntorc la Bucureşti?

— Cred că ar fi soluţia cea mai bună, răspunse maiorul cu seriozitate. Rolul meu în legătură cu prezenţa dumneavoastră la Viena a fost şi este limitat: să vă fiu gazdă şi să facilitez întâlnirea cu *Willy...* Din păcate, *Willy...*

Deşi era cazul să se alarmeze, Doinaş vorbi ca şi cum arestarea lui *Willy* nu reprezenta pentru persoana sa nici o primejdie.

— Vă adresez atunci rugămintea să-mi procuraţi un bilet de avion cu destinaţia Bucureşti. După câte ştiu, avionul Lares-ului care soseşte mâine de la Bucureşti se întoarce în România poimâine... Sau poate aveţi o altă propunere.

Weber îşi mărturisi neputinţa pe un ton de om deznădăjduit:

— Nu ştiu... nu ştiu ce să fac cu dumneavoastră! Mi-e teamă ca arestarea lui *Willy* să nu atragă şi alte arestări.

„Mda! Omul e într-adevăr desperat, se gândea Doinaş. E doar şi pielea lui în joc... iar eu am picat între ciocan şi nicovală. Cum nu se poate mai prost. Şi încercă să facă haz de necaz: Asta zic şi eu că-i un salt în necunoscut!”

— Dacă-mi este permis, cine-i *Willy?* întrebă Doinaş pe neaşteptate, gândind în acelaşi timp: „Dacă-mi dezvăluie identitatea lui *Willy* înseamnă că e sincer, că nu face joacă cu mine.”

Ghicindu-i parcă gândurile, Weber rosti fără să ezite numele unui cunoscut general german:

— Generalul von Kapp?! exclamă Doinaş nespus de surprins. Albert von Kapp? Glumiţi?

— De ce aş glumi? De ce aş ascunde adevărul?

— Vă mulţumesc...! murmură Doinaş. Îl îmboldeau acum o mulţime de întrebări, era însă conştient că maiorul Weber, aşa deznădăjduit cum era, va refuza să-i răspundă la vreuna dintre ele, aşa că renunţă.

— Mâine seară o să vă aduc un bilet pentru avionul de joi dimineaţă, îi făgădui maiorul recăpătându-şi calmul.

„E mulţumit de concluzia la care am ajuns, socoti Doinaş. Ca şi când eu aş fi, la

Viena, în momentul ăsta, problema nr. 1 a existenţei sale... Mai poţi să ştii?... Doar aici urma să mă întâlnesc cu baronul Albert von Kapp... cu enigmaticul general von Kapp...!”

Fusese într-atât de absorbit de propriile sale gânduri, încât nici nu observă când Weber opri maşina în faţa hotelului.

— Mâine, la ora 20, o să găsiţi la recepţie biletul de avion. Îi întinse mâna, iar Doinaş, în locul clasicului cuvânt de despărţire „Auf wiedersehen”, auzi urarea: Vă doresc succes! Şi să ajungeţi acasă cu bine! Adio!

Doinaş coborî din maşină tulburat. Murmurase şi el câteva cuvinte, dar cu siguranţă că Weber, copleşit de propriile sale frământări, nu le auzise. Rămase locului privind în direcţia unde dispăruse *Mercedes*-ul. Nu, nu dispăruse un simplu vehicul, ci legătura lui din Viena, unica sa legătură cu operaţia *Salt în necunoscut!* Simţea, privind în noapte, cum în jurul său se căsca şi mai adânc acel vid al singurătăţii. „Singurătatea spionului!, suspină el cu tristeţe. Poate oare cineva s-o sesizeze, s-o înţeleagă? Mereu singur... Singur în necunoscut! Singur printre duşmani! Singur în faţa plutonului de execuţie!”

Împins parcă de un resort, porni agale pe străzile pustii şi prăbuşite în bezna camuflajului. Îşi spunea că, numai umblând, va izbuti să facă puţină ordine în gândurile care i se învălmăşeau în minte ca nişte pietre zgrunţuroase. Unde şi cum să găsească acel reper luminos de care avea atâta nevoie în obscuritatea evenimentelor din ultimele zile?

„Poate că ăsta este de fapt şi începutul misiunii? se pomeni Doinaş întrebându-se. Nu cumva aducerea mea în această situaţie limită face parte integrantă din scenariul operaţiei concepute de Roeder? Nu cumva programul de instruire de la Bucureşti n-a fost decât o farsă, că nu are nici o legătură cu adevărata misiune, cu ceea ce urmează să mi se întâmple de-acum încolo? Prostii! Prostii!”

Într-adevăr, a pune sinceritatea maiorului Weber sub semnul îndoielii i se părea nu numai o prostie, ci şi o gravă greşeală în interpretarea unei conjuncturi. După arestarea lui Canaris, Oster, Dohnany, Müller, căpeteniile Abwehr-ului, iată că-i venise şi lui von Kapp rândul. Arestările dictate în ultima vreme de Himmler şi Kaltenbrunner nu erau decât efectul bombei care, la 22 iulie, urma să salveze Germania de genialitatea lui Hitler. Aşadar *Willy*, adică generalul Albert von Kapp, făcuse parte din complotul generalilor. Ceea ce explică şi spaima, dacă nu chiar panica, maiorului Weber.

„Bine, bine, dar ce legătură să existe între von Kapp şi operaţia *Salt în necunoscut?* Între mine şi complotul generalilor? se chinuia Doinaş să înţeleagă ceva din cele ce se petreceau în preajma sa şi-l vizau direct.

Se întoarse cu gândul la Bucureşti, la clădirea Abwehr-ului. Se văzu stând de vorbă, la un coniac, cu colonelul Roeder. Nici o clipă, cel care ani de zile condusese spionajul german din România nu se arătase afectat de faptul că încă din februarie organele RSHA-ului înghiţiseră Abwehr-ul creat de geniul amiralului Canaris. Nu o dată, Roeder îi atrăsese atenţia că operaţia *Salt în necunoscut* avea mai curând un caracter diplomatic decât unul de spionaj şi că numai întâlnirea de la Viena, cu *Willy,* va stabili cu exactitate obiectivul şi dimensiunea misiunii. „Avem nevoie de o personalitate care să se bucure de încrederea inamicului. Ori, dumneavoastră sunteţi personalitatea care întruniţi această calitate...” îi spusese Roeder cu 24 de ore înainte de a părăsi Bucureştiul. Trecuse o lună de zile de la eşecul atentatului împotriva lui Hitler, iar arestarea, probabil neaşteptată, a lui *Willy* spulberase pur şi simplu operaţia *Salt în necunoscut.* „Fără îndoială că misiunea mea s-a încheiat înainte să înceapă, concluzionă Doinaş oprindu-se la o intersecţie de străzi. Păcat...

începuse să-mi placă!” Scrută în jur, ochii săi obişnuiţi cu camuflajul văzură conturându-se în depărtare silueta domului Sf. Stephan. Era o noapte calmă, cu cer înstelat. Totuşi senzaţia că se plimba pe aleile unui uriaş cimitir – fiecare clădire cu ferestrele negre, un cavou – puse din nou stăpânire pe întreaga sa fiinţă. Făcu cale întoarsă, fără să se abată de pe Kärtner Strasse, care ducea direct la hotel.

„Mai merită oare să caut un răspuns la întrebarea: Care era de fapt obiectivul operaţiei *Salt în necunoscut?* reluă Doinaş analiza situaţiei sale. Şi dacă da, unde naiba să-l caut?”

Îi reveni în minte tripleta Roeder-Weber-*Willy.* Ultimul fusese arestat acum câteva zile. Weber intrase în panică... „Ce-o fi cu Roeder la Bucureşti?” Îşi aminti că şi la Bucureşti, nu cu mult înainte de atentatul împotriva lui Hitler, se produsese o arestare pe cât de senzaţională, pe atât de inedită. Doi agenţi trimişi anume de Kaltenbrunner îl ridicaseră pe Hermann von Ritgen, şeful Serviciului de informaţii al Legaţiei, omul baronului Killinger. Aşa cum îl informase Roeder, von Ritgen fusese mai întâi doborât de un somnifer puternic, iar apoi transportat pe calea aerului la Berlin, într-un sicriu. „Deci complotul a avut ramificaţii! Viena... Bucureşti... Şi te pomeneşti că aşa am intrat şi eu în cercul complotiştilor... Da, cea mai bună soluţie e să mă întorc acasă, şi cât mai repede posibil. Până ce gestapoviştii nu ajung să-l aresteze pe Weber, căci dacă îl arestează există şansa să se ajungă şi la *Pierre Mauriac...* Iar dacă sunt înhăţat, cu siguranţă că Schellenberg va dori să mă cunoască. Mă va recunoaşte şi atunci va fi vai de mine... Doar n-are nici un motiv să-mi ierte că în ‘41 l-am tras pe sfoară... Mda! Trebuie s-o şterg rapid.”

Cu această hotărâre, Doinaş se înapoie la hotel. Ridicând cheia de la recepţie, se opri în faţa orarului cu cursele aeriene *Lares.* Constată cu satisfacţie că nu se înşelase – poimâine, adică joi 24 august, orele 11, decola de pe aeroportul Aspern, spre Bucureşti, un avion de pasageri ce sosea la Viena, în după-amiaza zilei. „Chiar dacă Weber n-o să-mi facă rost de bilet, gândea Doinaş în timp ce urca spre apartamentul său, trebuie să fac totul ca să mă întorc în ţară... Să mă agăţ de echipaj... de aripile avionului... Trebuie să ajung cu orice preţ în ţară...”

A doua zi, după un somn adânc şi odihnitor, coborî la recepţie unde bătrânul proprietar al hotelului îi înmână un plic aducându-i totodată la cunoştinţă că nu datora nimic, deoarece „rudele” achitaseră nota. Aşadar, Weber se ţinuse de cuvânt.

– Mâine la ora 12 mein Herr, expiră nota de plată, ţinu patronul să fie clar.

Doinaş urcă din nou în apartamentul său şi deschise plicul. Răsuflă uşurat. În plic găsi un bilet de avion Viena-Bucureşti, însoţit de câteva rânduri.

Am făcut tot ce a depins de mine, îi scria Weber. Nu regret că am avut plăcerea să vă cunosc, chiar dacă voiajul Dv. s-a încheiat prematur. Vă doresc un zbor cât mai agreabil. Mi-ar face o nemărginită plăcere ca, într-un viitor apropiat, să ne întâlnim din nou. La revedere! W... Vă rog, distrugeţi biletul!

Îi mulţumi în gând lui Weber, că îşi respectase cuvântul dat, rupse scrisoarea în bucăţele şi le aruncă apoi la toaletă.

Se uită la ceas: da, mâine pe vremea asta va fi acasă... Într-o cameră de hotel sau în apartamentul său, asta nu mai avea prea multă importanţă... Va respira aerul oraşului natal, chiar dacă în buzunar va purta un timp un act fals de identitate. Încrederea în ziua ce avea să vină spori şi mai mult în clipa în care intrând în restaurantul hotelului să cineze, descoperi la o masă, printr-o nemaipomenită coincidenţă, trei aviatori în uniforma aviaţiei civile româneşti: goleau pe nerăsuflate

halbe de bere, râdeau gălăgios, ignorând parcă tăcerea mormântală a celorlalţi consumatori. Dintr-o explicabilă pornire lăuntrică, Doinaş se aşeză la o masă din vecinătatea aviatorilor. Îi auzea: făceau glume pe seama nemţilor din restaurant... Doinaş s-ar fi alăturat veseliei lor, dar deodată zări la o altă masă un ins care nu se sfii să-i arate că, în timp ce citea ziarul, nu făcea altceva decât să-l spioneze. „Uite, ştii ce, i se adresă Doinaş în gând... N-o să-mi stric eu buna dispoziţie din pricina ziarului tău!” Îşi îndreptă din nou atenţia spre aviatorii români şi astfel îi fu dat să afle ultima anecdotă care circula la Bucureşti.

3

Radiogramă
24.08.1944. Ora 20.15. Către *Peneş.* Foarte urgent.

Pierre Mauriac urma să se înapoieze astăzi la Bucureşti cu avionul de pasageri Lares având indicativul YR-LIR. Din pricina evenimentelor din ţară, avionul a fost oprit de la zbor. Pierre Mauriac s-a întors la hotelul „Alterbürgerhoff” unde a ocupat o cameră modestă. Tot aici e cazat şi echipajul Lares-ului. Aştept noi ordine.

Johann

Radiogramă
25. 03.1944. Către *Johann.* Foarte urgent.

Găsiţi un prilej discret pentru a intra în contact cu Pierre Mauriac. Parola se rosteşte în limba franceză: „Vin din partea d-nei Mavrocordat”. Răspunsul lui Mauriac: „E la Viena? Mă bucur că e aici şi se interesează de mine.” Dacă operaţia în care s-a angajat s-a contramandat, transmiteţi-i că-i cerem ca până la noi ordine să se dea la fund. Dacă acceptă, asiguraţi-i o ascunzătoare cât mai sigură.

Peneş

Radiogramă
27.08.1944. Către *Peneş.* Urgent.

Am intrat în contact cu Pierre Mauriac. Este de acord cu propunerea voastră. Începând de astăzi, ora 19, s-a dat la fund. Securitate deplină. Aşteaptă instrucţiuni. Guvernul lui Horia Sima îşi va avea reşedinţa la Viena. Principalele hoteluri vieneze au fost rechiziţionate pentru legionarii eliberaţi din lagărele din Germania. La Consulat s-a creat o situaţie dramatică. Legionarii i-au cerut consulului Mihai Stănescu să le predea Consulatul, dar acesta a refuzat să se supună guvernului legionar. Consulul, funcţionarii, familiile acestora s-au baricadat în clădire.

Johann

DOCUMENT

3.09.1944

Strict secret
Serviciul informaţii
către
Şeful Secţiei a II-a Informaţii
a

Marelui Stat Major

Propunere

Evenimentele de pe frontul din Transilvania, unde trupele române şi sovietice vor desfăşura acţiuni ofensive împotriva inamicului german şi horthyst, precum şi perspectivele acestor ofensive cer în mod imperios luarea unor noi măsuri.

Ţinând seama că într-un viitor apropiat, teatrul operaţiunilor militare se va muta pe teritoriul Ungariei şi Cehoslovaciei, propun crearea la Budapesta a unui nou nucleu informativ – SOARELE – a cărui conducere ar urma să fie încredinţată lui «B-39». În acest scop «B-39» s-ar deplasa de la Viena în capitala Ungariei.

Anexez schema de constituire a nucleului SOARELE, obiectivele sale militare, modalitatea de lucru a agenţilor săi.

Şeful Serviciului informaţii
Col. *Boieriu Constantin*

De acord. Se va supune
M. St. M. spre aprobare
Gen. mr. *Ştefan Belcea*

4

Scrisoarea lui Ovidiu Vanghele
(continuare)

Stimate domnule scriitor,

În luna decembrie 1944, imediat după Crăciun, am fost chemat la camaradul Borobosu, şeful Serviciului de siguranţă în guvernul lui Horia Sima de la Viena. M-am prezentat. Am discutat între patru ochi. După ce mi-a adus la cunoştinţă că am fost desemnat de Sima în persoană în vederea îndeplinirii unei misiuni speciale, Borobosu mi-a explicat în linii mari în ce va constă. Într-adevăr, era o misiune cu totul şi cu totul aparte. În orice caz, mie nu mi s-a mai încredinţat o astfel de treabă şi de aceea m-am şi simţit puternic atras de mirajul îndeplinirii ei. Urma să părăsesc urgent Viena. Ce se întâmplase?

În ultima decadă a lunii decembrie, organele de contraspionaj ale S.D.-ului din Ungaria capturaseră într-o casă din Budapesta un periculos spion român, bănuit a fi şeful unui grup de spionaj din capitala maghiară. Ancheta germană, aşa cum mi s-a explicat la Viena, nu avansase prea mult. Cercetările S.D.-ului izbutiseră să stabilească doar atât: spionul, în ciuda legitimaţiei sale maghiare – Janós Gerö – era român. O dată cu arestarea spionului, agenţii S.D.-ului au confiscat şi un aparat de radio emisie-recepţie. N-au izbutit însă să dea şi de codul transmisiilor. Arestatul, netăgăduind nici o clipă că a făcut spionaj în favoarea ţării sale, a refuzat cu încăpăţânare să divulge numele celor din reţea, să dea detalii cu privire la informaţiile culese în ultima vreme şi transmise Bucureştiului. S.D.-ul îşi pierduse răbdarea, avea toate motivele să şi-o piardă. Trupele ruseşti şi române înaintau prin pusta maghiară şi se apropiau de Budapesta. Cu toate acestea, nu voiau să-l lichideze pe spion înainte de a fi făcut totul pentru a smulge din gura lui anumite informaţii. Aşa a ajuns S.D.-ul să solicite sprijinul serviciului condus de Borobosu.

Nemţii ceruseră un legionar fanatic, verificat, apt să se dăruiască cauzei legionar-hitleriste, iar Sima mă indicase pe mine.

Încă în acea zi – discuţia cu Borobosu avusese loc de dimineaţă – un biplan german, zburând la joasă înălţime, m-a transportat pe un aerodrom militar improvizat într-o pădurice la 18-20 kilometri de Budapesta. De acolo, cu o maşină, am ajuns în capitala maghiară, mai exact, într-un cartier din Buda. Nu mai ţin minte denumirea cartierului, dar acolo, într-o clădire cu două etaje, solidă ca o cetate şi tot ca o cetate împrejmuită cu un zid înalt, îşi instalase S.D.-ul din Ungaria sediul.

De cum am sosit, am şi fost introdus în cabinetul Obergruppenführer-ului SS Rage. Acesta m-a primit cu cordialitate, m-a asigurat că din aprecierile lui Horia Sima îşi făcuse o impresie foarte bună despre mine ca legionar, într-un cuvânt, socotea că eram omul de care aveau nevoie.

Ce mi se cerea? Să intru imediat în pielea unui aviator român doborât deasupra Budapestei şi care, izbutind să se salveze cu paraşuta, a căzut din nenorocire în mâinile inamicului. În vederea interpretării rolului, organele S.D.-ului îmi pregătiseră recuzita – de la legitimaţia şi indicativul unităţii militare, până la uniforma ruptă şi arsă pe alocuri. Acţiunea era pentru mine inedită şi asta mă exalta... Nu exagerez mărturisindu-vă că, după lămuririle de rigoare, m-am simţit ca un taur aţâţat înainte de a intra în arenă. Învrednicit cu identitatea aviatorului, urma să fiu „azvârlit” în temniţa unde zăcea de mai multe zile Janós Gerö. La prima vedere, misiunea părea destul de simplă: să câştig încrederea spionului român şi astfel să-l fac să vorbească, să se destăinuie. SS-istul Rage îşi punea în mine mari speranţe, căci, susţinea el, în patru-cinci zile inamicul o să ajungă la porţile Budapestei, iar el voia să fie sigur că reţeaua lui Janós fusese lichidată. În felul ăsta, în nici 24 de ore am devenit locotenentul Miron Iliaş, din escadrila a II-a a Grupului 9 vânătoare. Pilotasem un I.A.R.- 80 cu baza pe aerodromul de la Szölnok. Căsătorit, tată al unui băieţaş de doi anişori. Toate aceste date trebuia să le integrez într-un joc bine conceput de Rage: eram un tip mândru, irascibil, nu înţelegeam de ce fusesem azvârlit într-o celulă cu un civil... un civil pe care, bineînţeles, îl suspectam ca agent al nemţilor, pus să mă tragă de limbă. În consecinţă, mă manifestam violent şi ceream „inamicului” să mi se aplice regimul prizonierilor de război. Da, Obergruppenführer-ul SS Rage crease o legendă perfidă. Perfidă o găsisem şi atunci, dar n-aş fi sincer până la capăt, în spovedania mea, dacă nu aş recunoaşte că aspectul perfid al misiunii mă lăsa complet indiferent. Socoteam şi misiunea asta la fel ca celelalte – aveam să ucid, însă altfel, cu alte mijloace, mai subtile.

Într-o după-amiază, eu am fost „azvârlit” în celula lui „Janós”, la ultimul subsol al clădirii (avea două subsoluri). Toate zgomotele de la suprafaţă dispăruseră brusc. Un SS-ist a deschis uşa de fier a celulei şi m-a îmbrâncit în „arena” luminată de un bec chior. Am „căzut” într-un ungher, pe un braţ de paie împuţite. De acolo, l-am văzut pe celălalt. Zăcea în colţul opus, pe un „pat” de paie. După ce a auzit paşii temnicerilor depărtându-se, s-a ridicat în capul oaselor şi s-a uitat la mine. Faţa era complet tumefiată, o pojghiţă de sânge închegat îi acoperea aproape tot obrazul drept. Ne-am studiat o vreme în tăcere. Într-un târziu, m-a întrebat în româneşte cine sunt. „Ce-i treaba ta?” m-am răstit eu şi, ridicându-mă în picioare, m-am repezit în uşa celulei şi am început să bat cu pumnii în ea, urlând cât mă ţinea gura: „Nemernicilor! Sunt aviator!... Sunt prizonier de război!” Am urlat cât am urlat, cu disperare. „Revolta” mea însă îi lăsa indiferenţi pe cei care mă „închiseseră”. În schimb, l-am auzit pe spion vorbindu-mi încet: „Potoleşte-te, aviatorule, potoleşte-te!... Ştii unde ai nimerit?” „Nu mă interesează!” l-am repezit eu cu duşmănie. Spionul nu s-a lăsat intimidat de tonul meu şi a continuat: „Mai bine cruţă-ţi

puterile... O să-ţi prindă bine... S-ar putea ca în câteva zile Budapesta să cadă şi atunci să te întorci la unitate". Nu i-am răspuns, căci voiam ca prin „tăcerea" mea îndărătnică să-i dau de înţeles că mă delimitam de soarta lui de civil. Eram doar „ofiţer" şi, conform legilor internaţionale ale războiului, mi se cuvenea un „alt regim". O vreme între noi s-a aşternut o tăcere grea, potrivnică. A mai încercat după vreun ceas-două, să-mi vorbească. L-am repezit din nou cu vorbe de ocară: „Ai fi şi tu unul din ăia pus să mă iscodească... Îi cunosc eu pe nemţi, ştiu de ce sunt în stare..." Cuvintele mi-au fost însoţite de o reacţie „violentă". M-am repezit iarăşi în uşă ţipând, am bătut cu pumnii în ea, revendicând un drept al „prizonierilor de război". Celălalt m-a lăsat să-mi „fac de cap", „să-mi descarc sufletul". „Ostenit", am revenit „deznădăjduit" la paiele mele. Îmi urmărea fiece mişcare. Abia după ce m-a văzut ceva mai potolit, mi-a vorbit din nou: „Aviatorule, soarta mea e clară... Nu-mi mai fac iluzii. Voi fi scos din celulă, pus la zid şi împuşcat. E o chestie de ore, poate de zile... îi ştiu... nu mă vor cruţa... Ce-i drept, n-au nici de ce... Tu însă trebuie să faci totul ca să supravieţuieşti, să se destăinuie, aşa cum simt şi eu în aceste ultime zile, să povesteşti prin ce ai trecut".

Am stat împreună opt zile şi tot atâtea nopţi. Anul nou 1945 ne-a găsit împreună... După cum ştiţi, încă din dimineaţa zilei de 1 ianuarie 1945, trupele române şi ruseşti au început operaţia de la Budapesta... (...) Se înţelege, nu şi-a deschis sufletul dintr-odată. Omul simţea însă nevoia să se destăinuie, aşa cum simt şi eu în aceste ultime zile ale existenţei mele... Curând ne-am „apropiat" şi aşa am aflat că, în realitate, îl chema Radu Doinaş, că era maior, ofiţer al Biroului 2, cu indicativul «B-39», că timp de o lună şi jumătate a acţionat la Budapesta, transmiţând informaţii preţioase trupelor române în ofensivă. Am reţinut tot sau aproape tot ce maiorul Doinaş mi-a povestit. Din păcate, boala mea a evoluat rapid, iar eu n-am mai avut nici timp, nici putere să-mi duc manuscrisul până la capăt... Aş vrea însă să vă încredinţez că, în paginile mele, n-am exagerat cu nimic, ci m-am străduit chiar, în ciuda unei literaturizări evidente, să mă menţin cu stricteţe în limitele adevărului (...)

Conform planului lui Rage, Radu Doinaş era scos la interogatoriu. Imediat după scoaterea lui din celulă, veneau să mă ia şi pe mine. Iar în celulă mă întorceam înaintea maiorului, aşa încât de fiecare dată el mă găsea ghemuit în ungherul meu, pe paie... În felul acesta, comunicam cu Rage, îl puneam la curent cu datele pe care «B-39» mi le dezvăluia, primeam instrucţiuni, mă hrăneam ca lumea. Îmi aduc aminte că o ultimă indicaţie a lui Rage, înainte ca agentul «B-39» să fie scos din celulă şi pus la zid, a fost asta: „Caută să afli dacă s-a întâlnit la Budapesta cu căpitanul Hans Linke şi dacă acesta i-a furnizat informaţii cu privire la contraofensiva ce o pregătea armata germană". Se pare că Doinaş îi cunoştea pe Linke încă din România. Reîntors în celulă, l-am adus pe Doinaş în situaţia de a-mi împărtăşi relaţiile sale cu Linke... Într-adevăr, Linke îi furnizase lui Doinaş informaţii preţioase şi urma să fie arestat. Dar spre norocul său, în timpul luptelor de stradă din Budapesta, un proiectil i-a lovit în plin maşina, omorându-l.

Asta a fost ultima mea discuţie cu maiorul Radu Doinaş. Ori de câte ori era scos din celulă, maiorul era convins că nu o să se mai întoarcă şi îşi lua rămas bun de la mine. Mă ruga să fac totul ca să scap cu bine, să supravieţuiesc războiului, iar când mă voi întoarce în ţară să mă prezint la Secţia a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei Române şi să povestesc deznodământul agentului «B-39». Îi făgăduiam cu cinism că o să fac tot ce depinde de mine ca să rămân în viaţă. Precum vedeţi, m-am ţinut de cuvânt, „am făcut tot ce a depins de mine". În ziua aceea de 4 ianuarie 1945, ştiam de la Obergruppenführer-ul SS Rage că spionul Radu Doinaş nu

o să se mai întoarcă în celulă... Bătuse şi pentru mine ceasul de a-mi relua vechea identitate (...)”

PARTEA A TREIA

Manuscrisul lui O.V.

I. Berlin – 1939

Scriitorul Corneliu Cara către cititori:
a) Manuscrisul lui Ovidiu Vanghele, în forma sa iniţială, nu întrunea condiţiile publicării. De aceea autorul s-a văzut nevoit a-l aduce la o formulă literară acceptabilă. Acest travaliu deloc simplu, a respectat întru totul dorinţa lui O.V. de a lăsa adevărul să ajungă la lumina zilei. De asemenea, se mai atrage atenţia cititorilor că autorul a lăsat în forma lor nudă comentariile lui O.V. cuprinse între paranteze.
b) Documentele, rapoartele etc... etc... pe care cititorii le vor întâlni în această parte a cărţii, nu sunt rezultatul unor cercetări de arhivă. Ele au fost însă reconstituite din memorie cu sprijinul direct al generalului în rezervă Ştefan Belcea, pe atunci colonel în cadrul Secţiei a II-a a Marelui Stat Major, şi al colaboratorului acestuia, colonelul în rezervă Constantin Doinaş.

1

NU ŞTIU, AVIATORULE, CE AM, CE-I CU MINE!...

Simt nevoia să vorbesc... să povestesc... O fi de vină ceasul morţii care se apropie, ce zici? Da, da, cu siguranţă că ceasul morţii e de vină! Ţie n-o să-ţi facă nimic... o să vezi... Eşti doar prizonier de război. O să scapi! Trebuie! E şi dorinţa mea. Pe mine mă vor pune la zid şi mă vor împuşca. Tu însă, aviatorule, o să scapi – trebuie – şi într-o bună zi o să ajungi şi acasă, în ţară... Acasă!... În ţară! Iată cuvinte pe care le preţuim cu adevărat numai când viaţa, prin forţa destinului, ne poartă printre străini, departe de meleagurile natale...

Ce bine când există cineva care te ascultă! Nu mă cunoşti, nu te cunosc! Soarta însă ne-a aruncat pe amândoi în aceeaşi celulă. Tu eşti aviator, armă de elită! Tare aş vrea să nu crezi despre mine că sunt un aventurier. Am acceptat să devin ofiţer de informaţii – sunt maior, ştii? – nu din spirit de aventură... deşi a trăi singur printre duşmani şi a te îndeletnici cu spionajul e o aventură, şi încă una foarte dramatică. Fiecărui bărbat îi este dat să treacă prin şcoala armelor. Aş fi putut foarte bine să devin ofiţer de artilerie sau de infanterie. Sau, ca şi tine, aviator. De ce nu? Mie însă Marele Stat Major mi-a rezervat o altă specialitate. Deşi – ce mai, de ce nu ţi-aş spune? – n-am dorit niciodată să îmbrăţişez cariera armelor. Vocaţia mea de totdeauna a fost una strict civilă: scrisul, ziaristica... Şi chiar am fost ziarist, şi încă

unul bine cotat. Cine citea ziarul „Universul” întâlnea de trei ori pe săptămână numele meu Radu Doinaş – comentator de politică externă. Nu ştiu dacă numele îţi spune ceva, nici n-are prea multă importanţă...

(Nu, nu a aşteptat răspunsul meu. Numele lui nu-mi era străin... Tatăl meu era un cititor devotat al „Universului”. Din gura lui, am auzit rostit întâia oară numele ziaristului Radu Doinaş. Şi ca legionar auzisem de dânsul. La un moment dat se bucura în mişcare de un mare prestigiu, căci trecea drept un ziarist filohitlerist. O.V.)

... Ce este bizar, dar nu şi inexplicabil, aviatorule, e că am practicat o ziaristică contrară concepţiilor mele politice şi am practicat-o bine şi cu succes. E absurd, nu-i aşa? Am practicat-o însă din ordin... Puţini cunosc acest adevăr. Asta a şi fost prima misiune ce mi-a încredinţat-o Biroul 2 al Armatei – să mă lansez în presă ca un mare admirator al lui Hitler, al celui de-al III-lea Reich. Hm! Acum, când de pe ultima treaptă a existenţei mele – căci sunt sigur că voi fi pus la zid şi împuşcat – privesc în urmă, îmi dau seama că am trăit puţin, dar tumultuos, şi că n-am greşit acceptând propunerea Biroului 2.

Să mă întorc însă la ceea ce doresc de fapt să-ţi spun. Tu, aviatorule, te înălţai mereu, zburai mereu, ai cunoscut astfel nu numai frumuseţea zborului, ci şi intensitatea dramatică a luptelor aeriene. Sunt însă convins că ori de câte ori, după incursiunile tale aeriene, te întorceai la bază şi, coborând din carlingă, atingeai cu talpa piciorului pământul... pământul ţării... te încerca o adâncă bucurie. Oricât de grele îţi erau misiunile, te întorceai de fiecare dată la ai tăi... Nu-i aşa?...

(Dădeam mecanic din cap. Mă lua într-adevăr aviator. Ce ciudat! A trăit printre străini, a înfruntat duşmani din umbră, şi ce repede şi uşor a crezut în falsa mea identitate! Iar eu zburasem, pentru prima oară atunci, cu acel biplan hitlerist, care m-a adus la Budapesta ca să-l trag de limbă!)

... Mie însă, ca ofiţer de informaţii, mi-a fost dat să mă învârtesc printre străini... să mă dedublez... să-i conving pe cei din jur că Radu Doinaş e un pronazist. Tu, după o oră sau două de zbor, te întorceai la bază, la ai tăi... Eu însă nu aveam la cine să mă întorc, respiram fără contenire un aer străin, nociv. Să gândeşti una şi să faci alta! Să fii un adversar feroce al lui Hitler şi al ideologiei sale şi să fii obligat să-l lauzi, să demonstrezi cititorilor tăi temeinicia unor teze aberante! Să le lauzi nu oricum, ci aşa încât nici o clipă să nu fii suspectat de oportunism! Ehei, aviatorule, de câte ori n-am tânjit chinuit de durerea să mă întorc la bază!

Ascultă, unde te aflai tu în octombrie 1939? Ce întrebare stupidă! Păi unde? La Flotilă, desigur.

(Mă aflam la Berlin, unde, după asasinarea lui Armand Călinescu, mă refugiasem împreună cu alţi legionari. De noi se ocupa Gestapoul, gazda noastră. Aveam în buzunar un paşaport tip „Reichdeutsch Imigrantenpass” cu litera I, scrisă cu cerneală roşie înaintea numelui, ca semn de recunoaştere a legionarilor. Locuiam la un cămin rezervat de Gestapo în cartierul „Charlotlenburg”. Aveam însă şi un alt loc de întâlnire, mai vesel, la restaurantul „Capri” de pe Spichern Strasse nr. 23. Aici îmi omoram vremea în octombrie 1939. O.V.)

... Dacă îţi aminteşti, nemţii au început războiul la 1 septembrie, prin invadarea Poloniei. A fost un război fulger câştigat de Hitler în nici trei săptămâni. Cam pe atunci am fost şi eu solicitat să „intru în foc”. Îmi amintesc de parcă ieri s-ar fi petrecut evenimentul. Eram acasă – am o vilă în Cotroceni moştenită de la părinţi – retras în biroul meu şi băteam la maşină articolul curent pentru „Universul”.

Lăudam victoriile Germaniei, apăram ideea spaţiului vital, îndemnam la tot felul de alianţe cu cel de-al III-lea Reich. Telefonul m-a întrerupt din lucru. La aparat era generalul Petrescu, pe atunci şeful Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major al Armatei. Bietul om! Fie-i ţărâna uşoară!

În seara acelei zile, generalul m-a invitat la el să cinăm împreună. Locuia la Şosea, pe Aviator Zorileanu. L-am asigurat că voi onora invitaţia. Era, aviatorule, o invitaţie ce o aşteptam de multă vreme şi nu o dată m-am întrebat când şi cum îmi va fi formulată. Mi-o imaginam dificilă, învăluită în mister. Când colo, ca să mă vadă, generalul alesese forma cea mai simplă.

Mi-am scris articolul, am trecut pe la redacţia din Brezoianu şi l-am lăsat secretarului de redacţie. De obicei, circulam cu maşina: un *Fiat* albastru tip 1938. Era nou-nouţ, decapotabil. Dar în ziua aceea am lăsat maşina în garaj şi am mers pe jos. Am trecut pe la „Capşa” şi m-am oprit la masa unor ziarişti care-mi căutau nu numai prietenia, ci şi buzunarul. În raport cu colegii mei de breaslă, situaţia mea materială era excelentă. Eram considerat un rentier. Şi chiar aşa era. După moartea prematură a părinţilor mei, am rămas unicul moştenitor al unei averi nu prea mari, pe care însă un unchi, fratele mamei, devenit tutore, a ştiut cum s-o gospodărească. Datorită lui, am ajuns să deţin pachete de acţiuni la întreprinderi sigure şi în necontenită prosperitate. La „Danubia”, la „Mica” la „U.D.R.”. Rentele îmi intrau de la sine în buzunar. Unde mai pui că Stelian Popescu, în ciuda refuzului meu categoric, îmi onora articolele cu sume grase. De bani, nu duceam lipsă. A, să nu crezi cumva că eram un risipitor! Nu!

La cei 32 de ani ai mei de atunci eram holtei. Îmi plăcea să călătoresc, să mă îmbrac elegant. Studiile mi le făcusem în străinătate. În societatea bucureşteană treceam drept un tip modern, femeile mă căutau... Totuşi nu eram un destrăbălat sau o mână spartă. În general, în ultimii zece ani, mă mişcam în cadrul unei scheme al cărei reper fusese stabilit de Biroul II. La „Capşa” mă opream zilnic, mă atrăgea boema localului; mă întâlneam cu ziarişti, scriitori, pictori celebri. Boema de la „Capşa”! Acum, când zac în temniţă, pe paiele astea putrede, unde nu pătrunde fir din lumina zilei, amintirea „Capşei” mă mângâie, îmi ţine de urât, mă îmbărbătează chiar. Când de fapt ar trebui să mă deprime şi mai mult, căci tare sunt deprimat...

M-am înfăţişat generalului seara, la ora ce mi-a fost stabilită. Uşa mi-a deschis-o chiar el. Pesemne că îşi expediase ordonanţa. M-a luat prieteneşte de braţ şi m-a condus în biroul lui ticsit de cărţi de specialitate. Hainele civile nu-i veneau niciodată prea bine. M-a împins într-un fotoliu, apoi s-a aşezat şi el în faţa mea, picior peste picior. Câteva minute m-a cercetat cu o insistenţă evidentă. Nu era un bărbat frumos: avea o faţă prelungă, ascuţită, cu un nas subţire, coroiat, cu nările dilatate ca într-o necontenită adulmecare. În ciuda chipului aspru, mişcările îi erau domoale, blânde, parcă dirijate de o a doua fiinţă, ascunsă înăuntrul său.

Abia după ce coana Raluca, nevasta adorată şi răsfăţată de general ca în anii tinereţii, ne-a servit cafeluţele şi coniacul, el şi-a descleştat gura.

— Radule, presupui de ce te-am chemat?

— Presupun, m-am hazardat să-i răspund, ca să-mi încredinţaţi prima misiune.

— Pardon, cea de-a doua... Nu uita, Radule, că sunt şeful tău. Prima misiune a fost aceea de a te lansa în ziaristică, de a-ţi valorifica talentul, de a deveni un ziarist competent cu „vederi filogermane”.

Am râs reţinut:

— Cu vederi „naziste”... L-am studiat pe Hitler, pe Goebbels, pe Rosenberg... Ştiu „Mein Kampf” pe de rost.

— Te cred că nu ţi-a fost uşor şi că nici acum nu-ţi este... Însă cea de-a doua

misiune va fi mult mai dificilă decât prima. Radule, avem de gând să te trimitem la Berlin ca ataşat al Biroului de presă al Legaţiei...

Încremenisem. Mă uitam în ochii de un verde închis ai generalului, fără a fi în stare să scot o vorbă. Mi-a zâmbit încurajator:

— De ce n-ai merge, Radule, nu eşti tu un *ziarist filogerman,* şi încă de prestigiu? E drept, după culoarea pielii nu arăţi prea arian, sunt însă convins că blondele din Germania or să se dea în vânt după tine. A râs, apoi brusc a redevenit grav, ca şi când şi-ar fi îngăduit dintr-o dată prea multă libertate. Suntem îngrijoraţi, Radule... Evenimentele politico-militare din ultima vreme, deşi contradictorii, au o tendinţă clară – expansiunea Reichului.

— Vă înţeleg îngrijorarea.

Generalul îşi aprinse o ţigară şi, pe măsură ce vorbea şi fuma, chipul său se ascuţea, devenea tot mai aspru.

— Ehei, băiete, una e să fii îngrijorat la nivelul unui ziar şi alta la nivelul unei armate, al unei ţări. Oala politică a statului e în clocot! Armata însă trebuie să fie calmă, în afara clocotului politic, gata oricând să apere fiinţa ţării! Presimt apropierea unor evenimente sumbre... Dar nu pentru ca să discutăm presimţirile mele te-am invitat la mine. Aşa cum ţi-am mai spus, trebuie să mergi la Berlin ca *ziarist filogerman.* Ştii cine-i acolo ministru plenipotenţiar?

— Ei, cum să nu ştiu? m-am arătat eu jignit. Radu Crutzescu.

— Exact. E un filoenglez. Ribbentrop nu-l agreează. Nici ataşatul nostru militar, locotenent-colonelul Grigoriu, nu e văzut cu ochi prea buni. Mi-e că o să ni se sugereze să-l schimbăm. Ăştia de la legaţie sunt literalmente crispaţi, inhibaţi, nici din clădirea legaţiei nu mai ies. Iar eu am nevoie de informaţii, de cât mai multe informaţii. De aceea te trimit la Berlin cu un paşaport diplomatic în buzunar. Ai un nume, eşti „filohitlerist”. Am avut grijă să strecor Abwehr-ului şi S.D.-ului caracterizări cu privire la devotamentul tău faţă de Hitler. Ai înţeles?

L-am încredinţat că am priceput foarte bine totul şi că sunt gata să-mi îndeplinesc misiunea. După ce m-a ascultat, mi-a atras atenţia că legătura o voi ţine numai cu el. Precizarea asta m-a mirat, de aceea l-am întrebat:

— Deci locotenent-colonelul Ghica nu e la curent?

— Ştie doar că plecarea ta la Berlin face parte dintr-un program de instruire. Nimic mai mult.

Ca să-mi înţelegi mirarea, aviatorule, este necesar să-ţi explic că locotenent-colonelul Ghica, pe vremea aceea nu era un oarecare, ci deţinea funcţia de şef al Biroului II. În mod firesc, m-am întrebat: e oare posibil ca Ghica să nu fie la curent cu misiunea ce mi se încredinţează? În acţiunile de spionaj, situaţiile echivoce te pot doborî fără rost. Mi-am luat inima în dinţi şi am întrebat:

— Domnule general, din ce mi-aţi spus rezultă că voi fi agentul personal al dumneavoastră şi nu al Secţiei a II-a?

— Radule, te cunosc de când erai de-o şchioapă... Nu vreau să te duc de nas: da, ăsta-i adevărul! O să fii agentul meu personal. Te supără cumva?

Mă cam supăra ceva, însă nu-mi prea venea la îndemână să-i răspund. Totuşi, lucrurile se cereau lămurite.

— Tot ce doresc e să ştiu cu ce scop îmi creaţi acest statut?

— O să te lămuresc, Radule, o să te lămuresc... Căci am nevoie de acordul tău deplin. Glasul îi devenise afectuos. Nu avea copii, iar pentru mine, încă din anii copilăriei mele, nutrea o slăbiciune aparte. A sorbit zaţul de pe fundul ceşcuţei, apoi a continuat: Uite ce e, una şi cu una fac două. Eu răspund de informaţiile şi contrainformaţiile pe armată. Moruzov cu întregul său serviciu secret răspunde pe

linie de stat... De la o vreme – bagă de seamă ce-ţi spun! – lucrurile au cam început să se încurce şi încă urât de tot. Sunt în posesia unei informaţii cum că Moruzov caută să intre în contact cu Canaris. A şi avut în acest scop o întâlnire secretă cu un reprezentant al Abwehr-ului din România.

— Nu văd nimic rău în iniţiativa asta! mi-am exprimat părerea. Asemenea contacte sunt normale.

— Ar fi normale, dacă ele ar fi legale, m-a pus generalul la punct, adică dacă ar fi întreprinse cu aprobarea guvernului.

Am replicat:

— Cum, chiar aşa, din proprie iniţiativă?!

— N-o are din partea guvernului, dar o are din partea regelui, care după prăbuşirea Poloniei şi, mai ales, după asasinarea lui Armand Călinescu e mai puţin ferm decât înainte... Tu, Radule, ca să poţi să-ţi îndeplineşti misiunea, trebuie să mă înţelegi cât mai exact. Aprobarea regelui nu este sinonimă cu cea a guvernului, iar din aceste iniţiative de culise pot să rezulte situaţii grave pentru ţară. O să-ţi dau un exemplu desprins dintr-un eveniment foarte recent – Austria! Hitler a declarat nu o dată că n-are faţă de Austria pretenţii teritoriale. Cu câteva luni înainte de alipirea cu forţa a Austriei la Germania, Canaris, după tatonări de culise, a încheiat cu Serviciul de informaţii al Austriei o convenţie de colaborare. Convenţia asta, după părerea mea, a adormit vigilenţa armatei austriece. Trei luni mai târziu, armatele lui Hitler intrau în Austria ca în brânză. Ai înţeles tactica?

După o scurtă gândire, i-am spus:

— Am înţeles, desigur.

— Ceva nu-mi place, băiete... E ceva care parcă se repetă... Sigur, Hitler nu are pretenţii teritoriale faţă de România, are însă alte pretenţii – grâul şi petrolul românesc. Evident, calea Germaniei către aceste materii prime este îngreunată de politica de neutralitate a guvernului nostru. Dacă Moruzov ajunge să încheie cu Canaris o convenţie secretă de colaborare, o să se creeze impresia că Reichul are faţă de România cele mai nobile sentimente. Şi astfel, perdeaua de fum destinată să ne înşele vigilenţa va fi lansată, iar Hitler, mai devreme sau mai târziu, îşi va arăta ghearele şi va încerca să ne scoată din neutralitate.

Mi-era dat, aviatorule, să aud lucruri noi, surprinzătoare. A pleca la Berlin fără a încerca să-ţi limpezeşti gândurile ar fi fost din parte-mi un act de superficialitate. Dar mai puteai oare în viitoarea evenimentelor politice-militare de atunci să-ţi limpezeşti gândurile? I-am pus generalului, acestui om care ducea povara unei responsabilităţi naţionale, o altă întrebare:

— Cum ar putea Hitler să ne scoată din neutralitate?

Se vedea că asupra acestei probleme chibzuise mult, căci îmi răspunse imediat, fără să şovăie:

— Înaintând pe tabla de şah a politicii externe cu doi pioni. Primul pion: Horthy, expresia revizionismului maghiar. Al doilea: Horia Sima, noua căpetenie a legionarilor, cu sediul la Berlin...

(Acum, când aştern pe hârtie aceste rânduri, au trecut aproape treizeci de ani de la moartea maiorului Radu Doinaş. Văd trecutul cu ochii prezentului... Ipotezele generalului s-au dovedit a fi realiste. Atunci însă, în celula aceea din Buda, toată povestea nu avea asupră-mi nici un ecou. Aşteptam însă cu răbdare, aşa cum mi se ceruse, ca agentul «B-39» să ajungă la episodul Budapesta. O.V.).

— După ce Anglia şi Franţa au declarat război Germaniei, lui Hitler îi vine mai uşor să ia iniţiativa executării celor două mutări, a continuat generalul să-mi

demonstreze. În această nouă conjunctură, am nevoie de informaţii cu privire la intenţiile Reichului faţă de România. Orice tentativă de agresiune trebuie semnalată din vreme, pentru ca armata noastră să nu fie luată prin surprindere. Radule, am nevoie de o sursă directă. Să nu tragi de aici concluzia greşită că nu mai am încredere în sursele plantate de Biroul II în Germania... Vei intra în contact cu două dintre ele şi o să-ţi dai singur seama de valoarea lor. Îngrijorarea mea îşi are *originea aici şi nu acolo.* Nu împărtăşesc jocul lui Moruzov, chiar dacă în spatele său se află majestatea sa... O primă eroare a şi fost săvârşită: Secţiei a II-a a Marelui Stat Major nu i s-au adus la cunoştinţă tatonările lui Moruzov, deci armata este deocamdată văduvită de informaţii ce o privesc direct şi în primul rând, căci Canaris este mai curând omologul meu decât al lui Moruzov. Iar dacă Moruzov va continua să se aventureze pe calea colaborării cu Canaris în acelaşi stil – adică peste capul guvernului şi al armatei – atunci s-ar putea să se ajungă la prejudicii ireparabile.

Ascultându-l, am simţit nevoia arzătoare de a-i mai pune o întrebare:

— În eventualitatea unei agresiuni, vă gândiţi la o rezistenţă cu arma în mâna?

— Armata este hotărâtă să apere fruntariile ţării. Sunt unul care, alături de taică-tău, Dumnezeu să-l ierte, că a părăsit lumea prea de timpuriu, am luptat la Mărăşeşti. Nu cred în invincibilitatea lui Hitler. O armată agresoare, oricât ar fi ea de puternică, mai devreme sau mai târziu, devine vulnerabilă. Istoria e plină de exemple.

Timpul, aviatorule, i-a dat dreptate generalului. În toamna lui ‘39 trăiam preludiul războiului mondial. Maşina de război hitleristă repurta victorie după victorie. Invincibilitatea sa era proslăvită. A tot fost proslăvită până la Stalingrad... Suntem la începutul anului ‘45... Epilogul conflagraţiei este evident – agresorii vor fi înfrânţi în propria lor vizuină.

Toamna anului 1939! Cum s-o dau uitării?

— Te introduc în luptă, dragă Radule, mi-a comunicat generalul, pentru că eşti „virgin”, pentru că prin scrisul tău eşti unul „de-ai lor”. Cu o asemenea biografie o să-ţi fie uşor să-ţi îndeplineşti misiunea. Aşa cum ţi-am mai spus, o să intri în contact la Berlin cu două surse de bază. Mă interesează toate mişcările comandamentului german cu privire la ţara noastră, la Ungaria, în general cu privire la Balcani. Mă mai interesează orice mişcare a grupului legionar de la Berlin. Astea-s cele două obiective majore ale misiunii tale, incluse în operaţia botezată *Nibelungii.*

Discuţia cu generalul Petrescu s-a încheiat târziu. Într-o singură „şedinţă” mi-a făcut un instructaj complet. Se bizuia pe memoria mea, pe întreaga-mi fiinţă. Nu cred că l-am dezamăgit...

Aviatorule, auzi paşi? Eu da. Vin, vin din nou să ne ia... Pe care dintre noi? Parcă mai are importanţă?

(Veniseră după mine. Se făcuse ora mesei, iar Obergruppenführer-ul SS Rage nu mă lăsa la terciul ce ni se aducea în celulă. A fost şi ziua când l-am liniştit pe neamţ raportându-i: „E în regulă... Spionul şi-a dezlegat limba”. O.V.)

2

SĂ NU TE LAŞI ÎMBROBODIT, AVIATORULE! S-o ţii întruna că eşti prizonier de război. Te vor chinui cu întrebările cât te vor chinui, pe urmă o să vezi că-ţi vor satisface cererea. Cu mine e altceva. Eu sunt spion... sunt agentul «B-39», n-am cum tăgădui. Iar spionii atât în timp de pace, cât şi în timp de război sunt nişte condamnaţi. Legile sunt neîndurătoare cu noi. E un adevăr pe care întotdeauna l-am

privit în faţă, fără să şovăi. Mă întrebi cum mi-am îndeplinit misiunea la Berlin? Mi-am îndeplinit-o, aviatorule, o să-ţi povestesc... pot să-ţi povestesc, căci e un capitol închis, aproape toţi protagoniştii acelei perioade au ieşit din scena berlineză, cu excepţia, de pildă, a unuia singur - Walter Schellenberg. Ai auzit de el. E un nume cunoscut în ierarhia S.D.-ului.

La începutul lunii octombrie mă aflam la Berlin. Mai fusesem în capitala Germaniei cu vreo zece ani în urmă. De atunci şi până în toamna lui ‘39, prea multe schimbări în înfăţişarea urbanistică a oraşului nu interveniseră. Dacă în anii aceia nemţii îşi trăiau zilele cu o frenezie şi o deznădejde de spuneai că le-a bătut ceasul morţii, în 1939 trăiau beţia sobră a victoriilor-fulger. Nu prea aveau ce mânca, în schimb, erau mândri de Führerul şi armata lor, de planurile lui Hitler de a reda Germaniei demnitatea terfelită atât de ruşinos la Versailles.

Berlinul nu mi-a plăcut niciodată, şi ştiu şi de ce. Pentru prima oară nimerisem în el iarna şi-l găsisem negru, înecat în fum de cărbune... Pentru noi, bucureştenii, obişnuiţi să respirăm aer curat până şi în plină iarnă, aerul Berlinului mi s-a părut scârnav. Puţea îngrozitor, trăgeam în piept fum, iar când îmi suflam nasul, batista se înnegrea dintr-odată... Încă de la prima călătorie în Germania, am rămas cu o repulsie pe care, în 1939, trebuia cu orice preţ s-o înfrâng, s-o depăşesc.

La Berlin am sosit aureolat de numele şi de situaţia mea materială. Îmi adusesem şi *Fiat*-ul. După două zile de hotel, m-am mutat într-un apartament închiriat pe Alexanderstrasse, în plin centru comercial al capitalei, la etajul trei al unei clădiri care-mi convenea de minune, datorită unor cabinete medicale şi birouri de avocatură. Ţineam astfel seama de un sfat dat de general. Era în imobil un dute-vino fără contenire, ceea ce mi-a îngăduit şi mie să primesc vizite fără să fiu luat la ochi.

Cei de la legaţie m-au întâmpinat cu o ostilitate făţişă. Pentru ei nu eram decât un fecior de bani gata, căruia norocul îi surâdea „din oficiu” şi care, din capriciu, a aderat la doctrina celui de-al III-lea Reich. Pentru ei eram nu numai un simpatizant al lui Hitler, ci şi un simptom al unor viitoare evenimente, eram, cum s-ar zice, avangarda echipei diplomatice ce se pregătea să-i înlocuiască.

Mateş, şeful Biroului de presă al legaţiei, ziarist notoriu, a fost cu mine de-a dreptul grosolan. M-a lăsat cu mâna întinsă... M-a durut, cu atât mai mult cu cât pentru Mateş nutream o deosebită stimă şi mi-ar fi plăcut să ne împrietenim. Ataşatul militar, locotenent-colonelul Tudor Grigoriu, mort mai târziu la Stalingrad, un bărbat înalt, uscăţiv, cu picioarele crăcănate, de fost cavalerist, m-a măsurat din cap până-n picioare cu un dispreţ ucigător. Cred că a făcut un mare efort ca să nu mă scuipe în obraz. Şi când te gândeşti că din toată echipa diplomatică, el era, cu adevărat, singurul meu camarad, de armă... Însă acest adevăr îl ştia doar generalul Petrescu şi cu mine. Desigur, mai erau la legaţie şi alţii. I-aş aminti pe prim-consilierul Dumitru Firoiu, apoi pe stenodactilografa Catinca Bentoiu care, în realitate, aşa cum mă informase generalul, nu era o funcţionară oarecare, ci agenta nr. 1 a Serviciului lui Moruzov.

Doar ministrul plenipotenţiar m-a primit ceva mai cordial. Mi-a şi zâmbit chiar, un zâmbet rece, scos fără îndoială din recuzita-i diplomatică. Oricum, reprezenta o îmbărbătare. Era singurul din echipă care ocupa împreună cu doamna sa un apartament în clădirea legaţiei de pe Rauchstrasse 30. Pardon... mai locuia acolo şi intendentul Ştefan Ristea, un bărbat harnic şi energic.

(Mi-a descris o clădire şi nişte oameni care nu-mi erau cu totul necunoscuţi. În primăvara lui 1939, Horia Sima plănuise un atac asupra legaţiei, simultan cu atentatul de la Bucureşti. „Să-i

pedepsim pe plutocraţi şi pe francmasoni!” suna ordinul lui. Fusesem selectat în echipa ce urma să pătrundă în clădirea legaţiei, pentru a li se servi o lecţie celor care împiedicau apropierea României de cel de-al III-lea Reich. Nu cunosc însă motivele reale pentru care raidul de pedepsire a diplomaţilor n-a mai avut loc. O.V.)

... Ascultă, aviatorule, te-ai gândit vreodată ce înseamnă pentru un diplomat bucata aceea de clădire, de grădină numită legaţie sau consulat? Nu, desigur că nu... Ce motive ai fi avut?! Eu însă, da... Slavă Domnului, am avut motive! Pentru mine, şi numai pentru mine, legaţia nu era decât o părticică din pământul viu al ţării. Ei bine, deasupra acestei palme de pământ se adunaseră de-acum nori negri, prevestindu-i pe cei ce aveau să se abată un an mai târziu asupra ţării noastre. Toată formaţia diplomatică de la Berlin era antihitleristă. Şi pentru că Anglia şi Franţa declaraseră război Reichului, simpatiile lor se îndreptau, fireşte, către aliaţii occidentali. Îţi povestesc toate astea ca să înţelegi în ce situaţie dificilă nimerisem. De-ai şti cât îmi era de greu să îndur privirile lor acuzatoare! Iar eu, în numele misiunii mele, trebuia să umblu cu capul sus, semeţ, să-mi afişez aroganţa sau să-mi exprim cu glas tare „vederile politice”, admiraţia necondiţionată faţă de politica „purificatoare” a celui de-al III-lea Reich, să-mi scriu articolele pe care „Universul” mi le publica fără să-mi schimbe un cuvânt. Pe bună dreptate, colegii de legaţie mă ocoleau ca pe o oaie râioasă. Aşadar, ăsta mi-a fost „sosul” în care am „fiert”.

Să vezi acum ce mi s-a întâmplat după ce m-am mutat de la hotel în apartamentul închiriat pe Alexanderstrasse. Trecuseră doar două zile de când mă mutasem; tocmai mă pregăteam să intru în contact cu cele două surse principale, când – să vezi a naibii treabă! – în cea de-a treia zi mă pomenesc cu un telefon matinal. Mă mai găseam în pat. Mă uit la ceas: opt şi jumătate... Cine să mă sune atât de dimineaţă? Ridic receptorul şi aud o voce de bărbat ce mă întreabă în româneşte: „Domnul Doinaş? Ziaristul?” „Da, eu!” răspund cuprins, nu ştiu de ce, de o bucurie spontană. „Deci dumneata eşti! exclamă celălalt radios. În sfârşit, am dat de dumneata!... Ascultă, domnule Doinaş, suntem de părere că ai face bine să-ţi zbori creierii.” Nu sunt omul să-mi pierd cumpătul cu una, cu două... Ar fi fost o prostie să-i trântesc necunoscutului receptorul în nas. Am acceptat dialogul. Îl întreb: „Şi de ce, mă rog frumos, să-mi zbor creierii?” Îmi răspunde: „Pentru că nu eşti altceva decât un trădător de ţară... Auzi? *Un trădător de ţară!* Iar dacă n-o să-ţi zbori singur creierii, am s-o fac eu cu arma mea!” Şi ţac! îmi închide telefonul. Ca să fiu sincer, întâmplarea nu m-a afectat, dar nici indiferent nu m-a lăsat. Ameninţările au început să se repete. În fiecare dimineaţă, la aceeaşi oră, telefonul suna, iar acelaşi individ rostea mecanic aceleaşi cuvinte. Cel mai uşor mi-ar fi fost să-l dau dracului şi să nu ridic receptorul. Uite însă că nu puteam proceda aşa. Aveam motive temeinice să ridic receptorul şi să ascult cu auzul încordat ameninţarea. Cine era necunoscutul? De unde se ivise? Trebuia să-l iau sau nu în serios? Din pricina lui şi a ameninţărilor zilnice, întârziam să intru în contact cu cele două surse. Tot ascultând glasul duşmanului meu, încercam să-l reţin. Fireşte, bănuielile mele s-au îndreptat către colegii de legaţie, şi, în consecinţă, m-am apucat să-i chem mai des la telefon: eram convins că urmând pista asta voi izbuti, în cele din urmă, să-mi identific vrăjmaşul. Investigaţiile au dat greş, aşa că m-am alertat, căci nu excludeam posibilitatea ca, într-o zi, un fanatic jignit de articolele mele să-mi taie calea şi să descarce în mine o duzină de gloanţe. Ar fi fost un act absurd, nu-i aşa? Epoca însă abundă în acte absurde. Pe vremea aceea, la Berlin sau în alte oraşe ale Germaniei, a te împiedica noaptea, pe o stradă oarecare, de un cadavru, fie el chiar şi al unui diplomat, devenise un fapt curent şi divers. Curând, eventualitatea unui

asemenea deznodământ tragic începuse să mă obsedeze. „Cum vine asta? Nici să nu mă ridic bine din tranşee şi gata, să mă prăbuşesc?” mă întrebam eu din ce în ce mai umilit de ideea că aş putea să mor înainte de a fi făcut vreun pas pe calea îndeplinirii misiunii. Cum să mă apăr? În ce mod? Cui să-i cer sprijinul? La urma urmei, cine era necunoscutul care, zilnic, îmi amintea la telefon cu un glas dur: „Iar dacă n-o să-ţi zbori singur creierii, am s-o fac eu, cu arma mea!”, un provocator sau un patriot?

Celor de la legaţie, bineînţeles, nu le-am suflat o vorbă. Dacă le-aş fi dezvăluit ce primejdie mă pândea, le-aş fi dăruit un subiect de amuzament. Totuşi, cu riscul de a da pe mâna autorităţilor germane un patriot român, obstacolul trebuia înlăturat. Am hotărât să acţionez. Ignorând totalmente disciplina diplomatică, m-am adresat direct doctorului Otto Dietrich, şeful Presei Reichului, cu rugămintea să-mi acorde o audienţă. N-am făcut-o cu inima împăcată, căci gândul că omul de la telefon ar putea fi un bun român nu mă părăsea nici o clipă.

Vezi, aviatorule, în ce situaţii poate nimeri uneori un ofiţer de informaţii?! Nu aveam de ales, pe celălalt talger al balanţei era misiunea „Nibelungii”. Ca să trec la îndeplinirea ei, obstacolul, de orice natură ar fi fost el, se cerea înlăturat fără ezitări. Cu toate astea, înainte de a mă adresa doctorului Otto Dietrich cu rugămintea de a mă ocroti, am mai analizat o dată ameninţările necunoscutului. Mă chema la aceeaşi oră, rostea ca un automat aceleaşi cuvinte. De ce, afurisitul, nu ieşea cu nici un chip din şablon? Mi-am propus să încerc să-l încurc, poate-poate va ieşi din schemă! Într-o dimineaţă, după ce şi-a încheiat ameninţarea accentuând cuvintele: „... am s-o fac eu cu arma mea”, am reacţionat altfel decât în convorbirile precedente. I-am spus: „Ascultă, oricine ai fi tu, gata, ajunge, am intrat în a opta zi... Nu ţi-e teamă că am să cer sprijinul autorităţilor germane?” Replica mea, aviatorule, l-a zăpăcit, n-a ştiut ce să-mi răspundă şi mi-a închis telefonul în nas. Reacţia duşmanului din umbră m-a surprins. În ziua aceea am fost foarte prudent: mi-a fost teamă ca nu cumva contraatacul dat de mine să grăbească propriul meu deznodământ. Ziua însă s-a scurs liniştită, fără probleme... Nimeni n-a atentat la viaţa mea. În dimineaţa următoare, exact la ora 8.30, telefonul sună din nou. Ridic receptorul. Necunoscutul îşi cântă partitura, iar eu, ca şi în ajun, îi opun aceeaşi replică: „Nu ţi-e teamă că o să cer sprijinul autorităţilor germane?” De data asta, surpriză! Închipuieşte-ţi, tipul îmi răspunde, şi încă cu impertinenţă: „De ce mi-ar fi teamă, mă? Ştiu că eşti în graţiile autorităţilor germane, da’ uite că nu-mi pierd speranţa că o să te aduc în situaţia să-ţi zbori singur creierii.” A închis aparatul. Din momentul ăsta, mi-am spus, oricare vor fi consecinţele, trebuie să acţionez fără să şovăi. De ce? Pentru că din una în alta ajunsesem la concluzia că mă aflu în faţa unei provocări regizate chiar de autorităţile germane. Am dedus asta din însăşi conduita necunoscutului. Tipul de la telefon fusese instruit să debiteze o ameninţare-şablon. În clipa în care l-am scos din şablon, s-a zăpăcit şi a preferat să curme convorbirea, probabil ca să-şi întrebe stăpânii cum să procedeze în continuare. Asta, de fapt l-a trădat. Mai departe, am acţionat aşa cum mi-am propus: la 9.30 am telefonat la cabinetul doctorului Otto Dietrich – odată şi odată tot trebuia să mă prezint într-o vizită protocolară! Mi s-a dat imediat legătura cu *Herr Doktor.* Politeţea lui Dietrich m-a flatat. Închipuieşte-ţi că l-am auzit scuzându-se că, furat de vîltoarea evenimentelor, nu a găsit timpul necesar să mă invite la Departamentul presei... Ce mai, din gură îi ieşeau numai cuvinte roz-bombon. În ce limbă am conversat? În germană, aviatorule... Ştiu germana la perfecţie, ca dealtfel şi engleza, şi franceza. Mi-a fixat audienţă tot în aceeaşi zi, la ora 12.

Punctualitatea nemţilor e proverbială. M-am străduit deci că la ora douăsprezece

fără cinci să fiu la Ministerul de Externe, în anticamera cabinetului lui Dietrich. După o aşteptare de cinci minute, *Herr Doktor* în persoană mi-a ieşit în întâmpinare, invitându-mă în somptuosul său cabinet. Îl cunoşteam din fotografii şi din jurnalele de actualităţi. Îi reţinusem chipul durduliu, cu obraji bucălaţi, cu un pince-nez sever. Era un bărbat de statura mea, cu umerii la fel de largi ca ai mei, dar parcă fără vârstă din pricina feţei spânatece. Avea un păr blond, rar, pieptănat „a la Hitler”. Prin lentilele pince-nez-ului ochii îi păreau de un verde spălăcit. A ţinut să se scuze încă o dată că întâlnirea se producea după atâtea zile de la sosirea mea la Berlin. Ne-am aşezat pe o canapea în dreptul unei măsuţe dreptunghiulare. „Nu ştiu de ce, judecând după articolele dumneavoastră, mi-a mărturisit el pe un ton cordial, îmi închipuiam că sunteţi mult mai în vârstă!... Posedaţi o gândire politică foarte matură.” L-am încredinţat că atunci când o asemenea apreciere vine din partea şefului Presei Reichului, am toate motivele să mă simt măgulit.

N-are rost, aviatorule, să-ţi povestesc, de la un cap la altul, convorbirea mea cu doctorul Dietrich. Vorbărie goală, diplomatică. Deodată l-am auzit spunând:

— Faptul că audienţa de faţă n-a fost cerută prin legaţie, îmi sugerează existenţa unor divergenţe între dumneavoastră şi domnul Mateş...

A aşteptat să-i confirm presupunerile. I le-am confirmat, căci poziţia mea politică „opusă” poziţiei lui Mateş nu reprezenta un secret. Când am trecut la obiectul real al audienţei, doctorul Dietrich s-a revoltat.

— Cum?! De necrezut! Să se petreacă aşa ceva la Berlin, cu un ziarist ca dumneavoastră, prieten devotat al Reichului?

S-a ridicat şi s-a îndreptat spre imensa-i masă de lucru. M-am ridicat şi eu. Şi-a notat adresa, numărul meu de telefon.

— Sunt de-a dreptul consternat, domnule Doinaş! De ce n-aţi venit de la bun început la mine? Cum aţi rezistat atâtea zile teroarei? Mein Gott!

Desigur, i-am oferit o explicaţie, poate puerilă, totuşi i-am oferit-o.

— La început, am crezut că sunt victima unei farse... Şi apoi, până în prezent n-am mai cunoscut o investitură diplomatică.

Ne-am aşezat înapoi pe canapea.

— Sincer vorbind, m-am bucurat, domnule Doinaş, aflând că aţi fost acreditat la Berlin, preciză el din nou. V-o spun deschis, domnul ministru Ribbentrop este nemulţumit de conservatorismul actualei echipe diplomatice. Iar eu, la rându-mi, nu pot să fiu satisfăcut de poziţia inactivă a Biroului de presă condus de Mateş. Ce folos că domnul Mateş se numără printre ziariştii buni din România dacă nu are simţul istoriei? Dacă nu mă înşel, chiar dumneavoastră aţi scris într-un articol că Tratatul de la Versailles a îmbătrânit mai curând decât se aşteptau autorii lui. Aşa e! Imperiul britanic a îmbătrânit şi el şi încearcă să ne silească să-i acceptăm ticurile. Ei bine, noi, nemţii de astăzi, nu suntem dispuşi să le acceptăm...

Stăpânea arta elocinţei, îşi modela frumos frazele, imprima ideilor ce le exprima rezonanţa dorită. Revenind la raporturile existente cu legaţia noastră, conchise:

— Dragoste cu sila nu se poate face. În Europa, Führerul nostru creează o nouă ordine... ea cere celorlalte state europene oameni noi, apţi să înţeleagă ritmul politicii Führerului...

Nu mi-a făcut plăcere să-l ascult, căci eram obligat să-i dovedesc că, ascultându-l, „strălucesc” de plăcere, şi desigur am „strălucit” atât cât a fost necesar. La despărţire, mi-a promis încă o dată că o să întreprindă totul, şi cât mai urgent posibil, ca să mă scape de povara terorizării de la telefon. Totodată, mi-a cerut îngăduinţa ca peste trei-patru zile să mă deranjeze cu un telefon, căci ar dori să continue convorbirea începută în condiţii atât de neobişnuite. I-am exprimat şi eu

satisfacţia de a-l fi cunoscut. Pentru mine, aviatorule, întâlnirea cu Otto Dietrich a însemnat realmente primul pas în activitatea mea de spionaj. Nu m-am îndoit nici o clipă că ziaristica mă făcuse cunoscut în Germania, dar nu într-atât... Simpatia arătată de Dietrich, precum şi aprecierile sale erau de bun augur.

Se înţelege de la sine că în ziua următoare, la ora 8,30, am aşteptat cu îndreptăţită nerăbdare să sune telefonul. Presupunând că numărul fusese pus sub ascultare, îmi propusesem să-l ţin pe necunoscut cât mai mult de vorbă. Ei bine, ca şi în alte dăţi, telefonul a sunat la 8,30 numai că, de data asta, la celălalt capăt al firului am recunoscut glasul lui Dietrich. După o scurtă introducere protocolară, mi-a adus la cunoştinţă următoarele:

— Domnule Doinaş, mi-am îngăduit să vă chem eu la 8,30... Dacă v-am dat emoţii, îmi cer scuze. Aş vrea să vă comunic o veste bună. Ieri, după ce aţi plecat de la mine, am semnalat organelor de resort reclamaţia dumneavoastră. După câteva ceasuri, am primit în această chestiune un raport scurt. Vă pot declara oficial că n-o să mai fiţi deranjat. Individul care vă teroriza la telefon a fost imobilizat. El se găsea de mai multă vreme sub urmărire. Nu sunteţi singurul prieten al Reichului căruia i-a fost dat să asculte la telefon ameninţări atât de obraznice... Individul s-a dovedit a fi un periculos agent britanic şi iniţiase un plan diabolic – ca într-o singură zi, la ore diferite, să împuşte trei diplomaţi, prieteni ai Germaniei...

M-am surprins exclamând:

— Vă rămân profund recunoscător, domnule doctor!

Abia după ce am pus receptorul în furcă şi am început să reflectez metodic la cele petrecute, m-am convins că într-adevăr fusesem victima unei stratageme de care Herr doctor Otto Dietrich nu era străin... O stratagemă, în linii mari, cu trei obiective: 1. Să se constate de către aşa-numitele organe de resort cum voi reacţiona la ameninţările cu moartea proferate de un român „patriot” care-mi lipea eticheta de trădător de ţară pe activitatea mea „pronazistă”. 2. Ameninţările să mă aducă într-o situaţie limită, obligându-mă să iniţiez ceva, să redactez o reclamaţie, pe care apoi s-o depun... pe biroul şefului Presei din cel de-al III-lea Reich. 3. Primind reclamaţia, Otto Dietrich să se ocupe personal de „rezolvarea” cât mai operativă a cazului după care, reclamantul va exclama aşa cum am exclamat şi eu: „Vă rămân profund recunoscător, domnule doctor!” Şi cum să nu rămâi recunoscător cuiva care te-a salvat de la moarte? Reacţionând prompt, dr. Otto Dietrich făcuse dovada prieteniei sale şi prin fapte, nu numai prin vorbe. Într-un cuvânt, devenise „salvatorul” meu, iar faţă de un salvator rămâi întotdeauna recunoscător şi îndatorat. Ce să-i faci, aviatorule, când intri în horă n-ai încotro, trebuie să joci. Ştiam că de acum încolo, dr. Otto Dietrich va aştepta să-mi manifest recunoştinţa. Mi-am „manifestat-o”. Cât am stat la Berlin, n-am lăsat să-mi scape nici un prilej pentru a-mi manifesta „recunoştinţa”.

II. Nibelungii

1

CÂT SĂ FIE CEASUL, AVIATORULE! O fi ziuă, o fi noapte? Îţi dai seama? Deasupra noastră e război. Se desfăşoară din plin. Al şaselea an de război! Nu mă îndoiesc nici o clipă că e şi ultimul. Cel de-al III-lea Reich a intrat în comă.

Dacă mi-am îndeplinit misiunea? Las răspunsul în seama istoriei. Dacă printre atâţia militari români morţi sau dispăruţi fără urmă, viitorii istorici vor desluşi şi numele meu, cu atât mai bine!

Dacă-mi pare rău că voi muri? Ei fir-ar să fie de treabă! Cum să nu-mi pară rău? Spioni fără suflet sau cu suflet de piatră întâlneşti numai în filme. E adevărat, n-am fost ceea ce se numeşte un spion profesionist. Am acceptat misiunea din considerente strict patriotice.

În general, să trăieşti printre străini multă vreme nu-i prea uşor. Dar să trăieşti printre străini care se pregătesc să-ţi mutileze ţara sau să ţi-o invadeze, este infinit mai greu. Mă mişcăm printre duşmani şi misiunea mea mă obliga nu numai să le zâmbesc prieteneşte, ci şi să-i proslăvesc în tot felul de articole. Colegii de legaţie mă considerau şi mă tratau ca pe un vândut. Îţi dai seama, aviatorule, nu aveam cu cine să schimb o vorbă, aşa de la suflet la suflet. În schimb, dincolo de legaţie, în sferele înalte ale autorităţilor germane, fusesem decretat marele prieten al naţional-socialismului. Iar în inima mea mocneau dispreţul şi ura; purtam însă masca filohitleristului precum Isus crucea. Spre fericirea mea lăuntrică, n-am avut prea mult timp ca să mă înduioşez de propriile-mi suferinţe. Îmi amintesc că după ce dr. Otto Dietrich m-a „scăpat de la moarte”, am trecut imediat la acţiune. Din pricina neprevăzutului obstacol, pierdusem zile preţioase. În cadrul misiunii *Nibelungii,* urma să stabilesc un contact cu una din sursele principale ale grupului meu, al cărui indicativ era *Tristan.* La începutul lunii octombrie, conform instructajului, m-am prezentat cu trei cămăşi la curăţătoria chimică „Lebăda albă” din Piaţa Wittenberg. Funcţionara, o femeie în halat alb, între două vârste, m-a întâmpinat cu amabilitate. Nici un alt client nu era înaintea mea. Am pus pachetul pe tejghea şi am întrebat-o în germană:

— Doamnă, am un costum de haine dintr-o stofă românească de lână, şi l-am pătat cu ulei. Îl puteţi curăţa?

Ochii femeii se făcură mari şi prinseră să mă cerceteze cu o curiozitate aparte.

— Nu ştiu, domnule, o să mă interesez, îmi răspunse ea zâmbindu-mi cu simpatie. Lăsaţi-mi adresa, eventual un număr de telefon şi chiar astăzi, la ora 18, firma noastră o să vă răspundă.

După ce am făcut schimbul de parole, mă trată ca pe un client oarecare: luă în primire lenjeria adusă la spălat şi îmi dădu în schimb o chitanţă. Nici până astăzi nu ştiu cine era această femeie, cum a ajuns să colaboreze cu noi, dacă într-adevăr ştia sau nu că lucra cu un reprezentant al armatei române. Pentru mine, persoana sa se rezuma strict la două cuvinte – *Frau Falck.*

Aşadar, rostisem litera A. Altcineva, *Tristan,* trebuia să rostească litera următoare – *B.* O va rosti sau nu? Imediat după prânz m-am înapoiat tulburat la locuinţa mea de pe Alexanderstrasse. Încercam să mă liniştesc, nu izbuteam. Fumam ţigară după

ţigară şi, pe măsură ce timpul se scurgea – of, doamne, şi ce greu se scurgea! – nu-mi mai dezlipeam ochii de pe telefon. Îmi sunau mereu în urechi cuvintele rostite de *Frau Falck* „... astăzi, la ora 18, firma noastră o să vă răspundă”. Nu ştiu de ce îmi imaginam că răspunsul îl voi primi pe calea aceasta: îmi ceruse doar adresa, numărul de telefon. M-am înşelat însă. La ora 18 fix, am auzit nu ţârâitul telefonului, ci al soneriei de la intrare. Am deschis uşa cu oarecare teamă, căci rareori, în perioada aceea, eram căutat acasă, şi m-am pomenit în faţa unui bărbat în jur de cincizeci de ani, îmbrăcat într-un pardesiu negru, cu o pălărie de fetru şi cu o pereche de mănuşi pe care le purta cu eleganţă în mâna dreaptă.

— Dumneavoastră aveţi de vânzare un Renoir? mă întrebă el în germană. Sau am greşit apartamentul?

— Nu, n-aţi greşit, l-am încredinţat eu. Vă rog să intraţi! Deşi Renoir-ul l-am vândut, mai am un Matisse.

A intrat şi, după felul elastic şi sigur cum călca, mi-am dat repede seama că musafirul meu e de fapt un militar. Şi-a scos pălăria, descoperind un păr cărunt, des, tuns după moda lansată de Hindenburg.

L-am invitat să-şi scoată şi pardesiul. Se mişca încet, în tăcere, aş spune că un automat. Severitatea chipului său mă descumpănea, îmi slăbea încrederea, aveam senzaţia că îmi va fi imposibil să comunic cu el. Purta un costum elegant, croit impecabil, împlinindu-i distincţia ce o exprima prin întreaga sa fiinţă. „Deci dumnealui e *Tristan,* îmi spuneam, bărbatul în care generalul Petrescu îşi pusese atâtea speranţe. Mă studia, dar altfel decât mine, mai stăpânit, cu experienţa omului care nu avea nevoie de prea multe detalii ca să-şi formeze o părere. Ne studiam deci reciproc, iar faptul ca atare nu mă supăra. Ştiam că din momentul acestei întâlniri destinele noastre se vor uni. De-acum încolo, o greşeală de a mea, oricât de neînsemnată ar fi fost ea, s-ar fi răsfrânt fatal şi asupra lui şi, desigur, invers. Spionul nu greşeşte decât o singură dată, căci intervine imediat plutonul de execuţie. Să ştii că aşa e, aviatorule.

L-am întrebat în germană ce preferă: un coniac sau o ţuică bătrână. A optat pentru coniac. Adusesem cu mine vreo zece sticle de *Segarcea.*

— Să fie într-un ceas bun! îmi ură.

Coniacul a fost ca un catalizator, ne-a apropiat, ne-a dezlegat limbile. Expresia aceea de severitate de pe chipul dăltuit parcă în piatră s-a mai topit un pic. Aşa cum îmi ceruse generalul Petrescu, i-am împărtăşit lui *Tristan* frământările acestuia cu privire la intenţiile lui Moruzov. Cunoştea problema, pentru că ocupa în aparatul central al Abwehrului o funcţie importantă, fiind un colaborator apropiat al amiralului Canaris.

— Iniţiativa lui Moruzov m-a mirat nu numai pe mine, ci şi pe Canaris, îmi destăinui el. Moruzov i s-a adresat colonelului Woohle, ataşatul militar de la Bucureşti, cu rugămintea de a mijloci un prim contact între cele două servicii. Canaris a acceptat propunerea lui Moruzov, deşi a devenit circumspect după ce a aflat că acesta nu avea mandat din partea guvernului român neutralist ca să ducă tratative.

După acest schimb de cuvinte, i-am transmis musafirului meu nu cererea, ci rugămintea lui *Siegfried* – indicativul generalului Petrescu – de a fi ţinut prin mine la curent cu evoluţia relaţiilor Moruzov-Canaris. De ce rugămintea şi nu cererea? Pentru că serviciile lui *Tristan,* mi-a explicat generalul, nu erau ale unui spion, ci ale unui duşman al lui Hitler.

— În următoarele zile, l-am informat, urmează să sosească la Berlin primul trimis special al lui Moruzov în vederea unor tratative preliminare.

— E vorba de maiorul Gruia. Şi-a anunţat sosirea la 28 sau 29 octombrie. Incognito.

Şi cu chestiunea asta era la curent.

— Cunosc programul, aşa că o să pot să fiu de folos lui *Siegfried.*

— Se ştie oare de pe acum ce probleme se intenţionează a se pune în discuţie? mă interesai eu.

Tristan oftă, ceea ce avu darul să mă dezorienteze puţin. Nu cumva nu trebuia pusă întrebarea? Răspunsul său direct mi-a redat însă echilibrul:

— Petrolul, petrolul românesc... eternul petrol românesc care ajunge prea încet în Germania şi nu în cantităţile dorite.

— Totuşi, nu va fi un contact între petrolişti, prinsei eu îndrăzneală.

Replica îi plăcu, îi smulse chiar şi un zâmbet:

— La ora actuală, petrolul românesc reprezintă cauza principală a nefericirii României, mă lămuri el. În momentul de faţă, părţile beligerante nu se înfruntă atât pe câmpul de luptă, cât pe terenul neutru al României. Ţelul suprem – petrolul...

Era un adevăr dureros. Nu ştiam exact ce funcţie deţinea *Tristan* în cadrul Abwehr-ului, nici originea colaborării sale cu generalul Petrescu. Ştiam însă că tot ce auzeam şi tot ce avea să-mi fie dat să aud de-acum încolo de la dânsul aveau să reprezinte pentru noi, românii, adevăruri dure.

— De ce petrolul? continuă el să-mi explice. Într-unul din articolele Tratatului economic semnat în martie, articol susţinut cu tărie de România, se prevede un schimb echilibrat de mărfuri. Adică dau atât, îmi dai atât. Însă Reichul lui Hitler nu prea are ce da. De aceea, şi primeşte puţin. Ori nevoile maşini de război germane sunt mari şi se lovesc mereu de articolul în cauză. Uitându-se la ceas şi atrăgându-mi atenţia că mai dispune doar de zece minute pentru a pune la punct unele chestiuni tehnice privind legătura noastră, *Tristan* urmă: Vizita maiorului Gruia va dura trei zile, începând cu 28 sau 29 octombrie. A doua zi după plecarea mesagerului lui Moruzov, o să găsiţi la „cutia poştală nr. 1” raportul meu. În continuarea legăturilor vom folosi, pe rând, în ordine cronologică, cele trei „cutii poştale” – 1, 2, 3, apoi din nou 1, 2 şi *3.*

Aspectele acestea tehnice, de prim ordin, le cunoşteam încă din ţară. *Tristan* nu făcea decât să mi le confirme.

— Dispecerul „cutiilor poştale”, mi-a amintit *Tristan,* rămâne *Frau Falck,* de aceea vă rog să vă îngrijiţi să aveţi în permanenţă lenjerie depusă la spălat.

Şi asta ştiam, desigur. A urmat însă ceva nou.

— Iar când o să aveţi nevoie urgentă de mine... Reţineţi, numai în situaţii urgente, sublinie el privindu-mă cu severitate, să-mi telefonaţi la acest număr... E telefonul meu direct de la sediul Abwehr-ului... Memoraţi-l!

Îmi comunică numărul. L-am repetat de câteva ori în gând. Era un fleac să-l memorez. Totuşi, ceva mă îngrijora.

— Nu-i prea riscant? m-am interesat eu.

— Nu. Numai eu răspund la numărul ăsta. Veţi întreba: *„Zeus* la aparat? Vă voi răspunde afirmativ. În continuare o să vă recomandaţi: „Sunt eu, *Wolfgang”.*

Şi, ca să-mi risipească temerile, *Tristan* ţinu să nu lase în urma sa nimic nelămurit.

— De la nivelul răspunderilor mele, menţin legătura cu surse de mare importanţă. Printre ele figurează şi un oarecare *Wolfgang,* care îmi telefonează din când în când. Auzindu-vă rostind indicativul, o să vă fixez locul şi ora întâlnirii.

Ideea era bună, în concordanţă cu specificul activităţii lui *Tristan.* Dibuisem însă un punct vulnerabil în ea. L-am întrebat:

— Bine, dar dacă vă telefonează adevăratul *Wolfgang?*

— Şi unuia şi celuilalt trebuie să-i dau acelaşi răspuns: ora şi locul întâlnirii, se înveseli el. Iar dacă am eu nevoie urgentă de dumneavoastră, o să vă telefonez acasă şi o să vă întreb: „Zoopark”? O să-mi răspundeţi: „Până la Zoopark e un drum lung!” După care, închideţi şi mă sunaţi imediat la cabinet. Sper că aţi reţinut totul?

L-am asigurat că nu mi-a scăpat nimic.

Şi-a consultat din nou ceasul. S-a ridicat. Citeam pe faţa sa că ar fi dorit să mai zăbovească în ambianţa apartamentului, dar răspunderile îl somau să plece. La plecare, *Tristan* mi-a rezervat o surpriză... una care m-a tulburat până în adâncul sufletului... Mi-a spus deodată:

— Ştiţi că l-am cunoscut foarte bine pe tatăl dumneavoastră?

M-am bucurat că un copil şi am bâiguit:

— Pe tatăl meu?!

— Da... Am fost colegi la Academia militară din Berlin, oftă el. Trei muşchetari: *Siegfried, Georges* şi *Tristan...!*

Nu mi-a mai dat răgazul să-mi materializez întrebările. A plecat, lăsându-mi în suflet o durere nostalgică. Mă încerca dorinţa de a alerga după dânsul, de a-l ajunge din urmă şi de a-l conduce... Dar legile severe ale spionajului mă privau de multe satisfacţii intime.

Asta-i, aviatorule! Nu ştiu ce am, mi s-a făcut dintr-o dată frig. Ţie nu? Pesemne că afară geruieşte bine de tot... La dracu, mi s-a făcut tare frig, de parcă s-ar lipi moartea de mine.

(Obergruppenführerul SS Rage nu prea era mulţumit de modul cum evolua „tragerea de limbă”.

Susţinea că evenimentele din 1939-40 sunt arhicunoscute, că, din punctul său de vedere, spionul încă nu i-a dezvăluit ce-l interesează. În acelaşi timp, m-a sfătuit să nu forţez nota... Eu însă aş fi vrut s-o forţez, să termin odată cu celula asta împuţită în care mă vârâsem singur. Mă tenta chiar să născocesc ceva pe seama lui «B-39», ca să mă pot întoarce mai repede la Viena. Însă mi-am dat seama la vreme că Rage era foarte viclean şi nu l-aş fi putut duce de nas. O.V.)

2

CE-AU MAI VRUT DE LA TINE, AVIATORULE? DE CE TE-AU LUAT? Să nu te laşi!... Să nu cedezi! Eşti prizonier de război şi gata! Să te fac să mai uiţi? Să-ţi mai povestesc, ce zici? Ai chef să mă asculţi? Poate aşa vremea s-o scurge mai uşor.

Aşadar legătura cu Tristan o realizasem. Imediat după asta, am iniţiat contactul cu cel de-al doilea membru al grupului, al cărui indicativ era *Isolda***.** De fapt, îl chema Traian Stoicaru, iar la Berlin locuia la căminul legionarilor din cartierul Charlottenburg...

(La auzul numelui de Traian Stoicaru era cât p-aci să mă trădez. Noroc că mă aşezasem în celălalt colţ al celulei, iar Doinaş, din ungherul său, nu-mi vedea faţa. Pe Stoicaru l-am cunoscut şi eu: n-am fost prieteni, dar l-am auzit vorbind la adunările noastre. Urmase Facultatea de drept, dar nu ştiu dacă apucase să practice avocatura. Era un orator excepţional şi-l considerasem ca fiind un legionar fanatic, cu o vastă cultură politică... Şi-acum, ce mi-era dat să aflu? Traian Stoicaru – agent al Biroului 2! Isolda?! Hm, foarte ciudat! Din momentul acela am luat hotărârea să nu „forţez nota”, să-l ascult pe

«B-39» până la capăt. O.V.)

... Legătura cu *Isolda* am stabilit-o destul de simplu. I-am expediat la cămin o ilustrată ca din partea unei femei. „M-ai dat uitării, îi scrisesem în germană. Chiar nu mai vrei să mă vezi? A ta, Gretchen.” Ţin minte că ilustrata înfăţişa o inimă, iar înăuntrul ei, o blondă săruta vârtos un soldat... M-am întâlnit cu *Isolda* exact după două zile de la expedierea ilustratei, într-o cafenea de pe *Unter den Linden,* după orele 18. Mă aşezasem la o masă în faţa unui schnaps – luam câte o înghiţitură şi citeam „Universul”. Când, deodată, văd că apare un bărbat de vreo 30 de ani, mai înalt decât mine, frumos, cu un cap eminescian, cu nişte plete mari, negre... Peste bluza verde, fără diagonală, îşi pusese un surtuc negru. Era şi nu era în uniformă. Mi se adresă direct în româneşte:

— Îmi permiteţi să iau şi eu loc la masa dumneavoastră...? Aş bea un schwartz!

I-am răspuns prompt la parolă:

— Vă rog... Dar v-aş sfătui să comandaţi mai curând un calvados!

Faţa lui până atunci crispată i se destinse într-un zâmbet de om fericit... Se aşeză. Ochii lui cu priviri pătimaşe îmi cercetau chipul centimetru cu centimetru.

— Fumezi? Ia! Sunt *Regale...* de-acasă, l-am îndemnat eu.

A început să umble la cutia de *Regale* fără însă a-şi lua ochii de pe chipul meu. După ce şi-a aprins ţigara, mi-a spus oftând:

— Credeam că *Siegfried* m-a dat uitării...

— Ţi-ar fi părut rău?

Întrebarea l-a făcut să se încrunte.

— Am nevoie de bani. Sunt un intelectual, dar nu aparţin elitei legionare.

L-am liniştit, i-am spus că, în privinţa banilor, să n-aibă nici o grijă, că începând de la 1 octombrie, îi vor sta la dispoziţie.

— Lei sau mărci? a vrut să ştie.

— *Siegfried* s-a gândit la mărci...

— S-a gândit bine... aprecie legionarul. De la cine o să-i primesc?

Mă cam irita stilul agentului meu, dar n-aveam dreptul să-mi manifest simţămintele, ar fi fost lipsit de tact. Între timp, chelnerul i-a adus un calvados mare.

— Noroc! îmi spuse şi, privindu-mă fix în ochi, reluă: Totuşi n-ar fi rău dacă mi-ai avansa ceva mărci.

L-am încredinţat că-i pot da vreo 500 de mărci şi s-a bucurat.

— Bune şi alea!

Şi mă sfătui să pun frumuşel bancnotele în ziarul meu ca, la plecare, să-l ia cu el.

Am dat din cap aprobator, apoi am trecut la fondul chestiunii.

— *Siegfried* îţi cere să-mi răspunzi cât mai amplu la următoarele întrebări: 1. Cum a fost pusă la cale asasinarea lui Armand Călinescu? 2. Câţi legionari se găsesc în prezent refugiaţi la Berlin? 3. Unde îşi are Horia Sima domiciliul şi cum este privită problema înlocuirii lui Codreanu la conducerea mişcării legionare? 4. Cum privesc vârfurile legionare o eventuală invadare a României de către armata germană?

Cât timp am formulat întrebările, agentul *Isolda* m-a ascultat cu o evidentă crispare lăuntrică. De aceea, n-am izbutit să sesizez dacă mesajul lui *Siegfried* a avut vreun ecou în sufletul său. L-am auzit oftând şi-mi aduc aminte foarte bine că în sinea mea mi-am spus: „Ia te uită, au şi ăştia suflet!” Zii şi tu, aviatorule, ce ştiam eu în momentele acelea despre omul care se aşezase la masa mea? Nimic sau aproape nimic! N-ar fi fost exclus ca *Isolda* să fie şi el, ca şi mine, ofiţer al Biroului 2, căruia i s-a dat o misiune mult mai ingrată decât cea încredinţată mie.

Ah, dacă aş fi avut voie să-l întreb: „Cine eşti? Cum ai ajuns să lucrezi pentru *Siegfried...*?!” Tare ar fi fost bine, dar aşa, trebuia să mă mulţumesc cu spusele generalului: „Să ai încredere deplină în el!”

— Cred că o să pot să răspund la întrebările lui *Siegfried,* mă asigură *Isolda.* În trei-patru zile o să-ţi pregătesc un raport... Mă interesează cum o să ţinem de-acum înainte legătura...

Băuse calvadosul, mai comandase un pahar.

— Ai vreo propunere? Eram curios să-l aud vorbind, căci numai aşa aş fi reuşit să-mi dau seama cum gândeşte.

— Cinematograful este un loc potrivit pentru întâlniri de predare a materialelor, vorbi el uitându-se când la mine, când la paharul cu calvados. Ne-am întâlni pe întuneric, „întâmplător”, ne-am preda mesajele. Ce zici? După ce mă privi stăruitor, să vadă dacă-mi convenea formula, continuă: Ar mai fi la Bursă, la orele de vârf, de aglomeraţie... Acolo... Nu şi-a dus fraza până la capăt. M-a luat deodată prin surprindere: Acum ştiu de unde te cunosc. Ţi-am văzut fotografia în „Völkischer Beobachter”, când ai publicat articolul *„Quo vadis, România?”*

Nu-mi plăcea ce auzeam, cu toate că înţelegeam foarte bine că n-am cum să evit asemenea întâmplări. Aşadar, eu încă nu apucasem să mă recomand, iar agentul *Isolda* ştia de-acum cine sunt. Nu mi-a prea convenit. Oricum i-aş fi spus cine sunt. Am reînnodat firul discuţiei de acolo de unde iniţial fusese rupt.

— Iată cum o să procedăm, zic eu şi încep să-l instruiesc. În ziua în care vrei să-mi predai raportul, mă suni la legaţie între orele 10 şi 11, numai de la un telefon public, şi-mi spui: „Domnule Doinaş, un grup de legionari a citit ultimul dumneavoastră articol. În numele lui, vă felicit!” După care eu – reţine, te rog! – o să-ţi răspund exact cu aceste cuvinte: „Încântat şi fericit că pe calea asta sunt de folos viitorimii”. Asta înseamnă că, în după-amiaza acelei zile, la orele 17 fix, trebuie să treci pe la mine pe Alexanderstrasse. Apartamentul meu e la etajul trei şi are două ferestre la stradă, sunt singurele ferestre ale etajului. Dacă la una dintre ele o să vezi lăsate jaluzelele, intri în clădire şi laşi plicul în cutia mea poştală de la intrarea de jos. În caz că ambele jaluzele sunt lăsate, înseamnă că nu sunt acasă, şi atunci amâni totul pentru a doua zi. Dealtfel, eu vreau să fiu acasă ori de câte ori o să treci să-mi laşi ceva. Nu de alta, dar doresc ca imediat să cobor şi să ridic ce-mi laşi... Îţi atrag atenţia că în clădire sunt trei cabinete medicale, dintre care unul de stomatologie, deci e un imobil foarte frecventat.

— Iar dacă am nevoie de dumneata într-o chestiune urgentă, cum să procedez? îmi ceru *Isolda* să-l lămuresc.

Nu omisesem nici aspectul ăsta al legăturilor noastre.

— Procedezi la fel... Mă chemi de la un telefon public la legaţie şi mă întrebi: „Domnule Doinaş, dumneavoastră aţi primit „Universul” de alaltăieri, că eu sunt abonat şi nu l-am primit?” Vei auzi răspunsul: „Nu vă impacientaţi, o să vă primiţi abonamentul”. Din acest răspuns, trebuie să înţelegi că o să ne întâlnim în după-amiaza zilei respective aici, în cafeneaua asta, la ora 18.

Precum vezi, aviatorule, era o adevărată întâlnire de lucru. *Isolda* îmi dădea semne concrete că-mi sesizează uşor gândurile şi asta conferea viitoarelor noastre raporturi un spor de siguranţă.

— Iar dacă am eu nevoie urgentă de dumneata, cum mă sfătuieşti să procedez? Apropo, ai distrus ilustrata?

A zâmbit de parcă l-aş fi întrebat cine ştie ce enormitate.

— La Charlottenburg, locuiesc în camera 316. Am şi telefon. Numai că se vorbeşte prin centrală. Dacă ne înţelegem asupra unei parole, poţi să mă chemi în

orice zi, însă de dimineaţa, până-n nouă. Eu am obiceiul ca atunci când ridic receptorul să mă recomand: „Camaradul Stoicaru la aparat. Dumneata, auzindu-mă, mă iei la sigur: „Ce faci, mă Stoicarule, vii la *Capri* să facem o tablă?” Dacă te reped: „Mai lasă-mă în pace cu tablele tale!” înseamnă că am înţeles convocarea şi că, tot aşa, în după-amiaza zilei, ne întâlnim aici, la ora 18.

Formula propusă de *Isolda* erai simplă, firească, am acceptat-o. Era ca într-un joc pentru copii. Se apropia clipa despărţirii, cel puţin aşa mi se părea. Am dat să mă caut prin buzunare după banii făgăduiţi când, pe neaşteptate, *Isolda* mă avertiză cu o voce gravă:

— Aş vrea să-ţi dezvălui ceva!

— Ai cumva vreo neplăcere? mă grăbii eu.

— Nu, nu, e vorba de cu totul altceva. Eşti şeful meu... te-am aşteptat cam mult. Între timp, în ţară s-au petrecut destule... Se uită din nou fix în ochii mei. Ştii, domnule Doinaş, eu am aflat din vreme că se pune la cale asasinarea lui Armand Călinescu,... am aflat şi câteva detalii preţioase cu privire la complot... Unde era să transmit informaţiile? Spune şi dumneata, unde?

Întrebarea lui, aviatorule, conţinea şi o doză de desperare. Îngheţasem... Îmi dezvăluise într-adevăr un lucru îngrozitor: închipuieşte-ţi, ştiuse că se pregăteşte un asasinat ieşit din comun şi nu putuse întreprinde nimic ca să-l împiedice. Aşa am crezut în prima clipă. *Isolda* însă mi-a mai dezvăluit ceva:

— Neavând nici o legătură cu *Siegfried* şi fiindu-mi teamă ca printr-un gest necugetat să nu mă desconspir, am trimis o anonimă legaţiei. N-am scris-o de mână, ci am alcătuit-o, şcolăreşte, din litere decupate din ziare şi am expediat-o pe numele prim-consilierului Firoiu. La data aceea, asasinatul mai putea fi împiedicat, credea *Isolda* cu convingere. Din păcate, nu ştiu de ce, anonima mea nu a avut nici un rezultat.

Întâmplarea, se vede treaba, îl impresionase sau îi provocase un şoc. L-am înţeles. Investise în anonimă o speranţă, dar ea îi fusese spulberată. A împiedica un atentat nu-i o treabă chiar atât de uşoară. Şi Armand Călinescu presimţea că în culise i se pregătea ceva – doar primea zilnic scrisori de ameninţare – iar autorităţile se găseau într-o necontenită alertă şi totuşi...

Am strecurat bancnotele în paginile ziarului, i-am făcut semn să-l ia. L-a luat. Când s-a ridicat în picioare, arăta ca un haiduc deprimat.

Am rămas în cafenea singur cu gândurile mele. S-ar fi cuvenit, aviatorule, să fiu satisfăcut, chiar fericit. Să nu mă înţelegi greşit! Nu sunt un tip deosebit, cu o sensibilitate şi o viaţă interioară subtilă... Nu, nu... Acum, când de moarte mă mai despart doar un număr de ore sau de zile, când simt că mintea mea s-a îmbogăţit şi cu înţelepciunea de pe urmă, pot să afirm cu mâna pe inimă că nu există în lume spion fericit, oricât de mari şi de spectaculoase ar fi rezultatele acţiunilor sale. Nu că spionul ar fi un tip ce refuză fericirea, ci pentru că înăuntrul fiinţei sale timpul grefează un inexplicabil dispozitiv biologic care-i secretă nefericire... Nu toamna berlineză, care e departe de frumoasa toamnă a meleagurilor noastre, era întru totul de vină de starea mea. Mai era acum şi „scrisoarea anonimă” lăsată de *Isolda* în urma sa. În realitate, credeam şi eu, ca şi el, că anonima ar fi putut să împiedice crima legionarilor. Gândul că cineva din interiorul legaţiei sau din ţară nu dăduse curs anonimei, iată ce mă făcea să fiu în cafeneaua de pe *Unter den Linden* profund nefericit.

(Ăsta, fie că e un prost, gândeam, fie că-i un romantic! Nimănui nu i-ar fi fost în putere să împiedice atentatul. Doar eram şi eu la Berlin, la Charlottenburg, şi făceam parte dintr-o „Echipă a morţii”. Am

participat la toate etapele de pregătire a pedepsirii lui Armand Călinescu. Nimeni nu ar fi fost în măsură să ne oprească... Aşa cum nimeni nu ar fi putut opri maşina de război a lui Hitler. *O.V.)*

III. «B-39» transmite

1

TRECEAM ZILNIC PE LA LEGAŢIE, mai întâi pe la biroul lui Mateş, apoi, dacă entuziasmul nu mi se evapora, luam la rând şi celelalte birouri. În raporturile mele cu Mateş, stupide şi cretine, nu intervenise nici o schimbare. Şeful meu ştia că în curând va fi schimbat şi bănuia, judecând după cursul evenimentelor, că eu o să-i iau locul. Dintre toţi colegii de diplomaţie, singurul care îmi arăta ceva mai multă simpatie era Dumitru Firoiu, prim-consilierul legaţiei, căsătorit, în diplomaţie de vreo 15 ani. Simpatia mea nedisimulată se îndrepta însă spre Catinca Bentoiu, stenodactilografa legaţiei şi care, în absenţa unei activităţi specifice, juca şi rolul de secretară a ministrului. Îmi plăcea să trec pe la ea şi s-o enervez cu simpla mea prezenţă. Încolo, aviatorule, nu întreprindeam absolut nimic ca să dărâm zidul ostil care mă despărţea de ceilalţi. Distanţa impusă îmi era absolut necesară. Contrainformaţia nemţilor trebuia să afle fără contenire că între mine şi ceilalţi exista o „adversitate ideologică” de neîmpăcat.

Îmi amintesc că a doua zi după ce stabilisem contactul cu *Isolda,* la legaţie am trecut în primul rând pe la Mateş – s-a făcut că nu mă bagă în seamă – apoi pe la Firoiu. De obicei, zăboveam la el doar câteva minute, deşi omul depunea eforturi sincere să mă mai reţină, dar fără succes. În dimineaţa aceea însă a înregistrat un prim succes. Mă ademenise cu un coniac franţuzesc. Era un bărbat brunet, frumuşel, cu un început de burtă, simpatic. La Berlin nu era singur, ci cu soţia şi ocupa un apartament luxos. Servindu-mi coniacul şi ciocnind cu mine, mi s-a plâns totuşi de singurătate, de sumbra toamnă berlineză.

— Dragul meu, îmi vorbi pe un ton aproape patern, te cam izolezi de noi... Aici, în condiţiile astea dure şi de nestatornicie politică, noi ne prezentăm ca o singură familie, unită. Dumneata însă fugi de noi. Şi ce dacă avem vederi politice diferite? Sau poate ai un alt motiv?

Era viclean, deştept, cu calităţi evidente pentru diplomaţie. Nu-şi pierduse nădejdea că într-un viitor apropiat va fi, în sfârşit, avansat, încredinţându-i-se o legaţie sau un consulat. Sesizând că nu-mi făcea plăcere să înaintez pe calea ce o netezise, a schimbat direcţia convorbirii.

— Eşti holtei, domnule Doinaş! îmi aminti el. Nu eşti însurat ca mine sau ca Patrichi, sau ca Mateş. Du-te, domnule, şi petrece! Nu fi, domnule, fraier! Sunt în Berlin atâtea localuri de noapte! Ai vizitat *Salonul Kitty?* Nu? Poftim, bărbat tânăr, sănătos, şi pe deasupra fără probleme conjugale...!

De *Salonul Kitty* mai auzisem şi, oricât s-ar părea de incredibil, chiar din gura lui Otto Dietrich. Mi-l recomandase ca pe un stabiliment discret, plăcut, unde poţi petrece excelent o noapte.

— Merită să-l vizitezi, încerca acum şi Firoiu să mă convingă. După cum zâmbea şi-i străluceau ochii, am înţeles că prezenţa la Berlin a soţiei nu-l oprise să guste din mierea *Salonului Kitty.* Sunt un om umblat. Bordel mai select ca cel al domnişoarei Kitty n-am mai întâlnit. Vizitează-l, omule, până ce nu va fi prea târziu.

(Faima „salonului” ăsta ajunsese şi în tabăra noastră. Dar ca să te aventurezi în acel bordel de lux, aveai nevoie de bani, şi încă de bani

grei... Noi însă, cei de pe Charlottenburg, ne rezolvăm problemele altfel, mai simplu, prin patul berlinezelor. O.V.)

... L-am întrebat pe Firoiu ce a vrut să înţeleagă prin cele câteva cuvinte „Până ce nu va fi prea târziu!”

Şi-a umplut paharul şi m-a iscodit cu intenţia vădită de a descoperi dacă fac pe prostul. Nu ştiu ce-o fi citit pe chipul meu, căci n-a evitat să-mi dea o explicaţie.

— Focul conflagraţiei, domnule Doinaş, se va întinde... va cuprinde continentul...

— Şi ţara noastră?

— Care ţară a noastră? Cinismul lui Firoiu se concentrase brusc în această exclamaţie.

— România! şuierai eu printre dinţi.

— Ah, România! făcu el pe naivul. Păi ea există pentru mine, pentru dumneata. Din păcate, pentru părţile aflate de pe acum în război, România nu există... există doar petrolul românesc... grâul românesc. Neutralitatea?! Hm! Da, suntem neutri. În conjunctura actuală neutralitatea e ca o prişniţă aplicată unui mort... Englezii şi francezii vor petrolul românesc... Nemţii vor şi ei petrolul românesc. Iar noi, în bătălia asta, aproape că nu mai existăm.

Erau părerile unui diplomat lucid, ce-i drept sceptic, totuşi lucid. Îmi dădeam seama că inactivitatea legaţiei se baza pe un suport teoretic. Deşi eram tentat să-i răspund, m-am stăpânit din mai multe motive. Cel principal era că-mi amintisem la vreme că nu eram altceva decât agentul «B-39». Discuţia, spre bucuria mea, a fost întreruptă de apariţia bruscă a Catincăi care i-a cerut consilierului mapa cu corespondenţă. Mi-am amintit pe neaşteptate de anonima expediată de *Isolda.* Drumul corespondenţei era simplu. Poştaşul o predă intendentului Ristea – îmi pare că ţi-am mai spus, intendentul locuia împreună cu nevastă-sa în clădirea legaţiei – intendentul o depunea pe biroul prim-consilierului Firoiu care, desigur, o citea, o tria. Aceeaşi cale trebuie să fi urmat şi anonima lui Stoicaru.

Luând mapa de la Firoiu, Catinca mi-a aruncat o căutătură. N-am pierdut prilejul de a-i transmite un surâs curtenitor. Mi l-a ignorat însă. În general mă ignora chiar şi atunci când apelam la arsenalul meu de cuceritor. După ce a ieşit din cabinet, Firoiu mi-a făcut şmechereşte cu ochiul: Straşnică femeie! Apoi, uitând de discuţia începută, mă invită la el acasă:

— Vino, domnule, să ne vizitezi... Că n-o fi moarte de om! Uite, astăzi, la şase, e un soiré la noi. Ne adunăm familiile... Să ne mai treacă vremea... Vine şi Catinca. N-o să fii singur... Hai, domnule, că nevastă-mea mă tot întreabă ce fel de om eşti.

S-a arătat mai prietenos decât în alte dăţi, m-a bătut şi pe umăr. Mă mai invitase o dată, dar l-am refuzat. În ziua aceea însă i-am promis că-i voi onora invitaţia.

Părăsind cabinetul prim-consilierului Firoiu, paşii m-au purtat, ca de la sine, spre biroul stenodactilografei. Am găsit-o citind corespondenţa ridicată cu puţin timp înainte de la Firoiu.

— Te deranjez? o întrebai eu cu un glas tandru. Credeam că o să mă repeadă, de aceea am fost surprins când am auzit-o spunând:

— Şezi! Nu mă deranjezi...

M-am uitat la uşa capitonată ce dădea spre cabinetul ministrului. Nu-l mai văzusem din ziua în care mă prezentasem să-mi iau postul în primire. M-am aşezat observând:

— Treabă plicticoasă citirea corespondenţei!

— Nu întotdeauna! îmi răspunse, aruncându-mi o privire rece, totuşi plină de feminitate.

Catinca era ceea ce noi, bărbaţii, numim o femeie în floarea vârstei, frumoasă,

zveltă, atrăgătoare. Juca tenis şi conversa uşor în câteva limbi... Urmărind-o cum citea corespondenţa, m-am pomenit gândindu-mă din nou la anonima *Isoldei:* dacă Firoiu n-a oprit-o – căci lui îi fusese adresată – în drum spre cabinetul ministrului, a trecut cu siguranţă şi prin mână Catincăi. Or ea era agenta de bază a Serviciului secret. În mod logic, conţinutul anonimei trebuie să fi fost transmis la Bucureşti.

— Doreşti să intri la ministru? mă întrebă ea şi, fără să mai aştepte răspunsul meu, adăugă: Să ştii că nu-i aici.

Terminase lectura, închisese mapa şi se uita la mine cu o indiferenţă exasperantă.

— Am trecut să te văd, că mor de plictiseală şi singurătate, m-am plâns eu.

Parcă o văd, aviatorule, şi-a înălţat sprâncenele-i frumos pensate, şi m-a ironizat:

— Cum, un bărbat ca tine să se plictisească? Tocmai aici, la Berlin, unde arienele înnebunesc după bărbaţii bruneţi şi cu ochi albaştri?! Incredibil! Marele ziarist Doinaş, prieten devotat al Reichului, să sufere de singurătate în ţara visurilor sale?!

Cu ce satisfacţie mă mai ironiza! N-am contracarat-o, ci dimpotrivă, i-am vorbit blând:

— Vreau să te rog ceva.

— Pe mine? exclamă ea sincer nedumerită.

— M-a invitat Firoiu la ceaiul de astă-seară... Catinca nu m-a lăsat să închei:

— Şi pe tine?

— Da, şi aş vrea să mergem împreună... Aş trece să te iau cu maşina.

M-a ascultat cu atenţie şi mă măsura de parcă atunci mă vedea pentru întâia oară. Şi-a scuturat gânditoare părul lung ce şi-l pieptăna precum Alida Valli, apoi mi-a zis:

— S-a făcut! Vino să mă iei la şase fără un sfert.

M-am arătat încântat, i-am mulţumit. Şi, aşa cum mi-a cerut, am trecut s-o iau. Catinca Bentoiu ocupa o garsonieră pe Mozartstrasse, la etajul doi al unui bloc modern, construit în urmă cu câţiva ani. N-am mai luat liftul: am urcat scările în fugă, în mână cu un buchet de flori. Mi-a deschis chiar ea. Florile au avut asupra ei un efect nesperat. „Doamne, orhidee!” s-a bucurat ea cu o degajare pe care până atunci nu o mai manifestase.

Da, gestul meu a tulburat-o. Am văzut-o îmbujorându-se. Şi-a dat însă repede seama că reacţionase prea feminin, aşa că a găsit un motiv să se retragă pentru câteva minute.

Ai observat, aviatorule, că femeile între 30 şi 40 de ani sunt binecuvântate de Dumnezeu cu o strălucire aparte, aţâţătoare? Trăiesc, se vede, între anii aceştia o împlinire totală... au ceva din farmecul fructului copt, din care eşti ispitit să muşti. În această ordine de idei, Catinca era o demonstraţie... un argument elocvent. O găseam superbă; se mişca natural şi graţios. Pentru seara de la Firoiu nu se împopoţonase, nici nu abuzase de fard. Îmbrăcase o rochie de seară foarte simplă, care-i punea în valoare linia perfect proporţională a trupului ei puternic şi zvelt.

În maşină, s-a aşezat lângă mine, picior peste picior, descoperindu-şi, fără să se sfiască, carnaţia marmoreană a coapselor. Ispita fiind mare i-am adresat câteva complimente. M-a repezit, şi pe bună dreptate: toţi libidinoşii se simţeau obligaţi s-o atace cu câte un compliment. Şi acum, hop şi eu! Şi-a aprins o ţigară. În răstimpuri, îi iscodeam cu coada ochiului profilul plăcut. Părea absentă. Deodată, mi s-a adresat pe un ton destul de intim ca să nu-l reţin ca atare:

— Radule, să ştii că aş fi preferat să rămân acasă!

— Cum aşa, singură? am întrebat-o insinuant.

— Nu, cu tine!

Replica ei mă buimăcise un pic. O rostise serios şi cu o dezinvoltură din care se putea înţelege că noi doi am mai petrecut multe seri împreună.

— O să ne iasă vorbe, am zis, dându-i să priceapă că-i tratam spusele ca pe o glumă.

— Şi aşa o să ne iasă, mă avertiză. Să nu crezi că o să părăseşti „saloanele” domnului consilier fără să fii bârfit, susţinu ea. Uf, nesuferit oraş!

Şi tot în stilul acesta, dornică parcă să mă prindă pe picior greşit, m-a întrebat:

— Ascultă, Radule, tu de ce iei partea hitlerismului?

Ehei, mi-am zis, m-a luat fata pe ocolite.

— Ca să mă deosebesc de tine, am răspuns râzând, de Mateş sau chiar de locotenent-colonelul Grigoriu.

— De mine n-ai de ce să te deosebeşti, eu nu sunt decât o simplă stenodactilografă care a avut nefericirea să înveţe, şi încă destul de bine, câteva limbi, se apără Catinca. Nu fac politică. Nici nu mă interesează, nici nu mă pricep... De când sunt la Berlin s-au schimbat trei miniştri, fiecare cu politica lui. Tu însă nu ocoli întrebarea. De ce eşti filohitlerist?

Am încercat şi de data asta să escamotez subiectul.

— Afirmi că nu faci politică, dar constat că-mi pui întrebări politice.

— Chiar crezi în ceea ce scrii? ţinu ea să ştie.

Întrebarea mi-a displăcut şi am devenit prudent: lângă mine şedea nu o femeie oarecare, ci agenta lui Moruzov. Am răspuns, în maniera evreiască, tot cu o întrebare:

— Se înţelege oare din cele ce public că n-aş crede în ideile mele?

Catinca n-a mai replicat, a preferat să fumeze în tăcere. Eu însă m-am alarmat. Primise oare Catinca ordin să se intereseze de persoana mea, să afle ce altceva în afară de ziaristică mai învârtesc la Berlin? Sau nu a fost altceva decât o simplă discuţie întâmplătoare? Vezi, aviatorule, pentru un spion, ăsta-i un alt izvor de nefericire: intră repede în alertă şi se pomeneşte asaltat de tot felul de întrebări...

— Păcat de tine! oftă ea după un timp. Zău că nu te înţeleg!

Am înfruntat-o:

— Ai vrea chiar să mă înţelegi, aşa dintr-odată?

— Scuză-mă! zise, aprinzându-şi încă o ţigară. M-am abătut pentru o clipă de la principiul meu de a nu face politică.

N-am abandonat tonul glumeţ:

— Fără să-ţi dai seama, subscrii prin poziţia ta la una din tezele doctrinei lui Hitler – locul femeilor e la bucătărie!

— Ştii ce, izbucni Catinca, ia mai du-te dracului!

Şi pentru că intrasem pe o străduţă îngustă, mai întunecoasă şi mai necirculată decât celelalte, am oprit maşina. Nedumerită, s-a întors cu faţa spre mine. Atunci, printr-o mişcare abilă, bărbătească, am îmbrăţişat-o şi am sărutat-o apăsat pe gură. Ea nu s-a ferit: ai fi spus că aştepta chiar că momentul ăsta să se producă. Când mi-am dezlipit buzele de-ale ei, m-a împins spre volan şi m-a repezit fără convingere.

— Eşti nebun... mi-ai luat tot rujul! mi-a reproşat ea.

Restul drumului l-am parcurs liniştiţi, ca doi copii brusc osteniţi de joacă.

Familia Firoiu ocupa un apartament mare, format din patru camere, undeva pe lângă Tiergarten, într-un cartier cu case de tip vechi. Absolut totul mă frapase: mobila, confortul, subreta – o nemţoaică tânără, blondă, într-o rochiţă-neagră, cu şorţuleţ alb, dantelat. Dintr-o privire, am înţeles că luxul apartamentului depăşeşte cu mult condiţia materială de prim consilier de legaţie. Mai târziu aveam să aflu că socrul lui Firoiu era un cunoscut industriaş de vinuri din Bucureşti, cu reprezentanţă

prosperă şi la Berlin.

Gazdele ne-au întimpinat familiar, ca pe nişte obişnuiţi ai casei. Doamna Firoiu şi-a exprimat bucuria că, în sfârşit, i-am oferit prilejul să mă cunoască. Catinca a sărutat-o abia atingându-i obrajii. Firoiu, jovial, m-a luat de braţ şi m-a plimbat prin saloanele casei, prezentându-mă celor câţiva musafiri ai lui cu cuvintele: „Permiteţi-mi să vi-l prezint pe domnul Radu Doinaş, un diplomat de mare viitor”. N-am încercat să-l contrazic. L-am lăsat să creadă că linguşirile se prind uşor de mine. Printre invitaţi se număra şi Mateş cu soţia; apoi ataşatul militar, de asemenea însoţit de nevastă-sa. Dacă prezenţa lor o socoteam normală, în schimb, nu izbuteam deloc să-mi explic ce căuta acolo, printre noi, un locotenent în uniformă neagră de SS. Cred că avea treizeci de ani – era solid şi ţeapăn în uniforma lui de hitlerist. Unde mai pui că avea un păr blond cu reflexe aurii, ochi albaştri, aşa cum şedea bine unui arian. Mie însă tipul îmi amintea de actorul Konrad Weidt. Când i-am întins mâna, a bătut din călcâie şi s-a recomandat scurt: Georg Kress... Palma îi era umedă – transpira. Nu prea stătea bine cu sănătatea arianul. Nu era singurul neamţ invitat la ceaiul familiei Firoiu. Am mai făcut cunoştinţă cu un medic, un om mai în vârstă, tăcut şi rezervat, ce purta insigna partidului naţional-socialist prinsă de reverul hainei. Nevestei-sale însă, scundă şi grasă, îi turuia gura de ţi se făcea lehamite. La un moment dat, Firoiu s-a simţit obligat să-mi explice rostul ambelor prezenţe.

– Georg Kress lucrează în *Albert-Prinz,* mă informă el, e mare acolo, printre gestapovişti. O legătură cu unu ca ăsta prinde bine. Iar medicul e vecinul nostru. Ori de câte ori am apelat la serviciile sale, a fost foarte binevoitor... Soţiile noastre se înţeleg perfect... Ce vrei, nu pot să-i cer Oanei să nu iasă din casă.

Nu-i cerusem nici o explicaţie, dar dacă el mi-a dat-o, eu am cumpărat-o.

În ciuda străduinţelor doamnei Firoiu de a anima „soareaua”, atmosfera rămânea cam moartă. Poate din pricina lui Mateş care, văzându-mă, se posomorâse, molipsind-o şi pe nevastă-sa, o fiinţă fără personalitate. Nici ataşatul militar nu naviga în apele sale – tuşea întruna nervos şi arăta tuturora o mutră de dulău rău, gata să se repeadă şi să muşte. Se conversa în germană. Evident, datorită musafirilor autohtoni. Când Catinca a revenit lângă mine, în mână cu un păhărel de mastică *Metaxa,* am întrebat-o ce-i cu neamţul în uniformă. Mi-a răspuns pe un ton firesc, de parcă aş fi întrebat-o cât e ceasul.

— E amantul doamnei Firoiu.

Nu glumea.

— Şi el ştie?

Catinca mi-a aruncat o privire batjocoritoare:

— Eşti idiot din naştere sau te străduieşti să devii, mă ridiculiză ea. Sigur că da, dar se preface că nu ştie... Doar e diplomat, nu-i aşa?

Asistam la un soi de mascaradă! Dacă ar fi fost după vrerea mea, i-aş fi lăsat bucuros... şi m-aş fi dus în dorul lelii. Dar, la urma urmei, ce importanţă mai avea unde mă aflam, acolo sau în altă parte a Berlinului? Căci din Berlin tot nu puteam să evadez... Totuşi, lângă Catinca timpul trecea mai uşor. Păhărelul de *mastică* o mai înveselise, fără s-o ameţească însă.

Eram de aceeaşi statură, iar când ne vorbeam, ne studiam dornici să constatăm dacă ne potrivim sau nu. Ne potriveam şi adevărul acesta îl simţeam amândoi intens şi tulburător. Şi poate că am fi şters-o de acolo mai repede dacă locotenentul Kress nu mi-ar fi adresat întrebarea:

— Dumneavoastră, domnule Doinaş, ce părere aveţi, există în România, la ora actuală, o altă forţă politică decât cea a mişcării legionare capabilă să asigure

viitorul ţării?

Nu ştiu cum s-a ajuns să se discute tema asta, dar am înţeles că Mateş şi Grigoriu încercaseră cu puţin timp înainte să demonstreze că politica neutralistă a lui Carol II era pentru români cea mai potrivită orientare.

Aş fi preferat, aviatorule, să nu fiu provocat la discuţii. Nu de alta, dar ştiam că după ce îmi voi exprima părerea, toţi românii de faţă mă vor blestema în gând. Ce să-i faci, asta mi-era soarta în acele zile berlineze, să culeg, printre străini, blestemele compatrioţilor.

— Nu-mi imaginez viitorul României, am început eu să-mi demonstrez „vederile” politice, în afara unei alianţe trainice cu Germania celui de-al III-lea Reich. Din păcate, nici un partid burghez, cu sau fără tradiţii, nu are înscris în programul său de politică externă o asemenea alianţă. Şi nu întâmplător. Acestor partide li s-a atrofiat simţul istoriei... E adevărat, majestatea sa a dizolvat partidele politice, dar prin acest act, să-mi fie iertată formularea, n-a dat dovadă de mai mult simţ al istoriei. A stărui în neutralism, într-o vreme când Führerul desparte apele de uscat, când asistăm la o nouă facere a lumii, mi se pare o aberaţie.

Precum vezi, aviatorule, intrasem bine în pielea agentului «B-39» şi, în timp ce peroram cu patos, l-am auzit pe Mateş exclamând în româneşte, cu indignare: „Ce ruşine! Ce ruşine! Şi mai zice că-i român!” Am mai auzit cum ataşatul militar încerca să-l liniştească cu vorbele: „Mai dă-l în...! N-are decât să trăncănească!” Ăsta, cel puţin, tranşase mai rapid „profeţia mea”.

— Numai legionarii, am continuat, ignorându-mi colegii, şi-au înscris în programul lor ideea alianţei cu cel de-al III-lea Reich. În 24 de ore de la preluarea puterii în stat, declară ei, ne vom alătura axei Roma-Berlin. Şi tocmai această viguroasă mişcare revoluţionară a fost dizolvată, iar membrii săi puşi sub urmărire şi lichidaţi.

Am tăcut, închipuindu-mi că pot să bat în retragere! Aş! Locotenentul SS Kress m-a întrebat dacă nu cumva sunt legionar.

— Nu sunt decât un ziarist care urmăreşte cu obiectivitate scena politică a istoriei, m-am lăudat eu.

Lângă mine, Catinca începuse să dea semne de nervozitate. Am încercat din nou să mă retrag. SS-istul însă avea chef de vorbă: a vrut să mai afle cum văd eu România ieşind din impasul neutralităţii. N-am apucat să-i răspund, din pricina lui Mateş. Enervat, a intervenit:

— Acolo unde domnul locotenent vede un impas, e de fapt politica clară de neutralitate a României, politică garantată atât de Führer, cât şi de ţările occidentale.

De fapt, Mateş mie îmi răspunsese; voia cu orice preţ să-mi aducă aminte că şi în cadrul acestei serate reprezint interesele diplomatice ale României. Însă al naibii neamţ, se apucase să dirijeze discuţia. M-a întrebat surâzător:

— Împărtăşiţi punctul de vedere al domnului Mateş?

Ceea ce nu-i convenea şefului meu, îmi convenea mie şi misiunii mele secrete. Nu mă îndoiam că în raportul lui Kress voi figura la loc de cinste. De aceea, am afirmat pe un ton categoric:

— Nu, nu-l împărtăşesc. Aşa cum aţi susţinut şi dumneavoastră, e vorba de un impas. Iar din impasul ăsta numai legionarii mai pot să scoată ţara.

În momentul acela, Mateş, ieşindu-şi din fire, mi s-a adresat în româneşte.

— Susţii o bandă de ucigaşi... Nu uita că ultima lor victimă a fost Armand Călinescu!

Neamţul a sărit şi el de la locul său interesându-se:

— Ce spune? Ce spune?

Mie, aviatorule, îmi plăcea Mateş. Ţi-am mai spus-o. În sinea mea, îl apreciam şi ca om, şi ca ziarist. În seara aia, stima mea faţă de el – de care, din păcate, el n-o să afle niciodată – a crescut şi mai mult. Mateş nu s-a lăsat intimidat de reacţia SS-istului şi şi-a asumat sarcina traducerii în germană a replicii sale. Neamţul nu era prost şi mi-am dat seama că se învârtea cu uşurinţă în problemele româneşti. Nu i-a răspuns lui Mateş, în schimb şi-a întors privirile spre mine, invitându-mă să-i răspund. I-am dat satisfacţie.

— Revoluţia nu se împiedică de un ciot, am afirmat eu zelos. Studiaţi marile revoluţii ale omenirii care au schimbat cursul istoriei şi o să găsiţi exemple cu carul, justificând şi acţiunile violente ale legionarilor.

Lângă mine, Catinca mi-a şuierat printre dinţi, cu ură:

— Armand Călinescu un ciot?! Cum de nu ţi-e ruşine!

Reacţia ei îmi confirma că fusesem convingător. Asta şi doream, să nu se simtă nici o clipă că joc teatru. Pe Catinca, devotata colaboratoare a lui Moruzov, aş fi sărutat-o pe loc. M-am văzut însă în situaţia de a perora la fel de impertinent:

— Oricum, mai devreme sau mai târziu, Armand Călinescu tot ar fi dispărut din arena politică. Deodată, întorcându-mă spontan spre Firoiu, i-am surprins un zâmbet complice. Nimeni şi nimic nu l-ar fi putut scăpa pe Armand Călinescu de la judecata istoriei, nu-i aşa, domnule Firoiu? L-am văzut pe Firoiu pălind. Iar eu, fără să vreau, mi-am amintit de anonima lui Stoicaru. Spre mirarea mea, prim-consilierul a sărit, însă fără ostentaţie, să sprijine punctul meu de vedere:

— Un conducător politic, susţinu el cu o eleganţă retorică, este într-o oarecare măsură şi produsul unei etape politice. Atâta timp cât corespunde etapei el va evolua fără dificultăţi. Din momentul în care, dintr-un motiv sau altul, va ignora istoria, va intra în conflict cu ea. E o chestie de dialectică, dar şi de fatalitate. L-am cunoscut pe Armand Călinescu... Nimic nu l-ar fi putut scăpa... O spun cu durere şi respect.

Ascultându-l, m-am întrebat în gând: „Oare anonima agentului *Isolda* l-ar fi putut salva pe Armand Călinescu? Ce a întreprins Firoiu din momentul în care a intrat în posesia avertismentului anonim?”. Căci nu mă îndoiam nici o clipă că anonima, în mod normal, a urmat cursul: intendent – consilierul Firoiu – Catinca – ministru. Dacă scrisoarea a apucat să ajungă la Catinca, se putea deduce că avertismentul „anonimului” a ajuns şi la Bucureşti, pe unul din birourile Serviciului secret. Şi uite aşa, aviatorule, constatam că problema mă frământa şi, în consecinţă, mi-am propus ca într-unul din mesajele mele către *Siegfried* să-l rog să se intereseze dacă anonima a ajuns sau nu la Bucureşti.

Ce a fost mai interesant la „soareaua” de la Firoiu, ţi-am povestit, aviatorule. Cu ce m-am ales eu din disputa aceea politică? Cu o carte de vizită a locotenentului SS Georg Kress... Ceea ce nu mi-a stricat deloc. Încolo? Am părăsit saloanele lui Firoiu lăsându-mi compatrioţii cu inimile sângerânde. Mă durea, dar spune şi tu, ce altceva aş fi putut să fac? Ehei, aviatorule, ţie ţi-a fost hărăzit să zbori deasupra unor pământuri şi oraşe vrăjmaşe, să-ţi laşi bombele de la mare înălţime. Dacă te uitai din carlingă, vedeai explozii, fum şi flăcări, nu şi feţele oamenilor. Iar dacă le vedeai, te mângâiai la gândul că astea-s legile războiului. Bombardezi şi tu, bombardează şi inamicul. Cu mine însă lucrurile se petreceau altfel. Închipuieşte-ţi, să fii printre ai tăi, în adâncul sufletului tău să le împărtăşeşti gândurile şi simţămintele, iar tu să fii obligat să interpretezi rolul unui duşman, să fii forţat să „cobori în picaj şi să-ţi mitraliezi” compatrioţii, după care nici măcar să nu le poţi veni în ajutor. Îmi reproşezi, aviatorule, că sunt un agent sentimental?... Nu, nu, să ştii că atunci, în locuinţa lui Firoiu, n-am fost deloc sentimental. Mi-am calculat

loviturile cu luciditate. Ştiam că lovind în opiniile lui Mateş, ale lui Grigoriu şi ale Catincăi, obţineam din partea lui Kress o notă bună. Şi aveam nevoie de cât mai multe note bune. Iar acum, când de plutonul de execuţie nu mă mai desparte decât un... fleac de pas, uite că îmi amintesc cu duioşie de cele petrecute în casa lui Firoiu.

Pentru mine seara însă nu se încheiase. În maşină, Catinca se zbuciuma stăpânit, fumând ţigară după ţigară. Era ca un butoi de pulbere gata să explodeze. A şi explodat.

— Ascultă, Radule, m-a luat ea la rost, eşti cu adevărat lichea sau...? Sau ca orice fecior de bani gata, nu eşti decât un uşuratic, un egoist, un tip care dincolo de propriile-i capricii nu mai vede nimic altceva?

Am fost obligat să-i răspund:

— Îmi consideri convingerile politice drept un simplu capriciu?

Nu uitam nici o clipă, nu aveam voie să uit, că pe banchetă, lângă mine, şedea agenta lui Moruzov.

— Ai dat dreptate arianului ăla în uniformă neagră, îmi reproşă ea, jignind români de-ai tăi, colegi de legaţie. Să-ţi fi înghiţit mai bine convingerile politice decât să dai satisfacţie neamţului!

Înverşunarea ei era meritorie. Ca să bagatelizez întâmplarea, am ripostat ca un golan:

— Te pomeneşti că din pricina asta n-o să mai vrei să te culci cu mine!

M-a înjurat grosolan, deci o obligasem să fie şi mai vulgară.

— Bine, să zicem că sunt o lichea, m-am învoit eu, că sunt aşa cum mă încondeiezi tu, dar atunci domnul prim-consilier Firoiu, diplomat cu stagiu, „neutralist” convins, care dă pentru colegii lui ceaiuri intime la care invită nemţi – printre ei pe amantul nevesti-si – ce fel de individ mai e? Eram convins că-i luasem piuitul, când colo mi-a răspuns destul de tare.

— Dacă vrei să ştii, Firoiu îţi seamănă, e şi el o lichea patentată, cu socru bogat.

Se născuse în sufletul meu o dorinţă perversă de a o jigni.

— Fiind lichea ca şi mine, trebuie să înţeleg că a urcat şi el sus, în garsoniera ta?

Am crezut, aviatorule, că o să se întoarcă spre mine şi o să-mi ardă o pereche de palme sau că o să mă pocnească în cap cu poşeta, când colo a reacţionat cu un calm imperturbabil:

— Nu, m-a dus la un hotel.

Am căzut amândoi într-o muţenie totală. Am oprit *Fiat*-ul în faţa blocului. A coborât. Am coborât şi eu, de parcă ne-am fi înţeles asupra acestui lucru. Am însoţit-o la etajul doi ca o umbră. Nu m-a izgonit, nu mi-a închis uşa în nas. Am intrat şi nu s-a împotrivit. Totul s-a petrecut după un ritual pe care amândoi îl cunoşteam de când lumea...

Două sau trei ceasuri mai târziu, exact când mă aşteptam mai puţin, mi-a poruncit:

— Îmbracă-te şi pleacă!

În prima clipă, am crezut că se răsfaţă. Am întins cu tandreţe braţul dând s-o cuprind de mijloc şi s-o trag spre mine. Însă Catinca s-a împotrivit, m-a respins bătându-şi joc de tandreţea mea:

— Hai, hai, nu mai fă pe îndrăgostitu’! Îmbracă-te şi şterge putina!

Una ca asta, aviatorule, nu mi se mai întâmplase. Să-mi dea o femeie papucii şi într-un chip atât de umilitor! Arată-mi şi mie bărbatul în stare să rămână indiferent la asemenea chestii! Izbutise, afurisita, să mă rănească.

M-am răzbunat prosteşte, m-am îmbrăcat încet, foarte încet, fluierând în surdină

a mulţumire, întocmai ca un negustor satisfăcut de târgul încheiat. În vremea asta Catinca, întinsă pe studio cu faţa în sus, cu braţul drept petrecut sub cap, nici nu se uita la mine. Pesemne că-mi ghicise tactica, căci la un moment dat, plictisită de prezenţa mea prelungită, s-a răsucit într-o rână, întorcându-mi spatele. La plecare mi-a zis doar:

— Ai grijă când ieşi, să blochezi yalele!

Am plecat de la Catinca trist, deprimat cum nu fusesem nicicând. Doar la volan mi-am mai redobândit un pic liniştea şi am început să meditez la tot ce se petrecuse în seara aceea. Aşadar, Catinca mă considera o lichea, nici despre Firoiu nu avea o părere mai bună. Că era o lichea, am constatat şi eu. A invita la un ceai intim şi câţiva amici nemţi nu era cine ştie ce nenorocire! Nenorocirea începea de acolo de unde unul dintre nemţi, SS-istul Kress, era amantul doamnei Firoiu, acest „amănunt” fiindu-i cunoscut şi domnului prim-consilier care-l acceptă ca atare. Povestea nu-mi plăcea. O relaţie extraconjugală deschisă, cunoscută tuturor, inclusiv ministrului, inclusiv Catincăi, numai în aparenţă nu avea nimic suspect. Eu, oricum, o găseam dubioasă. Şi gonind în noapte, desigur spre casă, la volanul Fiat-ului, m-am pomenit vorbindu-i în gând Catincăi: „Ehei, dacă Firoiu ar fi lichea aşa cum sunt eu, zău, fată, că aş fi ceva mai liniştit!” Cu gândul ăsta am adormit, aviatorule, în noaptea aceea.

2

AI AUZIT? O EXPLOZIE! CE O FI FOST? O bombă sau un obuz greu? De parcă s-ar fi cutremurat pământul... Hai, aviatorule, dă-ţi şi tu cu părerea! S-o fi rătăcit un obuz greu! Ce-o mai fi sus, la suprafaţă? Ţie ţi-au mai zis ceva? O să-ţi dea drumul de aici? Tot mă îndemni să-ţi povestesc! Înseamnă că poveştile mele îţi mai alină suferinţa. Vrei să ştii ce s-a mai întâmplat cu *Tristan?* Ei hai, ascultă! Am s-o iau metodic, aviatorule!

În luna octombrie a sosit incognito la Berlin mesagerul lui Moruzov. Avea o misiune secretă şi într-o conspirativitate deplină. Cred că nimeni de la legaţie, în afară de mine, nu era la curent cu această misterioasă vizită a domnului maior Gruia care, în curând, avea să influenţeze puternic cursul viitoarelor evenimente politice... Sunt sigur că nici Catinca nu fusese informată de prezenţa la Berlin a unui coleg atât de important... Apropo de Catinca: după cele petrecute între noi, mai ales după scena „cu papucii”, nu m-a îndepărtat. Nu se arăta nici prea intimă, nici prea distantă – ca şi cum între noi nu s-ar fi petrecut nimic. Îmi convenea de minune atitudinea ei.

Într-una din dimineţi, când tocmai mă pregăteam să plec la legaţie, sună telefonul. Ridic receptorul şi recunosc vocea lui *Frau Falck* – mă anunţa politicoasă că lenjeria dată la spălat este gata şi că pot să trec oricând pe la curăţătoria „Lebăda albă” să o ridic. Era o veste bună, pe care o aşteptam cu nerăbdare. I-am mulţumit şi am încunoştiinţat-o că la ora 12 o să trec pe acolo. Aşadar, *cutia poştală* îmi semnala, şi era pentru prima oară când acţiona, că primise pentru mine un mesaj. Nu mă îndoiam nici o clipă că mă aştepta raportul lui *Tristan.* E oare cazul, aviatorule, să-ţi mai povestesc cât de mult mă emoţionase telefonul *cutiei poştale?* De fapt şi de drept era primul act de spionaj pe care-l înfăptuiam cu adevărat, adică să ridic raportul lui *Tristan*, după care, să-l expediez codificat la Bucureşti, lui *Siegfried.* Prin ce mijloace? Dacă voi alege postul de emisie şi recepţie sau curierul avea să depindă, în primul rând, de conţinutul raportului. Îmi amintesc că, în ziua aceea, am trecut pe la legaţie, mi-am rezolvat în grabă problemele curente, apoi

„călare” pe maşină am umblat prin oraş. Din considerente, ce ţin de tehnica conspirativităţii, înainte de a ajunge la curăţătoria „Lebăda albă”, am trecut pe la Operă, m-am interesat în ce zi programaseră „Maeştrii cântăreţi”, m-am oprit şi la Bursă unde am urmărit curios tranzacţiile, zarva agenţilor, de acolo m-am repezit la sediul D.N.B.-ului de unde am ridicat câteva Buletine de ştiri... Nu, nu eram urmărit: deocamdată activitatea mea era în afara oricăror bănuieli. Instrucţiunile însă sunt instrucţiuni. Şi tu, ca aviator, le ai, nu-i aşa? Iar în timpul zborurilor, vrei-nu vrei, eşti obligat să le respecţi.

La ora douăsprezece fără cinci, *Fiat*-ul meu s-a oprit în faţa curăţătoriei chimice „Lebăda albă”. Luasem cu mine alt pachet cu lenjerie. Am intrat. *Frau Falck* m-a recunoscut, de servit însă m-a servit firesc, fără ostentaţie, în rând cu ceilalţi clienţi. A preluat zâmbind lenjeria adusă de mine la spălat, mi-a predat zâmbind celălalt pachet. Era plătită să zâmbească tuturor clienţilor. Am părăsit în grabă „Lebăda albă”. Ştiam că în pachet, printre cămăşile spălate, apretate şi călcate, se găsea şi plicul lui *Tristan.* Am gonit nebuneşte spre casă. Când m-am văzut sus, am răsuflat uşurat. De emoţie sau de nerăbdare mă trecuseră năduşelile. Am încuiat uşa pe dinăuntru şi am scos dintre cămăşi plicul lui *Tristan*, l-am deschis: raportul era scris în limba germană şi se referea exclusiv la vizita mesagerului lui Moruzov.

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*

Sursa: *Tristan* 4.11.939

Tatonările neoficiale ale d-lui Moruzov în vederea găsirii unei căi de colaborare secretă între Serviciul ce-l conduce şi Abwehr sunt considerate la Berlin ca un prim semn de nelinişte a părţii române, ca urmare a victoriilor strălucite dobândite de Führer în Austria, Cehoslovacia, Polonia. România doreşte să-şi menţină cu orice preţ neutralitatea, dar, în acelaşi timp, se vede din ce în ce mai izolată în politica sa.

Abwehr-ul îşi propune să se folosească de aceste condiţii noi în vederea întăririi treptate a poziţiilor germane în Peninsulă Balcanică, prin scoaterea României din neutralitate, poziţie care îngăduie Angliei şi Franţei să importe cantităţi masive de petrol românesc, în dauna intereselor militare ale Wehrmacht-ului.

În vederea atingerii obiectivului amintit mai sus, Abwehr-ul îşi propune să adopte următoarea tactică:

a) Abwehr-ul se va dovedi deosebit de încântat de iniţiativa d-lui M. Moruzov, va flata pe cât posibil personalitatea acestuia în conducerea Serviciului secret din România.

b) Se va da de înţeles părţii române, în forme discrete, pentru a-i câştiga încrederea, că între Wehrmacht şi Abwehr, pe de o parte, şi conducerea politică a statului pe de altă parte, ar exista fricţiuni care, într-un viitor apropiat, n-ar fi exclus să fie tranşate în favoarea militarilor.

c) Se va insista exagerat de mult şi ameninţător asupra actelor de sabotaj din industria petroliferă română, organizate de agenţi ai Angliei şi Franţei sub oblăduirea autorităţilor din România şi care afectează necesităţile de petrol ale Germaniei, cu scopul de a permite Abwehr-ului să-şi introducă în România unităţile sale în vederea asigurării securităţii

industriei petrolifere române împotriva actelor de sabotaj.

În problema atacării petrolului românesc, Abwehr-ul se va conduce după concluziile studiilor efectuate de Secţia a III-a Economică a Wehrmacht-ului.

Iată succint care sunt aceste concluzii:

— În caz de război şi mobilizare totală, nevoile de petrol ale Germaniei ar putea fi acoperite de actuala producţie a României, cu condiţia ca Germania să dispună integral şi suveran de resursele române.

— Până şi cel mai neînsemnat act de sabotaj în industria petroliferă a României poate aduce prejudicii grave Germaniei. Se consideră că actele de sabotaj în domeniul extracţiei de petrol şi în cel al transportului îi permit României să opună Germaniei, aflată în război cu Anglia şi Franţa, o rezistenţă ascunsă.

— Ţinând seama de mărimea pericolelor, Germania nu poate să se mulţumească nici cu garanţiile date de statul român. Germania trebuie să înfrângă rezistenţa părţii române şi să ceară:

1. Subordonarea economiei române a petrolului conducerii şi controlului german.

2. Renunţarea statului român la drepturile sale de suveranitate în favoarea Germaniei:

a) În exercitarea puterii poliţieneşti în regiunea petroliferă;

b) În organizarea şi folosirea mijloacelor şi căilor de comunicaţii române.

Tratativele cu dl. maior Petre Gruia

Dl. maior P. Gruia a sosit la Berlin având asupra sa o scrisoare de recomandare a ataşatului militar german la Bucureşti, col. Karl Woohle, către viceamiralul Canaris, precum şi un mesaj din partea d-lui Moruzov.

La 30 octombrie dl. maior Gruia s-a prezentat la sediul Abwehr-ului, solicitând viceamiralului Canaris o audienţă. I s-a răspuns că viceamiralul este plecat din Berlin într-o misiune, de unde se va întoarce după o săptămână. În realitate, Canaris nu era plecat din Berlin. D-lui maior Gruia i se aplica astfel schema concepută anterior. În aceeaşi zi, un sol al viceamiralului, în persoana maiorului Pruck, ofiţer al Serviciului de informaţii german, a luat un prim contact, la hotel, cu maiorul român. A doua zi, la 31 octombrie, s-a transmis d-lui maior Gruia o ştire de „bun augur”. Aflând că este căutat de un mesager al d-lui Moruzov, Canaris şi-a „întrerupt misiunea” întorcându-se urgent la Berlin. În aceeaşi zi, la ora 10,45 şeful Abwehr-ului, asistat de locotenent-colonelul Pickenbrock, şeful Serviciului german de contrainformaţii şi de maiorul Pruck, îl primea în audienţă pe maiorul Gruia.

Acesta a dat citire mesajului adresat de dl. Moruzov viceamiralului Canaris redactat în limba franceză. După ce a ascultat mesajul, Canaris şi-a exprimat stima şi consideraţia faţă de personalitatea şefului Serviciului secret din România, dând o înaltă apreciere activităţii acestuia.

S-au luat următoarele hotărâri:

— Încă în luna noiembrie să aibă loc o primă întâlnire de lucru între şefii celor două servicii. Locul întâlnirii – Berlin sau Bucureşti – urmează

să fie stabilit ulterior.

— Contactele dintre cei doi şefi, precum şi colaborarea ce va fi stabilită să aibă un caracter personal, strict secret.

— Conform propunerilor înscrise în mesajul d-lui Moruzov, s-a convenit ca, până la întâlnirea dintre şefi, să aibă loc întrevederi preliminare între maiorii Pruck şi Gruia. O primă întâlnire între cei doi va avea loc la Bucureşti, între 15-20 noiembrie. Dl. maior Pruck urmează să sosească la Bucureşti sub identitatea pictorului Erwin Kampf.

— Pentru a uşura procesul tatonărilor, până vor avea loc întâlnirile la nivelul maiorilor, Abwehr-ul va instala la Bucureşti o „cutie poştală" în persoana maiorului dr. Wagner.

— A fost abordată şi problema petrolului românesc. Viceamiralul Canaris a reţinut din mesajul d-lui Moruzov pe care-l consideră şef şi al Serviciului secret de informaţii al armatei române, următoarea idee: dl. Moruzov se oferă să dea concursul în scopul de a preveni eventualele acte de sabotaj, iar pe de altă parte, este gata a primi şi sugestii din partea specialiştilor germani, cărora li se va îngădui să viziteze regiunile interesate. (Li se îngăduie doar şi specialiştilor francezi şi englezi!) Drept urmare, Abwehr-ul va trimite încă în luna noiembrie două comisii de specialişti cu misiunea de a vizita portul Giurgiu şi regiunea Ploieşti-Moreni.

* * *

Ştii, aviatorule, dacă aş supravieţui războiului, mi-aş propune să realizez o carte, bineînţeles de memorialistică. Un capitol din această carte l-aş consacra celei mai dificile misiuni a unui spion. Uite, intri în posesia unei informaţii... Ce faci cu ea? Trebuie s-o expediezi în ţară, la ai tăi, altfel toată truda ta devine zadarnică. Cum, prin ce mijloace o transmiţi mai departe ca să fii sigur că ajunge la destinaţie, iată problema cheie! Raportul lui *Tristan* trebuia să ajungă la Bucureşti, pe biroul lui *Siegfried.* Iar între Berlin şi Bucureşti – sute de kilometri. Pe o asemenea distanţă te loveai aproape la fiecare kilometru de agenţii Serviciilor germane de contrainformaţii. Canaris şi Heydrick îi presăraseră pretutindeni. De aceea, transmiterea unei informaţii devenea o acţiune subtilă şi dificilă. Cred că generalul Petrescu trebuie să fi investit multă trudă ca să asigure Secţiei a II-a Informaţii a Marelui Stat Major nu numai surse majore de informare, dar şi mijloacele adecvate de transmitere a informaţiei. Adusesem cu mine un cod de dimensiunea unei cutii de chibrituri. Îi găsisem şi o ascunzătoare potrivită – în aparatul de telefon. Am demontat capacul şi l-am pitit perfect printre măruntaiele telefonului. Încă în după-amiaza acelei zile, am codificat raportul lui *Tristan,* hotărât să-l expediez rapid mai departe. La raportul respectiv am mai anexat şi un text de-al meu – îl informam pe *Siegfried* asupra anonimei trimisă legaţiei de *Isolda* şi propuneam să se controleze pe întregul sistem informativ şi contrainformativ dacă anonima, printr-un canal sau altul, ajunsese la Bucureşti. Răspunsul generalului Petrescu în această chestiune avea pentru mine o mare importanţă. De ce? O să-ţi povestesc ceva mai încolo. Codificarea am încheiat-o abia spre seară, am distrus textul lui *Tristan,* după care, la volanul maşinii mele am plecat să contactez o altă *cutie poştală.*

Există în Berlin un cinematograf *Odeon.* Îţi voi vorbi de el şi de tot ce a urmat, deoarece aşa cum ţi-am mai spus, aviatorule, *Nibelungii* mei au încetat să mai existe datorită unei conjuncturi aparte. Era în ultima decadă a lunii octombrie, se

întuneca devreme. La *Odeon* rula un film cu Any Ondra. Nu filmul mă interesa. M-am îndreptat cu paşi siguri spre casa de bilete. Casiera – o femeie în floarea vârstei, plăcută la înfăţişare, cu o coafură sobră – şedea ca într-o cuşcă de sticlă. *Siegfried* îmi arătase fotografia ei, aşa că am recunoscut-o imediat. Nu era nimeni la casă, lumea nu se prea înghesuia la film. I-am cerut un bilet. În timp ce-l desprindea de cotor, am întrebat-o: „Doamnă *Crimhilda,* cinematograful *Odeon* intenţionează să programeze filmul românesc *Bing-Bang?”* Eram convins că o să-mi răspundă: „Nu ştiu, domnule, dar o să mă interesez!”, drept care, eu trebuia să-i las mesajul. Ea însă mi-a dat un alt răspuns: „Cinematograful nostru programează numai filme bune!” Cuvintele ei, în aparenţă nevinovate, cuprindeau un avertisment. L-am înţeles, n-am stăruit, am luat biletul şi am intrat în sală. Îţi dai seama că numai de cele ce se petreceau pe ecran cu focoasa Any Ondra nu-mi ardea. Nici în panică nu am intrat din pricina avertismentului, căci instrucţiunile mele cu privire la contactul cu Odeon-ul erau mult mai complexe. La sfârşitul filmului, ieşind din sală laolaltă cu ceilalţi spectatori, am aruncat o privire spre „cuşca” de sticlă a casieriei şi am văzut pusă la vedere fotografia răsfăţatului actor german Willy Fritsch. Am răsuflat uşurat. Pentru mine fotografia reprezenta un cuvânt de ordine: „Aşteaptă-mă!” M-am supus îndemnului înţeles numai de mine. Am aşteptat-o. Se înţelege, nu chiar în faţa sălii. După un timp, am zărit-o pe *Crimhilda* ieşind – era îmbrăcată într-un palton cu guler de blană. M-a zărit şi ea. A pornit-o într-o direcţie opusă mie. Precum cereau instrucţiunile, m-am luat după ea. Mergea agale, aşa că în curând am ajuns-o din urmă, având aerul unui bărbat decis să acosteze o femeie. „Daţi-mi voie, doamnă, m-am adresat eu în germană, dacă nu mă înşel, avem acelaşi drum!” A reacţionat „jignită” şi m-a „pus la punct” fără convingere. „Nu vă e ruşine?! Altă treabă nu mai aveţi decât să acostaţi femei pe stradă!” Prea mulţi trecători nu erau prin preajmă, dar scena se cerea jucată. În cazul în care nu m-ar fi repezit şi totodată mi-ar fi şoptit cuvintele. „Lasă-mi numărul de telefon”, eram obligat să-i dau numărul şi s-o „las în plata domnului”, urmând ca ea să mă caute acasă, la o anumită oră. Auzind prima replică, i-am strecurat mesajul. „Repezit” apoi de femeie, am „capitulat” şi m-am retras spre *Fiat*-ul meu.

Scena asta, aviatorule, am mai jucat-o în nenumărate rânduri. *Crimhilda* – casiera era un agent de legătură între mine şi postul de radio emisie-recepţie, post de care nici în prezent nu ştiu unde îşi avea ascunzătoarea, cine-l folosea, care i-a fost soarta în timp. Casiera reprezenta pentru mine calea cea mai scurtă şi mai urgentă de a comunica cu *Siegfried.* Aşa cum îmi cereau instrucţiunile, am apelat la postul *Odeon* numai în situaţii de excepţie. În rest, mai aveam la îndemâna două *cutii poştale* – una la Biroul de voiaj al *Lares*-ului, cealaltă chiar la legaţie.

În anii războiului, aviatorule, am trecut prin multe încercări dramatice. De fiecare dată m-au salvat sângele rece, viteza cu care gândeam, capacitatea de a cuprinde dintr-o privire „partida de şah” şi de a-mi calcula „mutarea” cea mai fericită pentru a ieşi din încurcătură. În consecinţă, s-ar fi cuvenit să nu mai gust din fiorul emoţiei. Ce-i drept, cu timpul parcă mă abrutizasem, dar nu întrutotul. Uite, în ce priveşte *Crimhilda,* situaţia era asta: ori de câte ori urma să iau legătura cu acest agent în vederea transmiterii unei informaţii, mă cuprindea o emoţie greu de stăpânit. Nu ştiu cum, mi se cuibărise în suflet ghidul că marea primejdie dinspre *Odeon* mă păştea. Desigur, evoluţia activităţii mele la Berlin mi-a demonstrat că mă înşelasem, căci din cu totul altă direcţie a venit nenorocirea.

Am obosit, aviatorule... îmi pare că în... runda asta am vorbit prea mult. A câta oară? Şi oare câte runde mă mai despart de cea finală? Ei, aviatorule, ai putea să-mi răspunzi?

mesaje ale lui «B-39»

Siegfried către «B-39» 6.11.939

Tristan să ne comunice cine-i maiorul dr. Wagner, „cutia poştală” instalată de Canaris la Bucureşti.

* * *

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*

Sursa: *Tristan* 10.11.939

1. Dr. Wagner nu e o simplă „cutie poştală”. Sub identitatea sa se ascunde şeful Serviciului german de contrainformaţii din România. Conform instrucţiunilor, el deschide toate plicurile sigilate ce i se lasă de către maiorul Gruia, deşi partea română a convenit la Berlin, cu viceamiralul Canaris, ca plicurile să fie desigilate la Berlin.

2. Viceamiralul Canaris se pregăteşte intens pentru primul contact personal cu dl. Moruzov. Intenţionează să-l surprindă prin apariţia sa neanunţată la Bucureşti, la începutul lunii decembrie. Va fi secondat de locot. col. Bentivegny, şeful Secţiei contrainformaţii din Abwehr, de dr. Wagner şi de Tristan.

Tema principală a vizitei: petrolul, actele de sabotaj din industria petroliferă română, ce subminează îndeplinirea Tratatului economic germano-român, precum şi măsurile ce trebuie luate.

Secţia contrainformaţii a Abwehr-ului şi-a format un punct de vedere în legătură cu incendiul de la rafinăria „Orion” şi a pregătit un document ce urmează a fi înmânat Serviciului secret din România, intitulat „Instrucţiuni de ordin tehnic care ar trebui date pentru prevenirea actelor de sabotaj în regiunile petrolifere”.

Berlinul apreciază că în România există un puternic curent antigerman încurajat de guvern, de aceea Canaris va insista şi în chestiunea intensificării propagandei hitleriste în România, aşa încât în rândurile populaţiei să se creeze o atmosferă favorabilă îmbunătăţirii relaţiilor dintre cele două ţări.

* * *

Siegfried către «B-39» 17. XII.939

În cercurile diplomatice germane circulă zvonul cum că, în curând, Ministerul de Externe va numi pe lângă ministrul Fabricius un al doilea ataşat. Află temeinicia zvonului şi semnificaţia lui reală.

* * *

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*

Sursa: Tristan 23. XII.939

Ribbentrop a prevăzut o misiune specială ce o va încredinţa, începând

din ianuarie 1940, baronului Manfred von Killinger. Misiunea acestuia se răsfrânge asupra întregii Peninsule Balcanice şi trebuie tratată şi interpretată în strânsă legătură cu planurile militare ale Wehrmacht-ului pe 1940. Ridicat la rangul de ministru-diplomat, von Killinger, conform documentului elaborat de Ministerul de Externe şi semnat de Ribbentrop, are următoarele misiuni:

1. **Să identifice toate organizaţiile secrete duşmănoase funcţionând în ţările balcanice, să supravegheze şi să zădărnicească operaţiile lor.**
2. **Să supravegheze presa şi propaganda duşmană.**
3. **Să conducă, să ajute şi să intensifice munca presei şi propagandei hitleriste.**

Pentru camuflarea activităţii sale, el se va ocupa de chestiuni de transport, economice, de securitatea transporturilor mărfurilor, problema refugiaţilor polonezi, stabilirea de instituţii culturale, sportive şi organizaţii de tineret.

3

LA DOUĂ SAU TREI ZILE DE LA EXPEDIEREA la Bucureşti a raportului lui *Tristan,* mi-a telefonat şi *Isolda* la legaţie. M-a găsit uşor. A rostit parola cuvânt cu cuvânt. M-am bucurat, căci îmi dădea dovadă că are memorie, că-i punctual şi serios. Condiţii esenţiale pentru un agent. L-am aşteptat acasă, aşa cum am convenit, jaluzea lăsată la una dintre ferestre... Pe la cinci fără un sfert, împins de nerăbdare, m-am postat şi eu lângă fereastră, privind în stradă pe după perdeaua din tul prin care vedeam strada. De afară ar fi fost imposibil să fiu observat. La cinci fix l-am zărit: *Isolda* venea dinspre Friedrichstrasse. Când s-a apropiat ceva mai mult de Alexanderplatz, am observat că se ţinea de o falcă, ca şi când l-ar fi chinuit o durere de măsele. A traversat strada, ieşind din raza mea vizuală. Eu însă am rămas locului, cu ochii aţintiţi pe cadranul ceasului de mână. După socoteala mea, aruncarea plicului în cutia poştală de la intrarea de jos nu-i putea lua mai mult de trei minute. Într-adevăr, puţin mai târziu, l-am zărit din nou pe *Isolda:* tăia piaţa în diagonală, pentru a ajunge pe Alexanderstrasse. Am lăsat să se mai scurgă câteva minute, apoi am coborât la parter. Plicul agentului era în cutie. Totul a decurs simplu, firesc. Nimeni nu m-a văzut când l-am ridicat şi chiar dacă m-ar fi văzut, n-ar fi fost nimic grav. Îţi dai seama, aviatorule, cât eram de nerăbdător să-i citesc raportul. Din capul locului, am fost mirat de scrisul său mărunt şi ordonat, corect, vădind o fire dotată nu numai cu o evidentă disciplină interioară, ci şi cu inteligenţă... M-a impresionat, de asemenea, şi capacitatea sa de a sintetiza informaţiile. Judecând deci după particularităţile acelui document, *Isolda* nu mi s-a părut a fi un agent de rând, care pentru câţiva gologani îţi strecoară o informaţie... Nu-şi notase întrebările, însă mi-a răspuns cu rigurozitate la toate. A mai avut răbdarea şi bunăvoinţa de a aşterne pe hârtie şi câteva consideraţii strict personale cu privire la evoluţia evenimentelor... Mă întrebi, aviatorule, dacă raportul *Isoldei* a folosit? Desigur, căci făcuse un adevărat istoric al pregătirilor de asasinare a lui Armand Călinescu, dezvăluind un aspect esenţial...

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*
Sursa: *Isolda* 6.XI.939

I. În lună martie a.c., trupele germane au invadat Cehoslovacia. Tot în

această lună începuseră la Berlin tratative economice germano-române. S-a încercat cu acest prilej intimidarea României prin acea somaţie exprimată de partea germană d-lui Djuvara, pe atunci ministrul ţării noastre la Berlin: „România să se decidă definitiv dacă voieşte sau nu să meargă cu Germania”. Ocuparea Cehoslovaciei reprezenta un exemplu de ceea ce i se poate întâmpla unei ţări care refuză să meargă alături de Germania. România nu s-a lăsat intimidată de demonstraţia Reichului şi a doua zi după invadarea Cehoslovaciei, prin guvernul lui Armand Călinescu, a decretat mobilizarea generală. Actul acesta, la care se mai adăuga acţiunea ambasadorului Tilea la Londra, cică l-ar fi înfuriat la culme pe Hitler. (În cercul nostru de aici se discută, dar nu ştiu în ce măsură putem da crezare unor asemenea vorbe, cum că în urma acţiunilor întreprinse de Tilea, guvernul englez a adresat telegrame guvernelor de la Moscova, Varşovia, Ankara, Atena şi Belgrad, întrebându-le care ar fi atitudinea ţărilor respective dacă Germania ar ataca România. Perspectiva realizării imediate a unei asemenea coaliţii europene la care, desigur, ar fi aderat Anglia şi Franţa, l-ar fi îngrozit pe Hitler, care astfel şi-ar fi văzut ameninţate planurile).

În condiţiile acestea, Germania a uitat somaţia adresată României şi a acceptat să semneze Tratatul economic, obligându-se să respecte şi să garanteze neutralitatea statului român... Hitler a înţeles însă din această întâmplare primejdia pe care guvernul neutralist al României, condus de o personalitate ca Armand Călinescu, o reprezenta pentru viitorul politicii sale în Peninsula Balcanică.

II. După cum se ştie, la 6 ianuarie 1939, deci numai cu două luni şi jumătate înainte de ocuparea Cehoslovaciei, urma să aibă loc o lovitură de stat legionară condusă direct de Horia Sima. Complotul a fost descoperit la 4 ianuarie. În urma situaţiei create, H. S. este obligat să fugă din ţară în Germania. Aici, încă din primele zile ale sosirii, are numeroase contacte cu lideri ai Gestapoului care-l pun în faţa unei misiuni de prim ordin. Reprimarea simultană a regelui Carol II, a lui Armand Călinescu şi a generalului Gabriel Marinescu. În concepţia Gestapoului numai un asemenea act violent mai putea netezi Gărzii de fier calea spre guvernarea ţării... Încă din primele zile ale lunii mai a.c., se trece la pregătirea complotului. Şedinţele de lucru s-au desfăşurat într-un apartament conspirativ al Gestapoului situat pe Pasingerstrasse nr. 5 (Cartierul Steglitz). Au participat la şedinţe: Sima, Papanace, Ioana Cantacuzino, Ilie Vlad Sturdza precum şi reprezentanţi ai Biroului „reprimări” din cadrul Gestapoului. S-au pus la punct detaliile complotului. Se hotărăşte ca misiunea să fie încredinţată legionarului Mihai Vârfureanu aflat în ţară. În acest scop, pleacă la Bucureşti Ioana Cantacuzino. La sfârşitul lunii mai, aceasta ia legătura cu Mihai Vârfureanu.

Se vorbeşte în cercurile noastre cum că toate atentatele la viaţa celor trei personalităţi ar fi dat greş. Că de pe urma acestor eşecuri s-au produs numeroase arestări în rândurile legionarilor. Se vorbeşte chiar de existenţa unui trădător în organizaţia din ţară.

Eşecurile complotiştilor din ţară au atras nemulţumirea Gestapoului. Acum, când ştim că Germania a atacat Polonia, îngenunchind-o, putem să înţelegem mai uşor de ce Biroul „reprimări” al Gestapoului şi

Himmler personal au insistat ca asasinarea celor trei personalităţi din fruntea României să se producă simultan în lunile iunie sau iulie.

Drept urmare, Horia Sima încredinţează misiunea organizării atentatului unui legionar „berlinez” Miţi Dumitrescu, pe care-l expediază urgent în România, după care, împins de Gestapo, pleacă şi el în ţară, la 19 august, pentru a supraveghea la faţa locului desfăşurarea pregătirilor. Se ştie că asasinarea lui Armand Călinescu a avut loc la 21 septembrie a.c., „echipa morţii” fiind condusă de Miţi Dumitrescu. Se mai ştie că la 27 septembrie Horia Sima se afla la Berlin, aureolat de marea reuşită.

III. Lupta pentru conducere rămâne deschisă... Se vorbeşte că ar exista un testament nescris al lui Corneliu Codreanu şi că în acel testament urmaşul său ar fi inginerul Clima. Oricum, H.S. îşi consolidează poziţia, căci după asasinarea lui Armand Călinescu a intrat pe deplin în graţiile lui Himmler şi ale Gestapoului.

IV. Cei mai mulţi legionari „berlinezi” consideră invadarea ţării noastre de către armata lui Hitler drept o gogoriţă a francmasonilor din Franţa şi mai cu seamă a plutocraţilor din Anglia. Că, în realitate, cel de-al III-lea Reich urmăreşte să convingă pe actualii cârmuitori ai României că doar ieşirea din neutralitate, apoi aducerea Gărzii de Fier la putere şi trecerea ţării de partea Germaniei poate asigura naţiunii române viitorul.

* * *

A doua zi, raportul *Isoldei*, codificat, lua drumul Bucureştiului. Cum? Uneori, aviatorule, în bezna şi tăcerea apăsătoare a celulei, am senzaţia că sunt singur, că rătăcesc în noapte vorbind cu mine însumi. Mă înşel? Zici că asculţi cu atenţie tot ce povestesc? Mă bucur că povestea vieţii mele nu te lasă indiferent. M-am întrebat cum am expediat raportul nr. 1 al *Isoldei?* Pe o cale simplă, printr-un curier aerian. *Lares*-ul deschisese la Berlin o agenţie de voiaj. Personalul era românesc. Pe mine însă mă interesa o funcţionară de acolo – domnişoara Angela. Îi lăsam mesajele mele către *Siegfried,* iar ea, printr-un pilot pe care nu-l cunoşteam, le transmitea la destinaţie. Prin acest canal i-am expediat lui *Siegfried* multe rapoarte...

4

ÎMI VINE SĂ RÂD, AVIATORULE. Uitasem de povestea cu anonima şi uite că tu mi-ai amintit de ea... Da, aşa e cum zici, când vorbim timpul trece mai uşor. Mie însă mi se pare că povestindu-ţi viaţa nu fac altceva decât s-o trăiesc pentru a doua oară, înainte de a fi pus la zid şi de a fi eliberat definitiv de ea... Dumnezeu mi te-a scos în cale!

Siegfried n-a lăsat întrebarea fără răspuns. *Siegfried* mă asigura că la Bucureşti nu ajunsese nici o anonimă al cărei conţinut avertiza legaţia că se pregăteşte un nou atentat împotriva lui Armand Călinescu. Verificase toate canalele vizate: cele ale Ministerului Afacerilor Străine, cele ale Serviciului secret. Faptul ca atare l-a intrigat şi mi-a cerut să încerc să lămuresc eu problema... Iar eu am lămurit-o! L-am invitat pe *Isolda* la un ceas de seară să ne plimbăm prin Tiergarten. Agentul s-a prezentat la întâlnire la ora fixată. Era cam rece şi venise destul de subţire şi de

sărăcuţ îmbrăcat. În timp ce străbăteam agale aleile parcului, i-am cerut să expedieze legaţiei a doua anonimă alcătuită din litere decupate, ca şi cealaltă, dar cu un conţinut nou. Adică să-l avertizeze pe Firoiu că de data asta se pregăteşte un atentat împotriva ministrului român de externe. La auzul propunerii mele, *Isolda* s-a oprit locului şi m-a iscodit cu ochi bănuitori.

— Nu pricep, îmi mărturisi el neliniştea, poate că nici nu am voie să pricep. Însă trebuie să-ţi spun că-mi ceri un lucru care ar putea să aibă repercusiuni pe plan diplomatic...

I-am dat toate asigurările că, în privinţa asta, îmi asum întreaga răspundere.

— *Siegfried* e la curent? se arătă el neîncrezător.

— Este... L-am luat de braţ explicându-i cum aş dori să expedieze anonima. Să foloseşti te rog un plic roz, ca să pot să-l recunosc. Nu apelezi la serviciile poştei. O arunci în cutia de corespondenţă a legaţiei, seara, ca să fie găsită a doua zi. În prealabil, mă avertizezi telefonic, Parola: suni şi mă întrebi dacă în biblioteca legaţiei avem piesa „O scrisoare pierdută”.

Isolda mi-a promis că va proceda întocmai. Şi, într-adevăr, s-a ţinut de cuvânt. A alcătuit anonima şi a pus-o la cutia legaţiei. Între timp, eu stabilisem la ce oră trece poştaşul german cu corespondenţa, la ce oră o ridică intendentul. Deci, am prins momentul şi am observat fără nici o dificultate plicul roz în mâna intendentului. Iar după vreo zece minute, fiind în biroul lui Firoiu, am văzut cu ochii mei plicul roz în mâna consilierului. M-am retras, n-am vrut să asist la spectacolul deschiderii corespondenţei. Făcusem un calcul simplu şi eficace: luând cunoştinţă de textul anonimei şi cunoscând consecinţele grave ale ignorării primului avertisment, prim-consilierul Firoiu va sări în sus şi va alarma legaţia. Unde mai pui că, de data asta, fiind vorba chiar de ministrul nostru, Firoiu se va repezi să-l informeze grabnic. Am trecut aşadar în anticameră, la Catinca. Găsisem şi un pretext să zăbovesc mai mult decât în alte dăţi cu dânsa. Invocasem faptul că procurasem două bilete la Operă. Se înţelege că nu aveam asupră-mi nici măcar o fărâmă de bilet, iar dacă ea, prin absurd, mi-ar fi acceptat invitaţia, m-aş fi pomenit într-o încurcătură groaznică. Catinca însă a înţeles invitaţia în felul ei.

— Dacă ţi s-a făcut de femei, du-te băiete la *Salonul Kitty*! îmi recomandă, ridiculizându-mă. Slavă domnului, bani ai! Să tot risipeşti...

Reţine chestia asta, aviatorule, că mereu eram trimis la stabilimentul domnişoarei Kitty. Eu însă nu apucasem să trec pe acolo.

Tot aşteptând să-l văd pe Firoiu năvălind ca o vijelie în cabinetul ministrului, o ţineam pe Catinca de vorbă cu fel şi fel de prostii, ceea ce ne enerva pe amândoi. EU: „Un pic tot ţii la mine?” EA: „Du-te mai bine şi scrie-ţi articolele otrăvite!” Aşa am ţinut-o o jumătate de oră, aviatorule. În acest răstimp, Firoiu nici gând să se ivească. Am lăsat-o pe Catinca în pace, nu înainte de a-i mai face o declaraţie de amor, şi m-am îndreptat din nou spre cabinetul lui Firoiu. L-am găsit încuiat. Înregistram astfel prima surpriză; a doua mi-a furnizat-o chiar intendentul care m-a informat că „domnul prim-consilier a plecat în oraş”. Am căzut pe gânduri. Ministrul era în cabinetul lui, de ce oare nu i-a adus la cunoştinţă conţinutul anonimei? Să nu fi apucat să deschidă corespondenţa? Sau a deschis-o şi... Ah, aviatorule, îmi treceau prin minte tot felul de bănuieli. Şi poate că bănuielile mele nu ar fi fost atât de sumbre, dacă Firoiu nu ar fi lăsat să treacă 48 de ore fără să întreprindă nimic.

În cea de-a treia zi de la primirea anonimei, am trecut iarăşi prin cabinetul lui Firoiu. L-am găsit îngândurat şi am dat să bat în retragere. M-a rugat însă să rămân, să iau loc. Nu l-am refuzat. Mi-a oferit un coniac excelent trimis de socru-său ca, puţin mai încolo, să-mi declare că vrea să-mi ceară sfatul într-o chestiune foarte

delicată. Era doar diplomat de carieră, de aceea, înainte de a intra în miezul problemei, a ţinut să facă două-trei piruete introductive; îmi declara că are o încredere deplină în mine, deşi avem opinii politice deosebite. Palavre... Palavre... Palavre... Important e că pe urmă mi-a întins plicul roz, îndemnându-mă:

— E o scrisoare anonimă... Citeşte-o!

Încercam să-mi ascund emoţia ce m-a cuprins, apelând la un zâmbet sceptic care voia să însemne: „Fugi, domnule de-aci! Anonime în străinătate?!” Am scos fără grabă scrisoarea din plic, am citit-o constatând că *Isolda* trudise mult decupând litere de ziar pentru a încropi textul anonimei. Simţeam cum ochii mici, uşor bulbucaţi ai lui Firoiu, mă fixau stăruitor, de parcă ar fi făcut efortul de a reţine până şi cea mai vagă reacţie a mea. Am decretat:

— O farsă! O farsă ordinară!

— Nu cred, mă combătu pe loc Firoiu. Imposibil! Nu văd nici un adult stând şi decupând litere de ziar numai pentru a deveni autorul unei farse.

Îl ascultam cu atenţie; acum nu mă mai îndoiam nici o clipă că şi prima anonimă a lui *Isolda* ajunsese în mâna sa, aşa se şi explică faptul că nu împărtăşea ideea farsei sugerată de mine. Cunoştea consecinţele grave şi ireparabile ale trecerii sub tăcere a primului avertisment. Ascultându-l, mă tot întrebam cu ce fel de om am de-a face? Cu unul cinstit? Cu unul vândut nemţilor? Să fi considerat prima anonimă drept o farsă? S-o fi bagatelizat? Ca în septembrie, când Armand Călinescu a fost asasinat într-un mod atât de odios, şi-şi dă seama că autorului anonimei nu-i ardea de farse. N-ar fi fost exclus. Iar acum încerca să-şi îndrepte greşeala săvârşită atunci? Dacă aşa stăteau lucrurile, de ce i-au trebuit 72 de ore ca să ia, în sfârşit, o hotărâre? Mi-am oferit un răspuns cam simplu, dar firesc: omul are calităţi, dar mai are şi defecte.

— Ce mă sfătuieşti? mă întrebă abătut.

Venise rândul meu să fac piruete.

— Îmi cunoşti doar opiniile politice.

I-am amintit astfel de discuţia avută cu Georg Kress: „Asasinatele legionarilor, egal cu acte revoluţionare!”

Cum să-ţi zic, aviatorule, din punctul său de vedere, o adusese bine din condei, cu o logică pe cât de simplă, pe atât de firească. Vezi, doamne, simpatizând cu legionarii, adică văzând în viitoarele lor asasinate „acte revoluţionare”, nu mai am cum să fiu obiectiv în aprecierea anonimei. L-am sfătuit să-mi ignore „opiniile politice” şi să procedeze cum îi dicta conştiinţa şi înalta sa răspundere de diplomat. Mi-a mulţumit, părea chiar bucuros că îi sugerasem un spaţiu de manevră numit conştiinţă.

— Am să mă duc chiar acum la ministru şi o să-i predau anonima, a decis Firoiu bombându-şi pieptul a cutezanţă.

Ne-am despărţit. Starea mea sufletească, în momentul acela, era destul de contradictorie. Pe de o parte, mă liniştisem în privinţa loialităţii diplomatice a lui Firoiu. Recunoşteam că-l bănuisem pe nedrept. Un prim-consilier într-o formaţie diplomatică e ca un centru înaintaş într-o echipă de fotbal: de pe poziţia sa centrală dirijează „mingile”... Tocmai ideea asta că pe postul de „centru înaintaş” al legaţiei se găsea un diplomat şovăielnic mă determinase să acţionez. Aşa că acum regretam că prin iniţiativa mea cu anonima stârnisem o „furtună într-un pahar cu apă”, dar o furtună care-i va provoca ministrului legaţiei „rău de mare”, pe urmă celor din ţară, dacă ministrul va considera că era de datoria sa să dea curs anonimei. Mi-am propus deci să-i expediez urgent lui *Siegfried* un mesaj, să-l pun la curent cu rezultatul testului întreprins şi să-l rog să oprească organele de resort să-

şi piardă vremea cu o anonimă.

Iată însă că, pe neaşteptate, m-am pomenit chemat la telefon de *Isolda:* îmi cerea urgent o întâlnire, pe cât posibil chiar în seara acelei zile. N-am văzut nimic neobişnuit în această cerere. I-am fixat locul şi ora întâlnirii: În faţa Operei, la ora 19,15. Aveam motive temeinice să aleg atât acest loc, cât şi ora...

Ne-am întâlnit. Pe *Isolda* îl găsisem aşteptându-mă – venise mai devreme cu câteva minute. Era ceasul când spectatorii se înghesuiau să intre la spectacol. Sosisem cu *Fiat*-ul, aşa că l-am „cules" şi am pornit cu el spre Poarta Brandenburgului. După un timp l-am întrebat ce anume l-a determinat să-mi solicite o întâlnire şi încă una urgentă? Ce mi-a fost dat să aud a aruncat în aer tot ce construisem dimineaţa, după discuţia cu Firoiu. *Isolda* a ţinut să mă informeze că, în ajun, doi reprezentanţi ai S.D.-ului s-au prezentat la reşedinţa legionarilor, în vederea unor cercetări.

Isolda mi-a relatat că a izbutit să se împrietenească cu unul Mitiade, camarad la cataramă cu Horia Sima. De la Mitiade, agentul meu reuşise să afle că cei doi S.D.-işti veniseră să se intereseze dacă nu cumva grupul conducător al legionarilor de la Berlin, călcând cele mai elementare raporturi cu Secţia „reprimări" a R.S.H.A.-ului a pus la cale un atentat împotriva unui ministru român.

(Mi-am amintit şi eu de cele petrecute atunci. Ca viitor membru al Poliţiei legionare şi mai cu seamă ca un legionar care trecuse prin „mlaştina deznădejdii", colaborator al Gestapoului, mi s-a cerut şi mie să aflu dacă nu s-a strecurat printre noi un agent englez. „De ce tocmai englez?" m-am interesat eu. „Pentru că numai ei urmăresc să tulbure relaţiile de încredere dintre Germania şi ţara noastră!" mi s-a explicat. Da, se punea pe seama noastră pregătirea unui atentat împotriva unui înalt diplomat. Cine era acela, nu ştiam, căci nu se rostise numele său. Evident, Sima era îngrijorat de un eventual atentat comis de britanici şi aruncat apoi în cârca noastră... M-am ocupat o vreme de misiunea asta. Pe urmă m-am plictisit, fiind convins că nici unul dintre noi nu era capabil să trădeze cauza căpitanului. O.V.)

Informaţia furnizată de *Isolda* lămurea o bună parte a enigmei. Acum nu mai încăpea nici un fel de îndoială că Firoiu întreţinea legături cu autorităţile hitleriste, că înainte de a prezenta anonima ministrului nostru de la Berlin o adusese la cunoştinţa nemţilor, poate chiar a lui Georg Kress, amantul soţiei sale. I-am mulţumit agentului. „Eşti îngrijorat? l-am întrebat. Ai luat toate măsurile să nu se găsească în cameră vreo urmă lăsată de decuparea literelor?" Nu, în acest sens nu era îngrijorat. Altceva îl indispunea. Aflând care fusese efectul ultimei anonime, se întreba neliniştit dacă nu cumva şi prima anonimă, cea cu un conţinut real, luase aceeaşi cale.

— După anonima cu Armand Călinescu nu am înregistrat nici o mişcare, acum însă da... îmi atrase *Isolda* atenţia.

Frământarea sa era îndreptăţită şi am început să mă întreb şi eu cu îngrijorare dacă ceea ce pusesem la cale nu se va întoarce ca un *bumerang* împotriva noastră? Mi-era în primul rând de *Isolda.* L-am sfătuit să fie cu ochii în patru, să se folosească în continuare de prietenia lui cu Mitiade şi să caute să fie la curent cu evoluţia cercetărilor.

— Cred că ar fi bine ca un timp să nu ne mai întâlnim, am propus eu. Doar când o să constaţi că lucrurile s-au mai liniştit, să-mi telefonezi...

A fost de acord cu mine. Ne-am continuat drumul, iar *Isolda* mi-a spus că ar mai

avea ceva să-mi comunice. L-am îmboldit s-o facă.

— Am auzit zilele astea, din mai multe guri, ca şi din cea a lui Mitiade, că între Germania şi ţara noastră ar fi intervenit o înţelegere cu privire la *Mişcare.* Că România, făcând anumite concesii politice Reichului, ar fi cerut, în schimb, ca partidul naţional-socialist german să intervină pe lângă Garda de fier să-şi tempereze membrii. Eu cred că de aceea anonima a alarmat S.D.-ul. Legat de zvonul ăsta mai circulă unul... Că *armistiţiul* între mişcare şi guvernul lui Carol II o să-i aducă pe legionari în guvern. Când? Într-o zi.

Informaţia am considerat-o din prima clipă de mare valoare. Dacă se va confirma, ea va arunca o nouă lumină asupra înţelegerii neoficiale survenită între Moruzov şi Canaris... Nu cumva, mă întrebam eu, acesta a şi fost preţul acordului? Ceva se lega. Dar cel chemat să tragă cuvenitele concluzii nu eram eu, ci *Siegfried.* Datoria mea însă era ca, odată cu informaţia, să transmit Bucureştiului şi propria-mi ipoteză. L-am întrebat:

— Sima e la Berlin? Cum se mai desfăşoară lupta pentru conducerea legiunii?

— Îl văd zilnic... Se consideră conducătorul mişcării... De altfel şi nemţii îl recunosc că atare, deşi inginerul Clima se străduieşte să încetăţenească ideea că el ar fi, de drept, urmaşul Căpitanului...

Ne-am despărţit în apropierea unei staţii de metrou, îmi pare lângă Friedrichstrasse. Nu ştiu ce mi-a venit să-l mai întreb o dată: „Informaţia e sigură?” *Isolda* ar fi fost îndreptăţit să se supere, nu s-a supărat însă, încredinţându-mă că pot transmite liniştit informaţiile mai departe...

(Informaţiile fostului meu „camarad” erau corecte. Îmi amintesc şi eu că în toamna acelui an, după asasinarea lui Armand Călinescu, cuvântul de ordine era să nu ne lăsăm provocaţi de agenţii britanici. Se răspândise printre noi zvonul că ceea ce Hitler îi ceruse lui Carol II, cu prilejul vizitei regelui în Germania, de a aduce Garda de fier la cârma ţării, se va îndeplini curând... Drept care, ni se cerea să nu ieşim din ordinul lui Horia Sima... Cu toţii vedeam un prim semn al pregătirilor pentru guvernare în faptul că doi legionari – Al. Constant şi V. Vojen – au fost numiţi funcţionari superiori la Ministerul Propagandei condus de Goebbels. O.V.)

Ce a urmat? *Siegfried,* apreciind valoarea informaţiilor *Isoldei,* a influenţat Ministerul de Externe de la Bucureşti să-l recheme pe Dumitru Firoiu din Germania... Unde o mai fi acum nu ştiu, ultima oară era prin Argentina. Se ocupă de diplomaţie sau de vinurile socrului său, iarăşi nu ştiu. Iar mie, *Siegfried* mi-a cerut să urmăresc, în continuare, prin *Isolda* fiece mişcare a legionarilor de la Berlin.

Când privesc în urmă, aviatorule, şi revăd desfăşurarea dramatică a evenimentelor din ultimii ani, îmi dau şi mai bine seama că generalul Petrescu avusese o intuiţie militară şi politică deosebită...

IV. Fetele Salonului Kitty[4]

1

AVIATORULE, VĂD CĂ TOT TRAGI DE MINE să-ţi povestesc ce-i cu *Salonul Kitty.* Ei bine, o să-ţi povestesc, nu trebuie însă să te aştepţi să auzi cine ştie ce istorioare pornografice, chiar dacă-i vorba de un bordel de lux. Mereu mă pomeneam întrebat: Ai fost la *Kitty?* sau Ai vizitat *Salonul Kitty?* Ei, şi ca să nu fac un complex de inferioritate, într-o bună zi m-am hotărât. Cel care a grăbit hotărârea a fost doctorul Otto Dietrich.

Fusesem invitat la el la începutul anului 1940 – mă invita cam des – să ascult un expozeu pe tema „Cel de-al III-lea Reich şi ţările din sud-estul Europei”. Ori de câte ori manifesta dorinţa ca sub semnătura mea să apară în „Universul” un articol pe o temă stringentă pentru propaganda hitleristă, mă ruga să trec pe la cabinetul său. Era delicat, cu tact, lăsa întotdeauna impresia că e vorba de o întâlnire amicală. Îmi povestea verzi şi uscate, ca, pe nesimţite, să abordeze câte o problemă de politică externă. Nu-mi cerea să scriu, ci îmi sugera doar liniile directoare ale unui eventual articol. Îmi erau utile întâlnirile cu Dietrich, căci dincolo de tendinţele propagandei naţional-socialiste, întrevedeam planurile militare ale lui Hitler.

În cadrul unei asemenea întâlniri, dornic să-mi demonstreze încrederea de care mă bucuram, a început să-mi descrie cu lux de amănunte una din vizitele contelui Ciano la Berlin. Cu prilejul ăsta am aflat că socrul lui Ciano, „marele Duce”, e şi autor dramatic, că a scris o piesă. Dictatorul avea şi veleităţi literare. Se pare că teatrele din Berlin, ori de câte ori auzeau de dramaturgul Mussolini, intrau în panică. În cele din urmă, nu mai ţin minte ce companie teatrală i-a pus în scenă drama istorică „Cavour”. Premiera spectacolului nu a fost onorată de Mussolini, ci de ginerele acestuia, o lichea inteligentă, nu lipsită de farmec. Nu era numai părerea mea, ci şi a doctorului Otto Dietrich. Aflându-se la Berlin, Ciano nu s-a ocupat exclusiv de participarea sa la premieră, ci a avut şi întrevederi politice neoficiale, printre altele a perfectat şi o întâlnire între cei doi dictatori - Hitler şi Mussolini.

Ei bine, aviatorule, cu ocazia asta, contele Ciano nu s-a sfiit, după spusele lui Otto Dietrich, să petreacă o seară la *Salonul Kitty.* Povestea m-a amuzat, dar m-a făcut şi curios. Ce naiba o mai fi şi cu „salonul” ăsta? Slavă domnului, văzusem de-a lungul anilor stabilimente diferite şi cu organizări variate. La Paris ca şi la Londra, la Roma ca şi la Madrid. Ascultându-l pe doctorul Dietrich, nu-mi aminteam de vreun stabiliment care să fi avut faima de a fi fost „sfinţit” de vreo personalitate politică. Există şi în viaţa politică o anumită decenţă, ce-i drept ipocrită, dar care are menirea să ocrotească „moralitatea” oamenilor politici. Dăinuia apoi o teamă a acestora, mai ales faţă de presă, de ziarişti, de fotoreporteri. O teamă cumplită. Un fotoreporter care izbuteşte să-l surprindă pe omul politic X ieşind dintr-un bordel, poate provoca un scandal cu consecinţe nebănuit de mari. De aceea, aflând că Ciano s-a hazardat să petreacă o seară cu fetele *Salonului Kitty,* am dedus că

[4] În legătură cu acest capitol, au fost consultate urătoarele cărţi document: Jaques Delarue - „Istoria Gestapoului”, Ed. Politică, 1964; Roger Geysens - „Les espions”, Esevier, Bruxeles, 1973; W. Schellenberg - „Le Chef du contre-espionnage nazi parle”, Julliard, Paris, 1975; Peter Norden - „Espionnage sur l’oreiller”, Presses de la Cité, Paris, 1971.

stabilimentul se bucură de o organizare şi o reputaţie aparte. Tot Otto Dietrich a fost acela care, recomandându-mi salonul, m-a iniţiat într-o taină nu lipsită de importanţă.

— Patroana, doamna Kitty Schmidt, este o fiinţă adorabilă. Salonul ei super-lux a făcut-o celebră încă înainte de venirea noastră la putere, îmi tot povestea Otto Dietrich. Nu rişti să dai ochii cu nimeni, bineînţeles dacă nu doreşti acest lucru. Apoi să ştii că are mai multe categorii de albume. Şopteşte-i patroanei cuvântul „Lykoris” şi-ţi va pune la dispoziţie albumul cu cele mai binecuvântate fete.

După o reclamă ca asta, aviatorule, ce-mi mai rămânea de făcut? Doar să iau decizia „supremă”. Nu numai Dietrich îmi recomandase *salonul*, ci şi Firoiu, şi Georg Kress, şi colegii de breaslă de la Clubul ziarişti lor străini, chiar şi Catinca.

Într-o seară, cred că era pe la începutul lunii martie, am luat, în sfârşit, decizia să trec pragul *Salonului Kitty.* M-am pomenit pregătindu-mă ca pentru un mare eveniment. La Berlin, ca şi la Bucureşti, eleganţa mea era proverbială. În seara aceea însă m-am întrecut pe sine. Să nu mă înţelegi greşit, nu epatam. Eleganţa făcea parte din fiinţa mea. Hotărâsem să nu mă deplasez cu Fiat-ul personal, ci să apelez la serviciile unui taxi, iar dacă va fi cazul, să-mi ascund adevărata identitate de diplomat. Mă oprisem chiar şi asupra unui nume – *von Rosak.* Sună frumos! Dealtfel, toată înfăţişarea mea, aviatorule, sugera un rang de nobleţe.

Stabilimentul se afla într-un cartier distins, pe Giesebrechtstrasse. Ca să poţi să-ţi imaginezi cam ce însemna cartierul, o să-ţi spun că nu departe de imobilul care adăpostea *Salonul Kitty* locuiau mai mulţi demnitari naziști, ca de pildă, Kaltenbrunner... E cel care, după eşecul atentatului din iulie ‘44 împotriva lui Hitler, a ordonat arestarea amiralului Canaris. Deci un bordel distins, într-un cartier distins.

Când am coborât din taxi în dreptul clădirii de pe Giesebrechtstrasse, mi-am dat seama că, privind din afară, nimic, dar absolut nimic, nu trăda existenţa între zidurile sale a renumitului *salon.*

Am urcat la etajul trei, pe scări, deşi un ascensor stătea la dispoziţia clienţilor. Mi-am spus însă că e mai bine ca, în această primă seară, să mă familiarizez cu clădirea urcând frumuşel scara. Socot că am fost bine inspirat, căci încă de atunci am constatat că până la etajul trei imobilul părea ca şi părăsit: nici o mişcare, nici ţipenie de om. Faptul că atare m-a mirat.

Am ajuns în dreptul unei uşi: pe o firmuliţă emailată am citit doar două cuvinte: Kitty Schmidt. Am sunat. Mi-a deschis imediat o subretă în clasica-i rochiţă neagră, cu şorţuleţ alb. Şăgalnică, dar nu provocatoare. Adică, voia să spună cu discreţie: „Stimabile, desigur, te uiţi şi la mine, dacă-ţi face plăcere n-ai decât să-mi admiri picioarele, sânii, atât însă, nimic mai mult, căci adevăratele vestale te aşteaptă dincolo”. I-am lăsat subretei pălăria, pardesiul, mănuşile... Nimerisem deci într-un salon de primire.

— N-aţi mai fost la noi, mi se adresă subreta cu un deosebit respect şi de îndată ţinu să-mi ureze: Fiţi binevenit, domnule!

Mi-a deschis şi m-a invitat într-o altă încăpere, un soi de sufragerie sau de anticameră. Nu era nici una nici alta, dar avea ceva din amândouă. Mi-au rămas în memorie măsuţele rotunde, grele, din lemn masiv, răspândite prin încăpere într-o simetrie perfectă, cu fotolii joase în jurul lor. Mă stăpânea senzaţia că din greşeală am nimerit într-o casă de oameni onorabili, dacă nu chiar aristocratici. Plutea în acel salon un parfum fin şi tulburător, pe care îl adulmeci de obicei în alcovul unei femei.

Deodată, şi-a făcut apariţia o doamnă înaltă, suplă, îmbrăcată într-o rochie neagră, de seară, cu un colier de perle veritabile în jurul gâtului ei alb, delicat. Chiar din prima clipă mi-a atras atenţia părul ei argintiu, coafat la modă, cu colţuri

perfecte, un chip de o rară distincţie. Mă intimidasem fără să vreau. Venea plutind spre mine nu patroana unui bordel, ci o doamnă din înalta societate, aşa cum nu o dată întâlnisem prin palatele boiereşti sau pe la unele recepţii. Mi-am redobândit stăpânirea doar în clipa în care, întinzându-mi o mână albă, cu degete lungi, frumoase, şi-a rostit numele: *Kitty Schmidt. Von Rosak,* m-am recomandat şi eu, sărutându-i-o.

Din prima clipă mi-am dat seama că această femeie, care la cei cincizeci şi ceva de ani ai ei arăta ca la treizeci, îşi cunoaşte perfect rosturile de amfitrioană. Numele meu inventat la întâmplare nu a iscat pe chipul ei nici o urmă de mirare – incognitoul era deci un fapt obişnuit. Ca într-un bizar joc aristocratic, mi-a oferit braţul şi m-a condus în salonul de primire, de unde dirija întreaga activitate a stabilimentului. La lumina policandrului de Murano, totul mi se înfăţişa altfel decât în universul de dincolo de zidurile imobilului.

A apărut pe neaşteptate o altă subretă, cu o tavă de argint. Aviatorule, în nici un stabiliment patroana nu mă întâmpinase cu atâta cinstire. Încântată că *von Rosak* a onorat-o trecându-i pragul salonului, mi-a propus să sărbătorim clipa cu o cupă de şampanie. Am băut stând amândoi în picioare, foarte aproape unul de celălalt. I-am mulţumit apelând la cel mai seducător zâmbet din arsenalul meu de cuceritor.

— O să vă prezint imediat albumele... începu ea să mă pregătească pentru aventura cea mare. M-a poftit să iau loc într-un fotoliu, apoi chiar ea în persoană, de parcă ar fi dorit să-mi prezinte o relicvă a nobilei sale familii, mi-a adus un album.

De fotografii, ce să-ţi zic, aviatorule? Frumos făcute, rânduite cu mult gust în paginile albumului. Nu erau vulgare, nu cochetau cu pornografia. Te surprindea însă viziunea lipsită totuşi de imaginaţie a fotografului. Nici una dintre fete nu era imortalizată astfel încât să-ţi poţi da seama dacă fiinţa cu care vei avea de-a face era înaltă sau scundă, suplă sau planturoasă, cu picior lung sau scurt.

Studiam, dar, în acelaşi timp, mă studia şi Kitty Schmidt. Şi zău, aviatorule, dacă n-aş fi ştiut-o patroană, i-aş fi propus să petrecem câteva ceasuri de dragoste. La capătul albumului, am ridicat nesatisfăcut privirile întâlnindu-le pe cele întrebătoare ale amfitrioanei. „Lykoris!” am rostit eu parola, cu aerul cel mai degajat din lume.

Nici de data asta doamnă Schmidt n-a schiţat vreun gest de mirare. Ziceai că aşteptase să audă pronunţându-se cuvântul-cheie. Mi-a servit un album îmbrăcat în piele de Cordova; îl scosese dintr-un scrin-birou.

Un *von,* chiar şi într-un bordel extra-lux, rămâne un nobil, caracterizat de o educaţie aleasă. Deşi ardeam de nerăbdare să-l cercetez, nu m-am repezit la album cu curiozitatea libidinosului. Socoteam că trebuie s-o conving pe doamna Schmidt că, într-adevăr, sunt un *von Rosak.* Am mai luat o gură de şampanie, mi-am exprimat admiraţia pentru frumosul colier de perle, pentru o pânză de Cézanne ce atârna deasupra unei canapele.

În cazul albumului „Lykoris”, fotograful se dovedise ceva mai inspirat: aparatul surprinsese pe una şi aceeaşi slujitoare în diverse ipostaze, nu vulgare, dar atât încât să te ispitească. Patroana nu fusese zgârcită cu spaţiul albumului. Fiecărei prostituate – fie că o chema Ella sau Daniela, Ritta sau Wicky – îi erau consacrate două pagini. Te ajutau să-ţi formezi o părere, să alegi fără să existe riscul de a te înşela.

Trebuia să arunc zarurile. Le-am aruncat, iar sorţii mi-au hărăzit-o pe Ella. Sub numele ei caligrafiat cu grijă se menţiona vârsta – 21 de ani. Dacă o să mă întrebi de ce pe Ella şi nu pe Wicky, n-o să pot să-ţi explic. Însă în timp ce mă conducea spre odaia unde urma să petrec câteva ceasuri de dragoste, patroana m-a încredinţat că făcusem o alegere bună. Deşi îmi vorbise ca o adevărată patroană,

m-am simţit măgulit. M-a introdus în cameră – era mobilată intim, cu acelaşi gust rafinat. O uşă mascată de o draperie aurie, de culoarea tapetului, ducea la baie. Se putea comanda orice băutură, asculta muzică, dansa chiar. Într-un cuvânt, o organizare perfectă. „Dacă şi Ella va fi la înălţime, îmi spuneam, atunci nu va fi o noapte irosită.” Ei, aviatorule, şi Ella a fost la înălţime.

Din seara aceea, am luat obiceiul să trec din când în când pe la *Salonul Kitty.* Devenisem un obişnuit al stabilimentului. De fiecare dată eram întâmpinat cu acelaşi ritual, doar că timpul îi adăugase un supliment de cordialitate. Doamna Kitty mă primea ca pe un nobil, iar ea, la rându-i, se comporta ca o aristocrată. Pe Ella n-am fost tentat s-o schimb, i-am rămas devotat. Această fidelitate, la început sinceră şi dezinteresată, m-a ajutat să fac una dintre cele mai senzaţionale descoperiri din domeniul spionajului hitlerist. Descoperire de care nu mă îndoiesc că viitorul postbelic o va comenta cu interes. Şi n-ar fi exclus ca în jurul descoperitorului să se creeze o atmosferă voită de confuzie, dar asta, pentru mine, nu va mai avea importanţă.

Iarăşi se aud paşi! Cred că astăzi coşmarul meu va lua sfârşit... Sunt convins... De data asta, vin să mă ia... Sunt zece ceasuri de când nu m-au mai scos la interogatoriu... Ah, paşii ăştia! Cizmele lor! Cu care au mărşăluit cotropind lumea! Auzi-i, aviatorule, sunt la uşa celulei noastre!

---

mesaje ale lui «B-39»

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*
Sursa: *Tristan* 13.XII.939
Prin radio

Generalul Keitel a ordonat înzestrarea urgentă a peste o sută de ambarcaţiuni fluviale cu armament de război. Tristan pune acest ordin în legătură cu incidentul de la Giurgiu, precum şi cu intenţia lui Ribbentrop de a cere viitoarei Conferinţe a Comisiei Internaţionale a Dunării dreptul de a exercita paza malului românesc împotriva actelor de sabotaj întreprinse de agenţii Angliei şi Franţei.

* * *

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*
Sursa: *Tristan* 18.XII.939
Prin radio

„Berlinul pune cele trei incendii de la rafinăriile „Orion”, „Apollon” şi „Noris” pe seama indulgenţei autorităţilor române faţă de acţiunile de sabotaj iniţiate de duşmanii Germaniei. Se consideră că orice prejudiciu adus extracţiei de petrol loveşte indirect aprovizionarea Wehrmacht-ului. Abwehrul a primit ordin să elaboreze planul „Sigmaringen”, menit să asigure contramăsuri germane în eventualitatea pătrunderii unor forţe franco-britanice în România.

* * *

Siegfried către «B-39» *STRICT SECRET*
Prin curier 28.XII.939

La Bucureşti a descins nu de mult o ziaristă germană – Edit von Coler – acreditată de către cotidianul „Deutsche Allgemeine Zeitung”. Afirmă că ar fi verişoara lui Heinrich Himmler. Este însoţită de un oarecare Alfred Summer, delegat oficial al Ministerului german al transporturilor. Avem nevoie de informaţii cu privire la personalitatea celor doi.

* * *

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*

Prin curier 5 ianuarie 1940

Edit von Coler este într-adevăr verişoara lui Himmler. Nu este ziaristă, n-a publicat nici un rând în coloanele ziarului pe care-l reprezintă. Atât Edit von Coler cât şi A. Sommer sunt agenţi de elită ai S.D.-ului – Amt VI. Au fost folosiţi la Varşovia, Praga. Au misiunea de a sonda viaţa politică şi economică a României.

De altfel, în urma unor convorbiri cu dr. Otto Dietrich, am aflat că gazetari versaţi ca Hans Graf Reichsach şi Geintz Henckelt vor întreprinde o călătorie în România cu acelaşi scop.

* * *

«B-39» către Siegfried *STRICT SECRET*

Sursa: Tristan 22 ianuarie 1940

Radiogramă

Mi s-a remis, o copie după o corespondenţă expediată de Edit von Coler la Berlin. Din document rezultă clar rosturile ei la Bucureşti.

SECRET[5]
Bucureşti, 8 ianuarie 1940
Hotel Athénée Palace

Domnului ministru al Reichului dr. ***Lammers***
Cancelaria Reichului, Berlin W 8
Pass Strasse 6

Mult stimate domnule dr. Lammers!

Colonelul Gerstenberg s-a întors aici şi noi, care de un an luptăm pentru influenţa germană în România, am aflat cu bucurie că în Germania există acum mai mult interes pentru această ţară.

Dacă se izbuteşte ca ruşii să fie ţinuţi departe de România şi suveranitatea ei să fie menţinută cu ajutor german, atunci baza de materii prime şi de aprovizionare cu alimente din România este asigurată pentru Germania. Pentru aceasta însă este absolut necesar că România să ştie şi să simtă că trebuie să-i mulţumească Germaniei că trăieşte. Acest lucru ar trebui accentuat aici.

Dacă Germania ar lăsa să treacă această situaţie avantajoasă, ar da posibilitate Rusiei să se înţeleagă cu România în spatele nostru (aşa cum au încercat s-o facă englezii), ceea ce ar însemna excluderea Germaniei

[5] Vezi „Magazin istoric”, nr. 1/967(n.a.).

din Balcani.

Germania însă poate să-şi menţină şi să-şi consolideze poziţia, dacă-i dă de înţeles României că Germania exercită aici conducerea politică. Dar nu trebuie pierdut timpul, pentru că altfel popoarele din această zonă se pot înţelege şi fără Germania.

Măsurile amiralului Canaris şi ale generalului SS Himmler par să promită succese şi să asigure achiziţii economice şi exporturi.

Anglia luptă cu îndârjire pentru această ţară şi dacă noi nu accentuăm ritmul activităţii noastre, vom pierde şansele, cu toate marile posibilităţi existente.

Tratativele lui Clodius cu privire la cursul leului par foarte îmbucurătoare la prima vedere, însă ele nu reprezintă decât o soluţie parţială, care peste câteva luni va fi iarăşi depăşită. Aici poate fi de folos numai o soluţie atotcuprinzătoare a problemelor şi anume:

1. Ridicarea legaţiei la rang de ambasadă şi cu Wohlthat ca ambasador;

2. Consilier financiar Schacht, pentru a mobiliza în favoarea Germaniei forţele economice şi financiare latente aici (organizarea valutei);

3. Organizarea neîntârziată a transporturilor (ofiţer cu transporturile) şi începerea lucrărilor de construcţie în cadrul acordului Wohlthat.

Au trecut patru luni de război şi acest timp n-a fost folosit aici, jos. Aici posibilităţile în vederea aprovizionării Wehrmacht-ului şi poporului german încă nici n-au fost utilizate. Numeroase organizaţii mici activează în paralel (şi împotriva celorlalte), în loc să mărşăluiască unite.

Germania are greutăţi în ce priveşte îndeplinirea obligaţiilor sale în mărfuri şi din punct de vedere financiar faţă de România. România îşi poate finanţa ea însăşi reconstrucţia şi poate acorda Germaniei creditele necesare pentru livrările de materii prime şi alimente de care are nevoie, dacă, cu ajutor german, se creează o nouă ordine financiară bazată pe bogăţiile subsolului etc. Obţinem dreptul pentru aceasta dacă asigurăm România din punct de vedere politic. Aici este nevoie de o politică realistă nu de predici morale. Pentru obţinerea unei mai strânse colaborări cu forţele germane din Turcia s-ar putea propune ca dl. colonel Gerstenberg să devină ataşat al aerului şi pentru Turcia.

Mult stimate domnule dr. Lammers, vă rog să nu vă supăraţi că v-am scris toate acestea. Trebuia însă să-mi descarc sufletul de griji şi sunt convinsă că mă înţelegeţi. Aici în România nu trebuie pierdut timpul, căci problema este pentru noi ori de a pierde totul, ori de a câştiga totul.

Cele mai bune urări pentru un an bun şi de succes pentru Dv. şi familia Dv. Vă salut cu Heil Hitler!

A dv. Edit von Coler

* * *

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*

Sursa: *Tristan* 14 februarie 1940

Prin radio

„Amiralul Canaris intenţionează să-i remită lui Moruzov o invitaţie de a vizita Berlinul între 20 februarie şi 4 martie a.c. Programul vizitei mai prevede o întâlnire Moruzov-general Keitel şi una Moruzov-dr. Best, şeful

Amt I din cadrul R.S.H.A.-ului”

* * *

Siegfried către «B-39» *STRICT SECRET*
Prin curier 18 aprilie 1940

„Află care sunt intenţiile lui Ribbentrop după eşecul suferit la 17 aprilie în cadrul lucrărilor Comisiei Internaţionale a Dunării.”

* * *

«B-39» către *Siegfried* *STRICT SECRET*
Sursa: *Dr. Dietrich* 20 aprilie 1940
Prin curier

Neutralitatea fermă a României continuă să irite Reich-ul. Actualii oameni politici români n-au învăţat nimic din soarta Poloniei, Danemarcei, Norvegiei. Acordul adoptat de Comisia Internaţională a Dunării la propunerea delegaţiei române se consideră a fi îndreptat împotriva intereselor Germaniei. Aici se crede că Ribbentrop iniţiază cu sprijinul guvernului lui Horthy o nouă propunere care să prevadă că apărarea securităţii fluviale pe Dunăre să fie asumată în comun, pe întregul parcurs, de către nave militare ale statelor riverane. Iar cum celelalte state, în afară de România, nu deţin flotile de monitoare, ar urma ca întreaga răspundere să-i fie încredinţată Germaniei.

2

CE A RĂMAS CU CATINCA? Dacă am mai avut de-a face cu ea? Vrei să ştii dacă a mai figurat pe lista aventurilor mele amoroase? O, da, aviatorule! Însă relaţiile mele cu dânsa au evoluat destul de anapoda. Nu din pricina mea. Mă adaptasem la felul ei de a fi. Mă lăsam sucit precum îi era vrerea. N-o refuzam, din două motive: ştia să facă dragoste, iar apoi, în clipele de odihnă, simţea nevoia să vorbească. „Te aştept pe la şase!” îmi poruncea. Nu mă întreba dacă la şase sunt liber sau nu. N-o interesa. Era convinsă că la şase, chiar dacă în programul zilei figura o conferinţă de presă, tot în garsoniera ei voi fi. Făceam amor, fumam, beam calvados. Catinca nu se îmbăta, dar băutura abătea asupra ei valuri de tristeţe. Tristeţea agenţilor cărora le e dat să trăiască departe de ţară, printre duşmani. Îmi amintesc că într-una din nopţile noastre de dragoste – era în ‘40, pe la sfârşitul lunii februarie – îmi adresase rugămintea:

— Radule, fă-mă să înţeleg ce se petrece...
— Da’ ce se petrece, draga mea? am reacţionat eu.
— Nu fă pe tâmpitu’! m-a repezit ea.

Catinca!... Fie-i ţărâna uşoară... A murit la Berlin în octombrie 1940, zdrobită „accidental” de un camion german.

Cum şi de ce? Şi eu, şi ea, însă prin canale diferite, primiserăm ordin ca în conjunctura creată prin venirea legionarilor şi a lui Antonescu la putere, să intrăm în legătură cu agenţii Intelligence Service-ului din Germania, să-i sprijinim cu informaţiile noastre în lupta împotriva armatei lui Hitler. Catinca era pe cale de a realiza această legătură, dar agenţii lui Himmler, nu cu mult timp înainte, au vrut s-

o contacteze prin Georg Kress. Catinca a refuzat, semnându-şi astfel condamnarea la moarte.

Să revin însă la acea noapte de dragoste... Ţigări, calvados, garsoniera ei cufundată într-un întuneric cu care ochii noştri se obişnuiseră. După ce mi-a reproşat c-o fac pe tâmpitu', i-am cerut să fie ceva mai la obiect cu întrebările.

— Ţi-ar plăcea să-ţi vezi ţara ocupată? mă întrebă atunci.

Am făcut-o pe prostul.

— Cine s-o ocupe?

— Prietenii tăi... proslăviţi de tine în toate articolele, nu mă cruţă ea.

Deci, după cum vezi, Catinca nu mă dibuise încă. Apela însă, în discuţiile ce le provoca, la sentimentele mele patriotice care, aşa cum bine presupunea, nu aveau cum să fie altele decât ale ei. Mie însă îmi era interzis să ies din pielea mea de ziarist „dat cu nemţii". Mi-am apărat poziţia:

— O alianţă cu Reichul nu înseamnă nicidecum ocuparea ţării. Ba dimpotrivă, înseamnă a ne găsi un prieten puternic, capabil să ne asigure suveranitatea şi independenţa. Ai văzut doar ce au reprezentat garanţiile occidentale pentru Polonia. Unde-i Polonia? Nu mai e Polonia...! Polonia a dispărut de pe hartă... Dacă am miza pe garanţiile Occidentului, dacă am face caz de ele, dacă le-am invoca mereu, desigur că asta l-ar înfuria pe Hitler şi ar ordona imediat trupelor sale să ne ocupe ţara... Să-i înţelegem şi pe nemţi, sunt în război, au nevoie de petrol, grâu, pe care, de altfel, le şi dobândesc pe baza tratatului economic încheiat cu noi.

Conversaţia nocturnă, incredibilă – ne întâlnisem doar să facem amor, nu politică – s-a încheiat pentru mine cu aflarea unor noutăţi. La ceasul acela – sfârşitul lui februarie 1940, când războiul încremenise între cele două linii – *Maginot* şi *Siegfried* – se intrase, aşa cum plastic se exprimau în presă colegii de breaslă, într-un „război ciudat". Iar eu, ca ziarist – conducător al unui grup de spionaj – aveam o situaţie avantajată. Din informaţiile ce le primeam de la *Tristan* eram la curent cu o parte din planurile secrete ale Wehrmacht-ului. Ştiam că, în curând, aşa-numitul „război ciudat" va lua sfârşit. În sinea mea, împărtăşeam şi eu neliniştile Catincăi, fireşte, în felul meu. Să revin însă la discuţia din patul Catincăi. Deodată, ea mi-a servit o informaţie cunoscută de mine:

— Ştii cine a vizitat Bucureştiul? Canaris!

— Să-i fie de bine! am exclamat.

— S-a întâlnit cu Moruzov!

Era pentru mine prima oară când unul din noi rostea numele celor doi aşi ai spionajului român şi german. Nici tema ca atare n-o mai abordasem până atunci. Am izbucnit cu veselie:

— Doar n-ai fi vrut să se întâlnească cu Maniu sau cu Vaida-Voevod!

Ce-mi dezvăluia mă interesa, fără doar şi poate, dar aş fi săvârşit o greşeală fatală dacă m-aş fi apucat să-i pun întrebări. Mă mulţumeam să mă menţin pe calea „personalităţii" mele, ceea ce pe Catinca o scotea din sărite.

— Mă, tu eşti român sau ce naiba eşti?

— Ei, dacă mă iei aşa, mi-am arătat eu supărarea, ba că sunt tâmpit, ba că n-aş fi român!

Am convins-o că am dreptate şi a continuat:

— Află că la Berlin au apărut reprezentanţi ai Serviciului secret maghiar.

Îmi dăruise într-adevăr o informaţie importantă care se cerea urgent verificată şi transmisă lui *Siegfried.*

— Ei şi, ce-i cu asta? m-am mirat eu. Parcă reprezentanţii noştri nu dau pe aici!? Dacă e aşa cum zici tu, că amiralul Canaris a fost la Bucureşti, nu cumva Moruzov a

fost şi el la Berlin şi a petrecut o noapte la *Salonul Kitty?*

Catinca fuma cu lăcomie. Pricepeam că în sufletul ei de agentă se dădea o luptă dureroasă, că se întreba dacă trebuia să continue sau nu discuţia provocată de nimeni altcineva decât de ea.

— Radule, de ce vrei să pari altfel decât eşti în realitate? îmi reproşă ea într-un târziu. Ştii ce-i cere Hitler lui Horthy? Cale liberă pentru trupele sale prin Ungaria. *Nach Rumänien.*

O ascultăm, iar în sinea mea îmi spuneam că trebuie neapărat să-l invit pe *Tristan* la o întâlnire.

— Crezi că dacă nemţii şi horthyştii vor invada Ardealul, vom riposta cu armele în mână, că ne vom bate? şi-a dezvăluit ea dintr-o dată suferinţa de clujeancă.

Da, aviatorule, întrebarea Catincăi mă pusese la o grea încercare. Frământările ei erau adânci, sincere şi datoria mea ar fi fost să-i zic o vorbă bună, să încerc să-i alin durerea. Dar cum? Ştiam încă de la *Siegfried,* şi ceea ce ştiam nu era nicidecum un secret, de masivele concentrări de rezervişti ale armatei noastre, de construirea unor fortificaţii în Transilvania. Printre altele, generalul Petrescu îmi vorbise şi de hotărârea armatei de a apăra graniţele ţării. Dar mai ştiam că, după ocuparea Cehoslovaciei, am început s-o ducem şi mai prost cu armamentul, că Anglia şi Franţa, intrate în război împotriva Germaniei, refuzau să ne mai furnizeze arme, să ne acorde împrumuturi... Spune tu, ce să-i fi răspuns? Mi-am amintit că sunt un ziarist filohitlerist:

— Numai garanţiile Reichului mai pot să ajute ţara... E drept, Hitler se are mai bine cu Horthy decât cu regele Carol II, dar tot el poate şi înfrâna pornirile belicoase ale „amiralului ungur fără mare şi flotă”.

Deodată, am auzit-o pe Catinca ţipând deznădăjduită:

— Deci nu vom pune mâna pe arme?... Nu ne vom apăra glia?

— N-am afirmat aşa ceva, fată, am ripostat eu fără vlagă.

— Ba ai afirmat, indirect!

Aşa era: avea dreptate. Făceam un efort supraomenesc ca să nu-mi dau drumul la gură, să nu mă trădez, să nu-i declar că are dreptate. Am trecut la un ton împăciuitor:

— În fond, de ce te chinuieşti atât de amarnic?

Credeam că o să mă înjure aşa cum îi era obiceiul.

M-am înşelat. Mi s-a adresat ceva mai liniştită.

— Dacă mai stau de vorbă cu tine, o fac doar pentru că instinctul meu de femeie îmi spune că tu totuşi nu eşti un ticălos dispus să mergi până într-acolo încât să-ţi renegi obârşia, ţara...

Am contracarat-o cu ironie:

— Nu-mi acorzi un credit prea mare?

De data asta m-a înjurat, dar nu cu ură.

— Radule, o să-ţi mărturisesc ceva... Mi-a căzut în mână o telegramă... din ţară către ministru. La apropiata Conferinţă Dunăreană, Germania va cere să i se aprobe ca ambarcaţiunile sale militare să patruleze pe toată partea românească a Dunării, că numai aşa se mai poate asigura paza Dunării împotriva sabotorilor anglo-francezi. Se vor bucura de sprijinul delegaţiei ungare. Înţelegi unde-i manevra? Pătrunderea necontrolată a ambarcaţiunilor militare germane în apele româneşti, posibilitatea de a realiza oricând o invazie şi dinspre Giurgiu, de pildă, conjugată cu cea dinspre Tisa.

Nu-mi spunea o noutate. Eram la curent de mai bine de o lună de zile cu pregătirile militare ale Germaniei în această chestiune. Transmisesem în ţară, în

urmă cu vreo lună de zile, o informaţie furnizată de *Tristan* cum că Germania pregăteşte ambarcaţiuni militare fluviale destinate Dunării. *Siegfried* a socotit informaţia ca fiind foarte importantă. Bătălia Germaniei pentru Dunăre era de fapt bătălia pentru a ne scoate ţara din neutralitate şi pentru a acapara întreaga producţie de petrol românesc. Se exercitau asupra guvernului român presiuni din ce în ce mai mari şi mai puternice. Eram şi eu stăpânit de întrebarea dramatică a acelor zile: Cât vom mai rezista? Căci nu mai aveam în fruntea guvernului un politician îndrăzneţ şi ferm. Catinca îmi aştepta reacţia.

— Îmi cunoşti vederile politice. De ce-mi spui toate astea? am luat-o eu la rost.

— Iarăşi faci pe tâmpitu'!... ripostă ea dezamăgită. Îmi vorbi însă în continuare, cald şi rugător parcă: Eşti ziarist, ai un condei, te bucuri de autoritate. Nu-ţi dai seama că prin articolele şi ideile tale contribui la tragedia naţională care se profilează la orizont? O să bată un ceas când o să trebuiască să ne apărăm ţara cu arma în mâna împotriva invaziei din Vest. Dacă perseverezi în concepţiile tale, o să te pomeneşti în rând cu ei, cu nemţii, cu revizioniştii maghiari.

Ah, femeile astea! Chiar dacă sunt spioane îndrăzneţe precum Catinca, sufletul le rămâne vulnerabil într-o anumită zonă. Iată, sufletul agentei lui Moruzov. Într-un moment de duioşie, de tandreţe trupească, Catinca îşi propusese să mă „convertească", să mă aducă „pe drumul cel bun". Nu mă mai aflam în faţa unei stratageme, ci a unui act sincer de „salvare", prin smulgerea mea de sub „influenţa" naziştilor. Ca să-i domolesc nobilul avânt, am ales calea cea mai simplă, i-am făgăduit că o să mă gândesc la sfaturile ei, încheind în stilul meu:

— Sunt eu o lichea, însă nu ştiu prin ce minune am rămas cu atributul gândirii.

Am plecat prefăcându-mă vesel şi uşuratic. Când am văzut în ochii ei un licăr de dispreţ, am înţeles că-mi jucasem bine rolul. În realitate însă m-am despărţit de ea cu sufletul împovărat... O întâlnire cu *Tristan* se impunea cu toată acuitatea. Şi a avut loc. *Tristan* mi-a confirmat existenţa unor tratative între Abwehr şi Serviciul secret al lui Horthy – ele făceau parte dintr-un plan ceva mai larg elaborat de Hitler – şi mi-a promis că într-o săptămâna o să poată să-mi pună la dispoziţie un raport de o mare însemnătate.

Ehei, aviatorule, ce om minunat a fost *Tristan!* Generalul Dieter von Flomberg! Deşi prusac la origine, n-a împărtăşit nici o clipă proiectele războinice ale lui Hitler. A întrevăzut catastrofa. A fost, spre marea sa onoare, unul dintre primii ofiţeri superiori care au încercat să-l răpună pe Hitler. A dat greş, dar asta nu scade cu nimic valoarea gestului său. L-au condamnat la moarte prin decapitare, îndeplinirea sentinţei, ţin minte, a fost filmată, iar filmul prezentat în unităţile Wehrmachtului.

3

CU ELLA, MĂ ÎNTÂLNEAM DESTUL DE DES – era de fiecare dată la fel de prietenoasă. În legătură cu statutul ei de prostituată, ar fi fost o neghiobie să-mi creez false probleme. Stăteam cu Ella cât stăteam, apoi o părăseam retrăgându-mă la domiciliul meu. Deşi pe chipul fetei citeam de fiecare dată o adâncă părere de rău că o lăsam din nou singură, nu schiţa nici un gest ca să mă reţină, nici de îndrăznit nu îndrăznea să-mi propună să plecăm împreună. Îşi amintea probabil în permanenţă că ea nu era altceva decât o simplă slujitoare a amorului plătit, iar eu un simplu client, întâmplător cu un rang de nobleţe. Acest raport foarte exact reflectă, în realitate, un principiu pe care patroana îl aşezase la bază „instituţiei" făurită şi condusă de ea. Cândva, doamna Kitty îmi atrăsese atenţia: „Discreţie totală, iată principiul care-mi guvernează salonul... Fetele mele sunt educate sever

în acest sens”. Era foarte mândră de modul cum îşi educase fetele. Ella putea fi dată ca un exemplu elocvent de discreţie şi bun simţ.

Într-o noapte de primăvară, ieşind din imobilul de pe Giesebrechtstrasse, m-am poticnit de ceva şi era cât p-aci să cad şi să-mi frâng gâtul. M-am uitat să văd de ce mă împiedicasem. Ei bine, mă împiedicasem de un cablu din acela gros, telefonic, pregătit ca să fie îngropat într-un şanţ săpat de-a lungul străzii. Abia în momentul acela mi-am dat seama că de la o vreme, ori de câte ori veneam la stabiliment la un ceas când încă nu se întunecase vedeam bărbaţi în salopetă trudind la instalarea unor cabluri telefonice subterane. Am mai observat că aproape toată strada era străbătută de un şanţ.

Era o noapte înstelată, plăcută şi m-am hotărât să merg pe jos. La vreo douăzeci de metri înaintea mea, păşea agale, cu mâinile la spate, un bărbat. Fără să vreau, m-am pomenit însoţindu-l de la distanţă. Omul nu mă simţise că-i luasem urma. Şi chiar dacă ar fi simţit, mare brânză n-ar fi însemnat. Eram amândoi doar nişte simpli trecători. La o întretăiere de străzi, a cotit-o din Giesebrechtstrasse în Meineckerstrasse. Eu după dânsul. Jocul, nu ştiu de ce, mă amuza. Puţin mai târziu, l-am văzut intrând într-o clădire. Trecând prin dreptul acelei clădiri, spiritul meu de observaţie a reţinut dintr-o privire două amănunte care, în curând, aveau să mă ducă la o descoperire senzaţională. Primul amănunt – imobilul de pe Meineckerstrasse adăpostea un sediu al S.D.-ului. Al doilea: şanţul săpat de lucrătorii Societăţii berlineze de telefoane se oprea aici, la sediul S.D.-ului.

În ziua următoare, la volanul Fiat-ului am circulat prin zona şantierului, ca să cercetez la lumina zilei natura exactă a lucrărilor. N-am observat lucruri ieşite din comun: muncitori, purtând salopetele Societăţii de telefoane, lucrau de zor la întinderea şi îngroparea cablurilor. *Ceva* însă tot am sesizat, iar acel *ceva* m-a pus serios pe gânduri: lucrările porneau chiar din dreptul clădirii stabilimentului şi aveau ca punct terminus sediul S.D.-ului. De aici şi un şir de întrebări, mai toate, în această primă etapă, teribil de confuze. Mi-am propus să mai trec pe acolo. N-a fost o hotărâre proastă. Aşa am ajuns să constat, nu fără surprindere, că tipul după care mă luasem în noaptea aceea şi-l văzusem intrând în sediul S.D. supraveghea, de fapt, lucrările. De aici am dedus că nu era un simplu trecător, ci un gestapovist. El m-a ajutat indirect să-mi pun întrebarea cea mai clară: Oare ce legătură putea să existe între cablurile acelea şi sediul S.D.-ului? Cum ţi-am spus, aviatorule, Giesebrechtstrasse nu era un cartier oarecare, locuiau pe acolo câteva notabilităţi hitleriste ca, de pildă, Kaltenbrunner. Totuşi, şanţul nu pornea din faţa casei lui sau a altor demnitari, ci din faţa *Salonului Kitty.* „Deci, cine erau cei vizaţi de instalarea cablurilor? mă întrebam eu. Stabilimentul, celelalte apartamente din imobil?”. O vagă bănuială îşi croia drum în mintea mea. Aşa stând lucrurile, să vezi ce am întreprins! Într-o seară, ducându-mă la *Salonul Kitty* şi intrând în clădirea de pe Giesebrechtstrasse nr. 11, n-am mai luat-o în sus, pe scări, ci în jos, către subsol. Aici m-am lovit de o nouă surpriză: uşa ce urma să facă legătura cu scara subsolului dispăruse, mai exact, fusese zidită. Într-un cuvânt, ca să pătrunzi la subsol trebuia să ieşi în stradă, să înconjori clădirea, să treci în altă stradă, iar de acolo, printr-o grădină, să... Ehei, era o chestie destul de încurcată! Imaginează-ţi un subsol în întregime blocat. Constatarea asta m-a neliniştit de-a binelea. Ce taină s-o mai fi ascunzând şi în imobilul ăsta? m-am întrebat. Şi la ce etaj s-o fi ascunzând? Nu cumva la cel al faimosului *Salon Kitty?*

Când un agent de informaţii sau contrainformaţii se loveşte de o întrebare, este de datoria lui, aviatorule, să caute cu perseverenţă un răspuns, chiar dacă la capătul eforturilor răspunsul nu va avea prea multă importanţă. Se poate însă

întâmpla şi invers, de aceea m-am avântat şi eu pe calea anevoioasă a căutărilor. Succesul l-am înregistrat pe neaşteptate. Să nu crezi că povestea-i chiar atât de simplă... Într-o noapte, înainte de a pleca de la Ella, ea mi-a şoptit:

— Mi-e frică!

Am tresărit, surprins.

— Frică? am întrebat-o. De ce?

Mi-a răspuns într-un târziu, şovăind parcă:

— Că aş putea să te pierd!

Am alintat-o:

— Ce-i trece fetiţei prin căpşorul ei blond şi buclat!

— Dacă te ia la război? a suspinat şi ochii i s-au umplut de lacrimi.

Aş minţi dacă aş susţine că lacrimile ei m-au lăsat indiferent. Constatam cu satisfacţie că Ella se îndrăgostise de mine. Cu toate astea, exprimarea ei vădea prudenţă: nu uita că sunt un „von”, iar ea o prostituată. Nu pierdea niciodată din vedere această „realitate”. Am liniştit-o, asigurând-o că eu n-o să fiu mobilizat, că n-o să fiu trimis pe front. Mirarea ei plină de candoare a fost nostimă şi m-a amuzat. M-a întrebat:

— De ce să nu te ia?!... Ce, nobilii nu sunt luaţi în armată? Sau ai vreo infirmitate?

În noaptea asta, i-am dezvăluit adevărata mea identitate. S-a speriat şi s-a tras spre peretele tapetat, de parcă ar fi vrut să se apere.

— Eşti diplomat? Un diplomat român?!

— Ce-i, dragă, nu-ţi plac diplomaţii? am luat-o eu cu vorbă dulce. Păpuşico, să ştii că mă cheamă Radu... Radu Doinaş.

Fata nu era prea îngrozită, ci stupefiată. Fireşte, era îndreptăţită să mă întrebe de ce-i ascunsesem atâta vreme identitatea mea de diplomat. Am lămurit-o în timp ce o mângâiam:

— Înţelegi în ce situaţie m-aş fi pus dacă mi-aş fi dezvăluit funcţia... Ce s-ar fi spus: un diplomat frecventează *salonul?!* O făceam pe prostu’: adică vezi, dragă doamne, nu ştiam că şi alţi diplomaţi frecventau elegantul şi distinsul bordel. Am continuat:

— Ce s-ar fi spus: un diplomat străin se ataşează sufleteşte de o fată dulce ca Ella!

— De o prostituată, nu se ruşină ea să mă corecteze.

Ochii îi erau din nou înlăcrimaţi şi din „dragul meu” şi „iubitul meu” nu m-a mai scos.

Şi dacă până în noaptea aceea, aviatorule, în raporturile mele cu Ella şi cu doamna Kitty nu intervenise din partea mea nici un calcul, de astă dată unul tot a intervenit: mi-l făcusem acolo! Dintr-o discuţie mai veche aflasem că după ce plecam eu, la puţin timp pleca şi ea, deşi, uneori, patroana încerca s-o mai reţină. Ella însă o refuza pretextând că-i obosită... În noaptea de care îţi povestesc, am întrebat-o:

— Mai rămâi?

— Mai stau puţin şi plec, mă lămuri ea.

— Mi-ar place să te conduc.

— Nu, nu, Radule, te rog, se împotrivi oarecum speriată.

Era pentru întâia dată când îmi rostea numele şi, sincer să-ţi spun, m-am bucurat. Ne-am despărţit. Eu în gând cu planul ce-l ticluisem. Îmi propusesem s-o aştept, s-o urmăresc şi, astfel, să aflu unde locuieşte. Am fost bine inspirat, aviatorule!

Într-adevăr, după un sfert de oră a coborât şi Ella; purta un pardesiu lung, strâns

pe talia-i mică cu un cordon lat. Păşea frumos, mlădios. M-am luat după ea. Nu m-a observat. Urmărind-o, mi-am amintit de noaptea în care mă împiedicasem de cablul din stradă, căci, spre marea mea uluire, şi ea, ca şi „salvatorul” meu, străbăteau acelaşi itinerar: din Giesebrechtstrasse a dat în Meineckerstrasse, ca apoi să intre în sediul S.D.-ului ca la ea acasă. Îţi dai seama, aviatorule, ce a fost în sufletul meu în clipa aia? N-am închis un ochi toată noaptea. Am tot analizat şi răsanalizat descoperirea făcută. De la un gând la altul îngrijorarea mea creştea. M-am zvârcolit în aşternut ca un bolnav bântuit de frisoane. Înţelegeam cum nu se poate mai clar că între *Salonul Kitty* şi sediul S.D.-ului exista o strânsă legătură, ce se răsfrângea şi asupra fetelor. Îngrijorat, dacă nu chiar speriat, am început să derulez filmul relaţiilor mele cu Ella, încercând să constat dacă nu cumva în tumultul clipelor de dragoste îmi scăpase ceva ce ar fi putut să dea de gândit sau să mă pună la S.D. într-o lumină nefavorabilă. Am avut şi am o memorie ieşită din comun: în filmul derulat nu găseam nici o secvenţă compromiţătoare... Singurul detaliu care ar fi putut stârni anumite bănuieli era doar faptul că mă dădusem drept un *von Rosak,* dar chestiile astea, într-un bordel de lux, reprezentau ceva normal.

Câteva zile n-am mai dat pe la *Salonul Kitty.* Pur şi simplu, îmi pierise tot entuziasmul pentru Ella, pentru faimoasa patroană. Şi-apoi una era să te duci *acolo* pentru distracţii şi alta cu scopul de a cerceta. Or eu, de-acum înainte, trebuia să-l cercetez... Au trecut în felul ăsta patru zile; în cea de-a cincea, iată că sare şi iepurele! Mă caută la telefon Catinca şi mă încunoştiinţează că domnul ministru mă roagă să trec urgent pe la dumnealui. În ce scop? Nici Catinca nu ştia, ba se arăta şi ea, ca şi mine, mirată de invitaţie.

M-am conformat. Ministrul m-a primit destul de rece. În ultima vreme slăbise. Căpătase o paloare bolnăvicioasă. Trăia prea intens şi prea dramatic evenimentele curente. Iar nemţii îl jigneau ignorându-l făţiş. M-a poftit să iau loc şi mi-a vorbit fără să se uite la mine. Nici până în prezent nu ştiu ce gândea despre subordonatul său, ziaristul Radu Doinaş.

— Domnule, mi se adresă el solemn, mă văd nevoit să vă comunic o veste deloc îmbucurătoare. În ciuda poziţiei dumneavoastră fără echivoc faţă de cel de-al III-lea Reich, autorităţile poliţieneşti s-au interesat la legaţie de persoana dumneavoastră.

Încremenisem. Nu că poliţia sau Gestapoul se interesa de mine; nu, ci de faptul că, pe neaşteptate, mi se servea o confirmare senzaţională.

Observându-mi uluirea, ministrul continuă:

— În calitatea pe care o am, îmi îngădui să vă întreb, bineînţeles dacă indiscreţia mea nu vă jenează, ce act anume din conduita dumneavoastră ar fi putut determina autorităţile poliţieneşti să se intereseze dacă există acreditat la Berlin un diplomat român cu numele dumneavoastră?... Dacă apreciaţi că situaţia în care aţi intrat e fără ieşire, vă pot trimite chiar mâine în ţară, cu o cursă a *Lares*-ului..

L-am încredinţat că n-am săvârşit nimic care să-mi prejudicieze sau să prejudicieze legaţiei, că în nici un caz nu intenţionez să părăsesc Germania. Pesemne că-l convinsesem, pentru că a ţinut să-şi spună din nou părerea:

— Sunt şi eu înclinat să cred că nu-i nimic grav. La telefon era un oarecare Haupt... Haupt... băga-l-aş în... cu gradul său cu tot, că Hitler ăsta a inventat la grade... În final îmi mai spusese: Asta-i bună, domnule, să le fie teamă că sub identitatea ataşatului de presă Radu Doinaş s-ar ascunde un impostor! Dumneavoastră, domnule Doinaş, filohitlerist până în măduva oaselor, şi impostor!... Totuşi, la despărţire v-aş ruga să reţineţi că nu-mi place să expediez în ţară sicrie... sunt multe formalităţi de îndeplinit!

Mi-a întins mâna, dându-mi astfel de înţeles că discuţia s-a încheiat. Ce era să

fac? L-am înţeles perfect: i-am îndurat ironiile, părăsind cabinetul fără să crâcnesc. Din uşă însă, am simţit şi eu nevoia să-i spun câteva cuvinte. Să ies chiar aşa prosteşte din scenă?!

— Domnule ministru, nu cred că prietenii mei hitlerişti vă vor oferi prilejul să vă ocupaţi de asemenea formalităţi...

Nici ministrul nu s-a lăsat mai prejos:

— Până la proba contrarie, vă stau la dispoziţie cu serviciul meu prompt şi conştiincios.

Sunt convins că după ce am închis uşa de partea cealaltă, m-a înjurat după pofta inimii.

Ieşind din cabinetul ministrului, am vrut să-mi văd mai departe de-ale mele, Catinca însă m-a reţinut. Voia să afle de ce ministrul, aşa dintr-odată, mă chemase la el. Nu i-am ascuns adevărul şi i-am relatat cuvânt cu cuvânt discuţia avută cu el. Atât i-a trebuit. A izbucnit într-un râs batjocoritor:

— Asta-i bună! Poliţia! Gestapoul! Prietenii tăi! mă zeflemisi ea. Cu ce-ai greşit, sfântule, faţă de *cauză?*

Mă prefăcui că nu-i observ ironia şi-i precizai cu toată seriozitatea de care eram capabil:

— Da, într-adevăr sunt prietenii mei! Iar dacă s-au interesat de mine, probabil că n-au făcut-o în zadar... Pesemne că vor să-mi confere ceva...

— Vezi, drăgălaşule, să nu-ţi confere vreun glonţ în cap sau în inimă! continuă ea să mă ironizeze. S-au mai văzut pe la Berlin asemenea *conferiri.*

— Ai suferi mult? intrai eu în jocul ei.

— Doar atât că în ziua aceea aş fi obligată să mă agit sau să lucrez ceva mai mult decât în celelalte.

Sarcasmul ei era sincer, zău, o înfrumuseţa... Mă apropiai de biroul unde şedea şi, ca un golan, mă uitai la despicătura sânilor ce se vedea tulburătoare datorită decolteului.

— Înainte de a mă călători într-un sicriu cu direcţia Bucureşti, aş trece pe la tine, şi încă în seara asta! îi propusei, mai în glumă, mai în serios.

— Mai va! mă puse Catinca la punct. Mai du-te şi pe la *Salonul Kitty* că, slavă Domnului, bani ai cu sacu'!

Îi făcui cu ochiul, adică: „Ai dreptate, fato!" şi părăsii biroul întrebându-mă: „Ce ştie oare Catinca asta de *Salonul Kitty* şi de fetele sale?" Îmi răspunsei însă imediat: „Ce să ştie? Nimic! De unde să ştie? Nu ştie nimic! Altfel, sunt sigur, ar fi găsit cum să mă prevină!"

Eram totuşi vesel că autorităţile poliţieneşti berlineze – cele de moravuri sau cele politice – se interesează de persoana mea. Formula: „Dacă există acreditat un diplomat cu numele dumneavoastră" îmi convenea de minune, căci stabilea fără echivoc că între sediul S.D. de pe Meineckerstrasse şi prostituata mea cea nostimă şi dulce exista o legătură de colaborare. Îmi mai îngăduia să deduc că S.D.-ul nu deţinea încă fişa mea. Aşa se explica faptul că se adresase direct legaţiei pentru a lămuri misterul lui *von Rosak.* Şi nu era deloc rău că încă nu întocmise fişa ziaristului Radu Doinaş. Acum o va întocmi şi va stabili uşor că sunt „filonazist" convins. Trăgeam concluzia că nu aveam deocamdată de ce să mă tem, că mă puteam mişca degajat, fără crispări şi spaime.

Da, aviatorule, oricât ţi s-ar părea de neverosimil, eram totuşi vesel. Cum să nu fiu, bădie, căci intuiam că în curând voi face marea şi senzaţionala descoperire. Ella, păpuşica mea, îmi călăuzise, fără voia sa, paşii către această descoperire. Aflând chiar din gura mea că nu sunt un nobil german, ci un diplomat, şi încă unul român,

s-a temut probabil că s-a îndrăgostit de un escroc, de aceea s-a şi grăbit să raporteze S.D.-ului neliniştea sa.

Desigur că ai dreptate, aviatorule, când mă întrebi de ce mi-am spart capul cu problema asta, care nu interesa România în nici un fel. În fond, nu mă obliga nimeni să mai dau pe la *Salonul Kitty.* Repliindu-mă, aş fi rezolvat problema. N-am ales însă calea celei mai uşoare rezistenţe. Vezi tu, stabilimentul doamnei Kitty se bucura de o faimă aparte – discreţie, albume, parole, separeuri unde te puteai retrage cu câţiva amici şi câteva fete şi unde, distrându-te, puteai bea o cupă de şampanie sau alte băuturi rare. Şi clientela era selectă: personalităţi germane – pe doctorul Otto Dietrich nu o dată l-am întâlnit la barul salonului – diplomaţi, ziarişti străini, ofiţeri superiori ai armatei germane. O fi fost acest bordel opera doamnei Kitty, totuşi în spatele stabilimentului se mai ascundea cineva. Mai avea Kitty un coautor? Nu cumva Kitty lucra pentru o altă ţară? Iar acum, la rândul ei, era spionată? Ai dreptate, aş fi putut să dau dracului toată povestea. Însă un agent de informaţii când dă de o urmă, trebuie s-o „adulmece” cu răbdare şi tact până la capăt, până la ultimele consecinţe. Acest impuls lăuntric – de fapt, conştiinţa agentului, a stat la baza acţiunilor mele.

Deci, ca să pot să-mi ating ţelul, mi-am propus să acţionez în felul următor: să continui relaţiile mele cu Ella, ca şi când între noi nu ar fi intervenit nimic deosebit. Ba mai mult, să fac mai departe pe îndrăgostitul, să mă interesez printre amicii de la Clubul corespondenţilor străini ce personalităţi au frecventat şi frecventează stabilimentul; să-l întreb pe *Tristan* ce ştie în privinţa salonului, iar dacă va fi cazul să-i comunic şi eu observaţiile mele.

Planul s-a dovedit eficace. N-a trecut mult şi efortul mi-a fost încununat de succes, adică am izbutit să dezleg enigma *Salonului Kitty...* M-am întâlnit cu Ella chiar în seara zilei în care mă chemase ministrul la el. Când m-a văzut, a sărit în sus de bucurie, a bătut ca un copil din palme, m-a îmbrăţişat şi nu se mai sătura sărutându-mă. Constatam cu plăcere că întâmplările din ultima vreme nu viciaseră cu nimic nici pasiunea mea, nici a ei. Într-un cuvânt, nu se sfia să-mi dea de înţeles că mă iubeşte de-adevăratelea şi nu ca pe un client oarecare. Aşadar, până aici nimic neobişnuit. Devenisem atent la întrebările ei: nu erau tendenţioase, nu urmăreau să-mi smulgă cine ştie ce opinii politice sau informaţii diplomatice, ceea ce punea sub semnul îndoielii anumite bănuieli ce mi le formasem. Nu uitasem de povestea ei cu Parisul şi într-o noapte, ca s-o verific, i-am adresat „întâmplător” câteva cuvinte în franceză. Le-a înţeles, mi-a răspuns tot într-o franceză corectă, însă cu un accent îngrozitor. Precum vezi, nu mă minţise. Am mai verificat-o dacă într-adevăr a fost la Paris: cunoştea Parisul. Mi-am continuat apoi investigaţiile nocturne. De câte ori plecam de la ea, o aşteptam în stradă, ocrotit de întuneric. Am stabilit uşor că după fiecare întâlnire a noastră se prezenta la sediul S.D.-ului, stătea cât stătea, venea apoi s-o ia un taximetru care o transporta probabil acasă. Am avut răbdare să stau la pândă şi în alte dăţi, când Ella era ocupată cu alţi clienţi. Am pândit-o, aviatorule, cât a fost necesar. Ei, află că nu numai după ceasurile de amor cu mine se prezenta Ella la raport. Intra în obligaţiile ei zilnice. Noapte de noapte, oricine i-ar fi fost clientul, după orele de „trudă” se prezenta la S.D. cu raportul. Descoperirea asta mi-a luat un pietroi de pe inimă. Nu numai eu eram cel vizat, ci toţi clienţii. Ce-ţi spun eu acum, aviatorule, era încă departe de a dezlega enigma *Salonului Kitty.* Care enigmă? Ţi-aş povesti, aviatorule, dar am obosit. Mi se închid ochii. Aş aţipi puţin, deşi paiele de sub mine mă ard.

V. Misiune urgentă

1

CE-I NOU, AVIATORULE? CE ŢI-AU MAI ZIS? Te-au maltratat? Ţi-au făgăduit că te vor trimite într-un lagăr de prizonieri?... M-aş bucura... tare m-aş bucura... Barem de te-ar lua de aici înainte ca eu să fiu pus la zid. Nu vreau să vezi... Bine, de acord, uite că schimb vorba. Facă-se voia ta! Uite că mă întorc la zilele şi nopţile berlineze...

Cu *Tristan* m-am întâlnit nu din iniţiativa mea, aşa cum îmi propusesem, ci dintr-a lui. Am primit un semnal, mă invita urgent la o întâlnire, ceea ce însemna că voia să-mi transmită un mesaj foarte important. Mi-a recomandat să pornesc cu *Fiat*-ul meu spre Potsdam, să parchez maşina în piaţa centrală a orăşelului şi la o anumită oră să fiu în faţă la *Cecilien Hoff,* de unde o să mă ia el cu Mercedes-ul său.

Era o după-amiază frumoasă de primăvară când ne-am întâlnit. Din punct de vedere conspirativ, a fost o întâlnire perfectă, fără incidente. *Tristan* a sosit la fix, mi-a deschis portiera, invitându-mă pe banchetă, lângă dânsul. Era în uniformă de general-maior... Numai după ce am ieşit pe autostrada ce ducea spre Palatul Sans Souci, *Tristan* a deschis discuţia.

— Domnule Doinaş, căutaţi un pretext pentru a întreprinde cât se poate de urgent o călătorie la Bucureşti. Ce credeţi, ar fi posibil?

L-am încredinţat că pentru mine problema organizării unei asemenea călătorii era un fleac.

— Foarte bine... Am să-i transmit lui *Siegfried* informaţii deosebit de importante pe care, din motive lesne de înţeles, ţin să ajungă la el nu prin radio, nici prin curier, ci direct prin intermediul dumneavoastră... Nu vă dau nimic scris, mă bizui exclusiv pe memoria lui «B-39», zâmbi *Tristan* prietenos. Când credeţi că aţi putea pleca?

Ascultându-l, mi-am amintit de îngrijorarea Catincăi.

— Poimâine, cu avionul! am precizat eu.

M-a întrebat cât de mult se poate bizui pe memoria mea şi l-am încredinţat că nu voi omite un cuvinţel din tot ce va voi să-i transmită lui *Siegfried.* Vorbea cu mine rece, laconic, aşa îi era probabil firea.

— Îi comunici lui *Siegfried* următoarele: 1. La 24 februarie Hitler a semnat directiva operativă referitoare la atacarea Franţei, Belgiei, Olandei. „Războiul ciudat” din Vest va lua astfel sfârşit. Data începerii operaţiunilor nu a fost încă fixată. Cred însă că după ce trupele Wehrmacht-ului se vor fixa bine în Norvegia, se va ordona foarte repede data începerii operaţiunilor. 2. Hitler apreciază că Peninsula Balcanică rămâne în continuare un punct vulnerabil pentru politica sa, România reprezentând în Balcani cheia stabilităţii de care Hitler are nevoie pe toată perioada operaţiunilor din Vest. Se teme ca România să nu ia iniţiativa unei alianţe militare a ţărilor balcanice. Realizarea unei asemenea alianţe ar da peste cap planul său de atacare a Franţei, Belgiei, Olandei. De aceea, Hitler stăruie – iar Abwehr-ul, la rândul său, a stăruit şi pe lângă Moruzov când a fost ultima oară la Berlin, ca legionarii să intre în guvern. E singura grupare politică în care Führerul se încrede şi care ar fi aptă să-i păzească pe neutraliştii români. 3. Ca urmare a semnării directivei

operaţiunilor din Vest şi a temerilor lui Hitler cu privire la poziţia României, a fost elaborat un plan de exercitare a unor presiuni asupra ţării dumneavoastră. Ele se vor declanşa nu cu mult timp înainte ca Hitler să semneze ordinul de atac şi vor continua pe toată perioada operaţiunilor militare din Vest... Rând pe rând, vor sosi la Bucureşti personalităţi militare şi diplomatice care, prin misiunile lor, vor ţine guvernul român într-o nesfârşită stare de tensiune, pentru a-l împiedica să ia vreo iniţiativă diplomatică. O altă cale pentru a intimida şi ţine România în şah va fi aceea a aţâţării spiritului revizionist de la Budapesta, dându-se guvernului român de înţeles că numai Germania şi Hitler mai pot apăra actualele hotare ale României... Asta e tot ce am să-i comunic lui *Siegfried...* Sper s-o faceţi în condiţiile cele mai fericite...

Este de prisos, aviatorule, să-ţi povestesc tot ce am simţit în momentele acelea sau să-ţi subliniez valoarea informaţiilor furnizate de *Tristan.* Am cutezat să-l întreb pe *Tristan* ce crede, care va fi deznodământul viitoarelor operaţiuni din Vest.

— Hitler va repurta victorii spectaculoase, îmi răspunse *Tristan* cu un glas încărcat de tristeţe. Nu se va mulţumi numai cu vestul Europei, ci va ataca la fel de spectaculos şi în Sud-Est, şi în Est, bineînţeles după ce îşi va asigura o poziţie politică şi militară în Balcani. Acest act de nebunie va însemna şi declanşarea conflagraţiei mondiale. Din acest război mondial, ţara mea va ieşi înfrântă, ruinată, cu milioane de morţi şi răniţi. Asta-i perspectiva ce o întrevăd, domnule Doinaş. Europei nu-i va rămâne decât să culeagă roadele a ceea ce au semănat, în ultimul deceniu, politicieni obtuzi. Calea lui Hitler putea să fie barată. Un moment de seamă s-a ivit în martie 1939, când Anglia, recunoscând dezastrul acordului de la München, a propus Poloniei, României, Bulgariei o alianţă sprijinită şi de ruşi. Însă polonezul Beck s-a împotrivit, s-a mulţumit cu ciozvârta ce i-a azvârlit-o Hitler şi, practic, a torpilat una din soluţiile reale de îngrădire a lui Hitler... Desigur, domnule Doinaş, părerile, acţiunile mele vă nedumeresc. Sunt german, îmi iubesc ţara, naţia. Consider însă că Germania a încăput pe mâinile unui dement şi va plăti scump aventura Führerului.

Îşi încleştase maxilarele; am dedus că de-acum încolo va prefera să tacă. Eu însă mai aveam pe suflet o povară – *Salonul Kitty* – aşa că nu m-am lăsat până ce nu i-am povestit totul, cu lux de amănunte.

— Domnule Doinaş, vorbi el, saloanele cu un asemenea scop nu reprezintă o noutate. O să mă interesez. Aici trebuie să fie mâna lui Heydrich sau Schellenberg... Le recunosc stilul... Aveţi de gând să întreprindeţi ceva?

I-am dezvăluit intenţiile mele. Şi n-am făcut rău. *Tristan* era un ofiţer de informaţii cu o mare experienţă. A sesizat imediat mecanismul *Salonului Kitty.*

— Vă sfătuiesc să înaintaţi în cercetările dumneavoastră cu foarte multă prudenţă, mă instrui el. Iar într-un moment când o să rămâneţi singur, controlaţi cu atenţie încăperea, tapetul... O să găsiţi, cu siguranţă instalate microfoane. Îmi place să cred că nu v-aţi lăsat atras în vreo discuţie politică sau militară?

L-am liniştit, apoi l-am întrebat:

— Credeţi că S.D.-ul ar îndrăzni să meargă chiar atât de departe cu metodele sale, încât să organizeze spionaj la... aşternut?

Îl văzui schiţând un zâmbet amar:

— Mai întrebaţi? N-ar fi nici prima, nici ultima întreprindere diabolică a Gestapoului... Aţi făcut bine că mi-aţi povestit afacerea... S.D.-ul ne urmăreşte şi pe noi, cei din Abwehr, îi urmăreşte până şi pe membrii marcanţi ai partidului nazist, şi pe agenţii lor, îi pun, uneori, sub urmărire. Am să cercetez şi eu, dar să mă ţineţi şi dumneavoastră la curent. Cum voi afla că aţi plecat?

— Aveţi vreo propunere? m-am interesat eu.

Da, avea. Mă sfătui ca în ajunul plecării să trec pe la *Frau Falck* şi să las la spălătorie o cămaşă, doar una singură. În rest, va fi treaba *doamnei Falck.* Iar la înapoierea mea din ţară, să telefonez spălătoriei şi să mă interesez de cămaşă, urmând ca a doua zi, conform tehnicii noastre conspirative, să stabilim ora şi locul întâlnirii.

Mercedes-ul m-a lăsat în Potsdam, nu departe de un cinematograf, exact la un ceas când spectatorii ieşeau de la nu ştiu ce film. M-am amestecat printre ei şi astfel am ajuns la locul unde îmi parcasem maşina. Un ceas mai târziu, îmi conduceam *Fiat-ul* pe străzile Berlinului.

Iarăşi se aud paşi. De data asta cu siguranţă că vin după mine! E rândul meu, aviatorule. Crezi că mă mai întorc? Hai să ne îmbrăţişăm! Nu, nu vrei? Nu crezi că o să mă împuşte? De s-ar termina odată! Nimic nu e mai greu pentru un om decât să stea într-un spaţiu închis ermetic şi să-şi aştepte moartea...

(Ştiam că o să se întoarcă. Mai ştiam că o să fie supus torturilor şi forţat să răspundă unor întrebări la care ar fi putut să răspundă, dar dintr-o demnitate exacerbată prefera să se retragă în tăcere. Ăsta era jocul iniţiat de Obergruppenführerul SS Rage... Mie însă, de cum revenea în celulă, îmi povestea cum îşi înfrunta anchetatorii. Îi suportam din ce în ce mai greu mărturisirile... Nu se năştea în sufletul meu un sentiment de compasiune sau de solidaritate, ci dimpotrivă; de la o mărturisire la alta, ura mea faţă de el sporea, devenea pentru mine însumi mai grea, mai insuportabilă... Începusem să-l urăsc, cum nu urâsem nicicând. Drumurile noastre se încrucişaseră de multe ori în viaţă. Cu siguranţă că la Berlin, nu o dată am trecut amândoi prin aceleaşi locuri, poate că am intrat în acelaşi cinematograf sau acelaşi restaurant... Începusem să-l urăsc din clipa în care ascultându-l, am avut la un moment dat revelaţia unei imagini bizare; se făcea că ne plimbam amândoi pe Unter den Linden. Doinaş era îmbrăcat elegant, iar de pe mine curgeau zdrenţele. Ne plimbam, iar Doinaş îmi povestea ceva. Trecătorii se uitau după noi, amuzându-se pe seama zdrenţelor mele, dureros de evidente pe lângă eleganţa spionului...

După un timp, ura mea a căpătat un alt contur. Alţi legionari, aflaţi la Berlin, trecuseră prin instanţe judecătoreşti, ascultaseră cu capetele plecate tot felul de rechizitorii şi acuzaţii. Pe mine Dumnezeu mă ferise de instanţe judecătoreşti sau puşcării. În acest sens nu eram deloc călit. Şi, dintr-o dată, iată-mă „intrat” într-o puşcărie datorită unui joc conceput de SS-istul Rage. Şi tot trăgându-l de limbă pe Doinaş, m-a cuprins senzaţia apăsătoare că el ştia, de fapt, totul despre mine, că anume îmi povestea, ca să-mi arate ce a însemnat existenţa lui în opoziţie cu a mea, şi în felul acesta să mă acuze indirect... Îl uram, iar la una din întâlnirile mele cu Rage i-am sugerat, ce-i drept într-o formă foarte voalată, că ar fi cazul să termine odată cu Doinaş... Mi se făcuse dor de Viena, de atmosfera morbidă a hotelurilor stăpânite de noi, după ce ne-am constituit într-un guvern. O.V.)

2

CĂLĂII MEI SUNT CRETINI! ORI FAC PE CRETINII. Mereu aceleaşi întrebări! Cum nu-

şi dau seama că nu le voi răspunde, că m-am împăcat cu gândul morţii, că aştept cu mai multă nerăbdare întâlnirea cu plutonul de execuţie decât cu întrebările lor stereotipe...

Noroc cu prezenţa ta, aviatorule! Şi să ştii că, în sinea mea, mă rog lui Dumnezeu să-ţi dea sănătate, să supravieţuieşti războiului şi să ajungi să povesteşti cum ne-am întâlnit în puşcăria asta din Budapesta. În tine mă pot încrede şi îţi pot relata orice.

Cu ce să încep? Ce să-ţi povestesc, aviatorule? Cum a decurs călătoria mea în ţară?

Mai întâi l-am chemat la telefon pe Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul”, al cărui comentator de politică externă eram. I-a făcut plăcere convorbirea. Şi eu, şi el ştiam că partea germană ne ascultă, dar nu ne păsa. Pur şi simplu, nu exista nici un motiv să ne ascundem sau să fim subtili şi să ne ferim de cei ce ne ascultau. El a ţinut să mă felicite pentru articolele mele; rostea cuvinte de laudă la adresa politicii Germaniei, a lui Hitler, proslăvea armata Reichului şi-i înjura pe revizioniştii maghiari. Când i-am comunicat că intenţionez să vin la Bucureşti pentru 2-3 zile „anume” ca să-l întâlnesc şi să discut cu el un plan de articole discutat şi cu dr. Otto Dietrich, s-a simţit flatat, deşi nu era prost să nu-şi dea seama că motivul călătoriei mele în ţară era cu totul altul. „Vino dom’le! m-a îndemnat cu vocea sa guturală. Să-ţi trimit maşina la aeroport?!”

Însă înainte de a pleca, am ţinut mult să mă întâlnesc cu *Isolda.* Era normal să vreau să fiu la curent cu ce mai era nou în „tabăra verde”... M-am văzut cu el în ajunul plecării, spre seară, la cafeneaua hotelului „Central”. Nu mi-a plăcut cum arăta – tras la faţă, palid, nervos. La început m-am prefăcut că nu-i observ starea. Raportul său a fost mai laconic decât în alte dăţi şi n-am regretat că am luat iniţiativa întâlnirii.

— Printre noi, mă informă el sorbind în răstimpuri din paharul cu calvados, circulă cu insistenţă zvonul că Moruzov a fost nu de mult la Berlin, într-o misiune secretă, ca trimis al regelui, că ar fi fost primit de oficialităţile germane, politice şi militare. Nu ştiu cu exactitate cine – Göring sau dr. Best de la Gestapo – ar fi susţinut ideea că, în actuala conjunctură internaţională, ordinea internă în România, ordine necesară şi Germaniei ţinând seama de nevoile sale de petrol şi grâu, nu mai poate să fie asigurată de partidele burgheze francofile şi probritanice, ci numai de mişcarea legionară, faţă de care Führerul manifestă o încredere deplină... Moruzov ar fi reţinut acest punct de vedere, declarând că-l va aduce la cunoştinţa majestăţii sale. De aici un alt zvon, cum că Moruzov, într-un viitor foarte apropiat, ar urma să se întâlnească la Viena, în secret, cu Horia Sima pentru a lua în discuţie o eventuală intrare a legionarilor în guvern...

(ISOLDA, cum îl poreclise «B-39», era foarte exact în informaţiile ce le furniza. Într-adevăr, Horia Sima s-a întâlnit la Viena cu Moruzov, unde au perfectat colaborarea cu Carol II, precum şi întreaga strategie a revenirii lui în ţară ca şi a legionarilor aflaţi în Germania. Conform acestei strategii, Horia Sima şi câţiva colaboratori urmau să se întoarcă clandestin în ţară şi să se lase „prinşi, arestaţi, cercetaţi” de către Siguranţa română. În cadrul „anchetei”, H.S. va ajunge să dea o declaraţie de credinţă faţă de rege... Drept urmare, regele îl va primi în audienţă şi împreună vor perfecta intrarea Gărzii de fier în guvern. Planul întocmit de Moruzov şi Horia Sima la Viena a fost realizat punct cu punct. Pe la mijlocul lunii mai, Horia Sima şi N. Pătraşcu se reîntorc în ţară. Sunt „prinşi”. Reprezentanţii Siguranţei

se mândresc cu „captura” făcută. Ba mai mult, se mai „mândresc” că, în urma „anchetei”, Horia Sima a fost adus pe drumul cel bun, luând hotărârea de a pune mişcarea în serviciul suveranului. Scenariul, regia şi interpretarea au fost excelente. La 29 mai 1940 a avut loc audienţa la rege. Legionarii primesc de la H.S. „ordin” să se „înscrie” în Partidul naţiunii al lui Vodă. Iar la 28 iunie, H.S. intră în guvernul prezidat de Gheorghe Tătărescu, ca subsecretar de stat la Ministerul Educaţiei Naţionale. Crunt s-au mai înşelat şi Moruzov, şi regele, şi Gabriel Marinescu, căci toţi trei, aşa cum arată istoria, au crezut că „scenariul” lor a înlocuit „scenariul” R.S.H.A.-ului. Mişcarea a fost introdusă în guvern ca un cal troian de construcţie berlineză... În iunie 1940, m-am întors şi eu în ţară şi, laolaltă cu alţi legionari, am „interpretat” mascarada depunerii jurământului faţă de rege şi politica sa... În taină însă, se pregătea cu sprijinul lui Himmler lovitura cea mare. O.V.)

Ehei, aviatorule, raportul agentului *Isolda* era de mare importanţă şi într-o anumită măsură venea să întregească mesajul lui *Tristan* către *Siegfried.* Nu ne-am despărţit imediat: simţeam că pe *Isolda* îl stăpânea o stare nefirească de încordare. Pornind de la paloarea chipului său, l-am făcut să vorbească:

— Sunt tare neliniştit, mi-a mărturisit agentul... De câtva timp, printre noi domneşte o stare de tensiune. Sima e în căutarea unui agent strecurat de Siguranţă printre noi. Ştiu în mod cert că nu e vorba de mine. Totuşi, sunt îngrijorat şi trăiesc într-o tensiune nesfârşită... Te rog să mă înţelegi: viaţa-i cam sucită, îl caută pe *ăla* şi dau peste tine. Nu uita că eu sunt expeditorul a două anonime către legaţie şi aşa cum am înţeles din cuvintele dumitale, de ele au luat cunoştinţă şi autorităţile germane. Am dreptul să fiu îngrijorat?

Aflam lucruri grave. Sigur, îngrijorarea lui era îndreptăţită. Se vedea limpede pe chipul său că nervii începuseră să-i cedeze. L-am îmbărbătat, l-am asigurat că, din punctul meu de vedere, o să fac totul ca o bună bucată de vreme să nu mai apelez la serviciile sale. Şi i-am mai propus o „legendă” de care, la nevoie, să ne servim. Dacă întâmplător întâlnirile noastre conspirative au fost sesizate şi interceptate şi dacă se va ivi cineva care să-i ceară explicaţii cu privire la întâlnirile cu mine, să-i ofere următorul răspuns: articolele lui Radu Doinaş din presă română şi germană l-au entuziasmat, a ţinut să mă felicite şi de aceea mi-a telefonat la legaţie. La rându-mi, şi eu am ţinut să-mi cunosc admiratorul şi aşa, între noi s-a legat o amiciţie doctrinară. Propunerea mea l-a înviorat: era fericit că găsisem o soluţie de solidarizare şi nu una de despărţire.

(Lui Traian Stoicaru zis *ISOLDA* nu i s-a întâmplat nimic. Nu fusese vorba de el, ci de acel Mihai Vârfureanu... Şi-a făcut apariţia la Charlottenburg târziu, tocmai pe la sfârşitul lui noiembrie 1939. Deşi figură marcantă a mişcării, copilul de suflet al „Căpitanului” – cum îi plăcea să se alinte – care a trăit multă vreme în preajma acestuia, a fost suspectat ca fiind agent al Siguranţei Statului. Lui i se încredinţase, începând încă din mai 1939, misiunea organizării atentatelor împotriva regelui, a lui Armand Călinescu şi a lui Gabriel Marinescu... Tot ce pregătea eşua în ultimul moment, iar complotiştii erau arestaţi. Cel care scăpa de fiecare dată era M.V., desigur cu alibiuri solide faţă de ai săi. Abia în toamna lui 1940, după constituirea statului naţional-legionar, a izbutit demascarea lui. În cele din urmă, şi-a găsit moartea la Jilava, o dată cu Moruzov, Gabriel

Marinescu şi alţii. A fost împuşcat de echipa din care am făcut şi eu parte. Numai că eu, împreună cu alţi camarazi, am tras în deţinuţii din celula nr... O.V.).

Înviorat, *Isolda* mi-a mai adus la cunoştinţă un alt fapt: Gestapoul, printr-un oarecare Camillo, recruta, cu aprobarea lui Horia Sima, agenţi din rândurile legionarilor.

— N-ar fi exclus ca tipul să-mi propună şi mie o asemenea colaborare, îmi atrase el atenţia. Te rog deci să-l întrebi pe *Siegfried* dacă să accept sau nu. Fără aprobarea sa nu pot să fac nici un pas.

L-am încredinţat că o să-i aduc un răspuns, dar în acelaşi timp i-am cerut să fie foarte prudent. Dintr-o pornire sentimentală, altfel n-am cum s-o etichetez, l-am întrebat dacă, în afară de *Siegfried,* ar dori să mai transmită cuiva un cuvânt... A suspinat, apoi mi-a răspuns:

— Aş avea... Repet: fără aprobarea lui *Siegfried* n-am dreptul s-o fac. Dacă el o să-ţi dea încuviinţarea de rigoare. Atunci cere-i să-ţi spună numărul de telefon al mamei mele şi transmite-i doar atât: că m-ai întâlnit, că sunt bine şi sănătos... Să nu precizezi însă că m-ai întâlnit în Germania.

În ajunul plecării mele, am trecut pe la *Salonul Kitty.* Ardeam de nerăbdare să trăiesc clipa când „păpuşica” mea blondă se va refugia în baie. Rămânea acolo câte zece-cincisprezece minute. Timp suficient ca să trec la efectuarea acelui control recomandat de *Tristan.*

Am petrecut multe nopţi cu Ella, în camera aceea, dar până atunci nu-mi venise ideea că pereţii încăperii, tapetaţi cu gust, ar putea să ascundă marea taină a *Salonului Kitty.* Instruirea mea ca agent-rezident trecea drept una superioară: eram la curent cu posibilităţile tehnice aflate în folosinţa serviciilor de spionaj. Gândindu-mă la enigma stabilimentului, nici o clipă nu-mi trecuse prin minte că patronii ei, interesaţi în spionaj, ar putea folosi un complex de tehnică de ascultare. Întrevedeam doar tactica „trasului de limbă” – la o cupă de şampanie sau în timpul amorului – după care, „preotesele” lui Venus erau obligate să se prezinte la raport.

Aşadar, în momentul când m-am văzut singur, m-am şi apucat să pipăi cu înfrigurare pereţii. Dacă m-ai fi zărit în clipele acelea, m-ai fi luat drept un dement – un bărbat gol-puşcă „umblând” pe pereţi. Ei bine, aviatorule, efortul mi-a fost încununat de succes: am izbutit să identific trei microfoane ascunse în trei locuri, marcând trei unghiuri diferite ale încăperii. Unul din microfoane l-am găsit instalat în policandrul fixat în centrul plafonului de un cârlig. Descoperirea făcută m-a uluit. De ce? O să te lămuresc imediat. La stadiul acela de dezvoltare a tehnicii de ascultare, nu reuşeam, nici în ruptul capului, să-mi explic sistemul. Bine, bine, îmi spuneam, patronii din umbră ai *Salonului Kitty* au instalat prin odăi microfoane, le-au camuflat ingenios, dar ca să-şi atingă scopul, aveau nevoie de un punct terminus, de un post de ascultare. Unde se afla instalat acest post? În subsolul clădirii? În Meineckerstrasse, la sediul S.D.-ului? Un cap al firului aici, un altul dincolo. Zece garsoniere, tot atâtea posturi de ascultare. Constatarea asta mă cam zăpăcea, căci *Salonul Kitty* nu se compunea numai din camere destinate amorului plătit, ci mai avea şi alte încăperi, cu alte rosturi, la fel de intime. Dacă tot stabilimentul era împânzit cu microfoane, atunci câte posturi de ascultare existau la celălalt capăt al instalaţiei şi cum naiba îşi desfăşurau activitatea? Refuzam să cred – căci sistemul mi se părea diabolic – ca nişte fiinţe umane, bărbaţi sau femei, să stea cu căştile la urechi şi să asculte tot ce se petrecea la aşternut! Un mijloc ingenios, dar în acelaşi timp şi odios, şi pervers! Îmi imaginam personalul postului

de ascultare stând cu căştile la urechi şi cu creionul în mână stenografiind. Era o imagine ce începea să se contureze vag şi care avea să mă ajute să dezleg enigma. Operaţia celor de la posturile de ascultare o apreciam ca fiind totuşi greoaie, birocratică. „Oho! Câte pagini de vorbe stupide de-ale mele trebuie să fi stenografiat, îmi spuneam îngrozit, până ce au ajuns să consemneze că iubitul Ellei nu-i german, ci un diplomat român! Ce altceva ar mai fi consemnat despre mine? Nu cumva prin vreo prostie săvârşită la un moment dat, i-am pus pe „patronii" stabilimentului pe urmele activităţii mele? Ce dezastru ar fi însemnat, se înţelege de la sine. În panică însă n-am intrat. Dobândisem acum asupra adversarului meu din umbră un avantaj important: cunoşteam taina „salonului" şi mijlocul de spionare. Când Ella reveni din baie, îi fu dat să asculte o frumoasă declaraţie de dragoste. Îi dădură lacrimile – era totuşi sentimentală.

Dacă mă iubea cu sinceritate? Oho, şi cum mă mai iubea, aviatorule! Experienţa mea de bărbat rareori dădea greş în aprecierea sentimentelor sexului frumos. Ella mă iubea, am înţeles acest adevăr nu numai din tandreţea şi bucuria cu care mă întâmpina, ci şi din faptul că, în clipele noastre de respiro, nu-mi punea decât întrebări neutre. Iar dacă eu, mânat din spate de propriile-mi investigaţii, încercam să abordez o temă politică, ea nu mă lăsa. Se arunca peste mine, mă îmbrăţişa şi-mi astupa gura cu sărutări pătimaşe... Aceste izbucniri le interpretam ca pe nişte confirmări ce-mi veneau din partea unei femei care nu voia să mă înfunde.

În noaptea aceea – reţine, a doua zi plecam la Bucureşti cu avionul – la despărţire, am făcut „o mişcare" pe care până atunci n-o mai făcusem. Îmbrăţişând-o, i-am declarat blondei ca într-o melodramă: „Te iubesc, Ella!... Simt că nu mai pot trăi fără tine! La revedere, Ella!" Am lăsat-o topită de fericire, dar şi cu o tristeţe sfâşietoare în priviri. O tristeţe pe care eu o interpretam în lumina descoperirii mele: fata suferea cumplit ştiindu-se legată de condiţia de „spioană la aşternut", de sediul S.D.-ului de pe Meineckerstrasse.

(Eram amândoi atât de furaţi de atmosfera ce se crease în celulă de pe urma povestirii lui, încât de data asta nici eu, nici el nu am auzit paşii gardienilor. «B-39» a tăcut doar atunci când a auzit vârându-se cheia în broasca uşii de fier. Veniseră după mine, ceea ce însemna că se făcuse ora cinci. M-am ridicat cu decizia fermă de a-i cere Obergruppenführerului SS Rage să mi se aducă o femeie. Era şi timpul, iar conform înţelegerii intervenite, cererea mea trebuia satisfăcută. O.V.)

3

LA BUCUREŞTI SE ÎNSTĂPÂNISE PRIMĂVARA. De cum am coborât din avion, i-am simţit răsuflarea-i caldă, intimă. Soarele asfinţea, cerul era senin, dinspre Şosea sau poate dinspre Pădurea Băneasa adia un vânt înmiresmat. Îmi amintesc că trăgând în piept aerul Bucureştiului, mi-am zis: „Au dat în floare castanii!" Aşa şi era, aviatorule. Puţin mai târziu, lăsând în urmă gara regală Mogoşoaia, apoi Hipodromul, apropiindu-mă de Arcul de Triumf, am constatat cu ochii mei că într-adevăr castanii dăduseră în floare. Mă aflam în momentul acela în automobilul lui Stelian Popescu, un *Buick* greoi şi luxos, condus de un şofer mustăcios şi taciturn.

Am călătorit mult, în lumea asta largă, aviatorule şi, zău, nu fac pe nebunul când îţi destăinui că după fiecare călătorie, mă bucuram ca un copil redescoperindu-mi oraşul natal: luminos, larg, cu mult, mult cer. De fapt, primul lucru pe care-l redescopeream era cerul, pe urmă acel amestec curios de căsuţe patriarhale şi

blocuri moderne. L-am rugat pe şofer să încetinească şi mi-am desfătat sufletul, admirând oamenii şi străzile. Ajuns însă acasă, la vila mea din Cotroceni, am realizat brusc marea mea singurătate şi, bineînţeles, m-am întristat: nimeni nu mă întâmpina în pragul casei... camerele erau pustii. Am trecut dintr-o încăpere într-alta, cu senzaţia bizară că visez, că nimerisem astfel într-o casă care era şi nu era a mea, într-un univers populat cu lucruri intime, dar şi străine. Doamne! Cu ce stinghereală m-am putut mişca în propria-mi casă!

Nu, călătoria nu mă obosise. Aşa că atunci când şoferul îmi spusese că o să revină peste un ceas ca să mă ducă pe Brezoianu, la domnul Stelian Popescu, am fost de acord.

Nu luasem cu mine bagaj prea mult. Aveam timp berechet să mi-l desfac, să-mi fac un duş. Înainte însă de toate, m-am repezit la telefon şi am sunat casa generalului Petrescu. Mi-a răspuns doamna Raluca. Am întrebat-o mai întâi dacă ştie la ce oră va fi acasă domnul general. Nu ştia căci, în ultimele luni, îmi relata ea, avea un program de neînţeles. Am rugat-o atunci să-şi caute soţul la telefon şi să-l roage ca la ora nouă să fie acasă, să nu rostească numele meu, să născocească ea ceva. Soţia generalului a înţeles imediat despre ce-i vorba şi mi-a promis că va proceda întocmai.

Se înserase când *Buick-ul* lui Stelian Popescu a venit să mă ia. Revederea cu directorul „Universului” a fost gălăgioasă şi n-am să stau acum să ţi-o descriu. Avea un temperament tumultuos, simţea mereu nevoia să sară din fotoliu, să umble prin cabinet, să vocifereze, să parlamenteze, să înjure. Se dezlănţuise împotriva revizioniştilor de la Budapesta, îl lăuda pe Hitler, victoriile lui. Spre deosebire de mine, Stelian Popescu era convins că numai Germania lui Hitler şi naţionalismul de tip fascist mai pot potoli zelul lui Horthy şi al lui Teleky de a revizui frontierele României. Am stat de vorbă mai bine de o oră, a fost de acord cu tot ce i-am propus, apoi m-a poftit să cinăm împreună. L-am refuzat. N-a insistat... Ne-am despărţit înţeleşi să ne vedem a doua zi. L-am rugat însă ca în jurul prezenţei mele să fie cât mai discret posibil, nu de alta, dar n-aş vrea să mă pierd în tot felul de petreceri sau înfruntări cu amicii şi inamicii mei de breaslă. Mai cu seamă că intenţionam să mă înapoiez la Berlin într-o zi-două.

Am părăsit redacţia ziarului „Universul” nu pe acolo pe unde intrasem, ci pe o ieşire dosnică ce dădea direct în Cişmigiu, ceea ce-mi convenea de minune. O făcusem desigur din prudenţă. Nu excludeam posibilitatea că Serviciul german de contraspionaj, destul de puternic în România la acel ceas al istoriei, să fi pus un agent sau mai mulţi să mă urmărească; evident, cu scopul de a verifica loialitatea mea faţă de Reich. Deci, conştient de această primejdie, am acţionat cu grijă. Cişmigiul, cufundat în întuneric, îmi fu de folos: aleile sale întortocheate mă ajutară să ies în Schitu Măgureanu, fără iscoadă după mine. Am sărit în primul taxi, cerându-i şoferului să mă ducă la Gara de Nord. Am intrat în gară prin Griviţei, am ieşit pe la Basarab, de unde am luat o trăsură. Mai târziu, am schimbat trăsura cu un taxi. Manevra asta îmi luase vreo treizeci de minute. La ora 21, generalul Petrescu mă strângea bărbăteşte în braţele sale viguroase. Emoţia lui mi s-a transmis şi mie. Nu se aşteptase *Siegfried* să apar în ţară atât de curând. Ne-am retras în biroul său, lăsând-o pe doamna Raluca să ne pregătească o cină frugală.

Am luat loc în acelaşi fotoliu unde mai şezusem cu şase luni în urmă. Emoţia încă nu mi se risipise. Ba la un moment dat devenise şi mai intensă, căci generalul, înainte de a mă pofti să-i prezint raportul, a ţinut să-mi mulţumească şi să mă felicite pentru modul exemplar cum înţelegeam să-mi îndeplinesc misiunea. Este de prisos să stărui asupra laudelor sale. M-am considerat şi mă consider soldat. Tot ce

pot să-ţi spun este că cuvintele lui mi-au uns sufletul.

I-am prezentat apoi raportul cu privire la ultima mea întâlnire cu *Tristan.* Un cuvinţel n-am omis. Vorbeam cu ochii aţintiţi în cei ai generalului: vorbeam şi, în acelaşi timp, constatam fără să vreau că bărbatul din faţa mea slăbise, de parcă ar fi fost ros de o boală încă nediagnosticată sau n-o fi fost decât oboseala... poate că omul era obosit de războiul pe care-l ducea zi şi noapte, fără contenire, în tranşeele invizibile. Mi-am încheiat raportul îngăduindu-mi să rostesc un omagiu la adresa prietenului pe care România îl are în persoana generalului von Flomberg. Câteva minute s-au scurs apoi într-o tăcere adâncă.

— Nu mă îndoiesc, dragă Radule, îmi vorbi el într-un târziu, că înţelegi valoarea informaţiilor lui *Tristan.* Situaţia internaţională se va agrava şi mai mult...

În momentul acela, îmi răsări pe dinaintea ochilor chipul Catincăi: îmi amintii subit de durerea şi amărăciunea care într-o noapte răzbătuseră din cuvintele ei; aceeaşi durere şi amărăciune se degaja acum şi din frazele generalului.

— Radule, îţi vorbesc ca unui copil al meu şi, într-o anumită măsură chiar eşti, continuă *Siegfried* neluându-şi ochii de la mine. Din informaţiile lui *Tristan* deducem că ţara noastră, în mod special ţara noastră, va fi ţinută în şah în tot timpul cât Hitler se va răfui cu Franţa, Belgia, Olanda şi Anglia, după care se va întoarce cu faţa spre Balcani, spre noi...

Tăcu, fruntea i se înnegurase şi mai evident. Mie mi se păru că o şovăire îl făcuse să tacă. Mă înşelam, a reluat:

— Nu există decât o singură cale, Radule, aceea a împotrivirii... să ne vindem scump pielea... să ne batem până la ultima suflare pentru fiecare palmă de pământ. Deznodământul tragic al unor bătălii nu înseamnă şi deznodământul unui război. O ştie şi un profan.

Îmi vorbea de parcă i-aş fi cerut să-mi răspundă unei întrebări acute... unei întrebări care mistuia deopotrivă şi sufletul meu, şi al Catincăi. Ascultându-l cu luare-aminte, am dedus că, în privinţa împotrivirii, ceva nu era în ordine.

— Şi ne vom bate? l-am întrebat eu direct.

Nu mi-a răspuns imediat: părea că se frământă dacă trebuia să-mi dezvăluie sau nu gândurile sale.

— Armata, îmi răspunse el deodată, este hotărâtă să lupte împotriva Reichului, a lui Horthy, mai ştiu că poporul îi sprijină hotărârea. Însă armata, dragă Radule, este subordonată tronului... iar la ora actuală, politica suveranului nu mai este rezultanta consultării tradiţionalelor partide politice, ci a unui grup, a unei camarile: Urdăreanu-Moruzov-Lupeasca... Convorbirile Moruzov-Canaris, la început secrete şi neoficiale, s-au oficializat... Dar când spun oficializat, am în vedere că ele au deschis spionajului şi contraspionajului german o poartă largă de pătrundere în România. Datorită lor, o avangardă hitleristă e de acum în cetate... Coloana a V-a! Numără peste 50 000 de agenţi! Cu ei în spate, misiunea armatei este infinit mai dificilă. Dar totul depinde de ordinul majestăţii sale, iar după toate semnele, din pricina presiunii germane, regele a pornit pe calea unor compromisuri politice. Nu-i exclus, judecând după informaţiile transmise de *Isolda*, ca regele să-i invite pe legionari să intre în guvern... Pesemne că-şi imaginează că-i vor fi pavăză împotriva lui Hitler, că vor putea veghea la neutralitatea României. Dacă e aşa, va săvârşi faţă de naţiune o gravă eroare, nu va fi nici prima, nici ultima şi nici cea mai puţin gravă. Intrarea legionarilor în guvern n-o să aibă nicidecum efectul unei pavăze, ci al unei lovituri de berbece. Căci odată ajunşi în guvern, legionarii vor crea o a doua breşă în structura statului, breşă prin care vor pătrunde în continuare duşmanii ţării. Da, Radule, din toamnă când te-am trimis la Berlin şi până în prezent, au intervenit şi

vor mai interveni multe mutaţii. Dacă Hitler a semnat directiva operaţiilor în Vest, înseamnă că în maximum o lună el va ataca... Olanda, Belgia, Franţa se vor prăbuşi. Vremelnic, sunt încredinţat. Dar ca un reflex firesc, se vor prăbuşi şi Balcanii... Numai rezistenţa noastră armată mai poate să atragă rezistenţa armată a Iugoslaviei, Bulgariei, Greciei, chiar şi a Turciei. Căci unde mai pui că o asemenea împotrivire ar lipsi economia germană de petrol, grâu... Iar din punct de vedere strategic şi tactic, împotrivirea asta ar trebui să se producă în momentul în care Hitler s-ar dezlănţui în Vest.

L-am văzut pe general ducându-şi palmele mari, cu degete lungi şi uscate, la faţă. A rămas aşa o vreme, iar eu l-am lăsat – opinia sa m-a pus în situaţia de a întrezări evoluţia dramatică a evenimentelor la scară naţională.

— Ştii, Radule, ce găsesc eu că este, în vâltoarea evenimentelor interne, factorul cel mai surprinzător? Îşi descoperi chipul scofâlcit, dezvăluindu-mi iarăşi osteneala adunată de-a lungul bătăliilor sale secrete. Află că în ţara românească singurul partid politic care, prin manifestele şi propaganda ce o desfăşoară – culmea! ilegal – cere apărarea graniţelor ţării cu arma în mână e cel al comuniştilor. Îmi zâmbi stingherit: Nu mai înţeleg nimic, dar absolut nimic. Dacă ţi-aş arăta manifestele, apelurile lor, te-ai minuna. Dealtfel, am închis ochii şi le-am lăsat să circule prin unităţi... În vremea asta, nici liberalii, nici ţărăniştii nu iau atitudine, iar armata, în asemenea zile de cumpănă, are nevoie mai mult de atitudinea lor fermă decât de cea a tronului. Să ni se spună răspicat: ne apărăm sau nu glia? Din păcate, Maniu şi Brătianu sunt, cred eu, mulţumiţi că regele îi consultă foarte rar, că majestatea sa şi-a asumat răspunderea politicii interne şi externe... După o scurtă pauză, adăugă: Te rog să-i transmiţi lui *Tristan* întreaga mea recunoştinţă. E un militar extraordinar. Este unul dintre puţinii ofiţeri lucizi ai armatei germane de astăzi.

Pentru mine, cuvintele generalului mai aveau un înţeles: odată întors la Berlin îţi vei continua activitatea...

— În privinţa agentului *Isolda,* preciză el, transmite-i că ar fi util să accepte propunerea de a deveni agent al Gestapoului, dar el să decidă. În caz că va accepta, să fie cu băgare de seamă, căci îl vor supune unor verificări. Să se ţină bine! Dacă îl vor trimite în ţară, să nu se grăbească să mă caute... S-o facă doar în cazuri extreme şi atunci cu maximum de prudenţă. Mamei lui o să-i telefonez eu.

Doamna Raluca ciocăni în uşă de câteva ori, apoi o deschise. Nu intră, îşi arătă doar capul – atunci am observat că şi ea îmbătrânise în ultimele luni. Ne anunţa că cina era gata.

— Venim doamnă, venim imediat, o asigură cu blândeţe generalul. Radule, vreau să mai discut cu tine o problemă... Mi-ai povestit de *Salonul Kitty* şi de acel spionaj la aşternut, cum plastic l-ai numit. Descoperirea ta este foarte interesantă, noi însă nu avem ce face cu ea. De aceea, roagă-l pe *Tristan* din partea mea ca, în cazul stabilimentului, să-ţi facă legătura cu *Fortinbras.*

— Fortinbras! Fortinbras! exclamai. Parcă mi-e cunoscut numele ăsta!

Generalul râse scurt, cu zgârcenie.

— Desigur că ţi-e cunoscut... E un personaj din „Hamlet”... cu o singură deosebire: în timp ce personajul din „Hamlet” e opera lui Shakespeare, cel de la Berlin e creaţia „Intelligence-Service”-ului. M-ai înţeles? Iar dacă *Fortinbras*, după ce o să-i povesteşti ce-i cu *Salonul Kitty,* o să-ţi ceară sprijinul, tu acordă-i-l... deocamdată doar în această chestiune... Generalul se ridică. Mă ridicai şi eu. N-ar fi exclus, Radule, ca într-un viitor apropiat legătura cu *Fortinbras* să ne fie de folos.

— În perspectiva evenimentelor? vrui eu să ştiu.

Mă luă cu tandreţe de braţ:

— Radule, mi se adresă el pe un ton patern. Orice s-ar întâmpla, tu să ştii că noi rămânem fideli alianţelor tradiţionale. Orice se va întâmpla, vom face totul ca într-un fel sau altul să sprijinim acele forţe politico-militare care se vor împotrivi expansiunii Germaniei şi maşinii sale de război... M-ai înţeles?

Desigur, aviatorule, tot ce mi-a fost dat să aud şi să înţeleg în cele 70 de ore cât am stat la Bucureşti nu au avut darul să mă înveselească. M-am întors la Berlin, tot pe calea aerului, „vesel” şi „pus pe distracţii”. Asta mi-era soarta, aviatorule, eram un soldat din umbră, cu războiul meu din umbră, iar războiul ăsta îmi cerea să fiu „optimist”, „credincios” cauzei Reichului, deşi inima îmi sângera.

Uneori, aviatorule, mă întreb cum mă vor executa. După formula clasică? Mă vor pune la zid, mă vor lega la ochi, iar plutonul aliniat la o distanţă mai mult sau mai puţin respectabilă va trage în mine? Sau crezi că o să mă lege de un stâlp? Cunoşti amănuntul? Ştii, „cămăşile negre” ale lui Mussolini au un alt procedeu. Condamnatul este „rugat” să încalece un scaun, apoi este legat şi aşezat cu faţa către pluton. Condamnatului îi este dat să moară şezând. Pe contele Ciano aşa l-au executat. Ce zici, aviatorule? Da, ai dreptate, ce importanţă mai are cum ţi-e dat să mori, în picioare sau pe scaun, şezând? Aşa e... Totul e să mori demn, cu capul sus şi cu conştiinţa împăcată. În ce mă priveşte, nu voi lăsa să mă lege la ochi. Tu ce crezi, ăştia mai respectă vreo procedură justiţiară? Aş vrea totuşi ca una din ele s-o respecte, aceea cu privire la ultima dorinţă. Ce ciudat, aş vrea să se respecte această literă de lege, dar de gândit la ultima mea dorinţă tot nu m-am gândit. Când încerc s-o fac, mă năpădesc valuri, valuri de dorinţe, toate la fel de însemnate şi toate, bineînţeles, s-ar cuveni mărturisite... Ştiu şi eu, poate clipa... ultima... să izbutească să selecteze una dintre ele... Sunt sumbru! Zici că ar fi mai bine să povestesc?

Am stat la Bucureşti trei zile mari şi late, în care vreme, pe lângă întrevederile mele cu Stelian Popescu şi generalul Petrescu, a mai avut loc un atentat... Da, da, ai auzit bine. Împotriva cui? Bineînţeles împotriva mea... Într-una din zile, spre seară, pe când ieşeam din clădirea „Universului”, dintr-o maşină neagră ce cobora dinspre Sărindar spre Brezoianu, s-au tras asupra mea focuri de armă. Vreo cincisprezece... după care atentatorii au dispărut în viteză. Am avut „noroc”, căci atentatul a fost pregătit de *Siegfried* şi pus la cale cu un scop clar, de a-mi spori autoritatea la Berlin. S-a făcut zarvă. Agenţiile de presă au transmis imediat ştirea... Rador-ul într-un fel, D.N.B.-ul într-alt fel. „Atentatorii”, trei la număr, fuseseră plasaţi într-un „sos” politic echivoc. Ba erau nişte iudeo-comunişti, ba erau nişte legionari. Singurul lucru clar era ăsta – s-a atentat la viaţa lui Radu Doinaş, un ziarist cunoscut pentru vederile sale germanofile.

Deci m-am înapoiat la Berlin aureolat. La aeroport nu mă aştepta nimeni de la legaţie, ceea ce, la drept vorbind, reprezenta o totală lipsă de tact. Sau poate colegilor mei le era total indiferent, fiind siguri că foarte curând vor fi schimbaţi cu diplomaţi ceva mai agreaţi de Ribbentrop... Închipuieşte-ţi, aviatorule, că cel care venise la aeroport să mă întâmpine a fost doctorul Otto Dietrich, împreună cu alţi doi funcţionari superiori de la presă. Cum au aflat că voi sosi la ora aceea, nu ştiu, dar au aflat. A fost o primire mai aparte. N-au lipsit nici blitz-urile fotoreporterilor. Au fulgerat mai cu seamă în momentul în care sobrul doctor Otto Dietrich mi-a strâns mâna, apoi m-a îmbrăţişat. Fără îndoială, culegeam roadele „atentatului neizbutit” de la Bucureşti. În timp ce, alături de Dietrich, parcurgeam drumul de la avion la maşină, câţiva ziarişti germani m-au asaltat cu întrebări. Tema: atentatul. Le-am relatat cu lux de amănunte cum, ieşind de la „Universul”, unde am discutat probleme ale viitoarei „colaborări spirituale” româno-germane, am fost întâmpinat

cu „focuri de armă”, cum am avut prezenţa de spirit să mă trântesc la pământ. Au vrut, desigur, să afle şi ce cred despre „atentatori”. Le-am răspuns. Niciodată nu mi-au ieşit din gură atâtea fraze bombastice, dar erau singurele care realmente mă mai puteau ajuta. Cine le-ar fi analizat ar fi dedus lesne că cei care „atentaseră” la viaţa mea puteau fi şi francmasoni, şi comunişti, dar şi legionari.

Aşa am fost întâmpinat la aeroport. La legaţie însă am avut parte de o primire duşmănoasă. Zău, aviatorule, nu mint, nu exagerez, le citeam pe chip că le pare rău că „atentatorii” dăduseră greş. Dacă cei mai mulţi nu şi-au exprimat simţămintele, Catinca, în schimb, nu s-a sfiit s-o facă. După ce m-a măsurat din creştet până-n tălpi, mi-a azvârlit în faţă:

— Păcat că n-au tras legionarii în tine! Ăştia te-ar fi ciuruit, iar pe năsălie ai fi arătat ca o sită... Aşa, comuniştii, francmasonii n-au centre de instrucţie unde să înveţe să tragă... Ai scăpat! Păcat! Mare păcat!

Era pentru prima oară când vorbele ei m-au înfiorat şi realmente m-au durut. Niciodată până atunci nu m-a încercat mai puternic dorinţa să-mi lepăd masca şi să-mi arăt adevăratul chip. Mi-am interpretat însă mai departe rolul... I-am dat de înţeles că deşi ea mă urăşte, eu o iubesc, drept care i-am întins o cutie imensă cu ciocolată de la „Nestor”. Ştiam că agreează această cofetărie de pe Victoriei, ştiam că se dă în vânt după dulciuri. Reacţia, la gestul meu colegial, a fost de-a dreptul demenţială. A dat cu cutia în mine strigându-mi: „Afară!... Afară, bestie!” Şi doar nu mă găseam în alcovul ei, ci într-un birou al legaţiei.

Am auzit odată, aviatorule, o teorie în legătură cu femeile spioane. O teorie potrivnică femeilor. N-o susţinea un profan, ci un specialist în materie. Demonstra cu argumente serioase de ce nu era partizanul folosirii femeilor în spionaj. Printre altele, susţinea că delicatele procese hormonale ale sexului slab pot determina reacţii neaşteptate, chiar bizare. Judecând după cum se manifesta Catinca în ultima vreme, teoria insului de care pomeneam căpăta o confirmare. Nu ştiu dacă la baza schimbărilor în comportarea ei stăteau procese hormonale sau stări sufleteşti întreţinute de o adâncă nemulţumire. Sau poate că erau şi una şi alta! Îmi era însă clar că sistemul nervos al Catincăi ceda în mod vizibil şi că şefii ei ar fi procedat bine dacă ar fi retras-o brusc din linia întâi.

Într-un cuvânt, toţi cei de la legaţie regretau faptul că nu zăceam depus la capela de la Bellu în aşteptarea înmormântării...

Să-ţi povestesc ce a fost mai departe. Deşi *Tristan* aflase din cotidianele germane de revenirea mea la Berlin, eu, precum ne înţeleseserăm, am telefonat la spălătorie. Ca întotdeauna, *Frau Falck* era la datorie. I-am pus clasica întrebare: „Cămaşa mea e spălată?” Răspunsul ei conta mai puţin. Pentru că chestia cu cămaşa se traducea astfel: „Am sosit... Dă-i de ştire lui *Tristan”.* Cum îi dădea de ştire nu mă interesa şi nici până în prezent nu ştiu, cum nu ştiu dacă *Frau Falck* era agenta lui *Tristan* sau a lui *Siegfried,* dacă lucra pentru noi sau ştia că lucrează pentru Abwehr. În ziua următoare, *Tristan* m-a chemat la telefon, semn concret că *Frau Falck* fusese operativă. Mi-a transmis, că după-amiază, la ora şase, o să mă viziteze, să-l aştept.

Punctualitatea lui *Tristan* era demnă de admirat. La ora 18 îi deschideam uşa, bucuros că nu-mi prelungea inutil aşteptarea. Venise îmbrăcat în haine civile, dar tot ce punea pe el îi cădea impecabil. Se aşeză în fotoliu cu un gest intim, de om al casei. Adusesem din nou câteva sticle de „Segarcea”, aşa că-l servii cu un coniac. Pe faţa lui severă nu izbuteam să desluşesc nici o reacţie – dacă era vesel, sau trist, îngândurat sau eliberat de orice gând... După ce înghiţirăm amândoi, aproape în acelaşi timp, din acea minune numită „Segarcea”, îl pusei la curent cu „atentatul”, apoi cu tot ce-mi ceruse *Siegfried* să-i transmit. A ascultat fără să mă întrerupă,

chipul său rămânând în continuare de o imobilitate derutantă. A tresărit doar atunci când a auzit rugămintea lui *Siegfried* de a-mi face legătura cu *Fortinbras.*

— Cred că e o măsură bună, aprecie el. O să vă comunic în timp util modul în care urmează să vă întâlniţi. Şi, pentru că a venit vorba de *Salonul Kitty,* am redactat câteva pagini cu privire la... Citiţi-le, pe urmă poate că i le veţi transmite lui *Fortinbras.*

Intrând în posesia paginilor, îl încredinţai că voi proceda aşa cum mă sfătuise. Îmi zâmbi prieteneşte, întrebându-mă:

— Aţi auzit desigur de Clodius?

— Economistul? Da, i-am întâlnit numele în documente, în presă, răspunsei eu.

— E la Bucureşti în fruntea unei delegaţii. Ştiţi unde-i baronul Manfred von Killinger la ora asta? mă chestionă *Tristan.*

— Nu. Dar presupun... la Bucureşti.

— Exact. Cu misiunea de a stabili gradul de sinceritate cu care serviciul secret al lui Moruzov colaborează cu partea germană.

Intervenii:

— Presiunea de care m-aţi avertizat?

— Exact! îmi confirmă el. De generalul Kurt von Tippelskirsch aţi auzit?

Răspunsei ca un şcolar silitor:

— Face parte din Marele Stat Major!

— La 29 aprilie va fi la Bucureşti. Tăcu, se întristă, iar după un timp, adăugă îngândurat: Prietene, se apropie data declanşării operaţiilor militare în Vest... Mi-e limpede, dar nu pot să ajung să aflu nici ziua, nici ora H, căci nici Führerul nu le-a dezvăluit colaboratorilor săi intimi. Domnule Doinaş...

Nu-şi continuă imediat fraza. Am avut impresia că un gând ivit pe neaşteptate i-o frânse. În cele din urmă, se hotărî şi-mi zise:

— ... nu e cazul să transmiteţi la Bucureşti datele astea... ele sunt ştiute acolo...

Când privesc în urmă şi revăd filmul evenimentelor, cunoscând deznodământul lui *Tristan*, sunt înclinat să cred că atunci, la întâlnirea aceea, dorise să-mi dezvăluie o taină, una intimă – poate ideea atentatului la viaţa celui ce dăduse foc mai întâi Europei, apoi şi altor continente... *Tristan* a fost una din cele mai enigmatice figuri întâlnite de-a lungul activităţii mele de spion.

Ne-am despărţit. Fiecare despărţire a noastră îmi lăsa în suflet acelaşi simţământ plăcut; era ceva – aveam la Berlin un prieten pe care l-aş fi vrut mereu lângă mine, accesibil oricând şi oriunde.

Să mă întorc acum la paginile ce mi le-a lăsat... Le-am citit cu sufletul la gură, iar la capătul lecturii, graţie lui *Tristan*, am reuşit să-mi formez o imagine aproape completă asupra celebrului stabiliment de lux.

---

mesaje ale lui «B-39»

Tristan 1,
Către «B-39»

Scurt istoric al
„Salonului Kitty”
– Dactilografiat într-un singur exemplar –

— **Ideea organizării unui „salon de lux” cu scopul spionării personalităţilor care îl vor vizita îi aparţine lui Reinhard Heydrich, şeful S.D.-ului, şi a fost formulată la începutul anului 1939.**

— Walther Schellenberg este cel care a materializat ideea şefului său. La baza activităţii „salonului” se află un proiect personal al acestuia. El este cel care şi în prezent în cadrul Amt-IV al R.S.H.A.-ului, controlează respectiva sursă de informaţii.

— Cine-i Kitty Schmidt? S-a născut în 1882, în cartierul Widling din Berlin. Încă din tinereţe practică prostituţia. Imediat după primul război mondial, deschide pe Budapesterstrasse nr. 78 o casă de toleranţă care, în concepţia sa, e de fapt un „salon” pentru o clientelă aleasă.

— Salonul a continuat să funcţioneze şi după venirea lui Hitler la putere. D-na Schmidt însă nu s-a împăcat cu noua ordine din Germania. În 1939, încearcă să fugă în străinătate, dar este prinsă la frontieră şi predată Gestapoului. Schellenberg, şantajând-o, îi propune să preia, cu autoritatea şi experienţa ei, conducerea „salonului” ce-l pregăteşte pe Giesebrechtstrasse 11. Constrânsă, Kitty Schmidt acceptă, fără să cunoască însă mecanismul de spionare. În felul acesta S.D.-ul găseşte stabilimentului o „firmă” cu o reputaţie excelentă printre bărbaţii din înalta societate berlineză.

— Microfoanele instalate prin încăperi sunt conectate la o centrală de ascultare instalată în subsolul clădirii şi având cinci mese de lucru, fiecare masă cu două sisteme de înregistrare pe disc. Se pot realiza astfel înregistrări simultane din zece încăperi ale salonului.

— Agenţi bine instruiţi ai S.D.-ului deservesc centrala de ascultare. Informaţiile importante sunt raportate imediat în scris lui Schellenberg.

Odată cu înregistrarea se realizează şi pentru fişierul S.D.-ului trei evidenţe distincte. Astfel, cel înregistrat poate fi găsit după nume şi prenume, după subiectul discutat şi după funcţie.

În Meineckerstrasse e pe cale de a fi terminată o centrală de ascultare ultramodernă, cu condiţii de muncă superioare celei din clădirea de pe Giesebrechtstrasse.

— Slujitoarele Salonului Kitty sunt agente ale S.D.-ului, recrutate anume din Germania, Polonia, Austria, Boemia, Moravia. Au urmat un curs special la Centrul de instruire S.S. din Ordensburg de Santhofen. Toate prostituatele vorbesc curent limbi străine – franceza, italiana, rusa, poloneza – şi sunt legate de S.D. printr-un legământ fanatic.

— Cele mai frumoase şi mai capabile agente sunt cuprinse în albumul „Lykoris”. Parola a fost anume răspândită în cercurile înalte ale societăţii berlineze, pentru ca astfel victimele să cadă în aşternutul celor mai rafinate agente.

Au fost şi sunt spionaţi în felul acesta: cadre din conducerea superioară a partidului naţional socialist, diplomaţi, generali şi ofiţeri superiori, cadre ale Abwehrului...

4

CÂTEVA ZILE MAI TÂRZIU M-AM ÎNTÂLNIT ŞI CU *ISOLDA.* Ploua, o ploaie măruntă, rece, de primăvară. Am intrat într-o cafenea de pe Gringstrasse să bem un *schwartz.* Era nerăbdător să audă veşti, m-a asaltat cu tot felul de întrebări: se vedea cale de-o poştă că-i era dor de ţară, de Bucureşti. Când i-am relatat că *Siegfried* îşi rezervase dreptul de a-i telefona mamei sale, s-a întristat. L-am înţeles: ar fi dorit probabil să-i povestesc eu convorbirea de la telefon cu maică-sa, cum a

reacţionat, cum îi era glasul. Aşa, s-a văzut nevoit să se împace cu o veste seacă: „Mama dumitale s-a bucurat aflând că eşti bine şi sănătos...” Atât şi nimic mai mult.

Ca să-l smulg din tristeţea în care alunecase, m-am grăbit să-l introduc în fondul real al întâlnirii noastre.

— Ce e nou? l-am întrebat.

— Zvonuri, zvonuri, îmi răspunse privind în gol.

— Din zvonuri se constituie în cele din urmă informaţia, i-am amintit eu un principiu de culegere a informaţiilor.

A ridicat ochii spre mine – erau căprui şi plăcuţi în căutătura lor.

— Nu crezi că ar fi o tragedie dacă legionarii ar ajunge la cârma ţării?

De fapt nu era o întrebare, ci o părere politică formulată de-andoaselea. Chestia asta m-a cam şocat: în cadrul întâlnirilor noastre conspirative datoria lui era să-mi transmită informaţii, iar eu să le preiau şi nu să-mi pună întrebări. Comentariile politice erau excluse din raporturile noastre. Am fost cam dur când l-am poftit să-mi vorbească mai departe de zvonuri. S-a încruntat, ca puţin mai târziu, chipul să i se mai îmblânzească.

— Mda... Primul zvon: recrutarea unor legionari în rândurile Gestapoului are un scop precis – pregătirea unei lovituri de stat.

— Cum asta?! am exclamat eu uimit. Nu vezi că zvonul ăsta îl anulează pe celălalt cu privire la intrarea legionarilor în guvern?

— Deloc, sunt chiar în concordanţă, preciză *Isolda.* Intrarea lui Horia Sima în guvern, întoarcerea legionarilor în ţară, încetarea oricărei forme de prigoană din partea actualilor guvernanţi ar fi o primă etapă destinată să le favorizeze pe celelalte – etapa loviturii de stat şi cea a preluării puterii.

L-am văzut pe *Isolda* râzând. Îmi spuse în continuare:

— Au început să-şi împartă şi portofoliile ministeriale. Ai auzit de Edit von Coler?

M-am mirat auzind numele spioanei de la Bucureşti, rostit de agentul berlinez. I-am divulgat că numele ei nu mi-era străin.

— Sima a avut o întrevedere cu ea. Se mai zvoneşte că dumneaei ar fi una din legăturile lui Himmler cu Sima.

Zvonul, zvonurile meritau atenţie, căci Edit von Coler, aşa cum ţi-am mai povestit, era o agentă de elită a S.D.-ului extern, plantată la Bucureşti.

— Dumneata ce ai de gând, intri sau nu în rândurile Gestapoului?

— Ce mă sfătuieşte *Siegfried* în problema asta? îmi răspunse agentul cu o altă întrebare.

— Sfatul lui e să accepţi ce ţi se propune, i-am comunicat eu, dar te lasă pe dumneata să decizi. E de părere că, aflându-te la faţa locului, eşti singurul în măsură să analizezi realităţile şi să hotărăşti în consecinţă.

— Ăsta-i *Siegfried*, zise, surâzând de astă dată nostalgic. Îl recunosc în acest sfat. Am intuit răspunsul, aşa că-ţi cer să-l informezi că sunt un „legionar” recrutat în rândurile Gestapoului. Am dat o declaraţie, mi s-a făcut o fişă, precum vezi sunt un „om făcut”.

Afişa o veselie tristă. I-am urât din toată inima succes.

— În curând, o să mă reîntorc în ţară, mă informă el, bineînţeles în noua mea calitate...

M-am bucurat pentru el: a trăi printre străini nu-i nici o fericire. I-am transmis apoi, recomandările lui *Siegfried.*

Nu cumva, aviatorule, să crezi că urarea mea a fost de complezenţă. Nu puteam să nu-i doresc lui ceea ce-mi doream şi mie cu ardoare. I-am cerut să-mi dea câteva date despre acel gestapovist care se ocupă de recrutarea legionarilor şi mi le-a dat.

(Îl chema Ludwig Camilo, se dădea drept inginer şi deţinea funcţia de SS Gestapostenwarstaffel Comand Organiseur... Ştiu, pentru că şi eu am fost recrutat în aceeaşi perioadă. Am făcut-o cu convingerea că orice legionar fanatic trebuie să fie şi gestapovist. Mie, Ludwig Camilo – nu ştiu de ce uneori se mai recomanda Frank von Frankenstein, ceea ce pe mine mă amuza teribil – mi-a înfăţişat fără menajamente scopul grupului: exterminarea regelui Carol II, a camarilei regale, a unor personalităţi politice. Toate aceste acte teroriste urmau să ne deschidă drum spre guvernare. Evenimentele însă au luat un alt curs, iar noi am fost folosiţi în fel şi chip. O.V.)

A fost de fapt ultima mea întâlnire cu *Isolda.* Într-o zi mi-a telefonat la legaţie şi m-a informat deschis că pleacă spre ţară. I-am urat drum bun. Ne-am despărţit. Dacă mai ştiu ceva de *Isolda?* Ştiu, cum să nu! A avut parte de o moarte pe cât de tragică, pe atât de absurdă. În timpul rebeliunii, interpretându-şi mai departe rolul de „legionar”, a fost răpus de gloanţele armatei în clădirea Prefecturii Poliţiei din Calea Victoriei. Nu-i aşa că-i absurd? Un ofiţer al Biroului 2 – căpitan... împuşcat chiar de-ai lui... Nu ştiu dacă a avut parte de un mormânt, nu ştiu dacă vreodată cineva îi va păstra un moment de reculegere.

5

SĂ NE ÎNTOARCEM, AVIATORULE, LA „SALONUL KITTY”. Nu mai înotam în necunoscut. Deşi cunoşteam trecutul faimoasei patroane a stabilimentului, ea rămânea pentru mine o adevărată doamnă. Înfăţişarea, ţinuta, gesturile sale de o încântătoare eleganţă continuau să mă impresioneze plăcut la fel ca în prima seară când am cutezat să trec pragul „salonului”. E straşnic sentimentul acesta să ştii cu cine ai de-a face, să fii iniţiat în tainele adversarului, în timp ce acesta nu ştie mai nimic despre tine. Reţine deci că în raporturile mele cu R.S.H.A.-ul şi cu *Salonul Kitty* înregistrasem un avantaj. Eram de-acum informat de rostul parolei *„Lykoris”* – parolă răspândită printre demnitarii regimului, căci şi ei erau spionaţi, printre diplomaţii şi ziariştii străini. Ştiam că fetele din acest album erau agente versate ale S.D.-ului, hitleriste fanatice. Nici Ella nu făcea excepţie. Revederea cu ea a fost o explozie de bucurie. Numai îndrăgostiţii mai pot realiza un asemenea spectacol. I-am adus feţei în dar de la Bucureşti, un ceas mic de aur. Gestul a copleşit-o, a lăcrimat, şoptindu-mi: „Nu credeam că mă iubeşti chiar atât de mult!” Sigur, fata se referea la „sentimentele mele”, dar şi la valoarea cesuleţului. Era un „Longines” de toată frumuseţea.

Încă în noaptea aceea, prima după întoarcerea mea din ţară, am constatat, nu fără surprindere, că începuse să manifeste un oarecare interes faţă de persoana mea. M-am pomenit întrebat:

— Era să te pierd, dragule... Am citit în ziare că au vrut să te împuşte... Cum s-a întâmplat?

Uite că aflase şi de „tentativa de atentat” de la Bucureşti, ea care nu se prea uita în ziare, ci numai în reviste de modă. I-am răspuns cu plăcere, ştiind că spusele mele erau ascultate şi înregistrate. N-am „vândut” o altă versiune decât cea acreditată până atunci: numai că am îngroşat ceva mai mult o anumită idee – poziţia mea de ziarist cu vederi prohitleriste irita „plutocraţia”.

— E chiar un asemenea haos politic în ţara voastră? m-a întrebat „prostituata”.

Chiar aşa a sunat întrebarea Ellei: avea o rotunjime politică perfectă. Fie că o învăţase pe de rost, fie că mintea ei avea o deschidere şi către temele politice şi

înţelegea uşor ce-i cereau şefii ei de la S.D. Dacă în momentul acela m-aş fi mirat de întrebarea ei, aş fi săvârşit o greşeală fatală. Am răspuns, punând pe tavă informaţii arhicunoscute „ascultătorilor” mei din sediul S.D.-ului de pe Meineckerstrasse.

Ella n-a mai contenit să mă mângâie şi să mă flateze: „Radule, dar eşti un adevărat erou!” N-am contrazis-o, în schimb, i-am făcut din nou declaraţii de dragoste...

Sunt convins, aviatorule, că în zilele acelea S.D.-ul încă nu bănuia activitatea mea de agent român. Cred însă că-şi propuseseră să controleze dacă şi „la aşternut” îmi menţineam relatările cu privire la „tentativa de atentat” apărută în presă.

După asta, un timp, n-a mai fost curioasă şi nu mi-a mai pus întrebări. Eu însă am făcut totul ca, din când în când, să ne „mutăm cortul”, adică să ne întâlnim şi în alte camere. Am izbutit: investigaţiile mele s-au soldat cu bune rezultate. Şi celelalte încăperi pe unde ne făceam de cap erau „binecuvântate” cu microfoane. Nemţii, în inventivitatea şi meticulozitatea lor, sunt totuşi sclavii unor şabloane. Dacă izbuteşti să identifici şablonul, nu există să nu te descurci. În cazul cercetărilor mele, găseam microfoanele camuflate cu exactitate în aceleaşi locuri. Într-un cuvânt, aviatorule, tot *Salonul Kitty,* aşa cum susţinea şi *Tristan* în informarea sa, era înţesat cu microfoane. Ca să pot să-mi dau mai bine seama de proporţiile spionajului, am decis să ies din izolarea odăii şi, împreună cu „iubita” mea să mă arăt „în lume”, adică în „salonul-bar” unde, într-un cadru intim, se întâlneau la o cupă de şampanie sau la un păhărel de „Martell” personalităţi de ranguri diferite... Te şi minunai cât de uşor îşi dezlegau unii limba şi cât de uşor cădeau în capcana atât de diabolic concepută de Heydrich. N-o să insist prea mult asupra aspectelor astea, însă ţin să-ţi povestesc o singură întâmplare.

În seara zilei de 9 mai, o personalitate berlineză, a oferit în saloanele locuinţei sale o recepţie. Printre invitaţi, şi câţiva diplomaţi. Nu lipsea nici ambasadorul Olandei, nici cel al Belgiei... Ca întotdeauna la asemenea recepţii, erau prezenţi şi înalţi funcţionari ai ministerului lui Ribbentrop. Nu, nu, eu nu fusesem invitat. Însă de la recepţie, câţiva diplomaţi şi-au propus să continue petrecerea la *Salonul Kitty.* Când au sosit, eram cu Ella în salonul-bar; pe unii dintre ei îi cunoşteam ca, de pildă, pe miniştrii plenipotenţiari ai Olandei şi ai Belgiei. Toţi bine dispuşi... Şampania curgea din belşug. Deodată, şi-a făcut apariţia un oarecare Scheliche, funcţionar superior la Externe. Era agitat. De la măsuţa unde mă găseam puteam cuprinde întregul salon-bar. Mi-am dat imediat seama că Scheliche venise să comunice celor doi diplomaţi ceva foarte important şi totodată de o mare gravitate, căci brusc, petrecerea lor a luat sfârşit. A doua zi, am aflat misterul: în zorii zilei de 10 mai, armata germană a atacat Olanda, Belgia şi Franţa. Scheliche binevoise să le transmită informaţia cu câteva ceasuri înainte de a se porni atacul: nu a avut de unde şti că glasul îi va fi înregistrat. După câteva zile, Scheliche a fost arestat ca agent al unei puteri străine. Iată deci, aviatorule, care era forţa reală a *Salonului Kitty.*

Cum a fost contactul cu *Fortinbras? Tristan* mi-a comunicat ziua şi ora când voi fi căutat acasă de un... cerşetor. Da, da, ai auzit bine, urma ca un cerşetor să sune la uşa mea. Când îi voi deschide, îmi va întinde mâna, iar în palma lui voi afla o monedă de-a noastră de 20 lei, cu efigia regelui Carol II. Sigur, prima mea reacţie a fost să râd. Consideram metoda puerilă. Dar nu era cazul să judec eu mijloacele de lucru ale unui agent al Intelligence-Service-ului şi încă al unuia de seamă.

A sunat la uşa apartamentului meu. Într-adevăr, când am deschis, în faţa mea stătea cel mai autentic cerşetor din câţi mi-a fost dat să văd. M-a încercat din nou

râsul, dar m-am stăpânit. Mi-a întins mâna ca pentru pomană. Am zărit monedă, palma-i era albă, bine îngrijită şi nu arăta deloc să fie a unui cerşetor. L-am invitat în casă. Şi-a scos pălăria ponosită descoperindu-şi chelia. A refuzat să se aşeze. Am discutat în picioare. Vorbea o germană perfectă. Mi-a cerut să-i povestesc totul de-a fir a păr, să caut să nu-mi scape nimic. M-a ascultat cu mare atenţie, iar când i-am povestit care-i tehnica spionajului „la aşternut”, a exclamat: „Numai un nazist ca Heydrich poate născoci un asemenea mijloc de spionaj!” Iar ca o completare firească la ceea ce-i povestisem, i-am predat şi documentul lui *Tristan.*

Acest *Fortinbras* era un bărbat mai în vârstă decât mine cu vreo zece ani, uscat şi, judecând după chipul său supt, suferea de ulcer sau de vreo altă boală de stomac. După ce mi-a mulţumit, mi-a mărturisit:

— Agenţii mei au dibuit şi ei ceva... însă descoperirea dumitale ne va scurta mult drumul către obiectivul care-l urmărim.

Fortinbras a evitat să-mi dezvăluie obiectivul urmărit, iar eu, se înţelege, nu i-am pus nici o întrebare. Înainte de a părăsi locuinţa, m-a întrebat dacă aş avea ceva împotrivă să-mi lase un număr de telefon.

— Îl formezi, îmi indică el. şi întrebi: „Park Kaffee?” O să ţi se răspundă: „Nu, domnule, Garten Kaffee!”. Voi şti că trebuie să te caut acasă... Am numărul dumitale de telefon.

În clipa în care ne-am despărţit, nu bănuiam că într-un timp relativ scurt, vom ajunge să colaborăm mai mult sau mai puţin oficial.

Văd, aviatorule, că povestirile mele nu numai că te captivează, dar te şi amuză. Râzi şi vrei să ştii ce-a făcut „Cerşetorul” cu *Salonul Kitty?* Abia când am ajuns în Anglia am aflat că *Fortinbras* a chemat în ajutor o echipă de tehnicieni şi a izbutit să se conecteze la reţeaua de cabluri a *Salonului Kitty,* interceptând tot ce înregistra aparatură modernă a lui Schellenberg, instalată în Meineckerstrasse. Aha, ai intuit perfect: un post de ascultare conectat la un alt post de ascultare... Postul englezilor a funcţionat nestânjenit mai bine de doi ani. Nu ştiu cum a descoperit S.D.-ul acţiunea Intelligence-Service-ului. Eu însă în vremea aceea nu mai eram în Germania, ci în Anglia, unde fusesem paraşutat de Schellenberg, ca „agent” al S.D.-ului.

Pe urmă, aviatorule, evenimentele s-au precipitat. Armata lui Hitler repurta victorie după victorie. Capitularea Franţei a reprezentat un eveniment dureros, cu consecinţe grave pentru sud-estul Europei, deci şi pentru ţara noastră. Berlinul trăia beţia victoriei. La legaţie era doliu, chiar şi noul ataşat militar, care trecea drept un filohitlerist, îşi ascundea cu greu durerea. Am preferat în zilele acelea să nu dau deloc pe acolo, să nu întâlnesc ochii „stenodactilografei” Catinca. Tot mai des îmi aminteam de convorbirile mele cu *Siegfried*: din păcate, tot ce prevăzuse se adeverea.

Încă de la mijlocul lunii mai, legionarii de la *Charlottenburg* au luat drumul spre ţară, se grăbeau să ajungă la conducerea statului. Dacă aş fi istoric, aş demonstra că începând din luna a şasea a anului 1940, situaţia României, în noua conjunctură, s-a agravat având să se transforme curând în dezastru...

Franţa a semnat la 22 iunie armistiţiul cu Germania, lângă Compiègne... Câteva zile mai târziu, *Tristan* mă anunţa că vrea să mă vadă şi că, în acest scop, o să treacă pe la mine, după ce se va însera, adică la orele 20... L-am aşteptat cu nerăbdare, căci ştiam că nu o să vină cu mâna goală. Nu m-am înşelat.

— N-o să stau prea mult, mă avertiză el din capul locului. V-aş rămâne recunoscător dacă m-aţi servi cu un coniac.

Tristan era unul dintre puţinii militari ai Wehrmachtului care nu se mândrea cu

victoriile Führerului. Îi citeam suferinţa pe chip...

— Domnule Doinaş, vin, de astă dată, să vă încredinţez un mesaj foarte grav, începu el privindu-şi fix păhărelul de coniac. Aşa cum şedea în fotoliu, părea că se adresează mai curând păhărelului. La 19 iunie, agenţii Abwehr-ului au descoperit în Franţa, pe o linie ferată de lângă Charité-sur-Loire, o garnitură de tren abandonată. S-a dovedit că trenul aparţinuse comandamentului generalului Maurice Gamelin. *Tristan* tăcu, sorbi din păhărel cu o înverşunare pe care până atunci nu o mai văzusem. Cum de-a fost în stare un astfel de om să-şi abandoneze comandamentul şi să nu distrugă documente de mare preţ?! exclamă el, manifestându-şi indignarea faţă de încălcarea unui principiu militar elementar. Ofiţeri ai Abwehr-ului, sub conducerea generalului-maior Ulrich Liss, au avut misiunea să controleze minuţios documentele abandonate de comandantul francez în acel tren nefericit. Din nenorocire pentru ţara dumneavoastră, generalul Liss a pus mâna pe un document intitulat „Program de acţiune în vederea distrugerii instalaţiilor petroliere din România, cuprinzând şi identitatea agenţilor francezi care acţionează în România, sub oblăduirea autorităţilor române, în vederea îndeplinirii acestui program”. Da, da, un program care lovea în politica lui Hitler.

Ce mi-era dat să aud era incredibil, dar *Tristan* m-a asigurat că a văzut documentul cu ochii săi, că alături de acest principal document s-au mai găsit şi altele privitoare la România. De pildă, un raport al unui francez din Bucureşti care conducea operaţia de distrugere a industriei petroliere române... *Tristan* mi-a pus pe masă microfilmele realizate după documentele găsite în Franţa.

— Trebuie să i le transmiteţi urgent lui *Siegfried,* mă sfătui *Tristan.* La ora asta, captura din trenul de la Charité a fost văzută şi de Hitler care, literalmente, a turbat citindu-le şi a ameninţat că va administra României o lecţie de o să-l ţină minte.

— Ce ştiţi de această *lecţie?* îndrăznii eu să-l întreb.

Tristan mă iscodi cu o îngândurare tristă: şovăia sau mi se părea. Oricum, se putea uşor citi pe chipul său că-i venea greu să continue. Nu reuşi să-şi stăpânească un suspin. Uitându-se anume în ochii mei cu bărbăţie, îmi spuse:

— România, la acest ceas de cumpănă a istoriei, este izolată şi încolţită. Ce va urma, nu-i greu de prevăzut, dacă ţi-e familiară strategia lui Hitler... Va urma... dezmembrarea României. Transformarea ţării dumneavoastră într-o simplă conductă de petrol... sau într-un siloz...

— Există ceva anume care vă îndreptăţeşte să credeţi că pe români îi aşteaptă dezmembrarea?

Spre mulţumirea mea lăuntrică, *Tristan* nu ezită să-mi vorbească deschis.

— Domnule Doinaş, dictonul „Divide et impera” e vechi şi arhicunoscut. A devenit, cu scurgerea secolelor, principiu de guvernare. Hitler şi l-a însuşit într-o manieră proprie. Nu cunosc, în acest ceas dificil al istoriei, nici un document concret cu privire la dezmembrarea României, dar nu e greu de presupus că asta va urma... Atacul asupra Cehoslovaciei a început prin revendicarea regiunii sudete. Şi cum s-a încheiat? Prin dezmembrarea Cehoslovaciei. Hitler a fost „generos”. A dăruit o „halcă” lui Horthy, o altă „halcă” lui Beck... Ca într-o infracţiune de drept comun, i-a transformat pe cei doi în complici... În ce-l priveşte pe Beck, bucata primită i-a adormit de-a binelea vigilenţa. Pe un „prieten” care te invită să iei masa cu el, nu-ţi mai vine să-l bănuieşti a doua zi că ar fi în stare să te atace. Ce a făcut Hitler din Polonia? A dezmembrat-o, a desfiinţat-o... Nu mai are importanţă ce-a declarat-o... Probabil că acum mă înţelegeţi mai bine. Pe Hitler nu-l interesează să stăpânească România Mare, ar însemna prea multă bătaie de cap... Va voi să stăpânească acea parte a României care-i dă lapte şi miere, adică petrol şi grâu... Sunt deci înclinat să

cred – acum, după întâmplarea nefericită de la Charité-sur-Loire – că Hitler va proceda cu România întocmai cum a procedat cu Cehoslovacia... Că o va dezmembra şi cotropi.

S-a ridicat din fotoliu şi, în timp ce îmi înmâna plicul cu microfilmele ce le făcuse, mi-a spus:

— Dementul trebuia mai de mult pus în „cămaşă de forţă” sau împuşcat, încă din ‘32... În loc să fie supus tratamentului de rigoare, oameni politici occidentali, de altminteri sănătoşi la minte, s-au aşezat cu el la masa tratativelor... Iată ce a ieşit din politicianismul lor... Şi ăsta-i doar preludiul...

Deodată, privirile îi deveniră mai blânde; avui senzaţia că mă priveşte chiar cu o anumită duioşie.

— L-am cunoscut bine pe tatăl dumneavoastră, îmi aminti el, după care, brusc, trecu la un alt subiect. Domnule Doinaş, regret, legăturile noastre se vor opri aici din motive strict personale. Mi-a plăcut să ştiu că am colaborat, chiar şi pe o perioadă atât de scurtă, cu fiul unui fost prieten de-al meu din anii de tinereţe.

Îmi era strict interzis să-l întreb de ce legăturile noastre se vor opri în acel punct sau să-i cer vreo explicaţie. Dacă el nu mi-o dădea, însemna că nu era necesar... Retragerea lui *Tristan* din cadrul misiunii *Nibelungii* a însemnat pentru noi o pierdere de neînlocuit. I-am înţeles atitudinea abia după o lună de zile, când presa germană a relatat pe scurt despre tentativa generalului Dieter von Flomberg de a-l asasina pe Hitler. Atentatorul, se mai scria în presă, a fost arestat, judecat, condamnat la moarte prin decapitare, iar sentinţa dusă la îndeplinire. În perioada aceea, Führerul se mişca cu viteza *blitz*-ului...

Am transmis microfilmele prin curier mai departe lui *Siegfried* care mi-a confirmat primirea şi mi-a cerut, în acelaşi timp, ca până la noi dispoziţii să nu întrerup legătura cu *Fortinbras.*

Ce a urmat ştii, că doar eşti militar de carieră, aviatorule... Hitler s-a răzbunat crunt. Loviturile s-au succedat cu o viteză uluitoare: ele au debutat, aşa cum prevăzuse *Tristan,* prin dezmembrarea ţării şi au culminat cu aducerea lui Horia Sima şi a generalului Ion Antonescu la cârma ţării... Negre pagini de istorie, aviatorule...

Şi în cadrul legaţiei, tot în vara lui ‘40, s-a produs o primă schimbare: ministrul Radu Crutzescu a fost rechemat, iar în locul lui a fost numit Raul Bossy... Venea de la Roma, unde izbutise să câştige simpatia lui Ciano, deci se considera că deţine o carte de vizită care-i va permite să negocieze ceva mai uşor cu Ribbentrop. Nu i-a folosit la nimic. Îmbătat de succesele sale militare, Hitler nu mai ţinea seama de nici o carte de vizită. Europa era a lui, dicta după bunul său plac... Dealtfel, după 6 septembrie, Bossy a fost schimbat cu un „diplomat” legionar.

Ca urmare a dictatului de la Viena, a cedării fără lupte a Ardealului de Nord, generalul Petrescu a suferit un infarct care i-a fost fatal. Din motive lesne de înţeles, n-am putut să fiu prezent la înmormântarea lui. Către mijlocul lunii octombrie, adică după arestarea lui Moruzov, s-a prăpădit şi Catinca. N-a vrut să treacă în tabăra lui Schellenberg şi să devină agent-dublu. Aşa cum ţi-am mai povestit, un camion a dat peste ea şi a strivit-o.

Şi iată cum, aviatorule, am rămas singur printre „prieteni”... printre „prieteni” naziști, apoi legionari, de astă dată sosiţi la Berlin ca reprezentanţi diplomatici ai noului stat întemeiat de acest cuplu tragic Sima-Antonescu, făurit parcă dintr-o glumă sinistră a istoriei. Da, singur printre „prieteni”, până ce Walther Schellenberg, în 1941 şeful spionajului hitlerist în străinătate – să nu confunzi cu Abwehrul – mi-a întins o capcană...

6

SCRIITORUL CORNELIU CARA CĂTRE CITITORI:

Din păcate, manuscrisul lui Ovidiu Vanghele, rămas neterminat, se încheie aici... În rest, ciorne, carnete, planul lucrării... Pornind de la această moştenire în stare brută, animat de dorinţa de a desluşi personalitatea agentului «B-39», mi-am continuat investigaţiile peste hotare. Am avut astfel bucuria de a-l regăsi în Anglia pe cel care între anii 1940-1943 a acţionat în bârlogul lui Hitler cu indicativul Fortinbras şi care, în realitate, e sir W. B. (A fost dorinţa expresă a lui Fortinbras de a nu-i dezvălui adevărata identitate).

Sir W. B., astăzi septuagenar, a avut bunăvoinţa de a mă primi la castelul său din pitoreasca aşezare L..., acordându-mi o foarte lungă convorbire (trei zile am fost oaspetele său), înregistrată pe benzi de casetofon... Informaţiile sale, coroborate cu cercetarea unor arhive din Londra, mi-au oferit marea şansă de a afla ce s-a petrecut cu agentul român «B-39» în Anglia. Desigur, despre conţinutul acestui capitol, ca şi despre cel al multor altora, cititorii vor lua cunoştinţă în volumul următor. Până atunci, îmi îngădui să public un fragment din memorabila mea convorbire cu Fortinbras.

Cara: Din datele ce le deţin, rezultă că «B-39» v-a pus la îndemâna informaţiile privitoare la activitatea „Salonului Kitty”. Ce pondere a avut această descoperire a agentului român în activitatea dumneavoastră din 1940-1941?

Fortinbras: Mare, nesperat de mare! «B-39» – *Cezar* cum l-a botezat Schellenberg... Acest conducător al spionajului german, care a supravieţuit războiului – a murit prin ‘52 sau ‘53 – avea o slăbiciune pentru porecle romane. Celebrul spion turc *Cicero* lui Schellenberg îi datorează porecla... Deci «B-39», devenit *Cezar,* rebotezat de Intelligence Service cu porecla *Anteu,* mi-a făcut un dar nesperat... Ceva bănuieli cu privire la *Salonul Kitty* existau, dar nu li s-a acordat însă prea multă importanţă. Un agent de-al meu era pe o direcţie bună. Doinaş însă ne-a deschis ochii, iar „Salonul Kitty” a intrat definitiv în atenţia noastră.

C.: Deci este adevărată informaţia că tehnicieni britanici, strecuraţi anume în Germania, s-au conectat cu aparatura lor la sistemul de spionaj al *Salonului?*

F.: Absolut adevărat. După ce am studiat informaţiile primite de la «B-39», am raportat şefilor mei... Raportul cu „spionajul la aşternut” a făcut senzaţie. Mai întâi a apărut la Berlin un specialist al nostru în tehnica ascultării... El a decis de fapt în problemele tehnice. Agenţii noştri, cu aparatura necesară, au realizat un lucru de preţ – s-au conectat la sistemul de ascultare născocit de S.D.-ul lui Heydrich şi Schellenberg. Au fost astfel culese informaţii de mare valoare.

C.: Ascultarea agenţilor britanici s-a prelungit mult în timp?

F.: Multişor... Cam până în zilele când nemţii au înregistrat dezastrul de la Stalingrad.

C.: Care a fost soarta „spionajului la aşternut”, cum plastic a fost numit?

F.: Sistemul născocit de Schellenberg a sucombat în propriul sos. La începutul lui ‘43 adunaseră depozite de plăci, o arhivă de documente... Se scufundau văzând cu ochii în apele adânci ale unui sistem birocratic feroce... În anul acela, un ordin al lui Müller a pus capăt „spionajului la aşternut”. E tot atât de adevărat că *Salonul Kitty* nu mai avea pe cine să asculte.

C.: Există prin arhivele britanice documente cu privire la *Salonul Kitty?*

F.: Există, unele pot fi studiate, altele nu... De pildă, documentele privitoare la identitatea slujitoarelor stabilimentului nu pot fi date în vileag decât după 90 de ani

de la terminarea războiului.

C.: Cum aşa? De ce?

F.: După câte ştiu, „prostituatele de elită”, agente ale Gestapoului, sunt în viaţă. După război s-au căsătorit, au familii. Conform unei legi în vigoare, adevărata lor identitate nu poate fi adusă la cunoştinţa opiniei publice decât în anul 2035.

C.: Nu cred să apuc anul 2000, darmite 2035... Nu voi afla deci niciodată cine-i *Ella,* unde domiciliază, dacă s-a măritat sau nu? Dacă l-a uitat sau nu pe *von Rosak?*

F.: Nu greşiţi.

C.: De Kitty Schmidt se mai ştie ceva? A ieşit cu bine din război?

F.: A terminat „meciul”, cum se zice la box – în picioare. A murit, dacă nu mă înşel, prin 1954, în Germania, în zona engleză. Poate găsiţi timp să vă repeziţi şi până în Berlinul occidental.

C.: Mulţumesc, sir... Voi face acest efort. Se pare că la un moment dat raporturile maiorului român cu dumneavoastră au luat forma unei colaborări organizate. Când şi cum s-a produs această apropiere?

F.: În toamna anului 1940, după instaurarea în România a regimului de dictatură fascistă a generalului Antonescu. El a fost acela care m-a căutat şi a cerut o întâlnire, oferindu-şi absolut dezinteresat serviciile sale...

C.: Ce trebuie să înţeleg prin cuvintele „absolut dezinteresat”?

F.: În felul său, spionajul e un tip specific de comerţ: cumperi sau vinzi informaţii... Nici o clipă «B-39» n-a făcut aluzie la vreo retribuţie... Ba, dimpotrivă. Încă de la această întâlnire provocată de el, a ţinut să-şi precizeze poziţia în raporturile cu mine. Nu era de acord cu orientarea politică a legionarilor şi a lui Antonescu, cu aderarea României la Axa Roma-Berlin... Credea sincer în victoria noastră asupra Reichului lui Hitler. Considera de datoria sa de ofiţer român să-şi aducă aportul la distrugerea hitlerismului.

C.: De ce natură erau informaţiile pe care «B-39» vi le furniza?

F.: După câte ştiu, o să aveţi acces la studierea dosarului său şi o să vă puteţi forma o imagine mai bogată în această chestiune... Informaţiile lui au avut o valoare aparte. Dacă memoria nu mă înşeală, ultimul diplomat al regelui Carol II la Berlin a fost Bossy. Iar primul diplomat al lui Horia Sima a fost un oarecare Greceanu. Din vechea echipă diplomatică, singurul care a rămas pe postul său a fost ziaristul „fascist” Radu Doinaş. El m-a ţinut la curent cu întreaga politică externă a statului legionar... Fusese pentru noi o adevărată mană cerească. Din păcate, colaborarea noastră a ţinut doar din octombrie 1940 până în ianuarie 1941...

C.: De ce?

F.: La un moment dat – o să găsiţi povestea asta la dosar – Londra mi-a remis un mesaj care-l viza pe maiorul Doinaş... Mi se cerea să-l avertizez că la Bucureşti au început anumite cercetări germane în jurul persoanei sale şi că-l paşte o mare primejdie... «B-39» era sfătuit de şefii mei să plece într-o călătorie în Elveţia, iar de acolo, urmând itinerarul Madrid-Lisabona, să poată să ajungă în Anglia... Doinaş n-a ţinut seama de avertismentul meu...

C.: Îi plăcea riscul.

F.: În spionaj ca şi în contraspionaj trebuie să rişti, de aici însă nu trebuie să trageţi concluzia că agenţii caută cu tot dinadinsul riscul...

C.: Cum altfel trebuie să înţeleg atunci atitudinea lui Doinaş?

F.: Era convins că în biografia lui de „ziarist” pronazist nu există nici o fisură... Şi se mai baza pe ceva... Pe Ella...

C.: Chiar că nu mai înţeleg nimic!!

F.: Prin ea transmitea S.D.-ului o parte din informaţiile ce mi le furniza şi mie,

însoţite însă de comentarii prolegionare. Nu voia să părăsească baricada berlineză... Radu Doinaş a fost un iscusit ofiţer de informaţii. Merită să-i consacraţi o carte.

C.: Sir, aşa cum aţi afirmat, «B-39» vă ţinea la curent cu ceea ce se petrecea în interiorul legaţiei (cu diplomaţi) legionare... Vă rog, indicaţi-mi o informaţie căreia dumneavoastră i-aţi acordat o apreciere aparte...

F.: Pentru a înţelege astăzi valoarea unei informaţii din noiembrie 1940, se cuvine, zic eu, să ne amintim câteva particularităţi ale perioadei: maşina de război a lui Hitler ajunsese la apogeul victoriilor sale. Apogeul Blitz-krieg-ului... Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia, Franţa..., toate astea după Cehoslovacia şi Polonia... Invazia Angliei părea iminentă... Existenţa unor Balcani în afara războiului atârna de un fir de aţă. „Deutschland über alles” părea o lespede definitivă peste popoarele Europei... În aceste condiţii, informaţiile cu privire la starea de spirit antigermană a românilor, a conducătorilor armatei române au reprezentat un document de mare valoare...

După război, l-am întâlnit la Londra pe colonelul Gubbins, colegul meu care în ‘39-’40 a condus acţiunile de sabotaj în Valea Prahovei, pe Dunăre... Printre altele, mi-a povestit că numeroasele explozii şi incendii la rafinăriile din Valea Prahovei n-ar fi fost posibile la scara la care s-au produs dacă nu s-ar fi bucurat, în primul rând, de aportul patriotic al muncitorilor petrolişti români... Pe când îmi povestea, mă gândeam la Radu Doinaş, agentul «B-39»... Pe atunci încă nu ştiam că a fost prins şi împuşcat de nemţi.

7

Scrisoarea lui Ovidiu Vanghele
(Continuare)

Stimate domnule scriitor,

Aş vrea acum să vă relatez cum s-a desfăşurat execuţia maiorului Radu Doinaş. O fac şi pentru că n-am apucat să-mi închei manuscrisul. Aşa cum v-am mai spus, am fost şi eu „scos” din celulă şi, cu ocazia asta, am revenit la identitatea mea reală. Obergruppenführerul SS Rage mi-a mulţumit – a mulţumit şi guvernului lui Horia Sima – şi mi-a adus la cunoştinţă că avionul mă aşteaptă să mă transporte înapoi la Viena. Totodată, a avut amabilitatea să mă întrebe dacă nu vreau să asist la execuţia ce urma să aibă loc chiar în după-amiaza acelei zile... Am răspuns afirmativ. Am mai asistat la execuţii, aşa cum v-am mai destăinuit, am şi executat (...) După nici o jumătate de oră, Rage personal m-a condus într-o curte interioară înconjurată de un zid înalt, unde fusese aliniat un pluton de execuţie format din zece SS-işti. Geruia straşnic... Dinspre Pesta se auzeau într-una explozii, focuri de arme, rafale de mitraliere... Era ceasul asfinţitului, când intensitatea luptelor scădea puţin câte puţin. A fost adus şi Radu Doinaş – avea mâinile legate la spate – însoţit de un subofiţer SS. Se străduia să meargă drept, deşi puterea fizică îi era secătuită... Încă nu mă zărise. Dar când a fost pus la zid şi întors cu faţa spre plutonul de execuţie m-a recunoscut, deşi ne despărţea o distanţă apreciabilă. Şi eu îl vedeam la fel de bine. Zidul era cenuşiu, găurit de plumbi. Pe fondul acela, silueta lui Doinaş se contura perfect. Era în talie, cu cămaşa ruptă la piept. Îndrepta semeţ, către pluton, o faţă tumefiată. Rage s-a scuzat că o să mă

lase pentru câteva minute singur, căci trebuia să-l întrebe care e, înainte de moarte, ultima sa dorinţă... L-am văzut îndreptându-se spre Doinaş. Subofiţerul SS rămăsese lângă el ţinând în mâini o eşarfă neagră pe care voia să i-o lege la ochi. Obergruppenführerul SS Rage a stat cât a stat de vorbă cu Doinaş, apoi, revenind lângă mine, mi-a comunicat pe un ton contrariat ultima dorinţă a condamnatului la moarte: Doinaş dorea să mai aibă cu mine un schimb de cuvinte. Politicos, Rage m-a întrebat: „Doriţi să satisfaceţi ultima dorinţă a condamnatului?" „De ce nu?" am răspuns eu. M-am îndreptat spre Doinaş, însoţit de Rage. Nu-i cerusem să mă însoţească, o făcea însă dintr-un interes al său. M-am oprit în faţa lui Doinaş. Era pentru prima oară când îl vedeam la lumina zilei. Avea arcada dreaptă spartă şi cu un ochi nu mai vedea. Din rana deschisă o şuviţă de sânge proaspăt i se prelinsese pe faţă către colţul gurii. Buzele îi erau sparte şi umflate. M-a fixat cu ochiul său încă viu... „Ascultă, lepră, mi-a zis, ştii ce meriţi? Uite ce meriţi!" Şi, făcând un efort vizibil, m-a scuipat. „Asta mi-e ultima dorinţă, târâtură, ca scuipatul meu să te ardă pe tot restul vieţii!" Şi din nou m-a scuipat... Nu mi-am ieşit din fire. Am scos batista din buzunarul paltonului şi mi-am şters faţa: scuipatul lui era amestecat cu sânge... L-am mai auzit adresându-i-se lui Rage în germană. „Vă mulţumesc pentru că mi-aţi satisfăcut ultima dorinţă!" Obergruppenführerul SS Rage m-a luat de braţ şi m-a condus la locul de unde trebuia să urmăresc execuţia. Subofiţerul SS a dat să-l lege la ochi, dar Doinaş a refuzat. N-a vrut nici să se întoarcă cu faţa la zid... A rămas în bătaia plutonului de execuţie, cu pieptul împins înainte. A mai apucat să strige: „Trăiască România! Trăiască armata română!"

Aşa s-a săvârşit din viaţă maiorul Doinaş Radu, agentul «B-39».

M-am întors la Viena. Horia Sima m-a invitat la el să mă felicite pentru îndeplinirea ordinului şi să-mi comunice că îi propusese guvernului să-mi acorde o înaltă distincţie. În noaptea acelei zile m-am îmbătat ca un porc...

(...) Scuipatul lui Doinaş a început să mă ardă mult mai târziu, din clipa în care mi-a apărut în vis... Până atunci mă consideram complet abrutizat... Scuipatul acela amestecat cu sânge a lucrat în timp, a ros puţin câte puţin piatra cu care inima mea se acoperise...

Mă opresc aici şi las, prin bunăvoinţa dv., să mă judece posteritatea.

OVIDIU VANGHELE

Sinaia-Bucureşti-Sinaia
1974-1976

Urmează volumul
„PE URMELE AGENTULUI «B-39»"

„...Acum, cînd de moarte mă mai despart doar un număr de ore sau de zile, cînd simt că mintea mea s-a îmbogăţit şi cu înţelepciunea de pe urmă, pot să afirm cu mîna pe inimă că nu există în lume spion fericit, oricît de mari şi de spectaculoase ar fi rezultatele acţiunilor sale. Nu că spionul ar fi un tip ce refuză fericirea, ci pentru că înăuntrul fiinţei sale timpul grefează un inexplicabil dispozitiv biologic care-i secretă nefericire... Nu toamna berlineză, care e departe de frumoasa toamnă a meleagurilor noastre, era intru totul de vină de starea mea. Mai era acum şi «scrisoarea anonimă» lăsată de Isolda..."

EDITURA MILITARĂ

Lei 7,50